R. No. 328

కడపటి 261 సం॥, ప్రారంభపద్యములతో ముగిసినది. V.R.

- - - - హరికథా మార్తాండమూర్తి

శ్రీమదజ్జాడాదిభట్ట నారాయణదాస .

— ధారాశ్రుత - -

ఝాటకరవాటి హా(ం)కృతా హానాటభాాశ

గౌళి మళయాళ రాజ సంస్తుతియుమాన

మానధనుఁడై సచిత్తాంబు మాన (జ్ఞాన?) [illegible] విభుఁడు

శా- శ్రీరాజేంద్రశిఖావతంస నిజబాహ వారి - - - యత్రవిశ్వంభరా

ధారేయుండు విరాడ్విమంత్రి వరుఖ్యాముద్రాదక్షుఁడు దస్విద్వరా

హారిణుండు పటీర శారత సుధా పాండింధ మశ్రీ యశో-

హారుండై నన్నల వచ్చినాడ్వి భుపెద్దామా తుస్వఁ డుల్లాసియై.

సీ. లలిత శాస్త్రాగమాలంకార నాటక [illegible]

[illegible] న దక్షు విద్వజ్జనంబు

లత్యంత మధుర వాక్ప్రౌఢి తాదృని- -

[illegible] ంపురకోవిద్రా, మణలును

శ్రవణసమ్మోదసంజననకారణవ్యాదన్

గాన విద్యాబ్ధి జ్ఞగాంధర్వులును

దత్తిల భరత మతంగాది ముని కృత

నాట్యకళా శాస్త్ర [illegible] వ్రతంబు

[illegible] ంధ. వల్లులు సాదరులు వాతవ్యామినులును

వందిమాగధ వరులు గాల్వంగ విన్నాత్మ
శశాంక ...
చంద్రకాంత శిలా వే-- (స్వకృత్సు) రత్న
పీఠికాసీనుడై మనః ప్రేమ [illegible]॥

సీ. శ్రీవత్స గోత్ర సముద్ర చంద్రునా
పస్తంబ సూత్ర శోభిత నగరి వంశ్యు
సర్వవిద్యాభిజ్ఞు జగదీశాంత తిమ్మనా
-- మాత్యాగ్రణి కిమా [illegible]
సుందరు [illegible] తిశాంతు నా [illegible]
లవ్యగు శ్రీరంగధామ సద్వ్రతి
జ్యేష్ట పరాశర ప్రభు రంగ గురు పాద
నీరేజ బంభరు నిర్మలాత్ము
కృష్ణనామార్యుయు సత్త్వవిద్యా ధురీణు
దాంతు శఠవైరి సురత్రాణ బిరుద
కవిరు ఘను పేర్కు. బిలిపించి [illegible]
తే. వినయులు జిల్లె నిట్లని యానతిచ్చె॥

మ. శఠవైరి స్ఫవిధాన పద్యరచనా సంధా సురత్రాణ బి
ఖ్యాత నామా జగత్రాంత ధర్మ సుకవి నీవాగ్విలాసంబులా
శితికంఠోజ్వలజూటకోటర కుటీ శీతాంశురేఖా సుధా
న్వితగంగా కనకాబ్జ నిర్ఝర రసావిర్భావ మాధుర్యముల్.

గీ. కావున విచిత్ర గతి నలంకార సరస [illegible] ము లు శిల్పిల మెచ్చులగుచు

తెనుఁగుగా వింపు నాపేర ననఘుం సంతవి, ధీరులరుదందఁగాఁ జిత్ర భారతంబు.

జాంబూనదాంబరాభరణ సంయుత

వ. అని యానతిచ్చి కర్పూర తాంబూల [illegible] గంధసారం

బులు [illegible] గా నా సంగి యుని పిన నేనును భుజబల భీమ ప్రతిగండ

భైరవ [illegible] గండ [illegible] రిపు | సంగ్రామ ధనంజయ | కోదండవిద్యా పాండిత్య రఘు

రామ | యపరిమిత భూదానపరశురామ | నిరంతర [illegible] శ్వర . [illegible] లాంకుశ లారూపరిగ

జాంకుశ, పాపప్పత్తె [illegible] యరనాయత్తరతల గుండగండ | పొన్నుకట్టి తుదిరికట్టి మం

డలీకర గండ [illegible] జంగమ | యనవరత తనకత కర్పూర వాస [illegible] వర్షిత

బిరుద ప్రశస్త మధ్యమ మండలాధీశ్వర | భోగియశః పారా [illegible] ప్రదక్షిణాభా [illegible]

[illegible] లద్విశ్వ విశ్వంభరా భార ధౌరేయుండును | సుజన విధేయుండును | భాషాని [illegible]

భోగేంద్రుండు - [illegible] వదాన్యాగ్రణియును | బంధుబంధవాముకొండయ నగు

నమ్మంత్రిమణి వాక్యంబులంగీకరించి మద్విరచిత కావ్యకన్యకా [illegible] మంగళ [illegible] యుపూర్వం [illegible]

సీ. కీర్తింపఁగాఁ ద్రిలోకీపాలన క్రియా, దక్షుఁడై యెవ్వాని తనయుఁడమరె

సకల జగత్త్రమ సృష్టి సంహృతి క్రియా, దక్షుఁడై యెవ్వని తనయుఁడమరె.

భువనత్రయాప [illegible] వర్ధనసమాఖ్యా, దక్షుఁడై యెవ్వాని తనయుఁడమరె.

సర్వసర్వంసహా సంభవా [illegible] (?) క్రియా, దక్షుఁడై యెవ్వాని తనయుఁడమరె

నతఁడు [illegible] జన్మభూమి

పుణ్యాచరితుండు విమల తపోధనుండు, ప్రబలుఁడై వించి కశ్యప బ్రహ్మ వెలసె

కం. ఆ మునికులము [illegible] ప్రపూర్ణ [illegible]

కాశ్యపుఁడు [illegible], కాముఁడు చెన్న ప్రధాన ఘనుఁడు దయించెన్.

[illegible]

వ. ధర [illegible] జన్నమంత్రి వనితామణి కొండమాంబ [illegible]

సురుచిరమూర్తి నారసయ శ్రీ[illegible] క్షత్రాంశ్రీ
హరిచరణారవిందయుగళార్చనశీలుఁడు వల్లభన్నసు
స్థిరమతి సింగమంత్రియు నృసింహ్వ వరంబున [illegible] కీర్తి గాంచిరిన్.

క. [illegible] నరహరి [illegible] [illegible] గుణ [illegible]
[illegible] తనయుల [illegible] సోమనకీర్తి

గుణవతి లక్ష్మాంబ దగను దివాహ(?), వనుదిత సుజనుల ను ముప్పుర తనయులఁగనియెన్.

వ. వారెవ్వరనిన.

ఉ. ధీరుఁడు సింగమంత్రియును ద్విజవర్యుఁడు ధర్మరాజు ల
క్ష్మీరమణీశపాదయుగచింతనశీలుఁడు తిమ్మనార్యుఁడున్
ధారుణి నుల్లసిల్లిరి వదాన్యగుణంబుల నందు సర్వధా
శ్రీరమణస్తుతుం డన[illegible] తిమ్మనమంత్రి వెలుంగు నున్నతిన్.

క. శ్రీ చెన్నగ నా తిమ్మనఁ గరు
మన్ననతో గని రూపమదనుల గుణసం
పన్నుల . నమ్మాదారుల
నన్నయమంత్రిం వేంగళార్యుని బ్రేమన్ . గాంచెన్.

వ. అందు.

[illegible]

పం. [illegible] శాస్త్రులు.

చిత్రభారతము. ఆ.౧.

క॥ అన్నయ్యయర్థి కోటికి। నన్నమ సమస్త వాంఛి తార్థప్రదుఁడై
మున్నీటి తేని సంపద। వేయున్న తెఱంగున నన్నయున్న తిడనగ౯॥

ఉ॥ అమ్మహనీయకీర్తికిఁ బ్రియంబగు తమ్ముఁడు వెంగళన్నరూ
పమ్మున దానసంపదల బాహుబలంబున రూఢిమించగా
నెమ్మి నిలజ్ఞనెందుడు రనీరజసంభవుఁ డాశ్రిత నట్టిపెం
దమ్ముఁడు సాగరోత్థ భవ తమ్ముఁడు ధర్మత నాఁడు తమ్ముఁడు౯॥

తే॥ తజ్జనక పూర్వకులజుఁ డగు ధర్మరాజు। ధర్మపదమును విహరించు ధర్మరాజు।
శ్రీరమాధీశ పాదరాజీవ భక్తి దక్షుఁ కయాగ్రయుల్ల జగతి॥

వ॥ అందగ్రజుండు॥

చ॥ నరహరమంత్రి శింగఁడు దినంబును విప్రుల కోర్కె లీయుత
ద్భురుతరమించి సురకోటుల నద్భుతమందఁజేయుగా
బొరిబొరి కల్పకంబులడి బోయెం
మరున్నదియెట్టిపోడిమి జం। దురుఁడు నుగందెన
గరము తోడఁతనె భంగమునెందెఁ జీగ్గు న౯॥

క॥ ఆ మంత్రికులవరేణ్యుని। భామామణి సింగమాంబ పతిహితగుణ
స్తోమాలంబ గని యె౯। హేమాచల ధైర్యయుతులను గుతులన్॥

సీ॥ పరమదయాసక్తి హరిపాద భక్తియు వానితాచారంబు గానొనర్చి।
గురునమస్కార భూసుర పురస్కారంబులను దినవ్రతముగా నాచరించి।
శిష్టరక్షణము దుష్టశిక్షణము నిత్యకృత్యంబుగా నిర్వహించి।
సాధుపోషణము ను,
సత్యభాషణము ను సజ్జనపోషణంబును నైజవర్తనముగా నెలపరచి।
శౌనక వ్యాస శుక పరాశర వసిష్ఠ। నరవిభీషణ గాంగేయ నారదాది।

పరమభాగవతోత్తమ స్ఫురణ మించి। వారి నారయమాదయ్యగారి నలశీ॥

శా॥ వందారుప్రజ దోర్భ్రమేఘ పవనస్వర్ణ వారాశిగంభీర్యునా

నందాత్మజ హరిపాదభక్తి నిఖిలామ్నాయజ్ఞు విశ్వంభరా

(ద్రు)మకల్పవేదనిధి

మందారద్రుతి జాతము న్నిగమసన్మార్గప్రతిష్ఠాపకుం

కందాపాన్వగురుద్వివేకనిధి లోకఖ్యాతు వర్ణించుచున్॥

క॥ ఆదేశికపదకమలముల। లాదరమున పాదయుగవిధిననవరతంబున్

యమనినారు

మోదమున నిలిపి శ్రీలల। నాధర క్తియుతులు నారనయమాధవప్రభుల్

వ॥ అందు॥ సీ॥ ఏ మంత్రి కల్యాణవమిందిరావల్లభుండ ఘుష సింగరి దయాయుత

యీ మంత్రి మందిరంబెల్ల భూసుర సుహృజ్జన సమూహములకు వట్టిదిక్కు

మే మంత్రమానస తామరసంబున సత్యదయాగుణములకాస్థానమైన।

యే మంత్రి మతి పన్నగేంద్ర పంకజగర్భ చిత్రగుప్తాదుల సిగ్గుపరచు।

ంచరదాన పారా

నతడు సతతాన్నదానపరాయణుండు। బ్రహ్మవిద్యాభినవబాదరాయణుండు

రాయణుండు

రత్నపూజాప్రహృష్టనారాయణుండు। శ్రీయుతుండు శింగనమంత్రినా+

క॥ ప్రముఖెల్లదానాగ్రకొని। కమలాక్షపదాబ్జభక్తిగరిగిన దాభో

గముల బోలు బొందితుడని త మహిమ చేసింగమంత్రి నారయవేలయున్॥

తే॥ కోకిలయాతడు శ్రీవత్సగోత్రజాతుడైన యుప్పులనారయ యతివ సింగ।

సానిగాంచిన చెన్నాఖ్య చంద్రవదన। పరిణయంబయ్యె సంతోషభరితుడగుచు॥

సీ॥ పదాబ్జపదభక్తి ననసూయయటంచె నఖిలప్రపంచనమాత్మయయ్యి

నని శంబుధర్మవర్త ననరుంధతి యటంట పరమపతివ్రతా మహిమయయ్యి।

శ్రీ సర్వమంగళాకృతి దనర్చుటజేసి సత్యమాలోదయ సన్నిమయి।

ననమద్రమారూపమంగీకరించుటనధికగోత్రాశ్రయఖ్యాతమయ్యె।
నరయనారాయణప్రియమగుటకైన లక్షణాన్విత లావణ్యలక్ష్మియయ్యె।
ననుచు నందరు లానియాతనతిశయించు చిరయశోగుణనికురంబచన్నమాంబ॥
క॥ ఆ దింపతులకు గలిగిరి తేజోవిభవమున విమలధీదితిభాస్వద్రాజులు
ద్రాజులువైభవజితనిర్జరరాజులు నరసింగవిభుడు రంగప్రభుడున్॥
సీ॥ అమితప్రభావసామ్రాజ్యకారములయందు ప్రతిభోల్పనశ్వనిసుతు
బరమకృపావిష్ణుపాదార్చనలయందు గణుతింపరామలక్ష్మణుల నంగ
చండకోదండదీక్షాసాహసములందు తవణింపదలవకుశసముల నంగ
నురుతరబాహాబలోపాయములయందు వివరింపరామకేశవుల నంగ
తగిలివర్తించుపువ్వులతావియనగ దనపుత్రాణంబు ననబాగరత్తలకునైక్కె
ప్రాయురానట్టివెవిమిశాభ్రాతృమపామ దెంగలింతురు నరసింగరంగఘనులు॥
ఉ॥ వారలలోన నగ్రజుడవారితశౌర్యధురంధరుండు ది
గ్వారణదంతసంకలితకీర్తియశోవిభవుండు దీనమం
దారుడు సంగరస్థలవిదారితశాత్రవుండగు నామనో
హరుడు నారసింహసచివాగ్రణి మించు వసుంధరాస్థలిన్॥
ఉ॥ సాగరయద్రరాజజలజాతహితాత్మజమేఘవాహతా
రాగణనాథులం గవులెరుంగకకొందరు దారులందురా
యేంగురిదానసంపదలునేగురిసంతతభోగవైభవ
శ్రీగుణశాలినారయనృసింహునిత్యాగముజ్జెయకొన్నబోన్॥
సీ॥ వట్టించెవేట్ల సద్వైష్ణవబ్రాహ్మణయాచకబంధునానాధనములు।

మంట్రించగలనసాంబ్రాణిశేపజేలచే మత్తారి రాజన్య మత్తకములు
పెట్టించె నెవ్వారైన పృథ్వీస్థలంబుల ధర్మసత్రంబులు ద్విజాన్నములును
కట్టించె నమృతాంశుకంజాప్తతారకస్థితి మీఱ జరువులు దేవళములు
నాతఁడేనుములపల్లి వంశాంబురాశిరాకాశిశిరకర నిత్యపరిపూర్ణ తుహినకరుఁడు
దనరు సర్వంసహాధీశ దండనాథ మకుటమణియైన నరసింగమంత్రివరుఁడు.

ఉ. ఆ నరసింగమంత్రికిఁ బ్రియంబగు తమ్ముఁడు రంగనాథుఁడం
భోనిధికన్యకారమణపూజితశీలుఁడు పద్మలోచనా
మానసరాజహంసము సమస్తదిశాపరిపూర్ణకీర్తిల
క్ష్మీనిధి దండనాథకులశేఖరుఁడై విలసిల్లు సర్వదన్.

తే. రజితభూమిధరంబు తోఁబుట్టి ఘటింపఁ దేవళము గట్టి నృహరిప్రతిష్ఠఁ జేసి
గురవిపురము నవైభవస్ఫురణ మెరయ మంత్రి నారయ రంగనామాత్యఘనుఁడు.

సీ. నాగేంద్రకేయూర నరసింహ (నరసింహా) విఖ్యాత పెమంత్రి విక్రమంబు
సాగరసప్తకఁను సంతానబృందారు హారివిశ్రుతంబే మంత్రి వితరణంబు
ధవళనీరదహార తారేశ తారేశ సంకాశ పే మంత్రి బారయ యశము
పరసతీపుత్రికుచోపరిహారపరిహారకారణంబే మంత్రి శుద్ధతతర
యతఁడు సౌందర్యతనిర్జిత దేవాధిరాజతనయుఁ

సీ. ~~ఘననాథజాతకం దర్పనిషద్ధ~~రాజు సకలాగమజ్ఞాన~~సంభూషణము~~
భోజరాజు బ్రహ్మవంశాంబునిధిరాజు రంగరాజు ... తజ్జనకానుజుఁడగు
నాతతనయశాలి మాధవార్యుఁడు ప్రణోద్భావిత గుణంబుల వెలయునట్టి
ధరాతిలకల్పకము నిసుకవిరాజులుఁబోలదన.

సీ॥ జనవినుతాచారమున నిమ్మహామంత్రి జెప్ప వసిష్ఠుని జెప్పవచ్చు
ననుపమకారుణ్యమున నిమ్మహామంత్రి జెప్ప శ్రీరాముని జెప్పవచ్చు
బుణ్యపాపవివేకమున నిమ్మహామంత్రి జెప్ప వైవస్వతు జెప్పవచ్చు
వనజాక్షపాదభావన నిమ్మహామంత్రి జెప్ప శ్రీశుకయోగి జెప్పవచ్చు
ననగ భూమియందు నతిశయకీర్తులావిలయును బ్రయకులపవిత్రుడగుచు
నిద్ధచరితుడైన యెన్నలవర్తిసింగ మంత్రినందనుండు మాధవుండు॥

తే॥ అతడు కౌశికగోత్రవిఖ్యాతుడగు నగదనరు గొబ్బూరి లక్ష్మమ ధర్మపత్ని
చెన్నసానమ్మ గన్న రాజీవనేత్ర నే శ్రీకృష్ణాఖ్యు డెల్ల (కొండన్న) ధనిందు ప్రేమ॥

సీ॥ శుభలీల మంగళసూత్రంబు వేసిన యతివలకెల్ల మయ్యగ్రగణ్య
~~[illegible]~~ (తొడిపూసి) కట్టి యిప్పుడు సంతసిలు నట్టియువిదలకెల్ల మహా (మూజయంతి) ~~[illegible]~~ (మొజ్జబంతి?)
యన   పితలకే రామ మొదలిపేరు
కాదు కులంబునకెడు పసం గాంచిన పొలంతులకే భామతిలకలక్ష్మి
చెలువలకుదెల్ల గీయింతిశేఖరంబు శ్రీమనుబుజనములు గాని యాదనాదిల్లి
కరణి విలసిన కృష్ణాంబ ధరణిపెలసి॥

క॥ ఆ తేమ గని తొంక్కేర్షి శ్రీలలనావరులరూపరేఖావిజిత
ప్రాలేయాంశులవిద్యానాళీకోద్భవులసుతుల నలువుర వారల్॥

సీ॥ సిద్ధబుద్ధిప్రభాజితవాక్పతి ~~[illegible]~~ కంబు నసకుల రాజుపెద్దిరాజు   ?
నానావిధోపాయ~~[illegible]~~ కళా~~[illegible]~~జ్ఞానత~~[illegible]~~ నృపమంత్రి సింగమంత్రి
యమృతధారాళనానార్థసంపద్వచస్ఫూర్తి మాక్షరుణయ్య తిరుమలయ్య
యఖిల(భూ)భావితాస్పదకారణాసముద్యమ ప్రణవ్య సంచారుడన్నగారు

వనగ(శ్రీ)హారిభుజములయునుగుదారె పవమానపవిత్వంబు బొందునంభోనిధాన
ము ములన వంహితములకు గాంభీర్యమును దవిర్భవించుదురుసర్వలయ్ణోద్ధారకులందును
మ॥ అనుతారా దివస్థూంధ రారమణు దుష్టామా న్యపం త్రతి యా
వనదానవానలు దాన్యహృద్ధనుజ భాస్వద్వృత్తి చందాకినీ
వనజాతాధిపతీశ పాకహర నవశ్రీద్రి ద్రైరొవ్వల్లన
త్యనకత్స్మాధరు నన్న ... శక్యమేయు రికి॥
క॥ కడు చెన్నలరుయయ్య గుణములు తొడవై దినాధి విభిధ భూరుహమై యు
ప్పు డుదర్కస్థితి చేన దలర నుతికెక్క నన్న గారు ధరిత్రిని॥
హిమమిరా
తే॥ రామలక్ష్మణభరతులా రశిదినంబు మనుపరచుబొందు శత్రుఘ్ను
నక్షాలెల్లరు మనాదరింప నన్నగారైన శత్రుఘ్నుడైదనర్చు॥
సీ॥ నలకూబరెందుగా దర్పసౌందర్యంబు మరదై వాస్విని యాంకారరేఖ
పరిపంధిమేదినీపతులదేవతల రాజయునెవ్వని కొడ్రయకంబు
సకలభూసురవనిపత్తులు దార్గత్యంబు ద్రుంచునె వ్వాని విస్ఫారిబలంబు
పుండరీకమరాళ పూర్ణచంద్రునిభంగి విలసిల్లునె వ్వాని విశదకీర్తి
యతడు హారివాసరార్చితతిధిని లింపజాలకృతసార్థ కాళ్ళీచ్ఛ బాపుప్రశ్న వర్త
వర్ధమానత్రసంపత్తుమిత్రు దగుచు గరిమచాలు వెందునలయన్నగారు ధరణి॥
వ॥ అందగ్రజుండు॥
సీ॥ అనిశంబుదప్ములకౌప్తుడై పూర్ణుడై యొక్కందని ద్విజరాజు గవిగనేని
సతతంబు గోత్రశత్రుకుడయ్యు జారుడై వెలయుదేవేంద్రుడు గవిగనేని
మధుపాత్రుయుగాకమానార్పాటునెంత కాచెలుగు మందారంబు గవిగనేని

రాయిరుచే తఱిక్ష్మ కతిరుగుడు వదకయూర్వులు తేకతగునద్ధి గవిగెనేని
కడు పెంపున సతుల జ్ఞాభాగముల దాన గరిమ గాంభీర్య సంపద సరిసమానుఁ
డీశుడు జూడ నిస్తల్పంగ నెసగు మాదమంత్రిశేఖరు తిమ్మనామాత్యవరుఁడు

చ॥ మదనవిలాసుడై యులరు మాదయ తిమ్మన మంత్రిచంద్రుల
భ్యుదయము నొంద శాత్రవసమూహము ఖాంబుజము ల్ల్గుఁగెన్
మ్మదమున గర్తి సంత్రీతే సమా [illegible] నింతిసేత్ర్వలా
స్పదము హిమంబు నరజై లగె బాంధవకైరవకోటి బెలున్నతిన్॥

మ॥ అలఘుప్రాభవుడైన మాదవిభు తిమ్మామాత్యము ఖ్యనందవా
జితాచలంబు గతిలక్ష్మీశాలయంబద్ధినిఁ
ష్ఠులభక్తిన్ విలసిల్లఁజేసి మురిషాంబాలేశ్వరప్రాంగణ
స్థలిఁ గట్టించె సువర్ణకుంభవిలసత్సాధంబు నొక్కంటి లోకన్॥

వ॥ అందగ్రజుండు

సీ॥ అతుల తైశ్వర్యదుర్గాధీశ్వరుండయ్యు లక్ష్మీసమాకలితుఁడై వెలుగినాఁడు
నిశ్చల సత్య హరిశ్చంద్రుడయ్యు విశ్వామిత్రదమసుఖ్యై యలరినాఁడు
శ్రీరంగప్రభాలోకబాంధవుఁడయ్యుఁ గువలయాహ్లాదివై యుర్రినాఁడు
భూరిలోకార్థన పురుషోత్తముండయ్యుఁ బుణ్యజనాప్తుడై పొదలినాఁడు
తనరిపతి మంత్రి మంత్రతంత్రప్రభావతిమిరసంహారకారణ తీగ్కకరుడు
సర్వసర్వంసహానాథసచివముఖ్యవతాళి మణిరాజ నస్వింగనామాత్యవరుఁడు

తే॥ తనప్రతాపాగ్ని శాత్రవసమిద్ధతి నేర్చి భూరిభూమీంద్రుంబు బులమబట్టి
దనకాంతిచంద్రికజనసేత్రకువలయంబులనే విమరుము ఖాంబుజము ముదుర

ధనదానమేఘమద్ధిత్రికాయ చాతకావళులబ్రోచి చంద్రుఁబాదువు।

తనకీర్తిలత దిశాదంతిదంతంబులఁగలపూరికల్పవృక్షములు ప్రాఁకి।

ద నరుబిత్రాంబు ఖ్యానదయా పృథేమ। బామరాంధోళికార్జునభద్రమిత్రు

కాకురంకుశలాబిభృంగారకాదిరాజి। చిహ్నంబితురదుఱింగరాజులు వినీ॥

క॥ గరిమం దాక్షిన్యనచివ్రులు। సరియుగుదూరసింగమంత్రి చంద్రునకు మహే

వరుసుతునకు స్వామిత్రా। హారగండాంకునకు మా కుమారునకున్ క॥

మ॥ ప్రత ద(గ)ఱుండు॥

క॥ బాహాబలభీమ తశావి। సాహాణాశీవంతు తఖిలరూత్రయశస్సం

దోహావతర్జితరిపువ। రాహాంకారుడు పెద్ద నార్యుడు వెలయున్॥

ఉ॥ నిద్ధి ప్రశీర్తి సంపదలనీరజబాంధవసూతికంటెనుం

బెద్దన సత్యలామహిమమున పతాకుని మారుకంటెనుం

బెద్దన రూపరేఖలను పేంద్రుని ముద్దుల పట్టికంటెనుం

బెద్దన మాదయప్రభుని పెద్దన మించు ధరాస్థలంబునన్॥

సీ॥ పాలించె బలిచేత పామధరాధరేశుపర్యంతమేదినీపతుల నెల్ల।

బాలించె నిజబుద్ధిబలిమిచే నాజ్ఞావశంబులై వెలుగ దేశంబులెల్ల

గూలించె సంగరక్షోణి బాహాశిచే తర్పితారాతి జాతంబులెల్ల।

దూలించె నీగిచే దుర్వారబుధబంధుయాచక్రవ్రాతదైన్యంబులెల్ల।

మించి చిరాంబు ఖ్యాన భూమిమహేంద్రు। సకలసామ్రాజ్యలక్ష్మీవిశారదుండు।

భాగ్యసంపన్నుడైను వములప్పిమాదమంత్రిశేఖరుడు పెద్దనామాత్యవరుడు॥

సీ॥ పరమపావనమూర్తి బంధుచింతామణి పుణ్యాంగనాశిరోభూషణంబు।

సౌందర్యగాంభీర్యసంభవస్థానంబు కాయంబు దాల్చిన కల్పవల్లి
సౌభాగ్యసదనంబు సైరణ భూదేవి యతిథులపాలింటి యన్నపూర్ణ
భూదేవతాకోటి బోషింప భూమినే దేహంబునైకొన్న దివ్యసురభి
లక్షణంబుల బ్రోవు శీలముల్ తావు బికలు నిర్జిత రాశులంబు శృంగనామణి
యనుచు బంధుజనులెల్ల గొనియాడు నమ్మ గాదిబ్బదనకు నర్ధాంగలక్ష్మిగా దనరి మరియు
తే॥ పాలవెల్లి కినల్లుడై తిరుగనట్టి యాదిదేవుండు సర్వంసహావధూటి
బెండ్లియాడిన విధము నబ్బెద్దమంత్రి లక్ష్మి బరిణయమయ్యె నుల్లాసమెసగ
తే॥ తత్పత్నులెల్లను దనునిధానంబు గాంగాదైవము నుద్దేశించుఁ దుగా దాతగాగ
నాత్మదలపోసి సేవసేయుంగ మెరయు నీదృశగుణాఢ్యుడైన మంత్రీంద్రునకును
షష్ఠ్యంతములు.

క॥ మరుదశైన మండలేశ్వర హరి కరేంద్ర కచ్ఛపాధిప కిరిరా
ట్శిరసార్వభౌమ బంధుర ధరణీ ధారేయునకు బుధవిధేయునకున్
క॥ నిరుపమ వితరణజితజలధరసురతరు సురభి తరణి
~~వరశరణాగత~~ రక్షణ ధా... విస్ఫురణన మణికి మంత్రిగ్రామణికిన్
క॥ ది...బాహుల...దకరిశత వనజశరభహరిహర శత ధృతియుపమితైరవ
హితవృష... ధవళయశోవిభవ సంతతద యాంబుధికిన్
క॥ ధీరునకున్ రూపనిర్జిత మారునకుం గృష్ణమా రునకుగు...
ధారునకు జాపనిగమగు మారునకు న్విబుధసుకవి మందారునకున్
క॥ శాంతాత్మునకున్ ...లదక్షి యూతినృపాలకవిహారితాదిత్యునకున్
భూతలగురుపాండిత్యునకు న్ ఖ్యాతతసత్యునకు బెద్దనామాత్యునకున్

వ॥ అభ్యుదయపరంపరాభివృద్ధిగా నాయొనర్పంబూనిన చిత్రభా
రతంబను మహాపురాణంబునకుం బ్రారంభం బెట్టిదనిన॥

ఆ-వె॥ సకలపుణ్యతీర్థసంఘవరేణ్యంబు పాదదాదిశిఖరప్రాప్తషేణ్య
జలధరాగ్రగణ్య మిలనైమిశారణ్య మఖిలమునిశరణ్య మగుచు వెలయు

వ॥ మఱియు నప్పుణ్యక్షేత్రంబున సకలకాలపల్లవితకోరకితకుసుమిత
ఫలితచందన, మందార, మాతులుంగ, మధూక, సరళ, సావీర, జంబీర, ఖ
ర్జూర, నారికేళ, సారంగ, తాల, తక్కోల, హింతాల, తమాల, కురంటక,
కోవిదార, కపిత్థ, జంబూ, పనస, బదరీ, శమీ, బిల్వా, మలక, వట, యజ్ఞాం
గ, పున్నాగపాటలాది ప్రపేదంబులందనరి ప్రియులనై వడి ననంగి బె
నంగి మెఱయు మల్లికా మాధవ నాగవల్లి లశేవంతి కైలజాతి
వంకిచిత్రముఖ నానాలతావితానంబు సురభితావిశేషంబుల దెచ్చి
విబుధాళులకు ననుదినంబు సంతర్పణంబు సేయించుచు సత్ఫలంబుల
ద్విజశ్రేణికి ననివారితసత్రంబు నడునట్టి తరువాటికల విజృంభించి ఫల
రసమకరంద మహాప్రవాహంబులనెల్లప్రోదిభవించినచందంబుననతి
మధురపానీయంబులం బోలుచు నందిరటప్రదేశసుభాశ సవరమహాస్వచ్ఛ
జరాజప్రభావిశేషంబున నిరంతరవికశితశతకమలకల్పశేరయుం కము
దకువలయవాసనా వాశితంబులను కలహంస కారండవచక్రవాక
టిట్టిభ బక బలాక క్రౌంచ సారసాది నానాజలపక్షుల యూహంబును
దేవాభిషేకనిమిత్తము నేకవారపూర్వమానసకరక మంతలుసంభూ
తపుమమయుము ద్రావిన బధిరకృతభూనభోంతరంబు లున్నగు సరోవ

రంబులం గనుపట్టి మునికన్యకా ప్రవర్ధమాన బాలలతాకీర్ణ పర్ణశా
లా ప్రాంగణ ప్రదేశ వికీర్యమాణ ఋషిదత్త వార పర్వణ లీలా నవ్యోత్సవ
గశాబక వినోదంబులం జెలువొంది మునిసందోహ పరిపాలిత కామధేను
స్తన్యపాన సమేధమాన వత్స వివృద్ధ వత్సయుః ఫేనజాల శమిత రజః
పుంజంబై రంజిల్లి పుండరీకాక్ష ఖండేందుమౌళి పూజావేళా ముఖరిత
జరత్ ఘంటా జాత ఘణఘణ క్వణ చకిత కురంగ డింభక చంద్రమణావి
లాసంబున నింపొంది బాబా మృగలంఘనాధూత మహోరుహశా
ఖాగ్ర నిరంతర నిర్యత్పుష్ప రసపంకిలోర్వీ ప్రదేశంబై విలసిల్లి
యజ్ఞమునివరాణావక పఠిత ఋగ్యజుస్సామాది బహువేద ఘోషముఖరిత
సకల దిక్చక్రంబై పెరసి ఋష్యభ్యాగత దేవతాహ్వాన స్వాన ప్రతిధ్వ
నిత చక్రవాళ గహ్వరంబై బెలంగి తపస్వికృత క్రతు హోమధూమ
బంధురగంధ [illegible] వాసిత సకల ముఖ దిగంతరంబై యొసంగి మహాభారతంబు చం
దంబున నర్జున నకుల విలాసంబునం బాదటి చంద్రమండలంబు పగిది
నఖిల దేవతాభ్యవహార నిలయ ధారకీతంబై మించి దేవేంద్ర సభామం
టపంబు రీలం బుధ గురు రంభా హారిణీ గారవంబు తెలుంగు నవిహంస (నక్షత్రగ్రహమండలంబు)
[illegible]
రాజై పోత్రక ప్రముఖాధిష్ఠానంబై వెలసి నిపరిదానంబులందును రజోవి
జృంభణంబులై తపంబులందును ద్వంద్వ ప్రసారం బాంగిరి గహ్వరంబు
లందును బ్రతికూలత్వం బరిషద్వర్గంబులందును నాస్తిక బుద్ధి యా
షణత్రయంబందును జిహ్వాచాపలంబు హరినామ స్మరణంబునం
దును నిరంతర వ్యసనంబు నారాయణ పదాంబుజ ద్వయాసక్తి

పాకంబులందును గానియుండుతేకబోటుబు నల్పొటవిహారించుగూండెటికున్
నలమేనులు మవ్వంబు నివ్వటిల్లనందందదవ్వులను లీలాదృష్టి విలా-
సంబున నవ్వనంబుల్లఁగువల యత్తారణాభిరామంబు గాఁజేయుహారిణి
నసంతసంబంధంతకుడోమత్తేముల్లు
సముదయంబులకునెయ్యంబున్న నొత్తసంబు త్రప్తత చూచు, తా సమం
రచితవన్యదాన్యభద్రుణాచక్రిత మూషిరా వల్లికిందల్లులగతించిన్ని
బ్రిరత్నోపిల్లులను వనముద్రా చిత్రణా కందూలమాతృకనవులు
యందు మచ్చికలు విచ్చలందముగొల్ల దూలావారించు శార్దూలం
బులను సంతతయోగాభ్యాసయోగిజనరచిత వాయుపాసతం
డిలదండశూకరబృందంబుల భయంబుడిపియూరడిలందిరుగుమ
యూరంబులును సతతసంతోషభరితాంతఃకరణమత్తశుండాల
జాలంబులతోడం గూడి మహా విహారించు వందురులును, హరినిక
రసమ్మచ్ఛటకంకటికాతిరాయమానసక్షణముజ్ఞంబు త్రైమిత్రనెరపు
గండభేరుండంబులును వెండియు ననేకమృగంబుల కన్యోన్యవైరంబు
లుడిగి యత్యంత సమ్మదంబున సంచరించుచుండియుండు.
సీ. చెలగి పార్శ్వకించిత్కృతి రిక్త వస్తియటంచు బల్లారాజిల్ల గములు।
వరుస వ్యాసుదేవ స్వర్వమతియంచి సంతతంబు బలరించు శారి
మంత్రవిలవిని
కలును। ననబిననారాయణాత్పరం మంత్రముని యని దిందిరములు।
ములు। మోదముతోన మావేదాంతవేదినే యని యెఱింగించు పికావళియును।
తా పసులు సకలవేదశాస్త్రములు చదువ। నప్పుడు గపుల్లు బోయిన యట్టి
యొతల। దీర్చి చదివించుచట్టి సద్విబకులంబుగలిగి విలసిల్లు నప్పుణ్యస్థానంబు.

ఆ.వె. ఆ వనంబులోన బావనశీలురు, శౌనకాది మౌనిజనులుగూడి,
సత్రయాగ మమరసమ్మదంబున జేయు గాఢదీయుమహిమ వినంగ దలచి.

౨. అరుణజటాబంధధరులు భస్మత్రిపుండ్రాంకితాళికులు కృష్ణాజినోత్తరీ
రీయులు వల్కలకౌశేయులు రుద్రాక్షభూషితదేహులు పుణ్యతీర్థ
జలపూర్ణ ఘన కమండలహస్తులంబిన వదండపాణులు జగద్వంద్యచరితు
లఖిలశాస్త్రాగమాభ్యాసవిశ్రాంతులు స్ఫటికాక్షమాలికాభరణధారు
లంబుజాతదళాక్షపాదారవిందయుగళధ్యానపాత్రప్రవీణులు నిగమజాలమూ
ర్తులు జటికల్పులును నైనమునులు యతులునే గుడెంచిరి శిష్యసమేతులగుచు.

సీ. మఱియు నొందరు ముక్తిమత్తకాసినియందు వినుకవిసేయుగ మనసముదగ్ర
గంధంబు బంధమై కమ్మని పుష్పులు సెంపుష్ప త్రైన పుష్పలునను,
రాకలు దుఃఖంబు రాకుకై యోగరాము కూటంబు ఘనకాలకూలమగుచు,
భూరిరత్నాంకితభూషణంబులు దూషణంబు లగనయ్యంబుపిర,
నిద్రయు సుషేలుగ మటయు నెరయతోక, తుల్యలగు నాయవస్థలతోడనున్న
కాపులు కులకై వదిసురతకాంక్షదిరు, గున జ్ఞిపతాసేంద్రులును వచ్చిరచ్చటికిని.

వ. ఇవ్విధంబున సమస్తధరణీమండల పుణ్యక్షేత్రనివాసులైన మహా
త్ములు శిష్యసమేతులై వచ్చియున్నవంబున నిండనివ్వియుండి రయ్యవసరం
బున వారల జూడంగోరి విబుధజనమాన్యుండును తపోవిద్యాధన్యుం
డును సాత్వతేయు శిష్యకుమారుండును, విమలాచారుండును,
సకలపురాణవచనరచనాపరితోషితమునిజాతుండునునగు సూ
తుండు జనుదెంచిన నతని మృదుమధురభాషణంబుల గారవించి సుఖా

శ్రీసుం గావించి యిట్లని యనిరి.

చ. అనఘ పరాశరాత్మజ ముఖాంబుజసంభవమైన యీ పురా
ణనికరమెల్ల దావక మనఃకమలంబున నున్నదందు మీ
కనెక పురాణరాజమున కుంతి తవాగ్విభవంబు మీఱఁ జె
ప్పనిఖిలమానిసంతతికిఁ బ్రీతియొనర్పుము తాపసోత్తమా.

తే. అనిన నారోమహర్షణతనయుఁ డనియె వినుఁడు దత్తావధానులై మునివరేణ్యు
లారసకలాఘహారణంబు భూరిపుణ్యకరము నగునది జెప్పెద చరితమొకటి.

శా. వ్యాసప్రోక్తమహాపురాణములు మీయర్వ్యారరందులోఁ జిత్రమై
శ్రీసౌభాగ్యవిలాసదంబయి బహుశ్రేయస్కరంబై తగున్
భాసిల్లెఁగు పురాణమొక్కటి ధరం బ్రహ్మాండమన్పేరఁ బెం
పొప్పన్ సర్గ ప్రతిసర్గవంశమనురాజ్యాదిప్రశంసాకృతిన్.

చ. చదివెడువారికిన్ వినెడు సభ్యులకున్ వదివాంఛఁ దీఱియుఁ బ
ల్లిదులగు గల్గు విప్రులకుఁ దెల్గలతోఁ గనుపట్టు లిడ్చి పె
న్నొదపుల నిచ్చినట్టి ఫలమున్ హయమేధము జేయు పుణ్యముం
గాదవరధాత్రియంతయు నకుంఠితదానముసేయు శ్రేయముం.

క. గ్రామము వేయు సాలగ్రామంబులు లక్షకోటి కన్యాజనముల్
హేమాద్రులనంతంబులుఁ బ్రేమను సగు ఫలముదీని బేర్కొనఁగలుగున్.

క. అని పల్కి మదిఁ బరాశరతనయున్ భావించి మ్రొక్కి దామోదరపా
దనళినముల నుతించెను వదంబుల నసూతుఁడు శౌనకాది మునులకుఁ జెప్పెన్.

చ. వినుఁడు మహాత్ములార పృథివీస్థలియందు విచిత్రశీలుఁడై

ష్ణునకు సుదేవనాయకతనూభునకున్ రణమయ్యె నంక్షరా
దీపన
భునైపంబునం దర్జునుని జుట్టలతోఁ దహరించె ధర్మనం
ర్వరాగ
దను డాకరుండు దక్షయదునాయకుడుగ్రపు చక్రధారచే॥
సర్వజ్ఞుడు
క॥ తదనంతరంబు (శ్రు)ష్కరయదు విభుడు కృపావిధేయుడై వాణీశ
త్రిదశేశులకాశ్చర్యంబొదవ మనిచె నభయుడై స్వరయాధులనెల్లన్॥
క॥ ఇది చిత్రభారతంబన యెదమున వర్ధిల్లు లోకమున బుణ్యాపూ
స్పదమై లక్ష్మీవల్లభపదమై గడు చిత్రసభారంజకమై॥
వ॥ అనవుడు హరినామకథాశ్రవణాహ్లాదులగు శౌనకాదులతి విస్మిత
హృదయులై యుల్లనిరి॥
న (జూదవేకకాన్హె?)
సీ॥ కౌరవబలము న|ద|గ్రతజక్షసేయుచో సూతుడై మెరసె కృష్ణుండుగాడె
భగదత్తు తల్పమై నిగుడించు వైష్ణవాశుగము వారించె కృష్ణుండుగాడె
ఖాండవవనదగ్ధకాలమ్ము నందున సురలగెల్చెం గృష్ణుండుగాడె
(త్రు)తిన దప్పకయుండ నతిగుప్తుడై సైంధవునుఱు మాడ జేసె కృష్ణుండుగాడె
+ కర్ణ(ప్ర)ముక్త మహోర్కపన్నగమునుఁ గుశులు దప్పించెఁ గృష్ణుండుగాడె
ద్రౌణిన ముక్తనాగవపాశరంబును చెండుగాజేసె కృష్ణుండుగాడె॥
యర్జునుకెల్లభంగులనైన శౌరి(గం)టికి రెప్పరీతి నిక్కముగ బ్రోవ
బాసి కారి పోడ నాపాదంబు
నతని తో(డ) బార్థడెల గయ్యంబు చేసె దామసంబెట్టు బుట్టెనాతనికననఘ॥
వ॥ ఆవిశేషంబు సవిస్తారంబుగా జెప్పు కృతార్థజేయుమనిన నారోమహ
రియుగము ... గోవిందుండి
ర్షణకుమారుడిట్లని యెమ్మ ముస్నా నారాయణ ధ్యానానురాగేంద్రునినిర్భ
ఋగ్వేలవాందతుంతను
థయు దారాసాన్వంతుండును ధనంజయునందనుండు డిగిన నతని మన్నించి
యమ్మహాభాషణుండు చెప్పిన వృత్తాంతంబరింగించి దత్తావధాను
లై వినుండని చెప్పందొడంగె॥

సీ॥ అనవరతంబు నదత్తాన్నవిహారమై బాలుపాండవై కుంతిపురములోన
నవ్యసుధారసభవ్యభాగ్యమై గనుపట్టినాగలోకంబులోన
విషధరప్రఖ్యాత విశ్రమస్థానమై యుమైన కైలాసశిఖరిలోన
నిర్వృత్తసంతోషనిలయమై విలసిల్లె నీరజోద్భవుని మందిరములోన
జలజనిలయాధినాయకచరణనీరజాత జాతతరంగిణీసత్ప్రవాహ
వారిపూరపవిత్రమై భూరిమహిమ బొలిచె పాతాళభువనంబు పుణ్యధనము॥

చ॥ బలువగు వేల్పురీని నునుపాసుపసంగను పట్టిడిల్లి వె
న్నెలతలకానిశామ్మగ మినించిన పట్టియయొట్టివేళం
బులుగులరాచవారికలపొక్కలికుంభారరానియుకైబెల
జెలువలమున్నిపట్టుబున జెప్పగనొప్పు రసాతలంబు దా॥

క॥ నాకులలోనమెలంగియు నాకులదమ్మంత్రణంబు గమిదీనా
లోకించి భుజగవరులని రాకులతబరింతురమ్మహానిలయమునన్॥

తే॥ కుటిలగతి దవంకు నిజముగ నాశ్చినట్టి తామరస గర్భు మర్యాద దప్పరాత్రి
భావమున సూచహాసి యాపణికులంబు లాత్మకాంతాలకంబులయందు

శా॥ ఆభూమిం బ్రవహించునెప్పుడు పన్నాధీశమాళిస్థగం
గాభంగామలబద్ధగంధనికరస్ఫీత ప్రవాహధ్వని
ధాభోగావతి పన్నగేశ ఫణిదివ్యత్పద్మరాగ్యచ్ఛటా
శోభానూన హిరణ్మయాంబుజములం బొందంగ నింపొందు బల్॥

క॥ వినుడా నదిశ్రుతిబాహ్యులు ననవరతము కుటిలగతులు నగుభోగివరుల్
దనవారిలోన మెలగిన దనవారిగ జేసి హరునితలదాల్చెన్॥

వ॥ అవ్వసూకూలంకషాకూలప్రదేశంబున నమరావతియుంబోలె,
విబుధాలయంబై యుచ్ఛ్రిష్ఠతియునుంబోలె, శుచిస్థానంబై సంయమ
నియుంబునుంబోలె, ధర్మాధిష్ఠానంబై బుణ్యవతియునుంబోలె, పుణ్య
జనావాసంబై యమరావతియునుంబోలె, రత్నాకరంబై గంధవతి
యునుంబోలె, మహాబలనివాసంబై యలకానగరియుంబోలె, ధనదా
శ్రయంబై యాజ్ఞానియుంబోలె, సర్వజ్ఞక్షేత్రంబై యొప్పి భోగవతియన
నెక్కపురంబు గలదు॥

క॥ ఆ పురమున కధిపతియై యేపట్టున రాజనీతియుక్తిల ధర్మ
వ్యాపారంబు దొరగక యాపోవయుడు దప్పింద్లుకాలోకంబెల్లన్॥

తే॥ అతఁడు లావణ్యమున నమరుడై రిగి యయుసుగిరీంద్ర ధరాధీశుల నవమదించి
వారి లావంతులనుగొన్న దానవారి సత్కార్యమనిషులు బుట్టుకొనియె॥

తే॥ ధర్మవర్తన భీమప్రతాపమహిమ నర్జునఖ్యాతి దనయందు ననువుపరచి
సత్వమున సత్వమున శరాసననిరూఢి మీరి తలిదండ్రులను విడంబించె నతఁడు॥

వ॥ మఱియును॥

క॥ భోగవతి దత్తుణాతతుఁ భోగవతీపురమునందు బుధులను ..వం,
భోగవతీసతి తోబహు భోగవిశేషముల బ్రొద్దు బుచ్చుచునుండెన్॥

వ॥ అంత॥

చ॥ అ ఉదారనాథుమంత్రులు మహారసికుల్ ఘనులుం గవుల్ బుధుల్
హితులు యుబుధో హితుల్ సరసి జేద్రుణాళియుం బరివారమయ్యెరల్,
చతురతగాలవి సైంధవశిలాపరికల్పితసౌధవేదికా,

న్నతనవరత్నకీలితకనత్కనకాసనమధ్యవర్తియై॥

వ॥ పేరోలగంబున్నయవసరంబున॥

చ॥ భువనములం బ్రసిద్ధిగని బొల్చినసద్విజకోటికెన్నఁ జె
క్కవయగు హంసచక్రములు గోరి భజింపఁగ నంబుజాక్షుఁడై
క్కవిధములన్నరించు బలుకుల్ శ్రుతియోగ్యములై చెలంగము
త్త్రివనితచేతికీరము నదేదిశుకుం డరుదెంచె వేడుకన్॥

వ॥ ఇట్లు వచ్చిన శుకయోగి నెదుర్కొని సుఖాసీనుం గావించి యర్ఘ్య
పాద్యములు పూజావిశేషసమ్మోదితుం జేసి ప్రణతులొనరించి మధు
రోక్తిం బలికె నతఁడు॥

సీ॥ అనవరతంబు నాధ్యానందకారియై కామలోభవికారము గిరమగడచి
సులభుడై ద్విజరాజచూడావతంసమై దనుజేసు సర్వజ్ఞు ననుకరించి
నట్టి మహాత్ముండ వబ్జాక్షుపాదారవిందభృంగమవు వివేకనిధివి
నీకాకచేతనిర్దిశేమతుప్రియ్యంబుల నఘాత్మ నీవెఱుంగని దొకింతయున్న
గాలత్రయమునందు నరసిచూడంగలేరు ప్రోక్త నరాజావళీ విశేష
చరితములలోన మిగుల నాశ్చర్యహేతువైన కథయొద్దినటినా కునానతిమ్ము

క॥ నరనారాయణులనగాఁ బరగి నిరంతరము సత్యభామాశౌరుల(ది)
న్నరు గృష్ణులకుం దమలో దురమయ్యె నదేమి నెపము ధైర్యమునీంద్రా॥

తే॥ పాండుసూనులఁ బాదుపనాపదల మాన్పియాలుపతిశోభనం
బులు గెలు గొల్వ జాతిచుట్టంబు మంత్రియు సఖుఁడు నమ్మె
గృష్ణుఁడతిభక్తి వారిరక్షించునెపుడు॥

శా॥ ఆ కుంతీసుతులందు నర్జునునితో నత్యంతమున్ మైత్రి మై
నా కృష్ణుండు మెలంగు దొల్లి బలభద్రాదుల్ కనన్ సుభ
ద్రా కన్యామణి రాజరాజునకు నిదర్శించుచుండంగ మా
యా కృత్యంబున నీయుద్దీ నరునకయ్యబ్జాతపత్రేక్షణుం॥

క॥ దివిజులు భయమందఁగ గాం। డీవమనలునకు నిచ్చె నాడాల్క్షౌ
ధవుఁడు సహాయంబై నిల్చి విజయునకు జయమొసఁగి వెలంబోలన్॥

సీ॥ ఆ విశేషంబు విరివిగా నెరుఁగఁజెప్పి చెవుల పండువు సేయుమ
చ్చికతలినియు నివరేణ్య భవత్పావృజనిత మధురసుధ గదానన్ననేడు
బుధుఁడ జేయుము॥

వ॥ అనవుడు నిలావంతునకు శాయాగింద్రుం డిట్లనియె॥

తే॥ అనఘ వేల్పైన యెదిన న్ననడిగితివి వినెదు వారికి జెప్పెడు ఘనమతులకు
నిఖిలపాతకహారియు నభిమతార్థదాయకమునగు తచ్చరిత్రంబు వినుము॥

చ॥ కలుగు మహాత్ము డొక్కడు సుఖంబులు దుఃఖము లొక్కసమంబుగా
మెలఁగి సహృజ్జనంబులను మిత్రులనేకవిధంబుగా జలం
గెలిచి తలోచనాతతి మ్రొగ్గ సమితిన్ సరిగా దలంచు వా
డిలపయి తుల్యభాగ [illegible] చ్చిన తుల్యవతానిదానా॥ (గవాదు ను కోటి జనించిన తుల్య మహా దానం)

చ॥ అలఘుతపోవిశేషమున నంబుజగర్భునితోడ శాంతియం
దలినదధానృతోడ భువనత్పతభూతహితప్రబుద్ధిచే
నలగిరిజేశుతోటి మహిమాతిశయంబున వ్యాసుతో డనిన్
దులఁగురుతోడ దులయ్యెదనదులయ్యెడు మించె ధరాతలంబులోన్॥

తే. అతఁడు బరమాత్మ గూర్చి బాహ్యములు లోను నేకముగఁ జేసి లోకంబులెల్ల
బొగడఁ బూరిభాగీరథీనదీతీరమునను, విమలమతితోఁ దపము గా
వించుచుండె.

వ. అని శుకయోగీంద్రుండు ఇలావంతున కనునెఱింగించిన తెఱంగు జెప్పు,
మునులయయు విని యటమీఁద వృత్తాంతంబేమని యడుగుటయును.

మ. హరిదంతద్విపదంతకాంతిలసదుద్యత్కీర్తికాంతామనో,
హరదుగ్ధాంబుధిసంభవారమణపాదాబ్జద్వయీభావనా,
పరతేజోజితవిస్ఫురజ్జ్వలనజంభద్వేషదంభోళిభా,
స్వరకృష్ణార్యమణీమణీవరతనూజా! మానినీమన్మథా!

క. అనతారిమానభంజన, వినతానూనప్రతాపవిశ్రుతవనితా,
జనతాపంచశిలీముఖ, ఘనతామరసాప్తతనయఘనదాననిధీ.

మాలిని. అతలితగుణలాపాహారిపుంత్రప్రబాపా
హతవిమతమహీపాయత్తవంశప్రదీపా
? జితకలితకోపాస్త్రమహాభోగగోపా
క్షితిభరణదిలీపా శ్రీకంఠప్రతాపా.

గద్యము. ఇతి శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్రపవిత్రచరిత్ర కొండనామాత్య
పుత్ర సకలవిద్యాపారీణ శతఖండసుకవిజనవిధేయ ధర్మనా
మధేయ ప్రణీతంబైన చిత్రభారతంబను పురాణకథయందు
ప్రథమాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

చిత్రభాగవతము.

ద్వితీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీధర్మపురినృసింహారాధనతాత్పర్యబంధురక్షామణిధా।
త్రిధవనుతయెనుములపల్లి మాధవతనుజాత పెద్దమంత్రివరేణ్యా॥

వ॥ అవధరింపుము మృదుమధురవచనరచనాపరితోషితమునిజా
తుండగు సూతుండు హరికథాశ్రవణాహ్లాదులగు శౌనకాదు
లకు నిట్లనియె॥

క॥ పగలెల్ల జలధరాళికిఁ బగ్రైగాన సాగెనంత బద్మాప్తుండున్
మిగులంగనుగ్రత్వజగములం బగగ్రీష్మకాలము నవ్విధివప్పున్॥

ఆ॥వె॥ విశ్వకర్మ బిడ్డవేదనమాస్పంగ రవి మధించి గిరణనివహములను।
ధరణిమీదవైవ నురుతరోగ్రంబులై వరలె ననగ దావవహ్నులొదవె॥

తే॥ లోకములజీవనంబెల్ల లోచి పుచ్చి తనకరంబులగు వలయుస్థలములేలు
జెరిచి కడువెట్టయైన రాజీవబంధుఁడెట్లు దామిత్రుఁ డరయ్య నోరయ్యఁబూడు

సీ॥ భూతలంబెల్ల నద్భుతముగాఁ బగులంగఁ బాతాళలోకంబు బయలుపడియె।
జలధిలోఁగలనీరజంతుసంఘాతంబు నుడుకెక్కియెంతయునొదుగఁజొచ్చె।
ధూళిసంఘాక్రాంతతోయదపదముగా నెసరెట్టి గాడ్పులు విసరదొడఁగె।
నతిగభీరనదీమహాప్రవాహంబులనిసుమమెరుపడఁగ నీరెల్ల నింకె।
నాతపరుషవాతకమలభవాదులకును వేసవి తలపడినంబువేఁడినము।
ననిననూరకి షేడిపాల్గొనినభంగిఁ జేయుననవెట్ట మతివేరజెప్పనేలయౌను

చ॥ అమరస్థానవిశేషమై తనరుపా[illegible]మాంద్రింశితావాసమై
రమణీయంబగురాష్ట్రభూధరముదే రఁబ్రహ్మవీక్షించినె

ంయ్యము సంధిల్లఁగ వానిపై సురనదిం బత్తింజెలఁ గున్నా
యమరద్రుమ ధరముం బరాచలము నీరైపోవదే యుండబే౯॥

క॥ మృగతృష్ణలకగ్గలమై, మృగతృష్ణలు దిక్కులందు మించం దొణఁగెన్,
మృగరాజును నానావిధ, మృగరాజులు నిరులపాఱుల మెలఁగఁ దొడగెన్॥

చ॥ మిటమిటఁగాయు నాతపము మించఁగ నూర్పకఁ గంఠశోషలముల్
పెటపెటఁ బ్రేవిప్రేలముల బెంపు వహించె నుజీవకోటులుం
జొంటఁ బొంటఁ బొక్కె భూమిఁ గల భూజములందు మహోగ్రవృత్తిమై
చిటచిటనిప్పులుప్పతిలెఁ జెప్పఁగరాని నిదాఘవేళలన్॥

వ॥ అట్టి సమయంబున॥

మ॥ గురుబాహాలయుఁ గొత్తి వామచరణాంగుష్ఠంబునం భూమిద్రొ,
క్కి రమావల్లభునాత్మలోనునిచి వీక్షింపంగరానట్టి భా,
స్కరుపైఁ జూపులు నిల్పి తుర్యుడు సమగ్రబ్రహ్మనిష్ఠారతిం
బరమాశ్చర్యముగా దపంబు సలిపెన్ బంచాగ్నిమధ్యంబునన్॥

వ॥ అంత॥

క॥ జీవముతాక్రాంతంబగు భూమండలము నగనానభోమండలముల్
జీవముతో తపముగా, జీవముతాగ మముదాచ చిత్రములలరన్॥

చ॥ అనిమిషనాథుఁ డప్పుడవ్వని తపోనలకీలల నబ్బియుంకె నం
దనకు విపన్నుడై యుబిత డాగిన యాంహి వృద్రగాత్మబుం
గనిసి విపత్ప్రసేయఁగ వకంబి ప్రచేతసయుంట నిర్గమం
బనియొదువిల్లనంగను బరాశనురేశ్వరు చాప మొప్పిదా॥

తే॥ ఇంద్రగోపంబు లవని పైనెల్ల యెడలఁ గానుపించ సురేంద్రుదగ్గిరికతోడ
దపము గావించు మహానిరోధనము బూతగ నగమిగాయి విస్ఫురింగ నలుగ॥
చ॥ కరములుచాఁచి వర్ధిడుటకై బుధశుక్రుల సాక్షిపెట్టియు,
యుర్వరుణుడు భూమిపై తదగ సప్పులు బంచ్చుకు నియ్యకున్నచో,
ధరధనమూల వృద్ధులకు [illegible] ఘన సాగిరి వారి గుర్తియు,
క్కరగుడి ప్రాసి యంత్రాన నగాబరి వేషము జుట్టె నాతని॥
తే॥ ఉత్తదిక్కు మెరుపుల నుల్లసిల్లె, బూర్వదిగ్వాయు సంశయంబులు బెలంగె,
దిగున హోరాత్రములు సంధ్యలు నదెలియ, రాత్రియుండెను మేఘసంధ్య
సీ॥ నిష్ఫలం కాత్మయ్యె నెగడు వసుంధర యత్యంత పక్షి కాత్మయై బెలంగె,
నమృతప్రవాహమ్ములైన మహానదుల్లు కలుష కర్తు విషాహమ్ములై తలయిబారె
రాజహంస మనోహరంబగు గగనంబు గంతతఘన తమచ్ఛన్నమయ్యె,
మాధవలక్ష్మీ సమున్నతంబగు నబ్ధి పరజీవనాపేక్ష బరవిడాంకె,
జాతకంబుల మనములు చల్లనయ్యె, మలయు దావానలంబులు ప్రబ్బిబోయె
సస్యజాతంబు నానాట సఫలమయ్యె, విమలమైనట్టి వర్షాగమమున నధిప॥
మా॥ ఘన నదావంబు బెలంగ భృంగి వినుతుల్ గావించి పాడంగ గా,
ననము న్వెచ్చ గనీలకంఠ విలసన్నాట్యంబు రంజిల్లెదా,
ఘన రాతంబు బెలంగ భృంగి వినుతుల్ గావించి పాడంగ గా,
ననము న్మెచ్చగ నీలకంఠ విలసన్నాట్యంబు రంజిల్ల వే॥
తే॥ పృథుతటిద్దీప నవ్య తాపింబ చికుర, గురు పయోధరభర యుక్తై [illegible] మీర,
ప్రావృడంగన యనువిష్టు జేవగొన్న, తమి నివెడలంగ నీయక దాచె నతని॥

తే॥ మొగులగతి నిమ్ము కొన్నట్టి మొగులు చెలగి। యులరు మెఱుపులనై వడిఁ నలర్షి
గములఁ బాఁడ మెండు తావి భృంగముల్ గ్రాలె। తరులఁ గనుపట్టు గేతకీతరుల మెఱసె॥

సీ॥ కులపర్వతములు రెక్కలతోడ నెగసెనా గంధరంబులు ఘుంటగలయు బరవి।
మందరాచల మధ్యమానార్ణవ ధ్వానమన మేఘనిర్ఘోష మతిశయిల్ల
కల్పాంతసమయాగ్ని కణములో యన విద్యుత్ బడియనో యనఁగ బెన్నిడుగులురవె
వజ్రంబు దేవతావల్లభుం డురుపడి ఝళిపించెననఁగఁ జంచలలు మెరసె।
మత్త శుండాల శుండాసమాన పతదనూన ధారాళ ధారాసవీన నీర
పూరపరిపూరితాశా నభోధరిత్రి। గాఁగ వానలు గురిసె లోకములు బెదర॥

వ॥ అప్పుడు॥

తే॥ పరమహంసయునంగదా బరఁగి యమృతదీధిత్యు మంగళాకృతి దేరి బుధతు
జెందివిజ్ఞానగురుఁడు నాఁజెలఁగి యతఁడు। పర్వతఘ్నుగు స్థలంబున దపంబు సలిపె॥

వ॥ మఱియును॥

క॥ తోరిపెడు వానల దడియుచు। గిరిచరి గూర్ఛుం డియోగి కేసరి దినముల్।
మరుదశనంబున గడుపుచు। జిరకాలంబుగ్ర తపము సేయుచునుండెన్॥

వ॥ అంత॥

తే॥ ఎలమి మీఱైన వర్షంబు తెల్లఁ జార। పాతము ననుదూవి గద్దరస్ఫురముగ దుర
దుదశరంతులఁ బాడిలి పృథ్వులవిధమున। నఱిగెనెండ నిమేఘంబులాకసమున॥

క॥ జలధములమంపు దప్పిన। గలితప్రభబాల్యాది శలు గర్ద్వము మింకం
జలియంతకు మించెం గొలఁదీ। దరిగెన దము మయులెల్ల గ్రాంచములయ్యెన్॥

వ॥ కమలాకరులైన హేమం। తములు దప్రాత్రీ చయము ను ఘనమ్మై దోర్చె

గమలాప్తములగు నినుతేజములఁ గళ్ళుగొంచఁబడియు రజవిన ధిపా॥
క॥ అనుపమమగు హేమంతము। తనసత్త్వము మట్టిదయ్యె నుష్ణకరుని శీతాం।
శునిగా వించెఁ దక్షి శ్శలను బగలుగఁజేసి జనములకు చిత్రముగాన్॥
తే॥ స్థావరములైన యుద్భిజ్జ జవికి వెరచి। నీటుమీరిన సానులతోటి కూట
ములు విసర్జింపఁ తేవన్న దలపసులు। సతులఁ బాసి చరింపఁగఁ జాలగలరె॥
తే॥ జ్వలనదేవుఁడు జగత్ప్రాణసఖుఁడటంచు। బలుసమాటయు దార్ఢ్యమైనిలిచెనపుడు।
వుట్టుకాను న్న హేమంత మడరినప్పు। డతని ప్రాపున బ్రతుకనే యఖిలజనము॥
సీ॥ ఇంతంతయనరాని యువములెల్లఁ దఁబర్వ భూమి వడవడ వణంకఁ జొచ్చె।
వసనాభి విసముల పసము వాయువిసరంబు రివ్వనవిసరఁ దొణఁగె।
భూనభోదిగ్భాగములు గానరానంత గురితెనిపెను మంచు గురియఁ దొణఁగె।
శీతాంశుమానవతీణులు లోనర్చిన గంథ్యూతలు చుగానె గడవెరసె
నెల్ల రోగంబులును నిండి వెల్లివిరిసె। వెజ్జులకుబండువయ్యె బూవిలుతుమాఁపు॥
విపులశీతలచంద్రికావితతి చల్లె। దరులు దామారులు సుద్దవిఁ దెమలిసు॥
క॥ చేతోభవకోపంబున। శీతలమని విటులు సతులఁ జేరక యుంతం
జేతోభవదండనమే। శీతలమని వెరశి కలసి చెలగు దురాత్మన్॥
ఉ॥ అమ్ముని యట్టి వేశహృదయంబున నంబురుహాక్షు నివ్విలో
కమ్ముల కద్భుతంబుగ వికారమెరుంగక కంత దర్పనే
ఱమ్ములలోన నుండియు దరమ్ము దకంబున బ్రోధిసేయుచు
నెమ్మది పంబొనర్చు ధరణీవరులు సురలున్ నృణాంకగాన్॥
తే॥ ఇవ్విధంబున నేడువేదెల్ల దపము। ఘోరగతి జేసె నామానికుంబజుండు।

గరుడగంధర్వయక్షకింపురుషసిద్ధ। సాధ్యవిద్యాధరాదులుసన్నుతింప॥

క॥ ఆసమయంబునదనమది। వాసవపుత్త్రిని తలంచె వసుధాభుజగా।
వాసనివాసువర్తన। మీసారవినంగరాదెమివిధంబో॥

క॥ సారమతిగొనుమేలును। చారులచేదెలియవలయు జగతీశులకుం
చారులురాజులకెల్లను। దూరమయగనుపించుగన్నులోయి తలంచెన్॥

వ॥ అని వితర్కించి॥

క॥ చారులులోకత్రయసం। చారులుసూనృతవచఃప్రసారులవిమలా।
చారులసంతతగూఢవి। చారులరావించియతడుసమ్మతిననియెన్॥

సీ॥ మీరుభూమికి నేగి గారతంబానరంగ నచ్చోటదనరుబ్రాహ్మణులవేద
విధిసంచరించునవ్విధమురాజులునీతివివరించుతెరగుప్రవీణులైన
వైశ్యులపణ్యభావంబుశూద్రులవర్తనముప్రజావళిచరించుకట్టడియును।
యోగిగణముగావించుదపంబ్బున (చందంబు) బ్రహ్మచార్యులైనవారలగ[illegible]యు
యు। గృహస్థులైనవారినడకలందగు బతివ్రతలమేలుదెలిసిపాంథాళిభువన
వార్తలునిజంబుగాగ్రబరికించిరండువేగంబుమీరు॥

వ॥ అనిరహస్యంబుగాజెప్పియనిపినచారులుక్రమంబున ధరణీతలం
బునకుదిగ్గి తానితంబవలంబించి రత్నమేఖలాకారం
బగుపారావారంబులునుసమస్తవస్తువిస్తారరూపంబులగు
సప్తద్వీపంబులును, తలప్రదేశదేదీప్యమానరత్నజాలంబు
లగుపుణ్యశైలంబులును ననవరతాశ్రీనయోగిజనంబులగువనం
బులును నిరంతరవికసితసితకమలకల్హారమాలికాసారంబులు

మహాపాతకంబులనెల్లం బుణ్యంబులుగాఁజేయు సమర్థంబులగు తీ
ర్థంబులుం బవిత్రంబులగు పుణ్యక్షేత్రంబులును ముక్తికాంతానిధా
నంబులగు మహానదీవితానంబులును నంతతపోధనులగు మునుల
ను నానావిధవస్తుసమాస్పదంబులగు జనపదంబులును నజస్ర
లక్ష్మీనివాసగేహపురంబులును వేదవిద్యానిష్ఠితమానసవరులగు విప్ర
వరులును సర్వసర్వంసహాభారభరణదక్షదక్షిణబాహుదండ
విజృంభమాణకఠోరకుఠారవినిర్జితవైరిరాజన్యులగు రాజ
న్యులు సంపర్జితయుద్ధపాండిత్యులగు నాయుధ్యులును పుణ్యగుణభద్ర
ం శూద్రులగనుం గానుచు వచ్చి వచ్చి పురోభాగంబున॥

చ॥ కనుఁగవయింత మూసికొని కరకంజములూరుయుగంబుఁ జేర్చితో
ను నిగుడఁజేసి శ్రీవరు మనోజ్జ్వలంబున నిల్పి యుంత్రిలోకా ~~శనిబిగబట్టు~~
శని బిగబట్టి గాద్పుల జవింపగనీక కిరాంకిస్త స్వికా ~~సనమునసున్న~~
సన మునన సున్న తల్పములని చంద్రుని గాంచి రభితచిత్తులై॥

వ॥ ఇవ్విధంబున నమ్మహాత్ముని గనుంగొని తమలోనిట్లనిరి॥

తే॥ ఇతఁడు బరమహంసుడే నిక్కముగ నుగాను న్నయుగ్రగతిదనర్పునిమ్మ
హాత్ముతేజమె నచిన గు వలయుం బెల్లిమచ్చు మునుగాదితలంప॥

మ॥ హరుణోయితత్తల్లశూలము నునేగాంచుం తోఫాలాక్షమున్
బరిశీలింపగనేలగానబత వజ్రస్తోదళ్ళపుండాముఖాం
బురుహంబుల్మరినాప్లువేలదె యుం భూజాస్ఫురద్ఖడ్గమున్
చిరసేఁద మృద్యుశంఖచక్రములునేవిబుద్ధి నేర్పించినన్॥

ఉ॥ ఇమ్మునినాథుఁడే పనికి నీగతి ఘోరతపంబు సేయనె
య్యమ్మనఁ బూనెనో గదు భయంకరమై ప్రసరించు నిట్టితే
జమ్మున నెల్ల లోకములు మగ్గె విహాయము వ్రేలె నిచోటఁ దీ
పమ్మున బోలె నీదివల భావము నెందు [illegible] రై॥

తే॥ ఇతఁడు గావించు తపము సురేశ్వరునకు జెప్పకుండిన మోసంబు జెందు ననుచు
నచట నిల్వక దివమున కరిగి రప్పు డు వాయువేగులు వేగు[illegible]రు వరచి॥

వ॥ ఇట్లు చారులతిత్వరితంబున నాకలోకంబున కేగి యమరేశ్వరుం గాంచి
దండప్రణామం బాచరించి నిటలతటంబున నంజలిపుటంబులు
యుంచి యిట్లనిరి॥

ఉ॥ దేవర పంపు నంద్ధరక తిత్వరితంబున నేగి యచ్చటన్
భావనమైన భూసురుల బాంధవులం బరికించి బుణ్యతీ
ర్థావళులున్న పావనములు నారసి వత్తానులఁ జూచి బంధుర
గ్రామములున్న నంబులును గన్గొని జూపట్టి విచారగ బోవుచోన్॥

శా॥ చండాంశుండును బోలె నుగ్రతరతేజస్స్ఫూర్తి ఫాలానలా
క్షుండును బోలె మహాప్రభావమున రక్షోహంతయుం బోలె బ్రం
హ్మాండాంతర్గతజుండు సంఘు హృదయవ్యాప్తి ప్రవృత్తిన్ పద్మగ
ర్భుండుం బోలె దదంబునందగు మునీంద్రుండున్న వాఁడు ప్రోటన్॥

తే॥ అతని తపమున లోకంబు గవిగెగ్గరుఁ జులు వణకె జలధులు పింఢులు దండలయ్యె
ధరణి గంపించె సూర్యచంద్రులు లాగాగె దారకంబులు రాలె దిక్కులు బెంచె॥

వ॥ కావున నమ్మహామునీంద్రుండే నిమిత్తంబున నిట్టి తపంబు సేయుచున్న

వాతాదానికిందగినకార్యంబూహింపుమనియును నతనిపేరు
తుల్యుండనియును విన్నవించిన దురంతచింతాక్రాంతుడై త్రివి
హారులసేనలతో నిట్లనియె॥
చ॥ ఘనుఁడొకరాగి తుల్యుడనగా ధరణిస్థలియందు నేరికి
న్వినగనరాని రూపమున విష్ణునవీగి దపమ్ముసేయఁగా
వనరుహమిత్ర చంద్రనగ వర్గ సముద్రనదీనదవ్రజా
జనతతియుం జలించె నని చారులు చెప్పినమాట వింటిరే॥
తే॥ ధరణియాపద మానువిధంబు తుల్య। మౌని తపము డుగంజేయుమనమువిపులు।
సాఖ్యమున నంతుగార్యంబు చర్చజేసి పల్కు దామరు యుక్తి బలమ్ము మెరయు॥
వ॥ అనవుడు నప్పాకశాసనునకు నఖిలామరాదులయును మతంబున సకల
నీతివిద్యాగురుండిట్లనియె॥
తే॥ బలిమిసేయరాని పనియట్టిదైన నుపాయబలముచే తసేయవచ్చు।
సాహసంబుజేసి జనరాని జలనిధి। నావచే దరించు తెలనన ఘు॥
తే॥ మునులు పదముచేయుటను బహీరింద్రియంబుల మనంబుతోడఁగలపియుభల।
జనిష్ఠ తృ రీదెగాన వాఙ్మనంబుగల తపత్ప్రతంబు చెదరు॥
క॥ మనసిజు నేత్రణవు నరంబనుపుము తండమ్ము నింద్రుభావము గదనే।
ఘనబ్రహ్మద్రుపదము మానౌడు। ననఘాయాతనికసాధ్యమైన దికలదే॥
తే॥ ధరణిజనులు వణకదపము గావింతురు। మునీంద్రకోటి మాన్పనిందువదన।
పేరాపినట్టి విబుధులోపరు నిక్కమ్ము। పురలను బిల్వనంపి బంపు॥
వ॥ అని యమ్ముని తపోవిఘ్నోపాయంబు చెప్పిన గురున భినందించి పురంద

ఱండు పుండ్రేక్షుకోదండనిర్జితయోగిజనతపోదర్పకుండైనకందర్పునిం

దలంచిన॥

సీ॥ వనితలచేతివేదనకొప్పుతనకొప్పు పసజూపనొసపరిబాగుమీఱ

దనమోము శశినిందుగొనగొనునగురతిరుచసూత్రంతోతిలకమమర

వనజాక్షిగోరినతనమేనతనమేనమాములేబ్రాయంబు మిటామిటూప

మెరుగుజుక్కలతోడసరులైనసరులైన తనయురంబు నమ్రించిదళుకుఁగులీన

దనకేలిసల్లాపుదనమంచికేలయుంగరములకాంతులముంగుఱులగిరుల

నందియలయించుభావమునందియలరవంబుమీరంగనింద్రుభావంబుదనరు॥

చ॥ ననుపులమందిమేలములనారులబెంబోలయుళ్ళవేళలం

బెనగికవుంగలించునద్రెపరులప్రెత్తులుగోరులూత్తుటుం

దనువునమీరగానొసయుతంజిరునవ్వులుగొప్పుపువ్వులుం

గనుగవకెంపులుంగరతులగర్వముసొంపులునింపుదోపగ॥

ఉ॥ పూవులవిల్లునమ్ములనుబానుచుబంగరుప్రాతనిండుచా

దావళిదట్టిగట్టియెఱదాకినకెంజిగురాకుబాకుసో

భాకృతిగానమర్చినృపలేపంబులపైనవలావాటువైచిల

శ్రీవనితాకుమారకుడుమీనిమెరుంగుజగంబునిండగా॥

మ॥ చెలికాడైనవసంతుడాదరముతోచెయ్యూతగాచల్లగా

విలసచ్చామరపాణియైనదవనాళీకద్విషుండుంసుధా

జలపూర్ణంబగుగిండిదేరదనదత్తుత్వంబుమీరంగనిం

ఱులమానంబెడలంగవచ్చెనమరేంద్రుండిబ్బులోమెచ్చగ॥

వ॥ ఇట్లు వచ్చిన భావసంభవుని నయ్యింద్రుండాలింగనంబు గావించి గారవించి
సుఖాసీనుం గావించి కుశలంబడిగిన యనంతరం బారంభం దలంచిన॥

చ॥ చెలువము రచ్చకావులకుల జీవనమంగజు రాజలక్ష్మి శో।
రులుగను పట్టి సద్గతి మరుద్గణి కామణి సోమయాజులన్।
బలవగ జేయు సౌషధము స్వర్గవిభూషణ మంబురాశి స।
త్ఫలభవబున్యారాశి సలమూబరు ప్రాణపదంబు రంభు కన్॥

మ॥ కురులుం బాపిలియుం బాసంగ విరులం గాశొప్పుగా దీర్చిగ।
స్తురిఫాలంబున సోగబొట్టిడి గళారాస్త్రమంబుపై జిల్లుము।
గర నా~~[illegible]~~ లేనగవు వేకన్నె విపల్లోత్తులం
దుర [illegible] గ్రోత్తముత్తియపుగమ్మల్ వీనులన్నించగన్॥

ఉ॥ ఏపుగ దారహారము వహించి మనోహరకాంతి సం।
దీపితమైన క్రొమ్మెరుపు దీగ ధరించి సమస్త రత్నసం।
స్థాపిత మేఖలావృత నితంబము సౌగసమూడు శోభలుం।
జైపడి తేమువి సన్నవలిపంబున మీరిదు బాళిసేయగాన్॥

ఉ॥ చేరికగోరు బాణముల చక్కి విలాసము జేసినట్టి బం।
గారపు గుండలం గెలువగాంచిని శాతనవాంకుశంబులం।
జేరిన కుంభికుంభముల జెన్ను వహించిన యట్టి క్రొత్త కెం।
జేరల తోటి చన్నుగవ చెల్వము బయ్యెద జారవింపగాన్॥

సీ॥ తనకన్నదోయి దుద్దుండ మన్మథబాణ జలజ మీనులకు సామిజంబెగాగ।
~~[illegible]~~

దననవ్యాంగంబు చంద్రసరోజమణిదర్పణశోభలకు బడిపెంచ్చుగాఁగ
దనతనూయష్టి నాథామనవల్లికా తపనీయములకు విధాతగాఁగ
దన పగమనసాంద్రత్వంబు మదకేకిదంతిహంసలకొజ్జబంతిగాఁగ
దనమృదుధ్వని కోకిలాతరవిపంచికాశుకాళికి నాజ్ఞగాఁగర్వమెప్ప
వనవిలాసంబు మదన విత్తంబుగాఁగ రమణ గనుపట్టె విభ్రమారంభరంభ॥
తే॥ మెరయుమేనిచాయ గప్పుతావి నందియలుబెల్లు మ్రోగిఘుమ్మని చెలంగ
గురుపయోధరధమ్మిల్లభరముకతన నడుము చువ్వళలని రభేదనడుము వణక॥
ఉ॥ మేనకమాపుతోఁ దను రయుంగను బద్మముగాఁగ చే
తోనయమొప్పఁగా హరిణితో దనముబ్బుట చెప్పుచుంత్రియం
బూనిసుకేశితో జదురునాడుచు నెయ్యనమంబు భాషతో
తానగవ్వుప్పమానసముచలింపగ మర్త్యములెత్తియాడుచుబర్ల॥
సీ॥ తాటంకమణిభానుధాళధళ్యంబులు చెక్కుటద్దములమై జిందులాడ
నవ్యహారప్రభానైగన్న్యంబులు కుచపర్వతంబుల గుప్పలురుక
ధరణిరుజ్జ్వలాధాకధగ్న్యంబులు గటిమండలంబుపై బుటములెగయ
జారుకంకణదీప్తిచాకచక్యంబులు హస్తకంకణములనలుముకొనగ
గరిమబదియారువన్నెబంగారు శిరులు మెరుపులను గూడిరూపమై
మెలగునట్టి యనవృషిరంగష్యదేహాధినాథు కొలువునకు రంభకుచజితకుంభికుంభ॥
మ॥ ఇవ్విధంబున వచ్చి కృతాంజలియై యున్నరంభను దక్కినరంభోరులం గరుణా
వలోకనంబుల మన్నించి జంభారి నిజకార్యారంభం బెరింగింపందలం
చి బంచబాణునకిట్లనియె॥

సీ॥ అనఘ నీరూప తేజాంశంబు సౌందర్యవంతులకుపమాన వస్తువయ్యె
భవదీయ కోదండ పాండిత్య విభవంబు సకలాధానుష్కసాక్షవము గెలిచె
దావక విపుల ప్రతాపానల జ్వాలనగ బాపు మహిమంబు సగము దెసె
యుష్మదీయ శరప్రయోగమై దగ్ధంబు గంజ గరుభూనితలగడిగిపారె
నిన్ను నుకపారి మదిబేరుకొన్నయంత సర్వవిరహబులుస్సాజ్ఞావ సంపదైక
మానసాంభోజులగుచుద్రిష్మరుదురనిన మీరి వినుతింపశేషుం దూనేరగలడె

మ॥ నన రేవిల్లు [illegible] ంచ యుముపేనా బ్జాతపత్రాక్షి దృ
ష్టిని కాయంబు శరంబులవియుం జేపట్టి నీ విద్యనే
ర్పున రెండొక్కటిగాగసేయుదుభళీ రూపంబునం జెందకే
యనఘా నీకు సమానుడుం గలడె బ్రహ్మాండాంతరాళంబునన్॥

ఉ॥ ఆయమరాచలంబు ధనువై విలసిల్లగ విష్ణుడమ్ముగా
వేయువిధంబులం బరిఢవిల్లె టిసింగిని గూర్చియున్న శూ
లాయుధు మాట మాత్రమున నంగము ప్రయ్యగ వాదిమించితా
తీయని వింటి నే వెనక తీయక చీరము నన్న నోభవా॥

క॥ కారకులై మిరియునాయుక్కరకులం జనుదేర్చ నీ వారినీ [illegible] పుతే ?
చెరుకు విలుబూనచూచిన జెరకుర్లొప్పైన రి సకలసిద్ధు లందనరక॥

ఉ॥ చంతకతోర విష్ణుకరచక్రముకంటె మదీయదీక్షదో
ర్దండ విజృంభమాన భిరుదంబున కంటె ఖిశేతిశార్ఙ్గదా
దంతము కంటె జంద్రధరుధారుణ శూలముకంటెనెక్కుడై
మెండుకొనంగ దాభవదమేయ మ్రుదుప్రసవాంభకంబు దా॥

కం॥ హరిహరకమలభవాదులఁ గరకు గొనక కౌఖ్యునేకం సామాన్యమున్
శ్వరుల నుజయించుటన ఘా। నరకానరకాంతకాత్మసంభవ లభ్యన్॥

వ॥ వినసొక్క గార్యంబు వినుము తుమ్ముంతను మునీంద్రుండు దారుణం
బగు తపంబు గావింప లోకంబులు చీకాకుపడియె గావున నతని
తపంబునకు విఘ్నంబు సేయువలయు నీకు సహాయంబుగా రంభాది
దేవతాంభోజాక్షుల నంపెద నని నింద్రునకు నిందిరానందనుం
డిట్లనియె. మద్ధనుఃప్రభావం బవధరింపుము.

కం॥ బిడికిటనణగెడు నడుమున్ గడుతియ్యని మేనుభృంగకలితగుణంబుల్
విడివడని కొప్పునేర్పడి బెడతుకగతి యొప్పు మించి పౌరుషవృత్తిన్॥

కం॥ మునులెంతవారు రుద్రుం। డనలక్ష్మీస్థానరూప మాపద్మజుడున్।
గనుగొనగ నభిప్రాయంబున దక్కిన వారి నెన్న దగునే యిచటన్॥

వ॥ దేవా యమ్ముని తపంబు వారించి నీకు మెప్పు బుట్టించెద జూడు
మనియనునంతటం. మనంబున ఘనంబగు సంతసంబున ననర్ఘ్యమణి
భూషణాంబరాదులు గట్టినిచ్చి ప్రియపూర్వకంబుగా ననిపి-
రంభకు నిట్లనియె॥

సీ॥ నీకుచంబులు శూరనికరంబులకు నెల్ల రమణీయశైలదుర్గములుగావె
నీవాలుజూపులు నిఖిలపల్లవులకు బంచాస్త్రశరపరంపరలుగావె।
నీముద్దులొల్కెడు నెయ్యంపు బల్కులు వటుజనాకర్షణవిద్యగాదె।
నీమందహాసంబు గాముకస్త్రీణాపై మరుడు సల్పు తుసాక్ష్యమందుగాదె।
సరసిజానన నీతోను సురతకేళి। బరమమైనట్టి సాయుజ్యపదము గాదె।

నీ విలాసంబు మదిలోన నే స్ఫురింపఁ దలఁపుచుండుటయు జన్మఫలము గాదె॥
సీ॥ అతివహాస్యములు దేవాళి కిచ్చుటలు నీ శౌరుగువారని పొందునోరి గాదె।
దీక్షితులగుచు వేదికమీఁద నిల్చుట కెనకుచ వేదిపై నిలుపఁ దలఁచి।
సోమపానము జేసి చొక్కటి ద్దపనీయ ధరావృతంబున కాసజేసి।
వభృతస్నానంబు నాచరించుట తెల్లినీ సన్నజమటల నాసఖాని।
కైహోత్రునిలో నెయ్యి వేల్చుటలును బాలదిబాలయుల్లకాకల బారయుభూని।
యనిదినముగ్రోతింతురు యుజ్వలిల్లు। సవనములు జేసి నీ విలాసంబుగని॥
తే॥ గడునిశాతంబులైన ఖడ్గములనైన। నిందయును భీతినొందక యుడుడుశూరు।
బోరురాక్షింత నేవళ్లి చూటగెర। మాణెని చూట్టై యంత వాణి చెప్పుమా॥
క॥ తరణీతలమున యోగీ। శ్వరుడొక్కంతుడు యుద్యతనగ సంతతనిష్ఠా।
పరుడై దపమొనరింపఁగ। ధరణీభువనంబు లెల్ల దల్లడమయ్యెన్॥
క॥ గావున భువనత్రయమున్। గావుమనను బ్రోవుదుల్ల తనతపముడుపం।
గావున యోపాయంబున। వేవేలును నీవు దక్షవి నునిందు మొక్కెన్॥
వ॥ అని ప్రియంబున మన్ననయుం దోచె నానతిచ్చిన గరుక మంత్రోణిలు
మొగిస్త్రీ రంభ జంభారి కిట్లని విన్నవించె॥
ఉ॥ ఇచ్చకు వచ్చి నీయొదుట నిచ్చకు నెల్లను బుద్ధి మానితా।
రిచ్చకు వచ్చినట్టు గతి నెవ్విధినైనను బల్కనిమ్ము గా।
చ్చిచ్చును నమ్మహామహాల చిత్తము నొచ్చిన గీరు దపునే।
పచ్చనివింటి జోదు హరుపై బతియు గతి యయ్యె జెప్పుమా॥
తే॥ ఆదిదిన సత్వమెఱిఁగియు దరిన చోగ దా విభుండు జయము నొందు వేవిధములు।

గాంచితిగాని బ్బనులకుం బోవ నాకేతు। కాలదియనగ వెంట గూడదగునె॥

తే॥ అట్లయిన గాని మమ్ము నీయాజ్ఞయని మహేంద్రు। ధరణిపై నుగ్రవృత్తి తో దపముసేయు।

తుల్యుని భుజంగతుల్యుని గాంతు దిగెనె న్నియతులసంభోగమున శౌరి యాత్మజుడు॥

క॥ నీయాననమ్ము జూపెద। నాయోగిని నగ్నుబ్బుమాంతు నాదపమెండె।

నీయాననమ్ము జూపెద। నాయోగం బనుచబోదు ననిమిషనాథా॥

వ॥ అని యుష్పద్మలోచన సహస్రలోచనుచిత్తంబు వెంచునట్లుగా బల్కిన

నతండు సంతసిల్లి యయ్యిందువదనకు నపరిమిత భూషణాంబరాదులు

వినయపూర్వకంబుగా నొసంగి యనిపిన॥

క॥ అంతసకలవనలక్ష్మీ లరాశిక స్వీకా సుత విజయా।

దంతముజిత మానవతీ। స్వాంతము నైనిప్పటిల్లు వసంతము వచ్చెన్॥

సీ॥ చునెమెవెల్లడించిన పత్రసంచయము తుల్ప్రు విశల్యకరణి।

ముదిసిన తరుజాతమునకు చిత్రంబుగా దారుణ్యమొసగు సంధానకరణి।

బసరుచందము దోచి యొసగు తుకోరకవ్రాతంబునకు సావర్ణ్యకరణి।

హారుని జపమటు మాయమైపోనెరుంగని చింతభ్రాతునకు సంజీవకరణి

బలుకనేరని కోకిల ప్రకరములకు। నంచితస్వర మహౌషధంబు [illegible]

గాము కస్త్రీణులకునెల్ల తాలకూటు। మనగ మించె వసంతసమాగమంబు॥

చ॥ చలమున మాగలైన పికసంఘము నమ్మరుచేకరాంమూ।

గలుగనొనర్చు పుగుజగంబున రాగలుగా నియుట్టిరా।

జిలుకలనెల్ల రాగలుగజేసి మనోభవుసేనలోన రా।

గలుగ నొనర్చ జిత్రములుగా వెవసంతుని చేతలన్నియున్॥

తే॥ తరువులకు మేఘుఁడుష్ణప్పులు దానొసంగి । యవి వసంతునికిమ్మని యప్పగింప।
దాని కయి ఫలములియ్య బత్రంబు లిచ్చెఁ నగదరువులు బత్రంబులవనిశాల॥
తే॥ అలవసంతుఁడు కాంతలయందు ప్రేమ । పత్రభంగములొనరించు బహుల భూష।
హాముల గనుపట్టు గొమ్మలయందు నెల్ల।
సీ॥ కెంజాయ పల్లవపుంజంబు గల్గాని యధిక సంధ్యారక్త ననుసరింప।
గట్టిరొయ్యై యెంత శాకనితరుచ్ఛాయలు తిమిరంపు గుంపుల కొమరుదాల్ప।
కోరకంబులు నిండి కొని సందడులు నట్టి తారకంబుల శోభ ప్రస్తరింప।
బుష్పాడి దట్టమై గప్పిన తావులు వరచంద్రికావైభవంబు జూప।
దొరుగు బూదినియలు మంచు తోడు నెరయగానెరులై పారు ఫలరసంబిందు కొంత
జనితసలిలంబు దలపింప వన   జాలశతపద్మరాత్రుల చందమయ్యె॥
మ॥ వగరాక్రాంగడు తేతలై మృదువులై యోగ్యంబులున్నైన మా।
చిగురాకుల్ దమకంత దోషములనుంభేదింపగా బాలు మం।
డుగతిన్నోసి చికంబు లెల్ల దరుసందోహంబులం ద్రావి జో
లిగరిష్ఠంబగు బంచమస్వరము గొల్చెన్ మన్మథప్రీతిగా॥
క॥ పరిపక్వఫలములెల్లం । బరికించి తదీయరసము భాసముగా విం।
చిరు చిలుకలు జూక్కి గడబో । తరమున రొద సేసె శుకవితానము పెల్లై॥
తే॥ భూరిమధుపానమున జూక్కి బుష్పరేణు । బటలి బూతిగ దాల్చి నేర్పరితనమున।
ఝుంకృతులు శృంగనాదంబు జాడ గాగ । దుమ్మెదలు బింతుమించె సిద్ధుల విధమున॥
క॥ వెన్నెల తఱుకున వుంచిన । వెన్నెల బిసకాండములు ప్రవీణత తోడం।
గ్రొన్నెలయగు రాయంచలు । గొన్నల బవరాంత్రకబ్బు గొరికె తోడం॥

చ॥ మలయము మునేలి బద్ధి నుల వంభుల సౌరభ మెల్లఁ గ్రోలి పు।
ష్పలుఁగను పట్టి మేలి తరువుల్ ముదమందగఁ బ్రాలి కౌతుకం।
బుల బాడకట్టి ధూళి దివిలోఁ దగదోలి వప్రు దుత్ప శీలయై।
గలయు చరించె చల్లనగు గాలి సదానుసరన్మదానియై॥

వ॥ సమస్త మహీరుహాంబులకు సంతసంబాసంగు వసం
తసమయంబున ననంత ధ్యానపరాయణుండును హృదయ
ణుండును నిష్కలప్రభారుండును నిర్వికారుండును నగు తుల్యుండుగ్ర
తపంబు సేయుచుండె నంత॥

సీ॥ చెలువైన జిల్కతేజీ మీఁద నెసపరికెందమ్మి పక్కెర బొత్తు పరచి।
క్రొత్త దాసన పుష్పకుల గేలుకొల్పిన బిరుదైన దగులాలిసరయినజి।
గురువేరునారుల చిక్కులు దిద్ది సవరించి కట్టిన విలిసమకట్లు వైచి।
నవకింశుక ప్రసూన దళంబుసరితోని సరిగా బ్రియంబున నవధరించి।
యిరుగెలంకుల నుంచిన యిరులతోడ। దనరు జిగురాకు ఖడ్గాలు దారలెల్ల।
సొనరదారుల నూను సెబెనచి కట్టి। కళలు దాపుల జలువంపు గతి ఘటింప॥

సీ॥ తనకు జూడరుగని దంటదామరరేకు జొప్పంపు జాంపైన జూదుదాట్రి।
తనకొక తాపు గొల్పని మహావీరుడు దాపు నజిగురుటత్రాళమును గట్టి।
దనతలమీర నంతయు తేనినెరబోడు కటిగొట్టు బాజ్మాకంబుబూని।
దనకొక మోహమైన దలపనివాను దిట్టకమదికర్ణికషేపకముగ గట్టి।
దనకు జేయించినట్టి దిద్దరణిలేని। ఘనుడు నాళంబుతోటి యంకజములెల్ల।
నిడుగు గాబట్టి సురలు వర్ణింపనపుడు। ననరవిల్కాడు యుద్ధసన్నద్ధుడయ్యె॥

మ॥ చెలువంబై గనుపట్టు నా చిలుక తేజీ నెక్కి మిన్నంద భ,
జళి ద్రాక్షింపుచు వింతవింతగతులం సవ్యాపసవ్యంబులం,
గలయం ద్రోలుచు మండలీకరణశిక్షం జూపుచున్నింపెసన్,
విలుకాఁడెబ్భగరాజవాహనము పై విష్ణుండుగాఁ బోలెనా॥

వ॥ మఱియును॥

సీ॥ పక్షపాతము గల్గి పార్శ్వభాగంబుల నలకంఠాంగంబు సోలినతుల,
బల్లుల నమృతంబు లొల్క బల్కెడు శుకప్రముఖ సద్విజకోటి బలసి కొలువ,
గన్నుల కింపైన కాంతి బ్రొద్దులు బుచ్చు రాజహంసప్రమారంభ మెలునర,
నేరదవరకలేని నెయ్యమున నల్లల్ల గదిసి యుందరవము రుద్ధణము రాగ,
బింబభృంగికమధురగానంబు చెలగ, వరూధవుడునే యుత్తమహమహిమ సెగ్గ,
దలపసెరులకులనెట్టి బలవిలుర యుద్యవిషమాంబకఖ్యాతి వ్యాప్తియలరు
వ॥ సపరివారుణ్డై నిజకేతభద్రబామరాదిలాంఛనంబులు వెలుంగ
బ్రహ్మవిద్యాతుల్యుండగు తుల్యుండు దపంబు నేయు వనంబు చొచ్చి
నిలిచె నంతరంబ యుబంభారిబంపు బూని దనవైయ్యంబు చెలులు
వెలువవచ్చుచుందనలోన॥

చ॥ అనిమిషనాథు డిట్టి పనికైనను బంపె తదీయకార్యమే,
యనుపుష్ఫనైనప్పుడు హృదయంబున సంతసమందుగందునో
మునివరుసాసపుచ్చుటకు మందరనిల్పనతండు రాగనే
మ్మనపుననంగదుఁ నో చనుపుమానుటమంచుబలాశిగందునో॥

క॥ అని తలపోయుచు గూరిమి వనజాక్షుల గూడి మనసు వదలియు చేరం,

బునిగుతమునివరునాశ్రమవనమునకేతెంచె దివ్యవనితామణి దాన్॥

వ॥ ఇట్లు మృగపక్షిసమేతంబుగా దివ్యయానావతరణంబు జేసి యందు॥

ఉ॥ ఇచ్చగు వేడ్క సేయదగు నీతలనీతలఁ గమ్మతావులం।

బొచ్చముతేక చల్లగల బొన్నల దిన్నల మించు బాయలన్

నిచ్చలు జూచి పెంపొదవు నిమ్మలయిమ్మలబాంధకోటినా।

మచ్చరికించునట్టి మలమారుల తావుల సంచరింపుచున్॥

ఉ॥ మ్రోగుచు బడ్డొదిసెప్పెలుల మంచుప్రుటలం గికరించి రాయిందుచో।

తాగుచు బుష్పసారభకదంబములంగల తేవలయ్యలం।

దూగుచు బువ్వరేనియల తూపురుగుంపులచేత నిచ్చమై।

దోగుచు నిండుజవ్వనము తోవము రెపెంబున విజ్జవీగుచున్॥

క॥ చెలగుచు మర్మపు బలుకులు। కలుగుచు గర[illegible]ళగతులకనురూపముగా।

మెలగుచు రాయంచలగతి। మెలగుచునంతంత వెయ్యనాల తలవరుసన్॥

వ॥ ఇత్తెఱంగున నమ్మత్తకాశినులు దమలోన॥

క॥ మరువము మేనుంతాంగి। మరువము దగ మమ్మ బూరుణి మారుకానియతి।

మరువమ్ము మానుటకన్నై। మరువమ్ము దిబ్బ ఘమ్మజెస్సె వానసమలరన్॥

క॥ ప్రిత్తావతి చూడోయికి। నేడు నిజోల్పంగ ఫులమూడే వియనందా॥

నేతనగలవని వేడుక ప్రొద బలుక తోటిచెలులు బోదలిరి వేడ్కన్॥

క॥ పదతితావులకుంబయి। బడనేటికి పొదగదవన వియుబంచాస్త్రుభవున్

విదుబట్టిగతులసిగ్గుల। విదుబట్టు గదాయటంచు వెరతురుచేరన్॥

మ॥ చేరి యాయా ప్రతిమానగంధములచే జెన్నొందు సత్పొంగదా।

గలుషారాదుల దెంచు బృంగవరులం గావించి సంపెంగదా।
తలపఁ దీనిగుణంబు తెల్లవిని పాంథవ్రాతముల్ సంతతం।
బులబాందఁగని భీతినొందుననిరఁ భూమిఁ విచిత్రంబుగాఁ॥
ఉ॥ మానినియోరినై దనరు మంకెనబువ్వులమీది భృంగసం।
తానము బూచితే వనము నన్విహరించు రమావధూటికిం।
బూనికె బుష్పబాలముల బూజలొనర్చు వసంతుడింపుతో।
దానిరు ధూపవహ్నిజనితంబగు ధూమము రీతినొప్పెడిఁ॥
ఉ॥ శంబరవైరి దీనిసుమబాలము చేతనెనర్పు తోడ గ్రో।
ధంబున శంబరాసురుని దార్కానియొంచిన వానిమాంసర।
క్తంబులు విచ్చియూగదురు దాళగనోపక గ్రక్కుచున్న భా।
వంబునరాగవత్సుసుమవల్లరులంగనుపట్టునేపముల్॥
ఉ॥ విన్నతనంబుతోడ గడువెల్వల బారెడు నిందువంకనే।
మున్నదిగెల్వనాకనుచు నుద్ధతిమారుతు చందమామునుం।
బిన్నగజేసి ప్రెాదుగకు బెద్దరికంబిడియుందు వంకనే।
కొన్నజయంబు లేనియని కోరిపరింపుదునంబుజాననా॥
ఉ॥ వారిజముల్ల హాజముగు తారిజముల్ సమాన్యైనపేరనై।
బోరుచు మన్మథుండును పబోటుదమిఁయువ్రాటిగా ఉప్పుచో।
సారసమ్మై చెలంగగని సారసమన్మణిగించె మించెనే
వారిజమాత్మ రాజితనివారిజబంధురరాగపూరమై॥
ఉ॥ ఓయెలనాగ కర్ణసరములో లిగసుంగాని తమ్ములంటి వా।

నారయలనాగకేసరములలో వివరింపుము రాకపోతకలం।
రాయనిమేలుగన్గి ద్విజరాజకరగ్రహణోచితంబులై
వేయువిధంబులం బరిఢవిల్లెనె బద్మములన్నిచూచినన్॥
చ॥ గురువరమైనయట్టి కొరవిదయ్యమెరుంగ మరుండు పాంథులం
స్వైరవగఁజేయఁబెంచి వనవీధులనుంచిన యెల్లవారలం।
దరమిపూరింభునక్కొరవిదయ్యము వోలెరట
త[రరవ] ~~మలిమొరల~~ ఘారహుంకృతిబతత్యమనోనలకీలబన్నతన్॥
చ॥ కొసరసతావిమించుగవిగాట్టి మనోభవభూవిభుండుసం।
తసమ్ముగఁజెందునట్లుగ ధనంబులుబెట్టెడుగాపుబోలెదా।
నుసురనజాలబత్తిగలకోటి మనోహరగంధబంధుర।
ప్రసవసమాజమంబుమది బాంధులుభీతివహింతురెంతయున్॥
ఉ॥ మారుడు గోపగించి కుసుమంబులచేగడకంటజూచి బా।
స్వరని తామధుప్రతనిజేష్టసుభూమికి నప్పగించినన్।
వారణజేసియూనులవు వారల్లోనంగెడు బన్న గాగబా।
స్వరనిశంబునిల్పుగడునేర్పరి గొజ్జగ గాదలంచినన్॥
చ॥ చెలువమతో బ్రవాళములచే సుమనోనికరంబు గప్పిని।
ర్తలగురుభక్తిపై ఫలసమాజము విప్రకరార్పితంబుగా।
మెలగుచుమాధవుండుమది మెచ్చుగలెచ్చికిమందిరంబనా।
నలరియశశ్వితోడనెనయంబొమనజాతముభూతమంగనా॥
చ॥ వినుతవయోవిలాసన్నవి గురసాంతలముసుప్పకొమ్మయుం।

చనగఫలోజానేత్రి దనచుట్టరికంబెఱిగింపఁ జేర్చినం।
తనెనిజకుంతలంబులుసెనంతుచు చన్నులునంటినంతన।
ప్పునకయి సిగ్గుజెందె నవపల్లవకృత్యముగాఁగనప్పుచంగ॥
మ॥ నెమ్మిశశరరుద్రాత్మవతాళి నదియుస్సోరజవిదేహితో।
నిమ్మారేడుదళంబు దాల్చి దనలోనిందీవరాస్త్రప్రకా।
శమ్మెల్లంబదియ్యాదునాళ్ళ వనిగాజేర్చించి వెచ్చంబుమీ।
యిమ్మారేడు గణింపనైన జగముల్వెక్కింపనే భూజముల్॥
ఉ॥ చందనవెల్లభోగులకు శైత్యగుణంబున మించిదయ్యువే।
చ్చందనమయ్యు పాంథుల నజస్రము నేచునెపంబు రాజువే।
చ్చందనమీది దప్పునను జాలఁగరంపపుకోఁత కొప్పియుం।
దెందము చల్లఁజేసి దినదాఁగదు చిత్రము దీని శాంతిదా॥
ఉ॥ లాలనతో బయోధరఫలంబులు బెంపున నారికారిస।
జ్జాలి దలంచి వచ్చినరయంబుగ దట్టముగాఁగ గప్పుదుర్
హేలదవిర్పనారికతమేయని దక్కినవారలెల్లగాం
తాలవిబల్లనారికథమత్స్యజుమీయిది ప్రాసుజాతిలో॥
క॥ కరవీరము మన్మథఖే। కరవీరము వయోర్తయైనగతి నుంతుంగా।
బరికించి విటుల సిగ్గో। బరికించిరి దానిబూతబసలెరుగరొ కో॥
క॥ అరబూని మదనుడేసిన। యునిబూనికజెరుచుచు చిన్నదైనాగాన।
విరివాదులనుచు గదున। వ్విరివాదులు మానివేల్పువెలదులదమలో॥
క॥ ఏలాలత వెన్నేనా। నేలాలత నుండననుచు నింతులు దమలో।

నేలలు దాటుచు దగుదను, యొయ్యాలలుగాఁ జేసి యయ్యాగతీరయియొదవన్॥

క॥ బాదరింద్ల కంటెచలువగు, బాదరింద్లుంగల్లు విటుల బొందికతోడన్,
మదనాగయానలకు న, మ్మదనాగమపరనశాల మరియెయుండెలా॥

క॥ కుసుమగుభదుతీభ్రం, గాకర్ణం బగుచు నొప్పె నతి వాబూతన్,
రాకాంతంబున గ్రహణా, వ్యాకులిత శశాంక బింబ మని బొప్పంగన్॥

వ॥ ఇని వినోదాలాపంబులాడుచుండ జనిచన

ఉ॥ సుందరులెల్ల దత్తరపు జూపుల నవ్వనమెల్ల జూడ నిం,
దిందిమిరంబు బర్వ నగణింగియె కించుక నవ్వినంతలో,
నందమమీదె వెన్నెల బెడంకలు దోచిన రాత్రియన్నబు,
ద్దిందళదంబు జాతములు దేరిగనుంగొని మానిరంతలన్॥

వ॥ అందు॥

ఉ॥ అందనిబుప్పెనొమ్మలకు నై జరణాగ్రముదూదినిక్కియా,
నందముతోడహస్తనలినంబులు సాచిన షట్ప్రధోధిరుల్,
బందులుద్రాక్షసేవితలజేరగటుప్రభ లెల్ల దిక్కులం,
జిందగ నాననాబ్జములజెల్వపుఘూర్ణంబులొల్లగన్॥

ఉ॥ నిక్కటయాత్మసంచలము నిక్కలతో తతులంటి నత్తరిం,
జూక్కపుబుప్పదేనియలు చిక్కగరంబులు జోరువారగా,
జూక్కపుదావి కిన్నదులు జొక్కినభాగ్రములర్సురాంగనల్,
దక్కగబుప్పగుబ్బములు దక్కమనోహరవేలగోయనన్॥

తే॥ మాధవీపుష్పములననుమ్మ మత్తషట్పదము, నినై అంగకజంబూఫలమునిజెర,

బట్టబోయిన నదికేలు గట్టెనంత। నుదికి పడి సెక్క సఖి తోటి చెలులు నగఁ
ఉ॥ బయ్యెద జార సంతసము బర్వగ దుక్కి గుత్తించి నూర్పులం।
బయ్యెద జార జన్నుగవ బాగులు గన్గొని చక్రవాకముల్।
దయ్యెమెఱుంగులుప్పతిలి దాన్యాని చంపలచంప గొట్టగా।
దయ్యెమెఱుంగు వీరలవిధంబున గొందరు బంతులాడగన్॥
వ॥ మఱియుం గొందరిందీవరాక్షుల త్రోణాప్రభావంబున భావసం
భవుని బట్టపునేనుంగుల చందంబున మందమందగమనంబు మీర
మిక్కిలి నచలంబున ముక్కవక్కలెక్కకు మిక్కిలి చిక్కటి తీనచొక్కపు
జేనియు లొక్కపే దారుగంధి రుగు బహుబరిమళంబులు మరగి
బరిభ్రమించు దువ్వెదలు దండోపతండంబులై యుండగా నసీల
మేఘఖండ భిన్న చంద్రబింబ సహస్రంబుల నపువబుపువగుత్తులం
జేర దదలికఫలకలు విత లలిక బికుర నికరోరంబులం దమ బిల్లలయు
ల్లసిల్లి మాటిమాటికిం జేరు తేటి దాల్లి జూపంబూపు గరంబులు
గిసలయ విసరంబుల నిజేరి కోకిలంబులు చికాకు పరప వెరపున
గతనగుచు మురిపెంబు జూచియుచ్చటించు తిరుగు దమకొందముల
నీరాయంబులు ముంచుగొని నంబనలేక నిరచి బయ్యెదభరంగుల
విసరు గవిసిన జన్నుగలగుబ్బ చన్నులు వముకులంబు సాములని ప్రేమల
చెక్కవలబక్కవలు జుట్టుముట్టిన లయిక బముష్కి వణాంకం సంగంబులు
నిష్యందమాన మకరంద బిందుసందోహా మందపవన చలితలవిత
లతానికరంబు ననుసరించి మించిన వేడుకదమదము యుబ్బులప్పుల విడి

సంచరింతు రలరు సలరు రెచ్చి పొల్చి యొక్కచో నిల్చి యొక్కర్తనుద్దేశించి॥

చ॥ ఫలరసపూర్ణవాహినుల యుభవ్యమరందమహాస్రవంతియుం,
జలజవినోదికాంతమణిజాతతరంగిణిఁగూడియుబ్బుటన్।
గలకలుదేరిపారెడునకాయిది జూచిత్రివేణిసంగమ
స్థలమని మాధవుండు వితబోలుడు సంతతసమ్మదంబునన్॥

తే॥ కేరవారంబు మెప్పునగింపుదేర। వాణిజారంగనిబ్రాద్దువదరుబున్న।
దకటత్పిజకులమయ్యెఁబాంధావనెబుం। నతివబలుగూల్లబెరిగినకతననెమొ॥

క॥ కోకిలములవిరహులు। జీకాకుపడంగజేయుచెలియాయువిమ।
ల్లాకంబెంచినకతమునసాకడుబల్లాకమెతనౌ విపరింపన్॥

వ॥ అనియానందపరిపూరితహృదయారవిందలై సరసాలాపం
బులాడుకొనుచు నందరుంగూడి॥

సీ॥ నవివరోన్నతస్తనమండలంబులు మహానీయకుంభయుగ్మములుగాగ।
ననుజోయుగంబులదనరెడునూరుకాండంబులనూనతుండములు
గాగ। ధవళాంశుసంకాశదశననిర్వృత్తభాసముదయంబతుండ్దంతములుగాగ।
గరసిబొక్కలవెంటదొరగుకస్తూరిబోట్లాతతధానధారాళిగాగ।
శంబరారాతిబట్టంబుసామజములుశోభిబరిణాతిమీరంగబొలరించి
మందగమనంబుతో సగనమండవీలఁవనములలోపలవిహరించి వచ్చి వచ్చి॥
చందనగిరిభవపవన। స్యందితకలపోరవమలసంవాహిహరసా।
నందభరపరిభ్రమ। ఝందిరమగునొకకొలనుగనుగొనిసురతరుణుల్॥

వ॥ అని శుకయోగీంద్రుండేలావంతునకుజెప్పినవిధంబు దప్పకుండనెరిగిం

చిన వినియట మీఁద వృత్తాంతం బేమని యడుగుటయును॥

శా॥ ముగ్ధాంభోరుహలోచనా మదనశుంభద్భ్రూభవ్రూపేతహా।
రద్ధాత్రీధరధీరభోగికులసామ్రాడ్బంధురప్రజ్ఞశ్రీ।
దుగ్ధాంభోదిగభీరదానఘనసింధుశ్రీదశారేట్స్తుతా।
బుద్ధేనుప్రతిమానభోగకలనా భూమండలాఖండలా॥

క॥ భూరిపరిపంథికులమద।వారణకుంజరఘటానివారణలీలా
ఘోరపరాక్రమఘనకుం।ఠీరవ సుగుణాఖ్య నిత్యసత్యాభరణా॥

భుజంగప్రయాతము॥ సరోజాతివిద్విడ్భుజంగేంద్రధారా।
హరత్సాధురాజప్రియాకుందహారా।
మరన్నోణిజాతద్విమత్తేభ[illegible]రా।
స్థిరప్రోల్లసత్కీర్తిదీప్తప్రచారా॥

గద్యము॥ ఇది శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్రపవిత్ర చరికొండ తిప్పనామాత్య పుత్ర సకలవిద్యాపారీణ శతఘంటసురత్రాణ సుకవిజనవిధేయ ధర్మనామధేయప్రణీతంబైన చిత్రభారతంబను పురాణకథయను ద్వితీయాశ్వాసము॥ . . . .

— • —

శ్రీరస్తు.

చిత్రభారతము.

తృతీయాశ్వాసము.

క॥ శ్రీరమణీరమణపదాంభోరుహషట్చరణకల్పభూమీరుహదా।
నారామాజనమదనదయారసరఘురామ

వ॥ ... రింపుము మృదుమధురవచనాపరి
తోషితముని జాతుండగు సూతుండు హారికథాశ్రవణాహ్లాదు-
లగు శౌన ...
గాని యుద్ధరి నిలచి యావేల్పు ముద్దియయు దద్దయువేడుకం దమలో
నిట్లనిరి॥

సీ॥ తనసామ్ము ... ఉవినల్లతల బల్మి।
దనజీవనస్థితిమనిమెదననారాజహంసమంతలమునెయ్యమునగా
క్రైనవారిజాకసేయుచుగవిశవిరుఖబాగ।
తనకునీడైనసంతతంబును వికసించినఘంతకీకంబులదండివెం
బ్లేడ్పుప్రమదాదులల్లసేవించుచుండ।
సరసులకునెల్ల మేటియైసార్వభౌమ।
చందమునసల్లసిల్లునీసరసిమెరసి॥

చ॥ సరసిజనేత్ర ... శా।
శిరమణిమారమారుడు చలింపనిధైర్యముసన్నివేశధుర్యం।
బారిగాని చేరవచ్చినను బుత్రునశౌర్యము మెచ్చి లచ్చి జా।
మరకత ... గలైవధీ॥

చ॥ అలచెలితత్స్మరంగికమలాకృతినేటదపంబుజేసిని।

ష్పలుషవధూజనానతగాంచిన నా(శ్ర)...

...కువలయుత్వమునొందివిభుంగురించియుం,
దులబటునిష్టమై నిలిచె నో తరుణీనయనత్వసిద్ధికిన్||

క|| ద... ...రాగంబుచూపఁ గోరెయు యుతదిం,
పునదారలతోఁగూడిన, ననమొయిగమునగంపు గదిరెనోతాలకగుచ్ఛా||

వ|| మకరందంబుల దా...
...నిగొజ్జఁగపువ్వుల విభూతిగానలదినై శ్రీవరంబు తోఁబుష్ప
(త్ర)కటంబుల్ హారుడంగజాతునిహారింపఁ బానిదెహస్తికై,
(బ్ర)కటప్రేమదపంబు జేసి విలసత్పద్మాసనస్థమై||

తె|| కందమూలంబులు భుజించి కమలవనములందు నెప్పుడు సిద్ధిజాతిభాగధే
భువనసంచారమహిమచే రాజహంస తతులెల్ల హంసాలినను కరిచె||

వ|| ఇట్టి దదీయ విశేషంబు వీక్షించి యిది యంభోనిధియుంబోలె గమలా
దయస్థానంబై చంద్రమండలంబునుంబోలె నమృతమయంబై, రామ
రాజ్యంబునుంబోలె లక్ష్మణానందకరంబై గౌరవసభయుంబోలె, ధా
ర్తరాష్ట్రనివాసంబై మించి నేత్రోత్సవంబు గావించెనని||

చ|| వలుదవిభూషణంబులు బన్నంబున దుప్పి చెలంగి వస్త్రముల్
గలయు బిగించి తెప్పరలు గట్టిగ గొప్పులు దిద్ది మందయా,
నలువలు వీధిగ్రుమ్మరమునంబులు యున్నందినసేవదేరమై,
చ్చులు దురగించు నాసరసి జూచ్చిరి సంతతమెచ్చురింపగన్||

వ|| ఆయ్యవసరంబున||

సీ. అంగుష్ఠముల మట్టి యంఘ్రితలంబుల జెంది గుల్ఫంబుల నొంది జాను
వుల జేరి జఘనస్థలులు సోకి నాభీరంధ్రముల నసుడి నా పద్మములు నూది
చన్నులు బట్టి వక్త్రంబుల నొరసి కంఠములు నిమిరి గపోలముల బుణికి
యధరంబు లాని నయనముల నొరసి ఫాలముల జుంభించి శీర్షముల నంటి
(గ) మము మీరగ నిరతాభిరతి దవిర్పగ ళలనొళవులు బరికించు కాంతుల నగ
జాలి నేరిచి పత్రలోచనల నెల్ల సారసామోజ్జయుత సరోజముల నలము
చ. చలమును జూప్పిలాడు నెరసారస నేత్రుల మోము దమ్ములన్
జలజములంగనంగను కచందము నవ్విలసిల్లు దమ్మిదల్
దలచగ లక్ష్మిపిల్లలని దాక్షిణి వేగురులందు జూప్పిమే
తలుగ మరందముల్ గురిసె దక్షనిత్రమలి ముద్దుసేయుచున్
ఉ. పాటల గంధులెల్ల ముకిపంబుల బంతము లక్ష్మిపిల్లబా
రాటములాడుచుం గువలయంబుల దమ్ముల దేటలాడుచుం
గూటువ గూడికేకిసలు గొట్టుసు నూలుబెట్టి యాడుచుం
సాటికి నేడుచున్న నిశసయ్య సనొంతొక బోటి తేలగన్
క. కరకమలములాననమం కరరుహంబులు నేత్రపద్మ [illegible] ణమలు బాదాం
బురుహంబులు జూపదనా తరుణులు బత్తి నలయను డిగ్భ్రంబయ్యెన్
తే.
గెలిచి చెప్పులూర్పులగలు కానియా సరసి జలజ నదులయలసతల బ్రకలు కానిమము [illegible]
[illegible] నదులబులసనుచు ఇవి విధంబన
విపి యసతం జెందిచాలించి యయ్యిందుచదనలుదకంబు వెడలి వచ్చునవసరంబున.

చ॥ తడసినమేని వస్త్రములు దాఁ గొని మేనుల సోరుగంబు వె-
ల్వడనెడఁ జూడ నబ్జజనవల్లభ చిత్తజరాజ్యలక్ష్మినే,
ర్వడు రసమస్తపాంథహృదయంబుల గుంగడున ద్భుతంబుగా,
నెడపక విశ్వరూపము వహించినమైవడినే మిజెప్పుదుర్॥

చ॥ జిలముల బారగా చికురజాలము మించె సుధాసుప్రింగిత
త్రళిలరఁగించు కోవిరపుగా నకగ్న్యెదురాహుకిలివా,
నలుగనుపట్టు నప్పటిఘనంబు దరంగునబు ప్రవాదనియర్,
గళములఁ బట్టి గ్రోలి దిరుగన్విడలించునతిప్రజాకృతిర్॥

తే॥ ఇట్టి చెలువంబు జూపులకింపొనర్ప, మేనితడియొత్తు వెడలించి మించుదుప్పు-
టులు సవరించి కురుల నీరములు జార్చి, వేణ్యగ్రైసేయ దాణాగిరావలదూల్లి,

ఉ॥ చారుపటీరపంకమున జాలగజన్నిరుబోసి మంచిక,
స్తూరిని మేళ మించితమ చొక్కపు   లమెత్తు కొన్నను,
యంగ్యరపు బాగు మించె గుసుమాయుధుదంర్ప సువర్ణకారుడై,
వీరెడు వెన్నెపై పటిక వెత్తినపోవు శలాకలోయనన్॥

తే॥ ముత్తియంబుల కమ్మలు ముంగరయును, జిల్లిబోట్లుబవిరెలు చంద్రికలును,
మొగపుదీవెలు గంకణంబులు పరంబు, లును మొదలుగా గసొమ్ము...ల్లను ధరించి

క॥ కురులు కొనగోళ్లుదు, విప్పి రసంబులు జిల్లగమ్మని విరులు చెక్కిపై,
నరవిరులు ~~చంద్రికలును~~ బాగుగా నివ్వి గొప్పు లుదిద్దుకొనినివింపాబ్జముఖులు

మ॥ ఇష్టిథంబున నవ్విలాసినులు చేనిచే నాంబ రసుగంధానులేపనానర్ఘ్య
మణిభూషణ మనోహర మాల్యంబులు ధరియించి,

సీ॥ ముఖచంద్రరోచులు మోహరించిన జూచి వేనలి చీకట్లు వెనుకదాలుగ
గానుసింగంబులంగను గాని కుచకుంభికుంభముల్ రవికెలకొంగులీగ
బలుకుకోకిలకూతలలతిన నధరంబు బల్లవంబులు ద్విజపంక్తిఁజేర
దరహాసచంద్రికల్ దళుకుఁ జూపిన బాదసరసిజాండంబులు సంచరింప
తవవిమెట్టియలందియల్ సవరిమొరయ గాంచి రాచామ కింకిణీక్వణనమునఁ
నీరజాక్షులు సురజా [illegible] ము జేయుచున్నట్టి తుల్యగాంచిరిముదమునఁ

వ॥ అయ్యవసరంబున

క॥ ఒక్కగమలాక్షియలసతఁ జిక్కితినని యుత్తరీయచేలము నగడుం
గ్రక్కిరిసినను నుగుబ్బలు జిక్కిన గంధంబు నమ్మె వెమటల నార్పెన్॥

తే॥ నెలతయొకర్తు పాపిట నెఱులు దిద్దఁ బాహుయుగమెత్తి దనకక్షభాగశోభ
బొడమి బంగారు తళుకుల బోలునట్టి వాత్సురంగుల ముని కని వాళిఁజేసె॥

క॥ ఒకకోమలియమ్మునినాయకు దగ్గరి దపముజేసి తీవికగాంచి
గకమో విఫలము భిక్షుగ బ్రకటితగతి గానుమటంచు పకపక నవ్వెన్॥

తే॥ జపము సన్నపుడు ఎలుగు నజియు పునతనిఁ జేరిపోక వికచరాజీవనేత్ర
మోము నవ్వులనగవులు లొలుకవ్రాయగాని బలుకులు బలికెన్॥

ఉ॥ వేరొక కొందరింతులు ప్రవీణత తాపము నిరాధుండున్నయు
బ్బాభరుపా మల్లిదోయుబని పుష్పవిలుగోయుదమంచు గొమ్మలన్
మారగనెక్కియత్తరిని నీవు బ్బాభ్రిన దాన వచ్చెనా
గారుమేలు నాభువనయుంబులు నూరుద్రుజాయగంబుల్॥

వ॥ అయ్యవసరంబున నమ్మునిచంద్రుండు దనమనః కమలపీఠంబున నఖిల

దేవతాకిరీటసంస్థాపితానర్ఘ్యమణిఘృణిపరివేష్టితపాదార
విందయుగళుండును సనకసనందనాదిపురాతనయోగిజనసంస్తూ
యమానగుణాలంకారుండును, కౌస్తుభమణిహారుండును, లక్ష్మీ
కరోరస్తనసంఘృష్టనజాతకిణసంకాశశ్రీవత్సాంకుండును, సూర్య
నిర్జితసహస్రకోటిమిహిరతనుండును, పీతాంబరుండును,
నిరలకంబుకంధరుండును; శంఖచక్రగదాదిలాంఛనకలితకర
సకలలక్షణపరాయణుండును నగుశ్రీమన్నారాయణుని నిజబాహ్యాంతరంబులంగనుగొని
కమలుండును, నైస్థాణువచరదంబున నుండుట యెఱింగియు నుఱంభ
తనసౌందర్యగర్వంబు పెంపున మందటి దెఱుంగక యుతనిం జేరి॥—
తే॥ చెలియ దెచ్చిన వీణ గైకొంజేత నందిఁ గొమరుంగు గపయున గవశనయొ
తీగెలొబిగించి సారెలు దిద్ది శ్రుతులు। గూర్చి యుత్తరతుంబంబు గుచములఁ జేర్చి॥
సీ॥ తన భూషణంబుల దనరెడు మాణిక్యగుణములఁ గప్పెడు గణగణాగ
వీరసాకృతి బోల్పు నిష్ఠురస్థాణువుల భాం
త్ర నాసమీపంబున నల్ల చరియించుచున్న గపక్షిజాతంబు మెలుదుగ।
చైతన్యమొంది వస్త్రంబులఁ గనుపట్టి చిత్రరూపంబులు శిర విద।
పయోజనేత్రి గ్రామములు మూడు నిఖిలమూర్ఛలాదరంగ।
మంద్రమధ్యమతారత్రయంబు మెఱయ। బాడె రెండు విశారదభంగి బొంగి॥
మ॥ అప్పుడు॥
క॥ అని మిషనాధుని బన్నవయ్య। మునివరుద పము దుపగోరి బిగసేతెం।
బినమనను దుదలబలవుల। కలనుశల విడె బెరు మువింటి గుణె మెఱ్గెంబ్జ॥
క॥ కోయిలల దియుము గనుగాని వెస। గోయని కూయంగ చిలుకలుఁ గుంపులుగ సుకం।

బాయని నెమ్మొగములఁగెం। జాయయుదురతింప వెక్కసంబుగబల్కెన్॥

వ॥ అంత॥

శా॥ నాదబ్రహ్మములబ్ధ్యమ్మె మునుపులోసప్తస్వరాయుంబుండంగనా।
హ్లాదంబొప్పసుఖంబుచున్నములనైతియారంభబాడంగదా।
స్వాదంబాత్మవశంబుసేయుచుమహానాథామృతాంబోనిధిన్।
2 స్వాదమార్తాండము దాల్పనాతఁడుతపోపస్యత్వమునొప్పితనేన్॥

కం॥ దనమనమునమునునిలిపిన। వనజాక్షునిపాదములకువందనమిడిత్రా।
లనిచ్చిబినదానిదానెం।య్యనగనుగానెనతఁడులోచనానందముగాన్॥

వ॥ ఇవ్విధంబుననప్పబోణిందప్పకచూచితనలోనిట్లనియె॥

ఉ॥ కారుమెఱుంగుతల్లనైడిగ్గాయముగాసవరించిమేలిబం।
గారపుసిగ్గుతోఁగలపికమ్మనిమెన్నెలతోటదాచిశృం।
గారరసంబునంగరుపుకట్టిమనోజఁడువర్ణకారుఁడుం।
డీరమణీశిరోమణినినింపునయొన్నరిగించెబాపురే॥

తే॥ బలుకవిహారింపన్నేర్చినబకిడప్రతిమయూపుస్తైకొనిమెలఁగుమెఱుంగుదీగ।
బాసగ్రభైతన్యమొందినపుష్పలతిక। గానతుదికాంతయనినవ్వురాదుమదిని॥

తే॥ చంద్రమండలిమీఁదనక్షత్రపంక్తి। యుండునంత్రదియాతనలయుక్తమయ్యె।
వనితధరనెందుమండలంబునకుక్రింద।బాదనఖతారకలుగానఁబడెయెగాన॥

చ॥ యులమగుసేసయుప్రతతినెల్లనుకెంజిగురాకుగుంపులోఁ।
గలపిమనోజభాతదనకౌశలమేర్పడకొత్తలత్తుకల్।
జిలుకుచుండెనిపాదములుజేసెననీసతిసొంపుగానకెం।

పులుదళకించుచుఁ జెలువముంగను నేయటుగా కతక్కినక్
తే॥ సోగవలపుబాగుల నఖా బగ్మైన।   కాంతిదనర।
పంచబాణుని తేమచే పట్టినట్టి। వాసనపుబువ్వు బంతులవాని మెరసి॥
క॥ మానిని జంఘాయుగమిది। లోనంబ్రోళులకు నగా పాళులకవర్। (శిలత్రి)
యానని వరిగర్భములకు। నీననిసంపదలగా వహించెదిరయుగాక్॥
ఉ॥ నిండిన వేత్రమీ నితనికెడు ఆయతనేత్రి రత్నపుం।
బెండెము బెట్టుటెల్ల మది తెచ్చి కుప్పలయుల్లి వేళలన్।
దండము వెట్టినట్టి వగ దండము నూరులజేరకుండగా।
బెండెము బెట్టితే యనుచు బేర్చి నుతింపగ బుద్ధి బుట్టెదిక్॥
తే॥ కమలములవేలు బెండ్లోవగములచెలువు। మచ్చు కచ్చపరేఖాసమగ్రతయును।
గలుగనీయుంతి పదముల కొలనులని యె। ముశిపెముల హంసకంబులమెరయునపుడు
చ॥ కరభములే తువచ్చుననగా డగునెప్పుడు చేతులంబపా।
ప్రరణమునొందవే నటి కంభముతన్నగసాటియౌ పలు।
స్ఫురణాన కింపలేని కరిశాంకపు జాడుదు మాగుబ
బరతవ కాంచలేని సురభామిని యూరుయుగంబుతో డుతన్॥
తే॥ అమృత మధురంబు నరెదజ మానసమున
గప్పు దైర్బాన్యల మ్మునదువం।
నుండు తోషించి యాయి పయోజమఖికి।
పృథ్వియుయ్యు నుకటి పెంపు కతన॥
తే॥ రత్నకీలకాంచనచేతనింతి। గటిచక్రము పొప్పుమహాస్థలమున।

గమ్మీయఁ గ్రించె చాక్యము గాన వవ్వు। యున్న మన్న ధుర రధ చక్రమోయనంగ॥

క॥ వనిత జఘనంబు మీఁద । గను పట్టి మనోజ్ఞ రత్న కాంచీ దామం।
బును పమ గతి నొప్పె దుగం। తునిదార ద్వారబంధ తోరణ మనఁగన్॥

ఉ॥ కానున భంబు గాని పారి కవ్రు వలగ్నము గాదు జూడఁ దన
ల్లైనను దాని మీఁద బొడవైన పయోధర మండలంబు లా
భాని ధియైన చందురుఁడు భాస్కరదారక లుగ్రమంబు నం
గను గాన వచ్చెనెపుడు పుంగాని కసందియ మేలదానికిన్॥

సీ॥ కుటిల వర్తనమయ్యె గుంతలదేశంబు దల కూడె సుమనో భితాన మహిమ।
నిష్ఠుర త్వంబున నెగడెఁ జూ చోళ మండలము సౌభాగ్యము వహించె।
దప్పక చూతంగను వృత్తిల్లెఁ దు సంగరాజ్యంబు బంగారు రాశియయ్యె।
కదు వెక్కసంబైన కాంచీ ప్రదేశంబు సకల సంపదల కాస్థానమయ్యె।
శంబరారాతియు నుమేటి సార్వభౌము। తతి వయోవన భూమిజాయ్యమునేల
మధ్య రాష్ట్రంబునం దస్వాపంబు మిగులు। నయ్యె నచ్చోట వివరంబు దయ్యెనరుసు

క॥ కనంగ వయిను జఘనంబును। ఘనతకుమైనెప్పొడు చుంతగాఁ గలబడకుం।
దను దనరుడు మత్రొప్పిన ఘాతంబనంగ నాభి వివరము బొలిచెన్॥

తే॥ దనరు నూగారు తో వళి త్రయము మించె। ఘనపయోధర భరము నోర్వనిన డిమికి
శంబరారాతి వేల్పుకోరంబు తో దగ్గఁ గూర్చ బంగారుకట్లు గట్టిలెపెననఁగ॥

తే॥ పసిడి కుంతల కుంభి కుంభములఁ జక్ర। వాకముల బువ్వ గుత్తుల వసుమతీధ।
రముల బరిహాసమొనరించి రాయడించి చన్ను మీరాఁడు నెయ్యంతి చన్నుదోయి॥

క॥ తాలలన బాహుయుగ్మము। బోలు లతకైయా మృణాలములు పల్లికలున్॥

హేళి వసంతుల గుబ్బర్పు వి।శాలవన   మహామదనేర్కు॥

క॥ పగడంపు తీయమోవికి। బగడంబు గదా ప్రికెంపు బాగుల చేదా।
నిగెలు వనోపమి నోయీ। చిగురాకుం బోలు నింతి చేగట్టు వడెన్॥

క॥ పల్లకగంధికి మదనుడు। పల్లవ రాగంపు ముద్దు పైన మృతము డా।
జిల్లుచు నధరము జేసెను। పల్లవ రాగదము గ్రాగ ప్రతిభ స్ఫూర్తిన్॥

తే॥ పండు వెన్నెలగాయు నీపదతి మోము। నందు గమ్మావి దనె రసుధాశన ప్రు।
చయము సుధగ్రోలుగా బూని చంద్రునందు। మించు గెంపుల మూతి గీలించె ననగ॥

క॥ ఆ పణాతి మెరుగు జెక్కలు। చూపట్టెన్ రతియు భావజుం తనుదమలోన్।
నేపున నునరుచు చిహ్నము। లాపోవగ బూచు మెరుగు టద్దముల నగన్॥

క॥ రమణికి నాసిక దనరెడు। గమలానందనుడు పొంధగణ పత్రిసమూ।
హము బడ నూదగ దిలసూ। నము సంగావించి జమలి నాళము రీతిన్॥

తే॥ మించు బవాల కెంపుల మేలు వాలు। గన్నగవ కొల్కులకు వింత కాంతి।
నొసగ గా వెలది ముత్యాల బ ~~లకమ్ములనింత~~ [వాలు కెంపుల మేలు] వాలు। గన్నగవ కొల్కులకు వింత కాంతి నొసగ।
వెలది ముత్యాల కమ్మల కళలు గంత। పలకములనింత నింతి వీనులు దనర్పు॥

తే॥ తెల్లదామర రేకుల విరియ దోలి। పాలికల నెల్ల నొకవంక వలల బెట్టి।
చికిలి చేసిన రొలుగుల జిగురు పరచి। కాముని కిని చెప్పె నీ వాలుగన్ను దోయి॥

ఉ॥ వమ్ము కయింత పేక నిడు వాలికె బాగును సోగలాగు నుం।
గమ్మన వీన కాంతి గతి గమ్మగ జేసిది వానిశంబులు।
...మ్మల తాంతజోయకుడు నిక్కము గా సవరించు వింటికి।
నొబ్బమ్మల బెట్టినట్టి కను బొమ్మలు చూడగ నొప్పె బాపురే॥

చ॥ కమలజుఁ డీవధూటి యొవికంబిటు సూచి మునీంద్రు మంత్రపూ
నమయను నరించి బోలదని నప్పఁ జుట్టెల్ల గగట్టి కొన్నెలం।
క్రమమున జేసినం సవతు రామికి రోసి తవిందు రేఖనం।
దమకము తోడ నాకసమున న్వతిపారగ నైచె సిగ్గునన్॥

చ॥ పొలతిముఖాబ్జసంపదలఁ బోలదలంచియొ చంద్రుఁ డబ్జతం।
జెలఁగిన దృష్టి యబ్జతనయుండిన బోసము మైన పేర్మికై।
చలమున రేటికింబగని జంబుగ నిట్లి సుజ్జ్వలాగారయా।
నెలపున నున్న తప్పికిని నింగి శశాంకు నకేల బోరగన్॥

చ॥ తరుణిముఖారవిందమున దానన మై విలసిల్లు దృష్టి దల్
బరిమళలోభయుక్త దిగి బారగ నిల్చెను కాక మోము బం।
దురుని కళంక మొగతి విషాదము సల్పెను కాక యింతి వే।
గురులపొరుంగు చందములు లోకుల విపరింపగ బోద్య మయ్యెడిన్॥

ఉ॥ అన్నసభాగర్భుడనయుంబుగ దశ్వనియుం ప్రధాతము।
బున్నమ రేల భేదగతి బొందగ జేయుము రుండు మించు జే
సెన్నలి సాధ్వి పెన్నెరుల జీకటి బాయక నిండియుంతగా
గన్నులదెల్లవారగ మొగంబున వెన్నెల లుప్పతిల్లగన్॥

వ॥ అనియివ్విధంబున నమ్మునీంద్రుండయ్యిందువదన సకలావయవం
బులుం జూచి చూచి తనివి చాలక మరియు నిట్లని వితర్కించె॥

సీ॥ కిసలయంబుల మేలు కెందామరలు గూర్చి యుబ్బొట బ్రహ్మ దానేమి జేసె।
గజకుంభముల బాగు కందుకంబుల గూర్చి యుబ్బొట బ్రహ్మ దానేమి జేసె।

చంద్రబింబము ఛాయ సరసిజాతము గూర్చియిచ్చుట బ్రహ్మ దానెమిజ్జెసి,
బర్హములమేలు షట్పదపంక్తి గూర్చి, యలమినచ్చోట బ్రహ్మ దానెమిజ్జెసి,
ననుచు చరణోరు కుచ ముఖ నకచములు, పనులు తీర్చించి చిత్త విభ్రాంతి సెందు.
క॥ కనుగొనెదురాగవల్లభు, ఘనతర మైనట్టి ధైర్య కంచుకము దలం,
చనితర సాధనములచే, జనుగని యది మరుడు విరులచే బహునశాణ॥
వ॥ అయ్యవసరంబున నాత్మాధినుం దయ్యెనని తలంచి.
ఉ॥ ఆరమణీశిరోమణి నయంబున నమ్ముని నాథు జేరియు
ద్గారప్రతితిన్ష్ఠి వినయంబున హస్తయుగంబు మోడ్చి క్రో,
క్కారుమెఱుంగు తూత జావికారముజెయు స్తువర్ణ కాంతులన్
మీరినయట్టి చన్నుగవ మేలిమికానుక గానొసంగుచున్॥
సీ॥ ప్రవహించు శృంగార రస పూరమునకు నీమోని కిజలకంబు గానొసర్చి,
మందహాస వికాస మహిమంబు చందన పంకంబుగా సమర్పణమొనర్చి,
అచ్చ ప్రాదేనియల బిచ్చులు మృదువాక్యములు ప్రసూనములుగా బూజజేసి,
చాక్షుష నిరుపాలు ఝూపమెరుంగులు పైసగునీరాజనంబులుగ జేసి,
యమృతరసములు చిప్పిల నధరబింబమందన్నైవేద్యములుగ నియ్యగదలంచి,
యుడుగుదమ్ముల కొరగినయ్యంబుజాతు, రంభయుల్లను సంగమారంభయగుచు॥
తే॥ స్వర్గ సౌఖ్యంబులకు నెల్ల సయ్యమింద్రు, గణన జేసిన యని కారణము సుమా,
యట్టుగాకున్న నాకౌకై నరేంద్రు, లావహంబున దెగి తత్తు రాముదమునను॥
క॥ విను మట్టియేను నిన్నుం, గనుగొని కాంక్షించియుండగా వేడుకనై
కొనవే రతులకుం బైకొనవే లసుఖానుభవము గొనవేలదగన్॥

క॥ తనతొలు నొసంగినపిదపం। గను బ్రహ్మానందకేళికరంబు ప్రయాసం।
బునఁ జెందక బద్మాక్షీ। జనితాసంగములు మిగుల చిత్రము గాదే॥
శా॥ నీవీమోక్షముఁ గోరి యోగములనెంతే దపస్సాధింపంబులో।
సేవింతుం గొనరాని మోదియమృతంబేలా విచారించినా।
నీవీమోక్షము జేసి యోగములనెంతే నిష్ఠదండాయకే।
వేవెంటం బనకున్న కల్గునమృతం బిచ్చోట నామోవిపై॥
సీ॥ నాకుచ్చ బచన్నలున్నత హేమభూమీంద్ర శిఖరంబులకు నీడు సేయవచ్చు।
నాజఘనంబు బృందారకానేకపశర్మంబులకు నీడు సేయవచ్చు।
నాకరంబులు సురానోకహంబుల బాల్య చిగురాకులకు నీడు సేయవచ్చు।
నామందహాస ముగ్ధామృతందాకి నితోయకాంతికీడు సేయవచ్చు।
నాయధరరుచి దేవతానాథసతత సేవసుధ సొంపునకు నీడు సేయవచ్చు।
గాన నాతోటి యోగంబు గల్గెనేని। దివ్యభోగంబు తల్లసిద్ధించినట్లు॥
వ॥ అనయిట్టు నట్టులం బొహెచ్చుంజేరి మీదచలువలు గొలుపు కప్పురం
పు బలుకులు పైపైని మయిద్దు బలుకులును వలరాజు వాడి తూపు
లకు మెఱుంగు సూపు సోరచూపులను సుధారసంబు తేటలపటి
లగు పాటలును, జిమదననివాసంబుల గూపెక్క విలాసంబులనుంగరం
గించితిన నిసంతసిల్లి కరంబులు మొగిడ్చి॥
ఉ॥ ఆ వృష్ణినాథు నెమ్మొగము నందు కటాక్షము నిల్పి రంభలో।
గ్రమ్మెదు సాహసంబు వెలిగానగవచ్చు నతీకమోహము।
పమ్మ రవ్వైత నర్పదనమోమొకయించుక వాలిపాదప

ద్దవ్మ్యనసేలత్రాయుచు సుధారసమెల్లగపల్లె నెర్పునక్॥
సీ॥ పచ్చవిల్తునికాకసొచ్చిన దేహంబు నీచల్లగాగిట నిలుపకున్న
వెన్నెలమంటచే వేగుచుండోయినీ కరవారిజంబుల గప్పకున్న
వేడినిట్టూర్పుల వెచ్చినమోవి నీ యధరామృతంబుచే నార్పకున్న

చెలులుచెప్పంగనైన చింతాభరంబు నేతియని పలుకులందెల్ల కున్నానెవ్వి
ధంబు నదివల దనెర్త నసుబునమ్ముని కేలంట నతడు దొడ్డ
బ్రహ్మవిద్రుమనంబు నంబాదుకొల్పి దానిచేతకు రోసి దండమున గినిసి॥
శా॥ కంఠారావమెసర్పనత్తరి మహోగ్రస్ఫూర్తి విజ్ఞానముల్
గుంతీభూతమదంబులై మొక్కగా నేత్రంబులాలాడగా
కంఠేకాలసరోరుహప్రభవణాంకస్వామి భోగీంద్రులై
కుంఠల్లద్ధరలంగలోకములు సంక్షోభంబు నం బొందగన్॥
క॥ యాభూపాలకతుల్యుడు శాపజలంబపుడు గేలసవరించి మహో
కోపస్ఫురితాధరుడై యాపణాతుకజూచి యిట్టులనియెం జెలుపన్॥
ఉ॥ ఓసి దురాత్మురాలవినయోన్మత్తలచే నను వెక్కిజేయవే
రాసలమానుని పుచ్చెదలంటగనీర్షనబల్మిపైబడం
గాసనుకట్టిజేసితివి గానతురంగమవై చరింపుమిం
పైసొబగెల్లబోల్లవడ మర్త్యనమోచి ధరాతలంబునన్॥
వ॥ అని శపియించిన॥
సీ॥ సైంహికేయుచన్న చంద్రబింబము రీతి వదనంబు మిక్కిలి వాడికంద

హేమసిత్త రక్త పద్మముల చాడ్పున నశ్రువులతోటి కెంపుగన్నుల మెఱుఁగు।
శేవనత్రసంచారికానినదంబు చోఁపున భీతి గద్గద స్వరము బూనగ।
వెనుగాలిచేత గంపింపు వల్లికభంగి వలుదపాటున తనువు వణఁకుచుండ।
చంపకవాసనకు లికిపరచు సలల్యూకైవడి కుంతలంబులు విడఁగ।
ద్రిబ్బువడి సొమ్మసిలి యంత మెచ్చి మెచ్చి తన్నరుంగని పెను వ్యాఘ్రధరణిఁ ద్రాలు॥
ఉ॥ ఉత్తర గొంతసేపునకు నయ్యలనాగమనంబు ధీరతా।
యత్తము జేసి వేఁచి తనువంతయుఁ గంపము నొందుచుండ రా।
జోత్తమ తుల్యపాదములకా యువసుసాగి విప్రులక్కై చిత్రిలో।
~~ఆ~~ నత్తి నశోకము స్వయము నద్భుతముంచి రుస్సైబనంగ గడ్డఁ॥
మ॥ ముని చూడామణి నీమనంబు గను గరిం బొందుచున్నలద్భుతంబుగా।
వనజాతాక్షులు లాటలోచన సుపర్వజ్యేష్ఠదేవేంద్రమైత్రా।
నను నిల్పంగ భయంబు నొందుదురు నన్నా బోటి యుంబె దల।
ల్లను నీముందర నిల్పినాపుడు రచెల్లం బోకృపం జూడవే॥
మ॥ అనఘా పిచ్చుకమీఁద వేయుదురె బ్రహ్మాస్త్రంబు రౌద్రాకృతిన్।
నను రోషించి తురంగరూపమున నానాదేశముల్ ద్రిమ్మరం।
గనరమ్మా వగనాన తిబ్బుతివి నా కా యుట్టి కష్టంపు రూ
పును వర్తింపబడెన్ భవత్కరుణ నా రక్షింపవే॥
సీ॥ విటుడ బల్లొత్తిన కటకటబడు మోవి యునపకళ్లాములకును ట్లునొచ్చు।
కొన్నగోరుజోకిన క్రొవ్వాపిరుదెహంబు ఘనకశాహతులనే గతిసహించు।
వ్యోధమోవగా తెనియుంసంబు పక్కిరనేరతి నిక్కితాళ్లు।

నెంరుల పాదాంభోజయుగళి మాపఁగనున్నదే నన్నేల వహింపనట్లు నోరు,
సంతతము మందగమనాలసంబునైన, నారుపాదములేపటు పవనలీల,
పరువువెట్టించఁగజాలునే బరమయోగి, వర్యనాకిట్టి దుర్దశ వలదుమాన్పు॥
మని తననలోనను

ఉ॥ కారిమిమోడ్చి నలకూబరు నంతటివాఁడు ముత్పదాం,
భోరుహలోచ్రు కుంకుమపు బొట్టుగనైకొనియుల్ల వేళలం,
గారవమొప్పురింపదన కెన్నఁగ టిలోపల నిద్రబొల్చిగా॥
గారకుచుండునా కవెత గుత్తపు రూపము షట్ప్రదైవమా॥

మని యిట్టి ధంబున జింతించుచుండోటిబాలులచందంబులు వేడ్ర
పుచు నొల్లంబోయిన యుల్లంబున దీనయై యప్పరమవఃసేంద్రుపా
దాగ్రమంబులకు పునఃపునః ప్రణామంబాచరించి గన్నీరు నసోన
గురియుచుపవులు దడుపుచు నతనికి దయపుట్టునట్లుగా వేండియున్నిట్లని
విన్నవించె॥

తే॥ ఎంతకాలంబు నివరింతు నేనె పమున, శాపమోక్షంబు నెత్తఁడు సజ్జనాగ్ర
గణ్యనే వ్యసంబు నగకు ణాజ్ఞసి, యమావతీరగు నశ్వితబాసనజాల॥

క॥ అనికరుణంబుట్టి వత్తాడు, వనితకు నాతుల్యవతాని వాత్సల్యముతో,
ననియెందరుణి దుఃఖంబు నేజెందకు వినుము శాపమోక్షక్రమము నక్షా

చు॥ వినయవివేకశాలి పర త్రీభయంకర దోర్బలుండు కుం,
డిననరనాయకుండు ననింద్యచరిత్రుఁడు పుణ్యమూర్తి రా,
మనలభగీరథప్రముఖమాననమానధనసమానరమ్య మా,

త్తనుడు చతుర్థనందనగ రాజా కడు ర్వరయోలుగొమతీ॥

ఉ॥ ఆతనికిం బురాణములు హాసుకృతంబున నేంనితోడనే।

యాతత సౌఖ్యసంపదల నత్యధికంబగు పుణ్యవిష్టప।

వ్రాతము చూడగాగలదు వారిజలోచన యానృపాం

ప్రీతి తురంగరూపము ధరించి వహింపుము నేర్పు మీరగన్॥

క॥ ఆనృపతికి సంతోషం। బోనగ లోకములు చూపి యరుదెంచిన నే।

మేనిచెలువంబు తొల్లిటి। బోనీక నెయుండునటకు బోవ్వనియని పెక్కు॥

వ॥ ఇవ్విధంబున ననుపునంతకు యమ్మునీంద్రు కోపంబునకు బెదరి॥

సీ॥ రతిరాజు బాణసంతతి మూలబత్తైచి చాపంబు గడపటుజం

ంతుదనరాక బాడగాదని లోసి యుల్లంబు గంది వెల్లబారె।

మలయానిలుండు జోమర్త్యైతి ననిమోని బడలికతో సుడివడి చలించె।

మెరయైనయుల వసంతుండునెగ తుద్రోవ యడవిజేకాకుపడియె॥

జిలుకగుంపులు గండుగోయిలలగములు నెలయజాలకట్లనె సుదగ బక్క।

వలుమారయంచగమియు దంతలనణంగ। మధుపములవెల్ల దమ్ము-

వ॥ ఆ రంభయు దనగర్వసంరంభంబు దిగి కన్నీరుదా తుగ విన్నంబోయి యర

విరిదమ్మిపై బరిభ్రమించు మదభ్రమరబృందంబున వదనంబుపై జికురం

+ వడితూలంబు సొప్పడిగప్పిన క్రొత్తమునునుదీగెభాగున దక్షిణ రాగంబున సంగను పట్టు తనవల్లికవణంకు నయ్యాత్రమంబు వెడలి

బుల + దెంచిన పుప్పొళ్ళయందును కప్పు క్షయిల్లనియె॥

సీ॥ వనితయిమ్మని శావ వద్దనె వద్దనె జెప్పితినా మాటసేయవైతి।

చేరనె టికిగేడు గోరనె గోరనె సన్న జాలవైతి।

రమణి శోదము మర్చి రావేళగాదని చెప్పిన చెప్పిన గానవైతి।

నిక్కపువరుఁడు నీవింతనీవింత చెల్లిసే తలుఁజేసి చేల్పైతి।
యొకటునీనేరమేమనియుంతు నబల। గందునే చిన్నమోము దమ్మి।
మెరుగు దప్పిన యుద్ధంబు తెరగు దోచ్చాటని మాసియుదు మింక నాకేది దిక్కు॥

కం॥ అనిపగచుచు నాయంగన। మనసూరడి ంగమంచిమ మె।
య్యనతన్ని దానియును మతి। జనియె నిజస్థానమునకు సఖులుం దానున్॥

వ॥ తదనంతరంబా రంభ తచ్ఛాపదవానలజ్వాలజాలికవళ్లు పారందమ
వల్లి కనల్లనల్లన వచ్చి చతుర్ధనబాహాపరిపాలితంబైన కలుంఠిన
నగరసమీపంబున నొక్కవనాంతరంబున॥

సీ॥ నెరులు మేలరుదందు నెమ్మి ముసిరి చంద్రునందు గన్నుల మెరుంగంబు జాత।
ములయందు మోవి ఛాయలు బింబములయందు కథనంబు సొంపు శంఖంబునందు।
చనుదోయి గరిమంబు చక్రవాకములందు కసురు విలాసము ఆకమ్ము నందు।
జఘనమండలి యొప్పు సైకతస్థలియందు నడుపుల పసిబి పురానులందు।
నడుల మురిపెంపు గజగమనములయందు। మేని చెలువంపు గ్రొక్కారు మెరుపులందు।
బలుకు నుడికార పెళ్లి రాచిలుకలందు। జేరదాలిమెను వదలియా చిఱురుబోణి॥

సీ॥ ప్రియముననెక్కెమ్మె విచుంబించ నోపని తేమ గరి నఖవేసమే గతి వహించు।
హారంబు బరువని యలగుల తాతన్ని వాగిలనట్టైపడి ధరించు।
జడజోకులాోర్చగా జాలని తరళాక్షి కడువెంక పల్లమే కరణి బూను।
లొడ్డాణమును దాల్ప నోపని సతి పొట్టపట్టైత బిగనెటి వేలసహించు।
మిగుల మెత్తని నడపుల మెలగునింతి। మనసుకంటెను జవము నమెలగునట్టి।
గనుచు దేవతల ద్భుత మంది చూడ। రాజ్యకుల నాథ సామ్రాజ్య తేజియయ్యె॥

వ॥ ఇట్లు రంభ తురంగంబు వారింపుచుండె నంత॥

ఉ॥ కుండినవల్లభుండు త్రిపురుం బురసింహపరాక్రముండు దో।
ర్దండధృతావనీతలుఁడు దానజితామరభూజ చంద్రమా।
ర్తాండతనూభవుండు వనితామదనుం డొకనాఁడు వేడ్కతో।
మండలనాథులున్ హితులు మాన్యులు భామలఁ జేరి కొల్వఁగన్॥

తే॥ భానుఁ డాయద్రిపై నున్నపగిది రత్నఖచితసింహాసనంబుపైఁ గడుముదమున।
నాత్మదేశంబు దిక్కులనాక్రమింప। నోలగం బుండె సకలనేత్రోత్సవముగ॥

వ॥ అప్పుడు॥

క॥ కరికుంభజాతమౌక్తిక। పరికరములను సంకుతుదముఫలములఁ బెంబ్బా।
మరలు మృగమదము గప్పుర। శిరములుం గొని వచ్చి నెంక్కచెంచ వెర్వ్యాతకర్॥

తే॥ వచ్చి గడుసంభ్రమంబున వసుమతీంద్రు। నంఘ్రులకు మ్రొక్కి (యునమూల్లి!) యాయవియు పా+
సమ్ముఖంబున బెట్టి హస్తములు మొగిచి। చిదినవసంప్రార్థి మెరయు నిట్లనుచుఁ బలికె॥

శా॥ స్వామి గుహాద్రుములోని మాప్రజలు నిచ్చల్ బంధుగల్ సేయుచుం।
భీమంధామరతం పత్తైమనిరి యే భీతిన్నదిం బొందకే।
యేమే తప్పులఁ జేసినం గరుణతో నీవెప్పుడుం మన్నించగా।
మామా పల్లెలలోననుందుమెలమిన్నా బోటి వారారయన్॥

వ॥ అని విన్నవించిన నాచతుర్థనుండు సంతసిల్లి యాచెంచునకు నిట్లనియె॥

చ॥ కలుగునె చేరువం బొలము కందువలమ్మృగకోటి పక్షుల।
నైలగుచు త్రుందుగాననుచు నెన్నఁగఁ బెప్పునఁ దండు వచ్చినన్।
నిలిచి మదంబు మీరఁగ వనేచరముఖ్యుఁడు హస్తనీరజం।

బులు వెలుఁగొందించి ఫాలమున వెలిఁపించ తుర్థమున తోఁచనిట్లు నర్కు॥

ఆ॥వె॥ వెంపముల తమిభాతిమేదినీవల్లభ! మందరాద్రి వెలుంగు మానవముల!
శరభసింహనాగశార్దూలభల్లూకహరికిటిశశాదులైన వెల్లి॥

తే॥ కారుగోళ్లు గాజులు కన్నైరలును, యూరములు పూశ్లు సంగెదిజాలు,
గువ్వలును మొదలుగా రెక్కకొలది మెరగల పుప్పులుగు యున్నెతులు గ్రక్కఁద్రావ్వి॥

వ॥ మఱియును॥

క॥ కూరిమి తోఁదిరుగుచుఁ, సూత్రీవృగకులము బాదలు మూఁగముల్లు!
వ్రీరిన తెరువులనెత్తురు, కారనబటానపు దుప్పిటి కస్తురిగలుగుర్క॥

వ॥ అని విన్నవించిన సంతసంబునం బొదలి శ్రేతమస్తలం జూచి వేటరులం
బోటరుల నువేఁదుకల పేటయుగు టకుం బిలువనంపి తగిన వారలనిలిపి
రౌఁగంబు సాలించి యంతఃపురంబున కేఁగి మజ్జనభోజనాదులు సలిపి
యనంతరంబు॥

సీ॥ పసిఁడివాతల పచ్చుబట్టి ధట్టి గగట్టి కసూత్రి దట్టంబు గానలంది,
గరుడపచ్చల మించు గడియాలు ధరియించి యురమున నేలంపు సరులు దాల్చి,
మహనీయమై తూర్యమణికీలితంబులై జాలుజాండు కుండలంబులు వహించి,
చెల్వుమునె వకించు నున్నని పాగ గట్టిగా నుసరిచుట్టు చట్టి ~~[illegible]~~
జమునినాలికె బురణింప బాలునట్టి, వస్తాసియు డంబు దాపలి వంకబూని,
శరశరాసనములు పరిచరులుదేర, రాచబూచనఁ డెంచె నంతఃపురంబు వెడలి॥

వ॥ ఇవ్విధంబున మృగయావిహశృంగారంబు నంగీకరించి నిజమనోరథం
బున కుందగిన రథంబారోహణంబు చేసి యత్యంత సంతోషభర

తాంతఃకరణుండై యున్న దనకు మృగంబులు చూపు చెప్పిన యట్లు పరిగి
యుండ రనడవ బురంబు వెడలి చనునప్పుడు విచిత్రము ప్రచండసింహా
పమేయంబులగు సపురమేయంబులును, మృగాక్రమణాశ్రయా
భంగులం బొంగు సింహంగులును, బలవత్పశుపర్వాదయంబులగు నలు
గు సానువంబులును, విసోదకారణంబులగు స   ణంబులు
ను, వెండియు మెకంబుల నీవలా వలంబనని కకన్నుల చెన్నుల దగులు
వరచు వలలును వలక్షింబిక్కల మఱి వెట్టి యుష్టంబు గాబురికాని
బురికిందిగుచు నురులునుం దలం బొదలం గావించి తమయురపులు
దెరపులం జననీక కాలుపు వట్టి బొట్టి బోనలును, బోనలం బోను
మిఱిగోతల బాడలం బొదవి యురగిలంకుల నెత్తుక సత్తెరల నగ
ప్పు తెరలనుం బూని తమమేని పొంకంబులును, బింకంబులును, భం
యంకరంబులుగా సంతతహింసితమృగవ్రాతలగు కిరాతులు
సంతోషంబున॥

సీ॥ నీవికాశల మీదగేలు నొప్పినయట్టి నెలవంక కత్తుల తళుకులెసగ।
బోలుచు జుంజురు మీసముల్ నేలకాంతులు వెలుగ ముల నరుకమ్మిముంజు।
మిట్టగుత్తల మీద గొట్టిన బంభాయ చరమసంధ్యారక్త రక్తిబూకళింపు।
గన్నారిపు తంబులై గను పట్టు సంకుతాకు నృష్టపత్రతారల హాసింపు।
(ల నుధరించి।
జెలగి తలముల్లు వాకట్టి దిలకములును। గనుపొరంగులు దిమయుందు+
పందివాళ్లుచే బట్టి పంతములకు। నెంతొరుల గూడబోయిరి దండి వెంరసి॥
వ॥ అందు॥

సీ॥ ఎరమీఁద ఫణిస్నైనఁ గాంచియుఁ జందంబునఁ గాని వత్తు మిదిచూడు మనెడువారు
నరమెడుసింగంబునైనఁ బ్రాణంబుతోడనె పట్టి తెచ్చెద మనెడువారు।
జండించు గండభేరుండంబునైనను గనుకుట్టు గుట్టెద మనెడువారు।
జాలగొల్పించిన శరభాదిపంబునైనను మెడఁగట్టెద మనెడువారు।
ఘోరమృగములఁ గవియించుకొని ప్రతాపమదరసురయులఁ బొడిచెద మనెడువారు।
నగుచు నరపాలు నియ్యగ్రవీథి నడచి రంతంత జంచులుబులు తమివదరఁ॥ క॥

వ॥ ఇవ్విధంబున ప్రబలంబులగు శరబలంబులుగాలు వనాత్మపరిజనప్ర
వృతుండై చని చని॥

క॥ ముందట గని యెన్నరపతి। చందన పున్నాగ వకుళ సాల కుటజ మా-
కంద పిచుమంద జంబూ। తిందుక సరళాది తరుతతిం దగు నటవిన్॥

వ॥ ఇట్లు గనుంగొని సొత్తెంచియందు॥

క॥ కగుపారలు దానుసుయగా। ఖగ మృగవులు విహరించు నట్టిమెలకువ(గని లో।
నిగుడొత్తు వేడుకతో। జగతీశుఁడు సన్నచేసి చెంచుల కనియెన్॥

క॥ కోలెరిగివలలు పన్నుడు। జాలెడి తదిరలు చుట్టు జాగుండులలం।
గిలింప్రడు బోల్లొద్దాడు। కాలాగకనొప్పుడు టవిగల మృగవితతిన్॥

వ॥ అనియానతిచ్చుటయు జెంచులు పచ్చుఁలు వెట్టి సనాల ప్లుతమెకంబులు
దారు కోవెరింగి కేలు కెంయ్యులు గలించి వలలొడ్డియు దొడ్డివయుఁ బ్రా-
దెరలు చుట్టియు నురులు వదలించి తోరణంబులుగ తిం గట్టియు బోను
లు పాటయు మెకంబుల నదుమఁజేసుకొనియు చ్రటునెక్క తమగంబుపన్నిన॥

ఉ॥ ఆ తమగంబుపై నరవరాగ్రణి సమ్ముఖవర్తి మానవు।

వ్రాతముతోరత నొక్కనిడువాలికతూపులు జాపదండముం,
జేతుల బూని వేటరుల జేరి మృగంబుల జూప బంపిని
ర్భూతకిరాతలస్వలలత్రోవల గొందర నిల్ప జొబ్బగాన్.

వ॥ అయ్యవసరంబున నెంతలవంబడి మూఁతులు సాఁచి తలంపులై నిలుపు
గుంపులు ఛాయంబసి మిగల కసవులు మెసంగి దృశ్యంబులగు రుశ్యం
బుల నెలమి గలిగి మెసమెస మెరుచు సస్యంబులా స్యంబులం బుర్వించి గర్వం
చి రంకెలు వె...   లునుగు రుంగల చిగురుంబ్రోవులు గావులు వష్టిమే
సులతేటలం బాలుచు, తేటి కొదమల నుమధులం బాధలు మదనకదనో
త్సాహంబుల మోహంబులు మెదవంబదరు వద   యుత సకరం
ణంబులగు హారిణంబుల నదట్టింపు నీడల జూతల వితంబులై పొదలు
యురుములం బిల్లల పొందులనె వందు పందులను దావ్నంబు నివ్వటిల్లం
దమ కందంబులై కందంబులాస్వాదించిసెం   కడెగం బొడిచి కతచిమూ
కలంబాయునె కలంబుల దమర వణి సముదయంబు గవియుకై పెచ్చిన
వృచ్ఛరంబు నంబె చెట్లు వెరిగి నవ గల వగలం దగిలి కయ్యంబునకుం జేరు కొ
ట్టుచుం గన్నుల నిప్పులుప్పతిల్లం బరస్పర యుద్ధంబు ప్రవృద్ధంబు గాను
నర్చి పేర్చియచ్చట మనుమెకంబుల బెదరించు మనుమెకంబుల నెల
కొలదియుంగాని తండమెంతనగండక్కి, నిక్కి సొక్కి నిర్భరంబులై తిరు
గుభల్లూకంబుల గన్నిచ్చకు వచ్చు మృగములబలిమి కలిమి నలిమి ప్రలి
భ్రమించి మించి గబ్బుగల బెబ్బులుల నడు కతాడు మవడి బెడిదంబున
జవమున నిలాయంబున గలులులాయంబుల నుద్దవిడి గొమ్ములం బిమ్ము

దలంచునాడు గలకారుబోతులను పదంబు ముదంబునం బిడుల వెదకి
వెకలితరింగ మొరంగ పొందం జేరు వారణంబు సేయు డాయునెత చక్రంబున
ఘీంకారంబులా నత్రియుద్ధంబులకు సన్నద్ధంబులై తలపడి పిరితివకనిబిడ
పొడిచి యన్యోన్య దంతంబుల నింతింతలు చిదురలు చెదర నొండొంత వెను
కకుంబిగి తూగి కయ్యంబు సేయుచు శౌర్యదురంధరంబులై గనుపట్టు గంధ
సింధురంబుల కుంభి కుంభస్థలంబులు చించి మెదడు భుజించి
దంచిత వక్త్రాక్త కజాలంబులోలంబుల వెద జల్లుచు నభంగ విక్రమంబు
లం బొంగుచు సింగంబులు గంభీరవంబులం గంఠారవంబులచే సుదివరచి
విరచిద దామిషంబొక్కని ముషంబు నద్రుంగి నింగి ముట్టిన సంతసంబున
సరభసంబులై తిరుగు శరభ సముదయంబులను, శరభంబుల జెండాడి
గుండెలు గంతలును మెసి మెసిరి గవిగి రాయుండు కొను గండభేరుండంబు
లను, వ్యాఘ్ర పిండసాంచుంచులకు చంచులై నెరుపునవలలకుం జెరికగా
సొత్తిత్తెచ్చి న॥

సీ॥ విప్రలబ్ధ నికి నుబ్బి విపినాంతరమునెల్ల జేకటి గానగ నిడ్డించు గాన్ని।
గాడ్పులు వసిగొని కలక మ్మైజె ఫ్రలురి క్రించినల్ల దయునాలించు గాన్ని।
తెరల చందము గాని వెరచి తేత్రంబుగా నరచియుంతంత గెళ్లు రుకు గాన్ని।
దీకలై జనిపాగు దాకక్రమ్మర భీతి నేపరిపోకల సందిగుల గాన్ని
వెనుకవారలు దరుమంగ వేగిరమున। బిల్లతండంబు తమ ప్రాణంబు ట్టుకొనుచు।
గినుకతో వచ్చి యుచ్చుట జనుల బూచి। నిగుడ జాలక గుంపుగా నిలుచు గాన్ని॥
క॥ అప్పుడు ధరణీకాంతుడు ధూమ ప్పిరి గొను సంభ్రమము మున్ను మోదము మెరగుం।

జొప్పడగ నాహ్వగంబులు దప్పక గన్గొని పృషీతధనురస్త్రాంతై॥
క॥ ఎందును పధికులు వ్రొగడని తొండెవలుగాగ నిన్ను దిట్టుదురనున్।
కుందేల వలదు వాన్పద। గుందేలాయనుచు నతడు గూలగనేసెన్॥
క॥ కలకలము సేయు మనుబులు లాలుగులు వినిబాదగ నట్టి యాలుగులనేసెన్।
బాలమెల్ల గలికి చూపుల। యాలములచే నిల్లి కాలుపు నిల్లంద్రుంచెన్॥
క॥ విక్తితినోత్తనే భూ। దారుడనగు టెరిగియొరిగితా మిచ్చృటభూ
దారత్వముగ్గా కానెనని। యారాజు వరాహముల రయంబునద్రుంచెన్॥
తే॥ ఖడ్గినైయుండు టెరిగియు గాననేయ। కచటనాప్రాల ఖడ్గి దానెట్లు నిల్చు।
నంచు గినిసిన గతి ద్రుంచె నాహ్వగంబు। శరము శరముననాశ్చర్యకరముగాగ॥
చ॥ తరగని యట్టి దానజలధారలచే గనుపట్టు కుంభినీ।
వరుడన బ్రాప్తిసత్వమున బ్రాలుట యొప్పని యేసె దూపునన్।

తే॥ సకలమహిషసమూహంబు సంహరించి। యాన్నపాలుని బాణంబులాగ్రహమున।
జెకానియెనట్టి తన్మహిషీకులంబు। నని జయించిన చారి గొల్లలాడ గలదె॥
వ॥ వెండియు॥
సీ॥ కాలదిమిరిన యట్టి కొమ్ములు నెమ్ములు దారంబులై శోభదాతు తలమెదలు।
గరిమమైజూపట్టు శరములు సురములు బయిడెరంగుల మించు పండ్లు దిండ్లు।
జెలువంబు పచరించు చెక్కలు బిసెటుదేరె తీప్రా పుష్పరులుసిరులు।
బొంకంబులైనట్టి బారులు మారులు లోలంబులైన తాలువులు జవులు।

నెరఁగరాకలంతఁ జక్కఁగాఁ దఱిగినట్లు వనములోపల మృగవ్రాతములను
చేతికసిఁబోవ నారాజశేఖరుండు వాలుగ్రొవ్వాఁడితూపులపాలుసేసి॥

వ॥ ఇవ్విధంబున నమ్మహీవరుండు మృగంబులఁ జంపి యనంతరంబున సంతసం
బంది తనయిరువాగెలంకుల మెలంకువలు సల్పు వేటరులకు శెలవు వెట్టినం
బొంగిరినింగి వగుల నార్పులు గుతించి వివిధవాద్యంబులు మొరయించిన
హతశేషమృగంబులలో బెదరి తాఁగు వలింబాఱి నందగు వలలని చొచ్చునెడ
చిసలు మిడిసిన వయ్యారములు నొందిపడు నేకలంబు లనుయేకలంబుల జోకలం
బాసి కెళ్లు రికి చనునెడ గాలువలు బ్రిక్కనే మొక్కలంబున నేత్రి యలూత్వ
కొనలేక కాలువలం జిక్కిన గండుమీనుల తెఱంగు సంబారలు వాదికొం
బులును, హరిణంబులకంటెను మున్నె నిగుడందలంచి తెరలు దెరలం
దూవి బాలిచనునెడ లమెదలక దలం దగిలిన నురులు బిగియ నురులువం
నుబోతులును, మనుబోతులకంటెం బుతెగసి తుటుములుగట్టి చన
డొంకల వంకలం జానుపెట్టిన బోనంలదగిలి కొష్టలుగానియున్న దూప్లలు
నుంజూచి రభసంబునం బొడిచియు, నిడిచియుం బిమ్మియుడాసి
యుప్రేసియుంబొదిగాని వెండియున్నట్టికేలకుదప్పిదప్పిగాని పరచు
పరచు మృగంబులం గని॥

చ॥ బలమున దేవ్రతనేహరుల సాటువయుంబను తింబకుక్కలకా
గళవములు దువ్విలు బ్ధకలు గట్టిన పట్టెడలూడ్చి చూపిన
బులుల నెలంగలం బ్రిదిలిపోవగనీక యయొక్క టొక్కడే
చలమునమెయిహరించాదము చంద్రతసర్పిబ నాదభ్రితంబు గా॥

చ॥ కనుగవ గట్టునట్టి కుతుకల్ దలగించి మృగాళినెల్లఁ గ్రు
మ్మనగనుపించి పోవిడచి నన్ వెరవొప్పఁగ బారి మూఁకమూఁ
గినగిడి లాచి పట్టుకొనెఁ గ్రొవ్వు దగాబ నువేటకుంపులన్
వినుత పరాక్రమంబులగు వేటసివంగులరాజు మెచ్చఁగన్॥

తే॥ ఉరుల గొమ్ముల నదురించి హారిణాతతులు విడువ నది పర మృగంబు వెంటబరచి
కలసి పోరాడి వాని కొమ్ముల విఱిచి పంతుబడిరి యోనులుద్భవప్రతతి వేగ॥

తే॥ ఇవ్విధంబున దమనేర్పు తెల్ల జూపు శునకముల బిరుదము సివంగులను గ్రా
రంగముల ప్రియంగున దుప్పి చుబుజ్జగించి చెంచులానందమున (మురియు॥ సంచరించి॥

క॥ బలుసాళువముల నోరణా ముల డేగల వైచియారముల నిరములన్
బలగి చతురత్వమేర్పడ బొంగి యుంచి రిజాలములతో నిపుణులు గులనెల్లన్॥

మ॥ ఇట్లు వేటలాడి సాధించి ప్రాణంబులతోడ కసుత్తరి మృగంబులను,
సారభంబుల కుందెళ్లులకు జివ్వాది పిల్లులను బట్టి తెచ్చి యిచ్చిన-
బిల్లలకుం బసదనంబులు గొల్లలుగా నిచ్చి తన్నుం గొల్చి వచ్చిన సా
మంత వీరభట వారంబులకు మృగమాంసంబులు దొరపాత్తగా
నిచ్చి రా యుక్కర మృత్ప్రదేశంబునం దానును విశ్రమించి యుచ్చాటు॥

ఉ॥ నేతుల గారు మాంసముల నిగ్గులు గ్రమ్మెడు నీరు వెళ్లగా
జేతుల నెత్తుచుం బెదుర జిప్పలనంటగ గ్రుచ్చి పుచ్చి సం
జాతిగని మృపంటి పులుసుల్ లవణాదులు గూర్చి వేడ్కను
బ్రీతల భర్తయాత్మ హితబృందములతో భుజియించి యుత్తరిన్॥

క॥ మనమున మృగయాశ్రేతలు గొని యాడుచు బాలములు తెల్లగాలువ నిజన్యం।

దనమెక్కి వసుదంబున నా। జననాయకుఁ డా వృపురికి జనిచని యుండుట౯॥

క॥ పరుషక్షితినము తోభా। స్వరమణి సంఘటిత హేమపల్యాణముతో।
మెరయుచు సకిలింపుచు నిజ। ఖురపుటముల ధరణిఁ ద్రవ్వఁగ గుత్తముగనియెన్॥

తే॥ కని తదంతికమునకు నట్టనదరి కొవ్వి। తరిగి తెరటు దిగ్గనెయ్యం బలమిర
గలితలదృగ్గలత్సితాంగములు నివిరి। దాని చందంబు లిత్తిని తలఁచె నతఁడు॥

క॥ పదములఁ జెప్పను వతిరయో। ప్పదమున లంకారలక్ష్మిపెక్కియు దారా।
స్పదభావము గల్గి శుభ। ప్రదమై హయమపరసత్త్వబంధము రీతిన్॥

సీ॥ సురలోకమున నుండి క్ష్మాతలంబున కవతరించిన యుత్తమాశ్వమొక్కొ।
యదునాయకుని లాయంబు వెల్వడి వసుంధరకు నేతెంచిన తురగమొక్కొ।
రాజీవబాంధవరథము పూనక తేక వసుధకేతెంచిన వాహమొక్కొ।
శరధివల్లభు మందురలోన వెల్వడి యిలకు దిగిన గంధర్వమొక్కొ। ÷
కాకయుండిన యీ శుభ్రకాంతి మహిమ। యిమనోవేగచాతుర్యమీ శుభాంగ।
పాటవము నీ మహాబలప్రాభవంబు। గలుగనేర్చునె వేఱ తురంగములకు॥

క॥ అని బహువిధముల బలుకుచు। మనుజేంద్రుం డత్తురంగమమ్మును కొనికం।
తిన నగరికేఁగె తూర్య। స్వనములు గడునిగుడ సకలజనములు బొగడన్॥

తే॥ అరిగి నిజమందిరముఁ జొచ్చి యత్తురంగ। రత్నమును మందిరాభ్యంతరంబునందు।
నిలిపి చిత్తంబు దానిపై నెలవుకొలిపి। యంగసేవకు నియమించె నర్హజనుల॥

వ॥ వెండియు నశ్వరద్యభాద్యవిశేషంబులం బోషింపుచు నొక్కనాడు పేరోల
గంబున నుండి తన మంత్రులకు నిట్లనియె॥

క॥ ఏ వనమున నేపాతం। గావెడుకనే గనబడుఁ గలిగిన తురగం।

బే విధమున నమోఘదినోదయావిధ మెఱుఁగుట కలనెక్కి యూఁతగవలయుఁ గ॥
క॥ కావున మేలిక్షణమున। దైవజ్ఞులఁ బిలిచి చంద్రతారాబలముల్।
భావించి శుభముహూర్తము। ధీవిలసితులగు చదివిసి తెంతుమయోంబుఁ గ॥
తే॥ అనుడు మంత్రులు సూర్యసిద్ధాంతవిదుల। నడిగి తెలిసిన శుభసమయంబునందు।
మాయమును బన్నించి తేఁ బంపి రావిభుండు। గాలి పువిత్తాని నగరిలోపల కొనరఁగ॥
వ॥ అని శుకయోగీంద్రుడు శిలావంతునకుఁ నెదిరించిన తెఱంగు చెప్పిన విని యట
మీఁద వృత్తాంతం బేమని యడుగుటయును॥
శా॥ అంభోజాతభవాన్వయాంబునిధి తారాధీశ భోగీంద్రవి।
క్ష్మాంభీష్మాధర కార్యదక్ష మహామంత్రోణభరాధారదో।
స్తంభప్రాభవ బంధుయాచనకవిద్వల్లోకమందారతే।
జాంభోజాప్త నృసింహ వరసంప్రాప్తాత్తి భాగ్యాధికా॥
క॥ బాహాసితీక్షధారా। రాహుముఖ(గ)స్త విమత రాజమహేల।
ద్రోహావమందిరస్వామి। ద్రోహారగంధాంకదాన రుచిర శశాంకా॥
సుగంధివృత్తము॥ తారకాశశాంకకుందతారకాశమల్లికా।
శారదాభ్రకల్పభూజశారదాత్రి దృక్తోధా
హారనాగపుండరీకహీరనాగరాజనీ
హారగోత్రశుభ్రకీర్తి హారగోత్రరక్షకా॥
గద్యము॥ ఇది శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్రపవిత్ర చరికొండ తమ్మనామాత్య పుత్ర సకలవిద్యా
పారీణ శతఘంటసురత్రాణ సుకవిజనవిధేయ ధర్మనామధేయప్రణీతంబైన
చిత్రభారతంబను పురాణకథయందుఁ దృతీయాశ్వాసము.

శ్రీ రస్తు.

చిత్ర భారతము.

-చతుర్థాశ్వాసము-

క॥ శ్రీనరసింహపదాబ్జ। ధ్యానపరాయణ మరాళతారాధిప భూ।
తినసమకీర్తి నిఖిల బ్రహ్మానందక వినుతచరిత మాదయపెద్దా॥

వ॥ అవధరింపుము మృదుమధురవచనరచనాపరితోషితమునిజాలుం
డగు సూతుండు హరికథాశ్రవణాహ్లాదులగు శౌనకాదులకు నిట్ల
నియె నట్లు చతుర్థనజననాథుం డభ్యంతరంబునకుం జని॥

క॥ ఒడలుగల తొడవులన్నియు గానదలిచి కామినుల కిచ్చి ప్రియంబా।
ర్పడ నురువనిబందిరిలో। నిడినకనకపీఠినున్నయెడ మదమొదవక॥

మ॥ కొనగోరుల్ దలసోకజన్నామెరుగుల్ నద్దికన్నులం బర్వన।
ల్లనతేగా నువణెంక గంకణములుల్లాసంబుగా మ్రోయన।
కనబెరుల్ విరులైబెనంగొన బెణెంకుంబూపులాడింపగా।
జననాథాగ్రణి కరొటెనొక్కతె దగన్ సంపంగితైలంబు దా॥

చ॥ ఒకచపలాక్షియొయ్యన నృపోత్తము నాదట పైదనర్చినా।
వికురభరంబు హాపిటులు (అక్కజాలు) జాసి మనోహరచందనంపుటం(ట)
టకరియొ(యొడు)ంగరంబులు దతంబు తరాచంబు రత్నకంకణ
ప్రకరము గుండలంబులు నురాపడి మ్రోయగ దాగియాడగన్॥

ఉ॥ కొందరు భామినీమణులు గొబ్బున నీరు సువర్ణకుంభరా
జిం దగముంచి చేరి యభిషేకము జేసిరి మోములప్పుడుం।
దిం దబమర్పజన్నలోరయుంగరమూలరుచుల్ దిశావళిం।
జిందగ వింత సంభ్రమము బెదనూపురకోటి మ్రోయగన్॥

ఉ॥ వేణికప్రోథ జేరి పృథివీరమణాగ్రణి కెంక్షిరంబు నీ
రాచిపేని పై గుదుపత్రైకను పట్టు తడొత్తి పచ్చ క
ర్పూరము జందనంబు నగురు న్నవ కర్చూరిన ధూప మిచ్చియు
యర్పురపు భాగున నప్పురటి యల్లన ద్రిప్పి మనోహరంబుగన్॥

తే॥ జెలువ యొక్కతె వెలిపట్టు బాల గట్టె గాంత యొక్కతె మేఘుల గటి నమర్చె
నిందుముఖి యొకతె యుత్తర జందిరంబులం సపీతిక జ్యోత్స్ను జనాధిపతికి॥

శా॥ బంగారంచుల పట్టు పచ్చడము శుంభల్లీల మై నొక్క సా
రంగీలోచన గప్పె నొక్కతె కచవ్రాతంబు సారింపుచున్
జెంగల్పూల్ సవరించి కొప్పిడియె రాజీవాక్షి యొక్కర్తు ప్రే
మంగస్తూరి నిబొట్టువెట్టె నభిరామంబైన ఫాలంబునన్॥

ఉ॥ శ్రీ విలసిల్లి సంతతసుచిత్రము నంగడు వన్నెకెక్కి నా
నావిధ సద్గుణావలి వలనంబుగ నుండుచు నాయక ప్రమో
దావహమై లతాంగి గతి నక్కన జేర్పుగ నందమైన హా
రావళి యొక్క కోమలి నృపాగ్రణి కంఠము జొచ్చె

క॥ శ్రుతిభూషణయోగ్యం బీ పతియని వలపోసి యొక్క భామామణి వి
శ్రుత రత్న కీలితములగు శ్రుతిభూషణయుగళ మిడియె

చ॥ హరితకుపంచకంబు నిఖిలార్థుల కర్థము లిచ్చునప్పుడున్
కరగక ప్రేళ్లు త్రెండుపడగా యని డెందము నందు రోసియో
నరపతి ప్రేళ్లు దోరపుధనంబడు నప్పుడు త్రెందు గామి కిం
దరుణి యొకర్తు మెచ్చి మిరు దంబుగ నుంగరముల్ ఘటించెదన్॥

ఉ॥ వేలాకపద్మశత్రునుసుపెంతమెరయింగులయొప్పుమేలిమై

వారకమీరుగన్నెనిధ్రువంబుగనిందులతారతమ్యమే॥

తేరగబల్కువంచుబ్రకటించినమైవడినల్పవాహనా॥

కారపుటద్దముల్నెదివెలుగంబునుమానవ [illegible]

ఉ॥ రాజశిరోవతంసునకు రత్నగుణంబుల బొల్చిస్నేహసం॥

యోజిన దాల్చి చంచలతనొందమెరుంగులనుల్లసిల్లి వి॥

భ్రాజితమైజదృక్కతికి బాటయరంగను పట్టినట్టి నీ॥

రాజనమిచ్చినింతటుగరంబుల బల్లెరమెత్తి త్రిప్పుచున్॥

వ॥ ఇవ్విధంబున నలంకృతుండై నిజదేవతానమస్కారంబుగావించి షడ్ర

సోపేతరుచిరాన్నంబు భుజియించి హస్తప్రక్షాళనంబానరించి

కర్పూరతాంబూలంబవధరించి యశ్వారోహణకుతూహలుం

డై యంతఃపురంబు వెడలి

సీ॥ అత్తఫాలాగ్రబద్ధాంజలుల్తచేరిసామంతలోకంబుసాగి నిలువ॥

నవ్యఘటీకేతనశ్రేణులుఙెరయంగభద్రదంతావళపంక్తులమర॥

గళ్యాణపల్యాణకలితంబులైనట్టి ఘనజవనాశ్వసంఘములుమెరయు

బహువిధశస్త్రాస్త్రపాణులై యుఱమేలబటువణివిడివీరభటులుబలగ॥

శంఖభేరీమృదంగనిస్సాణపటహకాహళారావములుమహావ్యాప్తిఘనతరంబు॥

చక్రవాళాద్రిగహ్వరస్థానసుప్త మృగకులాధిశజాలంబుమేలుకొలుప॥

ఉ॥ బిద్దికతోడమంత్రులునయోచితభాషలు బల్కసందడుల్

లబ్రద్దలువారుపాయుపకళాయనిమందిమాగధుల్

తద్దయు జేరి యాత్మ బిరుదపుర కరంబులు సన్నుతింపగా
ముద్దియ లింపుగా భువన మోహనమై చెలి గూడి పాడగన్.

తే. సంతసమున నొంది మేదినీకాంతు డపుడు
అన్న సన్నల నిజ మంత్రిగణము బిలువ
నదియు సుముహూర్త మంచు నా హయము దెచ్చి
నిండువేడుక తోరణాల నిల్పుటయును.

సీ. వలుద ముత్యాల కోల్సంచి కట్టిన మంచి బంగరు కనుమరుపు తోడ
పచ్చలు గూర్చిన పైడి పుట్టము మీది కెంబట్టు దగల లాటంబు తోడ
పద్మరాగోపల బంధ బంధురమైన నవ్య కాంచన ఖలీనంబు తోడ
బనిరు వాణంబున భాసిల్లు మేలి వజ్రంపు లపసిడి పల్లములతోడ
నిరుకెలంకుల గట్టిన యురల నున్న ఖడ్గములతోడ మెరుగు సంగతులతోడ
బిరుదు నూపురములతోడ మెరయు హయము సార్థపాత్ర ముసకు నేత్ర పర్వ మయ్యె

క. ఆ సాధ్వీ ప్రాణికి జూపులు దోసము పాయంగ నగరు ధూపంబు వెసౌ
ల్లాసంబుగ నిడి పూజలు జేసిరి యధ్వనులు నిగుడ శ్రీకర తీర్థన్.

ఉ. ఆ తరిజేరి వచ్చి వినయమ్మున నమ్మనుజేశ్వరుండు సం
ప్రీతి ప్రదక్షిణంబు నొనరించి నమస్కృతి జేసి పండిత
వ్రాతము దీవన ల్వినుచుండ పదాబ్జము మున్నగాగని
ఖ్యాతి గనె న్నైదైవత హయంబు సురేశ్వరు డెక్కు పై జిరిన్.

వ. ఇట్లు తురంగనందు రంగారోహణంబు సేసి సంతోషభరితాంతః
కరణుండై చతురంగ బలంబులతోడ రాజమార్గంబున జనుచున్నపుడు

శా॥ ఆ రాజేంద్రుని రూపరేఖయు దురంగారోహణాస్త్రీతయున్
ఘోరానేకపసంచయంబుల తెరంగుల్ ఘోటకవ్రాతసం
చారప్రక్రియయుం బదాతుల విలాసంబు న్విలోకింపగా
బౌరుల్ నివ్విరిబడ్డ హర్మ్యశిఖరవ్రాతప్రదేశంబులన్॥

వ॥ అప్పుడు॥

ఉ॥ మించిన నీలహర్మ్యతతి మేఘము లొంపు వహింపనందు వ
ర్తించు సతుల్ తటిల్లతల తీరు భజింప మృదంగమండలో
దంచితరావముల్ స్తనితధర్మము బాల్పగ మానవేశ్వరుం
డుంచె ప్రసూనవృష్టి జనముల్లా నియాతననేకభంగులన్॥

వ॥ ఆయ్యవసరంబున కొందరు పౌరకాంతలు చతుర్ధన మహీకాంతునిం
జూచి తమలోనిట్లనిరి॥

మ॥ తరుణీ వీనికి సార్వభౌమతయు ధార్థంబయ్యెగా కుండినన్
వరదానంబు మహాప్రభావములు గావ్యత్వంబు తానేయెడన్
హరుడే తైవడి కొప్పి వచ్చు వినుకోవన్నా రాజకంఠీరవా
స్ఫురణంబొల్పుగడ పత్రమకళాసూర్తి న్నివేశించినన్॥

మ॥ చెలియా మిక్కిలి చిత్రమయ్యెతి నిరీక్షింపంగ నా వైభవో
జ్జ్వలుడై దీవెనవేళ రాజు హారింపం బూనె తత్సంగతిం
బలనం బొందక పుండరీకము వికాసస్ఫూర్తి జెన్నొందెగా
తులలెంపెక్కిన మస్తతారకలు సంతోషంబునం బొందెడిన్॥

క॥ అని పౌరులు గొనియాడుచు వదనుజూడ గధరణీవిభుడు దట్టోటకవ

ల్చనకేళీసద్ధికవేకంబున బుటభేదనమొదవిపోయె నరేంద్రా॥

వ॥ ఇవ్విధంబున నద్ధరణీపురుహూతుంతు సకలసేనాసమేతుండై పుర
బువెలువడి యొక్కవాహ్యాళీప్రదేశంబున కరిరిగసమస్తసైన్యంబులను
దిదృక్షాధీనంబులై యంతనిలువ నప్పుడు॥

ఉ॥ అప్పుడు సాహిణులు గదియం జనిరె తుగెలంకులప్రియం,
బొప్పజెలంగ వాగధుమ్మధూర్తిని నాదమెకానిసేనలో,
జప్పుడు మాన్పుచుం జబుకసారులు గుత్తిమమస్త్రరింపగా,
నప్పుడధీవిశారదుడదన హస్త్రములం గళలంతివేతురన్॥

చ॥ కొదమ మహాతురంగమములు ల్గోరికె కేళికె వెంతనింతయుం,
బెదరగనీకయెల్ల నతపించెను వీథులజూపబూనిత,
త్పదములలయిందియలచె వ్రుల పందువుగా మొరయుంగదేహముం,
గలదనియల్లుతో చమెడగట్టిన బంగరు గణంగంబుజూపగన్॥

చ॥ శొతపుగరాగసక్తిమదిపూనికమోదముగా మతింపతో,
వతియయిగిరాని తీవ్రమగు వాటముగానితరంగు దోపగా,
నడుగులజాతయోర్వతగనా నరనాథుడునేరుపెంపునం,
బొత్తిమగదల్ప దేనియలబోలెడు పల్కులబుజ్జగింపగన్॥

ఉ॥ రాగెలసన్నజేసి సుకరంబుగ వామకరంబులోనియు,
వ్వాగెరయొకింత జేర్చి కళలైచుచు ధేయనునంత లోననున్,
ద్వేగమెలర్ప జూపులకువెక్కసమైగను పట్టి దివ్యశో,
భాగుణరమ్యనహారి వారిజెలంగి ధువాళి వీధులన్॥

వ॥ వల జేయలు నా॥

సీ॥ వాగెలు గుదియించి రాగసన్నలుసేయ హారిణప్లుతంబులు నాఘుళించి
నొరచందంబుగా నొక్కింత జూపిన మండలీకరణక్రమంబు నిలుప
గెలుసారించి రుంరించి యల్లల్లన పట్టిన గుఱుచలబారి తిరుగ
సమముగా నిర్విహస్తములు సల్పించిన నలసతలేక నూరారు దాటు
మూడు పదములు ధరణిపై మోపియొండొరులెందు ~~నియమింప విన నెరుగలేనికతన~~ వంతలబు మిళిపేరెవులు వారు
సకలసైనికులెల్ల నాశ్చర్యమును బొంది వర్ణనము సేయుమింపెసన వావ్రరుహాంబు
కీ॥ జననాథుడు దనగుణములు గనియును విని నెరుగలేనికతన పదాబ్జం
బున తాటించిన తురగంబు నిమిషమాత్రమున కెగసె నాతని గాను చర్య॥
వ॥ ఇత్తెఱంగున నయ్యుత్తమాశ్వంబు కారణజన్మంబుగావున బార్థిగా
తావమానంబు సైరింపందలంచి నమ్మహీకాంతునకు నుద్గమించె.
నిక్కడ తా మంత్రి పురోహిత సేనాపతి ప్రముఖ ఖాఖిలజనులు చింతా
క్రాంతస్వాంతులై సేయునది లేక పునః పునరవలోకితగగనభాగులగు
చు వుగుడిబురంబునకు వచ్చి వేదనాదూధూయమానంబగు దత్పుత్ర
కళత్రవర్గంబు నూరడించి దివసంబులు గడుపుచునుండిరంత నక్కడ.బ
తుర్థనుండు మంజాకినీతీరంబు జేరు సమయంబునను॥
ఉ॥ నారదుడేగుదెంచి నరనాథునకిట్లను నో మహీశ యీ
వారము మిట్లు నిన్నుగొని వచ్చుటయుం దువిధంబుగాదు బ్రం
దారకులెన్న దివ్యభువనంబుల నన్నిటి జూపి తావకా
గారము జేర్చు నిందు కొక కారణమున్నది నిక్కమింతయున్॥

క॥ అనియెన్ నిమిషము నిచటఁ బాయుఁ దనమున మునను స్నభయము దలగించి బదు,
ర్ధన జనపతి మందాకిని । గనుగొని కొనియాడఁ దొణఁగె గంభీరోక్తిన్॥

సీ॥ ధన్యవై భువనైక మాన్యవై గనుపట్టి శాంతనవుని కనిఘ్న భామి,
మునిశాపసంతాపమున గ్రాగిపోయిన నగరులకిది మోక్షసాధనంబు,
(బ్ర)హ్మహత్యాదిపాపప్రపంచమునకు నెన్నిచూడగ నిదియె దురుచక్ర
కృత్తి కాష్ఠ ర్ఘ గేహ నిరతులైన కామరుసానికి నిధి గుఱ్ఱ్మిదాది
యగు నగబెంపొందు నీ సది కబ్జగర్భ । కటకమండలు వెలు బను కారణంబు,
హరిపదంబులు తే కి శంకరుని మౌళికి కలి గృహపట మహిమ యింతేల జాగఁదు॥

చ॥ తెలుపగు నీటొప్పై బలిమి తోరెదు నల్లని దేహనీరజం
బులయెడ రావి గప్పుకొను బుశ్శాథియెప్పిద మాసురాంగనా,
వలి విహరింపగా దలచి వచ్చిమదంబున నీదులాతబు,
స్నలగల కుంకుముల్ గరిగి నూతనరాగము మీదజూపెనో॥

ఉ॥ ఫేనసమూహముల్ రుచుల బెంపగు గొజ్జగపువ్వుగుంపులై,
కానబడంగ దుంపరులు గమ్మని మల్లియలై దనర్పబెం,
బానిన సుల్లె మొల్లబిరులై విలసిల్లగ నింపు బుట్టియో,
బూనెహరుండు తేనగపు బెందగడుందగ నిమ్మహానదిన్॥

వ॥ అని మఱియుం దదీయ విశేషంబుగాని యాడి సంతోషభరితాంతఃకర
ణుండై మనంబున నమస్కరించె నంత॥

చ॥ అనిశము దానవారికి రసైయమృతాకృతి బొల్చియభ్రము,
దనకు వశంబు మేలని శితాహరి లక్ష్మికి మూలకారణం

బనదగి దుగ్ధవారధిశ్రీయంతనుపట్టు సురభిమంబునన్
చనవమునకే గుడేర నృపచంద్రుడు గన్గొనె తత్తటంబునన్॥

క॥ తెలిచెలువము వదిబెదగుఱ్ఱల విత్తావర్తములుగల విలాసముఖేనం
బులరొప్పు గలిగి సురనది। పొలుపున జనుది విజితురగమంబది గనియెన్॥

వ॥ ఇట్లు గనుంగొని నాశ్చర్యహృదయుండై చనిచని ముందట॥

సీ॥ బహువిధమాణిక్య పటిలకాంతిచ్ఛటారాజిత కృత్రిక ధరాధరములు।
కాంచననిరేఖకల హారవాసిత విమలాంబు దీర్ఘికాసముదయములు।
మార్గణాయాచనాదార్గత్యమోచనా కల్పవిభ్రాజిత కల్పకములు।
సురతత్రియాసముత్సుక విలాసి ప్రాతసంచారయోగ్య కుజస్థలములు।
దేవతాసార్వభౌమ కీర్తిప్రతాప। భవ్యబిరుదాంక మాలికాపతలిలు।
కిన్నరీద్వంద్వ శారికా కీరపికవము।లనుని లీల్పించి బొంగనాజనవిభుండు

వ॥ మఱియును॥

క॥ అటుచనిచని గనుగొనియెన్। బటుతురగ నిరూప్యమాణ పథమున నతడు।
త్రటితమత్తదైత్యమానస। పుటభేదన మైనదివిజపుటభేదనమున్॥

వ॥ కనుంగొని తదుపరిభాగంబునం జని జని॥

చ॥ కరకలిపేటి రత్నయులు కల్పచరించి మనోజ్ఞకేలికిం।
బరిగొనరనీకకాకమయి బొరదు మంగడు నగ్గివెలుపుం।
దెరవలతోరభాసిదమదివ్య గృహంబులకేగి శయ్యలం।
బొరలెడు దేవతావిటుల జొరతి మిజూచి హరించె నంతయున్॥

ఉ॥ శూరులు కొందరుద్ధవిడి జొచ్చిని లింపవధూగృహంబులన్

జేరినసౌవయూఖుటిను చిందరవందరగా నదల్చినం।
దోరపుగయ్యమైనయెడ దూకిరసజ్ఞులు కొందరచ్చటన్॥
ధీరతనిల్చియుంత గప్రదీప్రగఁ జూచె విభుండు నవ్వుచున్॥

ఉ॥ ఒక్కవిటోత్తముండు ననుఁ బొందఁగఁ జూచిన కాంతఁ జూచి వే
రొక్కతెఁ గన్నులార్పుటకు నోర్వఁగ కోపము మీర వానితో।
నెక్కటి శారికై తివిరి యుంతులు మూకలుగట్టి చూడగా।
నిక్కవసాముసేయునతనిం గని నవ్వె నరేంద్రుడేగుచోన్॥

చ॥ వరుడొకకాంత కాలము ప్రవాసముగా జని వచ్చినంత స।
త్వరమతి నాపరాని ప్రమదంబున దగ్గరి గౌగిలించి మో।
విరుచుల నానె నొక్క అరవిందదళాయతనేత్రి యంతని
ద్దరును విచేష్టతాత్రి వసుధాతలనాథుడు చూచి మెచ్చగన్॥

సీ॥ కలలోపల న్నియోగములేక విభులతో సాధ దోలాకేళి సల్పువారు
గనిసిపోయిననాథులను బుజ్జగించగా తరుణులతోగూడ దనరువారు।
సంతతనిధువనశ్రాంతలై పతులచే రురముపానల్పులపై బొరలువారు।
చందనప్రసవభూషణములగాంతులు శృంగారములు సరింపజాలగువారు।
ప్రియులయధరామృతంబెల్ల బీల్చి సౌఖ్య।ప్రేమతో తతనరగన్నుబెట్టువారు।
నగుచు విహరించు నచ్చరచిగురుబోళ్ళు। చేతగన్పట్టు వాత వేడ్రెంబెనతడు॥

వ॥ ఇవ్విధంబున వివిధవిలాసంబునం గలదేవతావిలాసినీ[illegible]వాటికంబు జూచి-
యుల్లసచని చనిసహస్రమణికుంభప్రభాకిమ్మీరితవైభవమతలం
బును, నుపకేతనసమూహవిరాజితంబును మరకతమణిమయ

తోరణాలంకృతంబును పద్మరాగగేహాళీ సంయుతంబును నీలమణిబద్ధకుడ్యప్రదేశంబులును సహస్రవిద్రుమస్తంభసలక్షితంబును దివ్యవైడూర్యమణికల్పితసోపానవిశేషంబును, పుష్యరాగవేదికోపలక్షితంబును, మనోజ్ఞకాంతివిరాజమానగోమేధికకృతప్రాంగణస్థలంబును, వజ్రనిర్మితరంగవల్లీసముదాయాభిరామంబును నక్షత్రవిడంబముక్తాఫలనళినవితానమనోహరంబునునై మెరయు పురందరసభామందిరంబుగని॥

ఉ॥ ఆ మహనీయ హర్మ్యమున నత్యధికప్రభ వెల్గు నత్తిచిం।
తామణిపీఠికా తలము నన్మణిభూషణపుష్పమాలికా।
స్తోమము మనోజ్ఞ వస్త్రపరిశోభితమై సురసార్వభౌమర
త్నాస్త్రలి విజయదంబగు వజ్రముగెల మెరగన్॥

సీ॥ మేల్మిగా కొన్పట్టి మెరుగుడీ వెలనంగ నప్సరోభామినులలమి కొలువ।
గాత్రములుబ్బనిన గాత్రవిద్యల నంగ గంధర్వకాంతలు గదసిపాడ।
నంగంబు దాల్చిన శృంగారరసమైన నూర్వశి నటనల నుగుబుబ్బ
దేహంబులెత్తిన తేటవెన్నెలలన కిన్నరాంగనలూడిగములు చేయ।
నిర్ఝరీ వీజ్యమానమాణిక్యకలిత। చామరోద్భవపవమానచాలితలలిత।
కుటిలకుంతల వికసితనిటలుడగుచు। నిండు గొలువుండె ధరణీశ నృపవరుండు॥

వ॥ గనుంగొని మనంబున   బగు సంతోషంబునం జెంది దత్ప్రాంతంబున నున్న సిద్ధవిద్యాధరగరుడగంధర్వాది దివ్యగణంబుల నాలోకించుచు రంగకమనీయమానురద్దె చనిచని॥

ఉ॥ భీష్మపరాక్రమస్ఫురణభీష్మనవీరులయుజ్జ్వలప్రతా
పోష్మవిజృంభణంబున మహోగ్రవిభావసుపాలనంబున
గ్రీష్మము దానయయ్యెఁ బ్రజ గేవల్మైత్త్యమునందసేయునా
గ్రీష్మతిపేర నొప్పెడు బురిన్వరగం దుచు జూచె దపువొలన్॥

శా॥ ప్రాకారంబులు రమ్యహర్మ్యమణిగుంభస్తోమముం గోపురా
నీకంబుం ధనధాన్యరాసులును మాణిక్యావళీ కల్పితా
నేకస్తోణిధళంబులుం సరసులుం లీలావనవ్రాతముల్
శ్రీకం బట్టి గుపారసంచయమునర్థిం గాంచి యా ముందటన్॥

సీ॥ సంతుష్టమానస స్వాహాస్వధా కాంతలుభయపార్శ్వంబులనోలగంప
శృంగచతు   యాంచితమస్తకద్వయంబునరత్నకోటీరములు వెలుంగ
సమిరాజ్యచలుహావి   ణోజ్వలముఖంబులయందు సప్తజిహ్వలు చలింప
మూడునాలుగుహస్తముల   ఘనసముదాయంబు దనరుచుండ
జబుకలసారులుకై ఙ్జాయొనర్చు సూటిదడ దాగ బట్టు పొట్టె ట్టితేజి
గూర్చి జూచుచు విబలధులు గొలువనున్న యు   నీడ్రించి యావిభుం డతనియొద్దు

సీ॥ ~~శ్రీ~~ పుణ్యనిధి పార్వతీశ్వరునకు ప్రతాపసమృద్ధి గావించు వలసే (ప్ర)
మీ సర్వభక్షకుండౌసిన హాహానిహింగణాగించు నుబాడబాగ్ని
యా మహాతేజస్వి భీమవిక్రమశాలి యగు గుమారుని గన్న యట్టి ప్రోడ
యా భవ్యమూర్తి దేవేంద్రముఖ్యులకు భామపదార్థరుచి గాసుమంబులాన్వి
మీ జగద్రక్షకుడు రేలనిరుని తేజమెల్లగైకొని వెలుగొందు బల్లిదుండు
గాన యట్టి బృహద్భాను గానగల్గు వాడు భోపుణ్యుడనుచు భావమున నెంచె॥

వ॥ ఇట్లు కృతనమస్కారుండై యాయగమనవేగంబున నప్పితృపతినగరంబు
గడచి యరిగి॥

ఉ॥ దారుణబాహుశక్తి మరగదాపరిఘాదులు బూని లోకసం-
హారసమర్థులై కడు భయంకరులై గనుపట్టి కింకరుల్
సారము వీరగా వదలు సంయమినీనగరంబు గాంచి యు-
బ్బారమణీంద్ర దృష్టదృష్టితము బొందుచు భావములోన నుబ్బుచున్॥

సీ॥ భూరిభుజాదండభూషణంబున నొప్పు దారుణతరగదాదండ మమర
నతిభయానకమూర్తియగు మృత్యుదేవతాగరములు మోడ్చి ముంగల వసింప
జండకోదండభీషణపాణియై దుర్వారలీల జిత్రుండు భజింప
నఖిలప్రపంచకింకరశ్రేణులు గ్రందుగాజేరి నిలువ
ప్రాణిసంభూతముల పుణ్యపాతకాయురర్థముల జాతప్రాప్తియవ్యయముల
చిత్రగుప్తుండు వినుపింప చిత్రలీల గొలువు గూర్చున్న యముని గన్గొనియె నంత॥

వ॥ కని తద్విశేషంబు లిట్లని తలంచు॥

సీ॥ పాపపుణ్యములందు పక్షపాతము లేక వర్తించుటను సమవర్తి యయ్యె
వరుస దప్పక ప్రజాపరిపాలనము సేయ ధర్మరాజఖ్యాతి దాల్చె మఱియు
ప్రళయకాలమునాడు ప్రాణిసంఘాతంబు నణగించుకతన కృతాంతుడయ్యె
సమదారివీరుల సంగరాంగణముల ప్రహరించుటను దండపాణియయ్యె
నిట్టి మహత్త్వగరిమంబు నెన్న వశమె నాల్గుదారుమోముల నతిసగర్వ-
హారకుమారులకైన తథ్యముగ ననుచు దలచి లోపల నమ్మహాధవుఁ డొప్పి॥

వ॥ అయ్యవసరంబున నాగరథ్యైర్యంబు గగనంబున దన్నుంగొని చననరిగి నైరుతి

పరిపాలితంబగు పుణ్యవతీ పురంబు గాంచి॥

తే॥ కర్పూరవాసరాజ్యశకలిమహిషి| కర్పూరవాసమహిమంబు గాంచియుండ్గ|
పుణ్యజనములదనయంద్దంబు శిల్పకథన| పుణ్యవతియనుపేర నీపురమునుదనరు॥

వ॥ అనిసంతసిల్లు నెడ నాహయంబు రయంబున నభ్రపింఛంబు సంగాని చనం జని
చని యమరపతి గరంబు డగ్గరియుండు॥

తే॥ త్రిపథగా సూర్యనందని కృష్ణవేణి| కాదినదులకు మిహికా చలాత్మనంద|
నప్రముఖనదులు నిత్యసౌందర్యమహిమ నుదాత్తియురుపేరనింతి మోదమునగాలువ|

క॥ ప్రియమొందు వరుణు గని విస్మయమందగ్రచనచట బాయుజాలకమును|
రయమున ననగ నరేంద్రుడు| హయరత్నయుత్తుడగుచు నటమందరికే॥

సీ॥ తటవంబున నతిరతి యరతిరయరతి| మంజులోపవనప్రాత విపిత కుసుమ|
జాతమకరందసంసిక్త శీతపవన| కలితయగు గంధవతి వేడ్కగాంచియుండు॥

చ॥ అనిశము బద్ధనీసములు దయంబు రతింబసి గొంచుచు నయ్యనెం
యన్న పయిన గుపవలరంస్థితకేణు పుస్సల్లు తొంచుచున్
ద్వనములయందు గ్రు[illegible] రుచుదా ద్వానితుమ్మెదపింఛ పెటరా|
గనబడియొన్న పాలునకు గంధవహుండును గంధనాగమై॥

వ॥ అప్పుడు॥

క॥ మానసవేగతురంగా| దినుండై సురలు బోగడ దివ్యపదముసం|
[illegible]నా ద్రుతములు జూచుచు| నానరనాయకుడప్పుడు చని యొనలకాపురికిన్॥

సీ॥ పల్లవసంయోగభవ్యనాభాగ్యంబు నెందినకొమ్మల తావిపొంబు|
కమనీయపద్మరాగప్రభాతతులచేగడు బోల్పు సరసులగౌరవంబు|

-భువన సంభార విభూతి బెంపొందిన రాజహంసాళి విక్రమ గుణంబు|
ననుపమ శాఖాచయాలంబనంబున వరలు నద్విజకోటి వైభవంబు|
గలిగి సుమనో వితాన విభ్రాంతి జెందు మానితంబగు నిష్కుటి మహిమయును వ|
నములగరిమ నొక్కచందమున ననున్న దారకందు చిత్రవసనంబు నయ్యవని విభుడు
-భూషణ మాణిక్యములు నీరవ్వై పారకిన్నరుల్ మోహన క్రీత బాంధ|
దాళసంఘు ప్రభేదంబుల గతులకుం యక్షకామినుల నాట్యంబులాంద|
గ్రంథులంతంత జక్కటి గాగఝుడియుచు వేత్రహస్తులు నిండువేడ్క నిలువ|
నైజప్రతాప గుణంబులొక్కమ్మడి వందిమాగధ కవివరులు పొగడ|
జండకోదండ శర ఖడ్గ బిండివాల| శూల కుంతల గదా పరిఘాదిబూని|
వీరరసమెల్ల రూపులై మీరినట్లు| యక్షకిన్నరవరులు నెయ్యమున గొలువ
సీ. ఆత్మప్రియా విరహానల జ్వాలచే గందుట నంగంబు కాంతిబెదుర|
వేడి నిట్టూర్పుల వెచ్చవాడినయట్టి బింబాధరంబున బిటలెగయ|
నంతరంగములోని చింతాభరంబున మిము లాననంబు వెల్వెలకబార|
ననవరతంబు నిద్రాహారములుతెమి బడలికతో కృశు సతవిరాల|
నుబుసుబోక కదనయొద్ద నున్నవారి| బొంతప్రియురాలి మేలిసుద్దులు నొడువుచుబ్రు
గాంచనాంచిత మణిపీఠికాతలమున|నుండి చేరువ నలకూబరుండు నాయువు
తే. పెద్దకొలువున మాణిక్యపీఠియందు| నుచితవైభవమేర్పడ నున్నయట్టి||
కిన్నరేశ్వరు ప్రేమ నీక్షించె నానరేశ్వరుడు తనమనంబున నాసగమొసగ
సీ. నక్షత్రవాళ ప్రభాసమితి యుల్లాదబర్వి| యధికసంధ్యారాగ మల్లుబెలగ|
నీలంపు మణులందు జాలువారిన కాంతి రాయంరపు చీకటి గుంపు వేరపు జూప|

క్త్రానీకములయొప్పు తారకాదీప్తి చందంబు[?]లువ,
నిర్మలవస్త్రశోభాగ్యమాణిక్యంబు పూనినచంద్రికాస్ఫురణనెరప,
పద్మరాగావళీవిభాతిపటలమెల్ల, లేఁతయెండల
మెరయుమింనకందివంబులే మియును బుద్ధి నెరగనీనట్టి బాంధురులిల్లు చూచె.
తే. అంతనా రాజు పైపాటకాయత్తదగుచు, నరిగి యభ్రంకషస్ఫటిక హర్మ్యశాల,
మహితన విహితచంత, భానుమండలవియ్యాన వ్యైశానిగనియె.
క. కనియచ్చట బ్రహ్మాదులు మునులును సిద్ధులు సాధ్యులు సురలున్,
రుద్రులు గొల్వన నిల్చినలరు నీశానుని జూచి నమస్కరి తియించె వెస౯.
క. ఆసైంధవవశగతుఁడై, భాసురగతి నతఁడు చనియె బ్రహ్మద్దేశనిజా,
వాసము నకు సున్నతమై, లాసము నకుధవళరుచి విలాసంబున కున్ జనియె.
క. భూకాంతుడందత్తటి మున శ్రీకంఠ నిరశ్నిశాంక కేశాకిరణా,
వ్యాకులితస్థలనలినీ, లోకంబగు సుపవనంబు లోలత గాంచెన్.
వ. ఇట్లు గాంచి.
సీ. కోరివెండియున్నా కొండకొండతాయ, నరిగి భక్తియు ముదమును నెచ్చెరువు నాత్మ
లోన సందడిగొనగ నమ్మనుపొంగ, నానననముప్పొంచి మ్రొక్కియుల్లనినుతించె.
తే. శృంగములబాగుపైఁ బాయ సలుపు బాధ, వైళవంబు సుజూడబర్వతవరంబు,
నందికేశ్వరు చందంబు నందసౌ, భాసురంబగు శంకరావాసము గుటు.
చ. హారిచరణంబు సంబోధమునంత్రువిధాతృకమండలోదక
స్ఫురణముబ్బి నిరంబె నంత్రు మనుజుల్ సురవాహిని నట్లు గాదు నీ
వెరపున జూచి తారకా పృథివీధర బంధుకంధరంబున౯,

దిరవుగ బుట్టినట్టి శలయేరని యిష్టుడున్నిశ్చయించితి॥

చ॥ హారహార యుక్తశస్త్రలమునందు నష్టుల మాటిక నామలుతయుం।
గరములరత్నకోశప్రభలు గల్గిన పాదములౌ నిల్యక్రకున్నా।
దరుదులకోరనించకయెయుదంబడి వేడుకతోడ బ్రాలుబ్రో।
వరునెల వంకచుంచులన వస్త్రము గట్టకనప్పౌరింతయు॥

వ॥ అని వినుతింపుచు బురోభాగంబున నొక్క మహోత్సవప్రాసాదంబునందు॥

చ॥ అనుపమరాజశేఖరుల సంతవిభూతులసద్విభూతి వ।
ర్ధనులుహారిద్విశేషపరిధానులుదారులుశంకరుల్లగ।
ద్వినుతపరాత్రమాత్యులు బవిత్రుల్యానగణంబులెల్లస।
ద్వినయముతోడఁ గాల్వగనవీనరుచుల్ దిలకించుపిత్రికి॥

చ॥ కదలుపరానితేరుగిరికంధరభాగప్రుటూరుచుట్టుగా।
మెదలెడుపేరుఘాఖ్యములు మీరయెసంగెడుపేరు మాశ్రపై।
బొందలెడిపేరు గల్గుగుణభూషణుడింపుల మీరవేడుక॥
త్రిదశులకోరి కొల్వగసతీయుతమైత్రఘునరాజసంబునన్॥

సీ॥ వెయులకెంజెడలలో వయాడుత్రోవలియెంరుబాలెందుదరిఖజింపాలబాష
జెరకువిల్కానికిచురుకుచూపిన కమ్మతేటగుంకుమబొట్టుతెరగుదాల్చి।
గళలచెప్రొద్దులు ధగధపస్ఫురించలోచనంబులగరుణారసంబుచిలుక।
నెకిరింత బాదిరించు మెకమువన్నియమించుచెరగుదుప్పటికటిశివమెరయ।
మొదలిచదువులు పడురులబొందలునట్టిప్రాతగనుపట్టు బహుముఖంబులదనర్చు।
బిరుదమణినూపురములు సవ్యచరణవారిజమునవెలిగొందసంతతోత్సాహలీల॥

సీ॥ నెలవంకతీరున బాలుపగుదంబు నెమ్మోముమీద వెన్నెలలుగాయ,
దానవారికమూగి వలరనితేటుల కర్ణచామరములొక్కట హరింప,
నడుము దార్కొలిపిన నాగబంధప్రముఖ పొంకంబుగల కుండబొజ్జదనర,
పసిడినిగ్గులుదేరు బాహాదండంబుల పాశాంకుశంబులు బాగుచూప,
మహాళిశశిశేఖ రిలకింప ముదమెలర్ప, నంబ చిరునవ్వు నవ్వ నెయ్యమున నేలుక,
పిలుకవార్వంబునంతంత బెరమెక్కి, యీదులంబోదరుదు వేళావమామతింప॥
శా॥ చాపాజ్యోపణకర్కశంబులగు హస్తంబులన్నిరుద్ధ్యబ్జశా,
ఖాపాణిందమరెత్తి జెన్నమెరయంగా నతాళీమాణిక్యశో
భాపుంజంబు దినేంద్రమండలము గప్పం జాపబాణంబులా,
టోపంబొప్ప ధరించి యుబ్బుటగు హేరుందుం బ్రేమతో గొల్వగ॥
వ॥ ఇవ్విధంబున గరుడగంధర్వకిన్నర కింపురుషయక్షరాక్షస సిద్ధసాధ్య
విద్యాధరామరేంద్రాది దిక్పాలకులు గొలువం బేరోలగంబున్న పన్న
గాభరణుండగు పరమేశ్వరుండు మనంబున మెచ్చునట్లుగా మణికుం
డలహాయగ్రీవులును కుంభినసరాజకుమారులును దంచితస్వయం
భూతస్వరావధానులగు పరివాదినులు ధరించి సమ్మేళనంబు జేసి
షడ్జగాంధారమధ్యమనామంబుల ప్రసిద్ధంబులగు గ్రామత్రయం
బులను స్థాయ్యారోహ్యవరోహి సంచారిభేదంబులనొనరు నలం
కారవిధంబులిరువదియాఱును, ఆనసమ్మోహనకారిణులగు,
మూర్ఛనలైదువేలున్నిరువదియు తచ్చతుర్గుణీకంబులగు శుద్ధతా
నంబులిరువదివేలునూటిరువదియు ననేకంబులగు కూటతానంబులును

ద్వావింశతి శ్రుతి భేదంబులుగల షడ్జాది సప్త స్వరంబులం దనరు సప్త
గ్రహ విశేషంబులం జన్మించు షాడవ సంపూర్ణంబుల నంబరగు రాగం
బులు మున్నూటరువది నాలుగు దత్తన్మిత్ర సంయుక్తంబుగా నప్పర
మేశ్వర ప్రబంధంబులు పాడ చిత్రసేన మణిపూరుల నుం గంధర్వ
నాయకులు దాళంబులు ధరియించి, త్రుటి, క్షణా, లవ, కాష్ఠా, నిమేషా,
కళా చతుర్భాగాను ద్రుత, ద్రుతలఘు, గురు, ప్లుతంబులను కాలభేదం
బులను, ధ్రువ చిత్ర, వార్త్తిక, దక్షిణ, చిత్రతరంబులగు మార్గ చతుష్ట
యంబులు, నావాప, నిష్క్రామ విక్షేప ప్రవేశ, కనిశ్శబ్దాది క్రియాభేదం
బులును, ద్రుత ద్రుతలఘు గురు ప్లుత కృతంబులగు, పంచాంగంబులు,
నతీతానాగత సమంబులగు, గ్రహంబులును చతురశ్ర త్ర్యశ్ర మిశ్ర
ఖండ సంకీర్ణ జాతులును, ద్రుత మధ్య విలంబితంబులగు లయలును,
గోపుచ్ఛ స్రోతోవహా పిపీలికా యవాది భేదంబులగు యతులును,
తత్ప్రస్తారంబులు ప్రాణ దశకంబు నందనరు, చంచత్పుట, చాచపు
ట, షట్పితా పుత్రక సంపద్వేష్టాకోద్ఘట్టాది తాళదర్పంబులు మొదలగు
నాట్యోక్త తాళంబులనుత్త భృంగీశ్వరుండు పతాక త్రిపతాకార్ధ
చంద్ర కటకాముఖాద్య సంయుత హస్తంబు లిరువది నాలుగును, స్వస్తిక
గజదంతాది సంయుత హస్తంబులు పదమూడును, స్థాయి, సంచారి, వ్యభిచా
రి, భేదంబులం దనరు దృష్టులు ముప్పదితొమ్మిదియు, నంచితావనతకంపి
త, సమంబులం బొల్చు, శిరోభేదంబులను, వృశ్చిక ఛత్ర మయూర మండ
లాది కరణంబులం జక్రాది భ్రమర విశేషంబులం గల తాండవంబు బహు

విధగతులం జూపిరంత॥

శా॥ శుభ్రాంశుజ్వలతాళి మెచ్చి శిరమస్తోకంబుగా నూపి జూ
విభ్రద్దీపవతీప్రవాహచలనవ్యాధూతహేమాంబుజా
దభ్రామోదభరప్రమత్తమధుపద్వంద్వాది ఝుంకారశ్రీ।
శాభ్రాజచ్చటులోర్మి రావముల దిగ్వ్యాప్తంబులై నిండగన్॥

వ॥ అయ్యవసరంబున॥

శా॥ ఆ విశ్వేశ్వరుఁ జూచి యుర్విభుఁడు జూతానందుఁడై శ్రీ మహా।
దేవాయ త్రిపురాంతకాయ గిరిజాధీశాయ కుంభీనస।
గ్రైవేయాయ నమోనమోస్తు విమలాకారాయ తే వేంచక।
గ్రవాయ ప్రమథాధిపాయ యనిప్రోక్తైస్త్రిర్వకారాత్ముడై॥

మ॥ అనఘా వెండియు నూర్ధ్వమార్గమున నశ్వద్ధీనుడై రాజు దా।
జనియెన్ భూమికి లక్షయోజనము భాయన్ విలోకింపఁ బ్రా।
వనసేయంగన శక్యమైదనరు దివ్యజ్యోతి రాకారమై।
ఘనమై మించిన భానుమండలము వేడ్కన్ జూచి నాశ్చర్యుడై॥

ఉ॥ సారధి కంటియట్టి రథచక్రమెయొకండతె పావుపిరుదుదా।
ర్వారపురంబు సంఘమటె వాహములన్నగజ్జెసియట్టి సం।
బారతలంబు రిత్తయడె సర్వముపొందుగ గూర్చియప్పుడు
మ్మెరువు చుట్టువారు నటె మిత్రచరిత్రము చిత్రమిత్రయున్॥

సీ॥ జలజాలయానాధుచక్రనికడకన్న జామలమించు తేజములబాన్న।
ద్విజసమూహములుసేవించుమాన్త్రుక్కులదన్న చదువులగానియూరుమొదలిపన్న

యనఘులబ్జజలోకమునకేగుపేంద్రోపసానదర్శిన రశ్మిచయముచేవ,
గాఢాంధకారసంఘమునను వెరగొంగధరణీజలంబులదార్ఢ్యగాంగ,
తెలివివీరంగ మింటను దిరుగుదంట్లుకలువలకుగుందుచక్రవాకవలపొందు,
మూడుమూర్తులకలరూపుపేడిప్రాపునగునితనికంటిభవములనాపగంటి॥
వ॥ అను నవసరంబున॥
చ॥ అనుపమవేగశాలియగునశ్వముదన్నొనియోగరాజుస,
య్యనజనితోం దినేశనిలయంబునకంటెను మీదటం బ్ర[illegible],
జనములఫేరనెంతయు విశాలత బొల్పుగుచంద్రమండలం,
బునకటిశీమ కుందివిజపుంగవులద్భుతమంది చూడగన్॥
క॥ వనియోజనసాధ్రుడుదన, మనమున సంతసము సంభ్రమంబున్నారగన్
బానగొనక వనజవైరిం, గనియాగతి సొగడెనాగకన్యాతనయా॥
సీ॥ సురవరులమృతంబు వరుసగ్రోలెడుకొరకామ్రుకర్షోణికి ఖడ్గధార
శిప్రనియాదలదిచిన్నిక్రొవ్విరిపొల్పగమిళమిమించినసుధారసముబుగ్గ,
కలువలనిచ్చుచక్కనికాంతసైదోడుతోయబబాంధవుతోబుట్టుజోడు,
నిఖిలలోకంబులనిక్క-చీకటివిత్తు విలసిల్లుషోడశకళలగుత్తు
నిండుజాబిలు వంపువెన్నెలతేటప్రుకలువశాలకువిందుతామరగములగుండు,
దీధితుల సీమ రోహిణీదేవిప్రేమ, లోకహితకారియాచంద్రవాకవైరి॥
వచనంగ,
సీ॥ అనుచునర్జునతాపసిగాని యాత్రి యాత్రియాచతుర్దశుడు హాయముబదన్లనీ+
ధారకాకవిశామృద్ధరణీజగురుశౌరిసప్తర్షిమండలస్థలులుగడచి,
ధ్రువుని నాలోకించి ప్రోక్షితదూర్ధ్వలోకములు దాటితేజంబులుకనుచు,

నిత్యాలయంబగు సత్యలోకము జేరనెరిగి నేత్రానందమావహిల్లి।
జారుమాణిక్యకీలితసౌధయూధ। వారిజోత్పలరుచిరకాసారవార।
సతతఫలభారనతపారిజాతజాత। భూషితంబగు నొకమహాపురవరంబు।

క॥ వీక్షించి యందు నృపహ। ర్యక్షుం డద్దైవశిలామయంబును మణిసం।
లక్షితవేదియుతము। ధ్వజోన్నతియుతమైనయొక్క హర్మ్యములోనన్॥

సీ॥ యెల్లదిక్పాలకులు మునీంద్రసంఘములకు మెయిదత్తై బెలరంగెడు మూలదుంప।
పాలు నీరును నేరుపరుపన్నేర్చినయట్టి యంచతేజీనెక్కి యాడుశాతు।
పనిలేని పన్నైకైన వార్తైలాటకంబులు సేయుమని గన్నప్రోడవేల్పు।
దొడ్డకొంచెములేక తుదనెట్టివరమైన బినువునని చప్పుజాన్వారికాడు।
వెలదితనతల బాపి వెతలనీక। పలుకులోపల నదగించు పారిజాత(గ్రా)।
బొడ్డుతామరపువ్వున బొడమినట్టి। ముదుకలాగుల నాలుగమోములాడు॥

తే॥ సనకరాజాంగిరంద్రవరులును సయ్యమునులు। గరుడగంధర్వయక్షకింపురుషసిద్ధ।
సాధ్యసురనాగకిన్నెరసముదయంబు। వినయసంభ్రమరీతి సేవింపుచుండ॥

సీ॥ ఏరాజవదనకు హేమగర్భాననకమలమయుల్ భవ్యశృంగాలకంబు।
యేకంబుకంఠికి యందు రేఖదలంప కొప్పుసైజులు వెందు గుసుమకళిక।
యేపద్మనేత్రకి నిందిరాపార్వతీకంజాతముఖుల సంగడపుచెలువ।
యేనీలవేణికి నానావిధామ్నాయపటనియాదృచ్ఛికభాషణంబు।
తేజగజ్జననికి నంచయెక్కిరింత। యేలతాకోమలాంగికి నేసరోజ।
సంభవాండంబులోనున్నసకలభువన। ములు నుచిన్నారిపొన్నారిబొమ్మరిల్లు॥

తే॥ అట్టివాగ్దేవిమాతృకలలమికొలువు। కమలపీఠికాసనయంతికంబునందు।

గూరుచుండ జేరోలగములనున్న। నళినగర్భుని జూచి వందన మొనర్చు॥

వ॥ ఇవ్విధంబున సమస్త మునిరాజ దేవతా సమేతుండును, భారతీసమ
న్వితుండును నగు నప్పయోరుహగర్భునకు రత్నగర్భావల్లభుండు
వినయపూర్వకంబుగా నమస్కరించి యున్న యవసరంబున నయ్యుత్త
మాశ్వంబు సత్యలోకంబున నుండి తిరిగి తుల్యముని శాపార్ణవంబు
నకుం దరియైనం బోని చక్రవాళ పర్వతంబునకు డిగ్గి పయి నన్నగ
రంబు జూచి యతండు సంతోషభరితాంతఃకరణుండై యిట్లని తలంచె॥

సీ॥ అనిశంబు బగ గొన్న యట్టి తేజస్తమంబులకును బాలి వేరు దెలుపునింక
సర్వసహా కాంత సవరించి హేమనానారత్నరచిత శృంగార రచన
పుండరీకాది దిక్కుండల సంఘంబు దండమై విహరించు తానకంబు
గ్రహతారకాదులో కృత సహర్నిశము నుసరవితో దిరుగు విశ్రామభూమి
జాతములకు నెల్ల బాధ వ్రావేల్పులు చరించు నాలవు దివ్యౌషధంబుల గల పొలంబు
గండభేరుండ శరభ సంఘాతమునకు। మునికి పట్టు నయ్యె నీక్ష్మాధరంబు॥

వ॥ అని పొగడు నవసరంబున నాహయంబు దన్నుం గొని చనన తివిశా
లంబగు హేమభూమి గడచి శుద్ధోదక సముద్రోత్తరతీరంబు-
చేరునాడు॥

క॥ పాపాంధకారపటలీ। దీపము నన కాదిసకల దివ్యమునీంద్రా।
టోపము భాస్వచ్ఛ్వేత। ద్వీపము చేతురంగుడైన విభుడీక్షించెన్॥

వ॥ అది మఱియును అనంతచంద్రప్రభాపాండురంబును నగణిత
కల్పపాదప సమాకీర్ణంబును గనక కమల కల్హార గంధబంధురం

బునునైకనుపట్టై తన్మధ్యంబున॥

క॥ అమరావతియను సొక్కపురము శంకరధరకనకధరాధరశృంగో

పమ రమ్యహర్మ్యమహిమల విమలప్రాకారములను విలసిల్లు గడు॥

తే॥ బహుల వితానవితానవిభ్రాజితములు భూరిఘంటా సహస్ర (భూషితములు) ప్రవి +

జిత్రరత్నమయూఖభాసితములు నగు పుష్పకంబులు మెలఁగు నప్పురవరమున॥

సీ॥ శక్రలతేజమైనెక్కి మిన్నులు ముట్టు నందంద వడిదోలియాడువారి

ఘనభుజాసత్వంబు గనుపట్టు నంగదంబులు జేసి శైలముల్ మోచువారి

విపుల బాహామధ్య వీథికాంతులు నిండగంపులు దాల్చి సుఖించువారి

ప్రేమాతిశయముల భావములనరమున దించక నెప్పొద్దు నుండువారి

వేయునుదలగడల్ గలవెల్లి బాన్పుల శ్రీ బవళించియానందమందువారి

గన్న గన్నలప్రొద్దులు గడపువారి గని నృపాలుండు బుద్ధి నిట్లని తలంచె॥

మ॥ నరపాలత్వము దోషహేతువు మహేంద్రత్వంబు వీక్షింపదు

స్థిరమంబోరుహసంభవత్వము మదిం జింతింపలోలంబు వీ

నిరతిం జెందగనేల యంచు నరపూర్ణవైష్ణవుల్ దేవతాం

తరమంత్రాంతరసాధనాంతరముల్ వర్జించి శుద్ధాత్మలై॥

మ॥ గురుదేవతై వడి విష్ణుపూజనము దద్రూపంబై కృపం జెప్పగా

వైరప్పుష్కరమలాదినాథు దమహృద్వీధిన్మహాభక్తి సు

స్థిరుగా వించి సమస్తకర్మములు దత్ప్రీత్యర్థమై సేయుచున్

హరిచిహ్నంబులు వేసి దాల్చి నిరపాయంబైనయుచ్చోట నన్॥

క॥ ఉన్నారు విష్ణుభక్తి స్నాన్నారు సమస్తలోకమహిమలనెల్లం

గన్నారం హరిచరిత్రములు। విన్నారు మహత్ముల పవిత్రులు దలప॥
తే॥ అనుచు నా విష్ణుభక్తుల కతిముదమున మ్రొక్కి యంబుజనాభుఁ డంభోజగర్భు।
సదృశులయినట్టి సన్మునీశ్వరుల కెల్ల। వినయపూర్వకముగ వందనము జేసి॥
సీ॥ విమలరహస్యమంత్రములు నెమ్మదిబూని తంత్రంబు లెల్ల మోదమున నడిపి।
సకలాంగముల నెల్ల ప్రకటంబుగా పెంచి షడ్గుణైశ్వర్య విశ్రాంతి జెంది।
యరిసమూహంబుల బోరిబోరి నణగించి కడు దారసైన్య దుర్గములు నిల్పి।
సతత సర్వంసహా సంపత్తి జెలువొంది సంతోషబుద్ధి నిచ్చలును పొదవి।
తపోధనంబు లత్యంతనయతి। గూర్చి శ్రేయఃపద ప్రాప్తి గొమరుమిగిలి।
రాజుల న రాజయోగి। రాజులను జూచి మ్రొక్కి రాజవిభుఁడు॥
వ॥ అయ్యవసరంబున స్ఫాటికంబు దన్నంగాని చనచని తనితప్పురలక్ష్మీ
తిలకాయమానంబగు శిలకోటిశాల కాలదా
మవులయంబై చందనాగరుధూ నాహాశితులై దివ్యకాం
తా సహస్రసేవితంబై యనవరత పతత్త్రిశారికాసామగాన
మనోహరంబై యొప్పు నప్పురంబున॥
(సనంబు।
॥ బాలభానునకైన నయ్యైన భవ్యదివ్య। నవ్యమానవ్యమాణిక్య దివ్యసింహా+
మీద నాత్మ వక్షస్థలీ కౌస్తుభాయతప్ర। భాసమూహంబు దిక్కుల బరిఢవిల్ల॥
చ॥ కనకమహీధరాగ్రమున కానగవచ్చు దినేంద్రమండలం।
బన మకుటంబు చెన్నమరయంగ మెరుంగిడినట్టి పైడికో।
మ్మనిగడు మేన వెన్నలకమించులు బూపులు వెల్ల బట్టుచే
రనెరులు వారగట్టి కటిలోహవ్రాదయశ్వరుడొప్పు మీరగ॥

సీ॥ కౌస్తుభమణిశ్రీ కలితమై విలసిల్లు నురమున ముత్యాల సరులు మెరయ
నతులిత వజ్రకీలిత దివ్యకుండలంబుల కాంతి మెఱుఁగు చెక్కుల నటింప
భద్రాచలోభయ పార్శ్వవిస్తృత శశిచంద కరులనా శంఖచక్రములు దనర
కమలాలయాంఘ్రియుగళ లాంఛనంబు నను సలుగుంకుమ బొట్టుపు చూప
గలువలగ్గుదుముకులకున వ్వ గరపు లోచనంబుల నవానకరుణారసంబు చిలుక
నఖిలమోహనాకారుఁడై యాజి ద్విసుండు గాలువుండెఁ గన్నుల పండువుగను

సీ॥ తన లాక్ష భూధర సుతాది నిలింప భామినీ సింధూర పటలి గాఁగ
దనయుపాంగముఁజగ దారిద్ర్య తిమిర కాఘు పరిపూర్ణ ప్రాతపంబు గాఁగ
దన వినోదక్రీడ కును పద్మ సంభవాదంబులు చిన్ని పన్నళ్లు గాఁగ
దన దృష్టికి నివిరించిన ముఖ్య దేవనాయకు లెల్ల సాలభంజికలు గాఁగ
దనరుఁడే యింతి యిట్టి బద్నా వధూటి । గమల వసుపాత్ర మాతులుం గ + (ముకురములు)
వాల్గుచేతుల నలరునా నళిననేత్రి । నెంక పీఠికనుండిన యవ్వసరమున॥

వ॥ ఆచతుర్దశ జననాయకుండద్దేవదేవు సభామంటపంబున సనకస
నందనాదులం గనుంగొని వినమితశిరస్కుండై పురోభాగంబున॥

గీ॥ శ్రీపుర్తికి నాత్మభోగ మర్పించి శాంతమూర్తియై పెక్కు భంగుల మొనసి సేవ
సేయు పన్నగరాజు నీక్షించి యమ్మహావతుండాతనికి నమస్కృతులు జేసి॥

వ॥ తదనంతరంబు॥

సీ॥ తన దల్లి దాశ్యు హరనాల్గ్రి యమృతంబు దెచ్చిన యరుధికుతితడు
ష్ట్రాధరంబుల బోలు గజ పంబుల గబళించి మ్రింగిన ఈతఁడు
బ్రహ్మాండ సంఘ దురంధరుండగు విష్ణు నవలీల దాల్చు ఈతఁడు

సకలవేదములు శాస్త్రములు నంగములు గాఁ జననమొందిన పుణ్యచరితుఁడితఁడు౹
పాపరాయణనిలోనిభయము మానసాంతిద్రిప్తరు పాపభంజను తింతురు౹
యనుచు నారాజశేఖరుఁడహావిరోధిగ నినుతుల్జేసిప్రేమంబుల దలుగానఁగ॥

శా॥ విష్వద్రుమ్మహానీయకీర్తిద్రిజగద్విఖ్యాతచారిత్రుఁడి
ష్వేషాప్రసాలకహాస్తు సర్వరిపువాహాన్యంధకార్యని ౯౹
విష్వక్సేనపదాంబుజార్చనవిధావిజ్ఞానపారీణు న
ప్విష్వక్సేనుని జూచి పొత్తైనిఖిలోర్వీచక్ర సంప్రీతితో ౯॥

వ॥ ఇట్లు ప్రొక్కియనంతరంబ జయవిజయులకుం బ్రణమిల్లి యష్టదిగ
హస్తకర్తలకభివందనంబుల్జేసి॥

తే॥ తన్మయాదరితుమ్మెదకొమ్మతెల్లనెమ్మనుది గమ్ములొనరింపసుమ్మదమున౹
బొదలుకలశబ్దాదిశాబ్దికన్యకుప్రుండరీకనయనునకబ్రమనొరగియున్నరవరుండు॥

వ॥ తదనంతరంబున న్నిట్లనితలంచె॥

చ॥ అనిశము సేవ మునీంద్రులు మహానియమంబున నేజగత్పతిం౹
గనుగొనగోరి పుత్రధనకాంతలనాదిగనుజ్జగించికా౹
ననములజేరి ధీరతననారతముందవిమెప్పుజేసిరా౹
ఘనుఁ బెరుంగలేని హరిగంటిపురాకృతపుణ్యమెట్టిదో॥

క॥ అని తలఁపుచు నజ్జనపతి మనమున సంతసము ప్రియము మాల్మానియొండొ౹
టెనిదరమహార్షపులకితతనుఁడై వినుతించె బహువిధంబుల భక్తిన్॥

వ॥ అని శుకయోగీంద్రుండిలావంతునకుం జెప్పిన విధంబె తెలింగించిన విన్నియ
ట మీదివృత్తాంతంబేమని యడుగుటయును॥

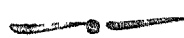
శా॥ శ్రీలక్ష్మీశ్వరపాదభక్తినిరతా చింతాంబుజాసద్భవా।
హాలాగ్రేసరసత్కృపాకవితదివ్యద్వైతకాపేటికా ।
దోఃఖడ్గక్షాత్రకళాచికామణిగణా సూనాంకచేతోభవ।
ప్రాలేయాంశుబయంతరూపరిపువీరవ్రాతసంహారకా॥

కం॥ సతతాన్నదానసువ్రత। శతవంశవిభవాద్వివినజనదార్ఘత్యా।
క్షితిధరశతకోటిమహో। వితరణగుణభూషసుజనవినుతచరిత్రా॥

దోధకము॥

భావజమూర్తి నృపస్తుతకీర్తీ।
పావనశీలకృపారసలోలా।
రావణవైరిపరాక్రమహారీ
యావతనేత్రపదాంబుజమిత్రా॥

గద్యము॥ ఇది శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్ర వరకొండ తిమ్మనామాత్య పుత్ర సకలవిద్యాపారీణ శతఘంటసురత్రాణ సుకవిజనవిధేయ ధర్మనామధేయప్రణీతంబైన చిత్రభారతంబనుపురాణ కథయందు చతుర్థాశ్వాసము.

శ్రీరస్తు.

చిత్రభారతము.

పంచమాశ్వాసము.

కం॥ శ్రీమన్మాణిక్యలసచ్ఛామీకర కరటరుచిరశయధానఝరీ,
స్తోమపరితోషితార్థివ్రజమండలకల్పభూజ మాదయపెద్దా॥

వ॥ అవధరింపుము మృదుమధురవచనరచనాపరితోషితమునిజాతుం డగు సూతుండు హరికథాశ్రవణోత్సాహులగు శౌనకాదులకు నిట్లనియె. నట్లుత్పతీయ వృష్ణిహాధిపతియగు జనార్దనదేవుంగని నమస్కరించి తనకుఁ గోచరించిన చందంబున వినుతించి తత్తురంగా లుత్తరాశై వచ్చి ముందటు॥

మహాస్రగ్ధర.

కనియెం భూపాలుడత్యుగ్రమకరకమిత్రగ్రాహపాఠీనరంగ,
ద్ఘనభంగాభంగఘోషక్షుభితనిఖిలదిక్చక్రకుంభీంద్రునింద్రున్,
వినుతాత్మద్వీపముద్యాద్విరతపటుసభావేశనిద్రావశశ్రీ
వనితారాత్తల్పభోగీశ్వరధరమణిదుర్వర్గభద్ర్యోసముద్రున్॥

వ॥ కని యిట్లని తలంచె॥

సీ॥ పద్మపత్రాక్షుండు పవళించుపాధంబు పుష్పబా బుట్టినిల్లు,
రాజశేఖరుని గారావంపు బూదోట విపులామహాదేవి వెల్లచేలు,
అప్సరాంగనలనెయ్యంపుగేళాకూళి యుచ్ఛ్రాదయస్థితి నమరుసరణి,
కల్పవృక్షంబులు ఘనతమా కశాసను నడబాలగృహమియమంబి,
సురధేను వుదయించు మందపట్టు దివ్యరత్నంబు పొడమిన తెంకియవుని,
యిది విపయిదోడు భయమందియున్న గొందియుఖలనాభాగ్య (బురాశి॥ యూయుం+

వ॥ మరియును॥

ఉ॥ ఆ పురుహూతుఁడాది భయమంది సమస్త సువిస్తు రాజిచేఁ
జూపఁదుశ్శైలములుఁ జలము జొచ్చి సురేంద్రుని రాకఁ బోదఁగా
నేపున నుక్కనోయన ననేక విశేషములంబొసంగి యా
ద్వీపము లెల్లలం పనని ధింగను పట్టె మహోన్నతాకృతిన్॥
మ॥ వలమానోరగ రాజరజ్జు వలయ వ్యాప్తిపారవస్యందరాం
మీసింధువునందు నిల్పి సుమనస్సంఘాతముల్ దానవా
వళియుం ద్రచ్చినఁ జూచి నిర్ఝర మహావర్తంబులం బాల్పునీ
జలముల్ దద్ధరణీధర భ్రమణ వేగాజన్మవిచ్చండంబునన్॥
వ॥ అనిగొనియాడుచు సమ్మహార్ణవంబు డగ్గరి గదబి చనునెడ దన్మధ్యం
బునను
సీ॥ కొండయల్లుని మేనకాంతి మీఱు శిరిమించుచదువు తొయ్యలి మేనఛాయ దొగడి
నిండువెన్నెలమించు దంతముల్లసమాడి విరిమల్లెపువ్వులబరిధవిల్లి
వేలుపులజెట్లపై వింత వింత కొమ్మలు చూపి నింగిపస్నెటి బణంకుమీఱి
చలిగొండ వెలిగట్టుచాయలగి సమాశికొండెంబుదపవిస్త్రైకొనక చెలఁగి
చుక్కల మెఱుంగులన్నియు జూరలాడి పాలమున్నీటి తరగల పసల నేలి
దెసలపై దనవెలుగు ద్రిమ్మిసి మినెరయు బాపరాయడు గదవిలోనే పున్నెండు॥
వ॥ తదుపరిభాగంబునను
సీ॥ కమనీయ తపనీయ కౌశేయ మొసపరి బాగుగా రింగులు వారగట్టి
మృగనాభి కర్పూర మిళిత చందన చర్చ నీలదేహంబున కొలిపి
యనుపమ దివ్యరత్నాంకిత భూషణంబులు మెఱుంగులు నీనబాసగ దాల్చి

శంఖకౌమోదకీ చక్రపద్మంబులు గర చతుష్టయంబుల గరిమం బూని।
పారిజాతనవీన పుష్పములతో దగు। గుంతలంబుల నీటుగా గొప్పుదీర్చి।
సతతయౌవనశాలియు సకలలోక। పాలకుఁడనై మదంబున బవ్వళింపు
క॥ సరసిజభవాదిదివిషు। ప్పురులు దన శాధ వారలవలనవుల్।
సరవి తెఁ నాలోకింపుచు। నిరుపమగతి నున్నదేవుని నుతియించెన్॥
వ॥ కొడించి నిట్లని తలంచె॥
సీ॥ శ్రీసర్వదేవతా సన్నుత పదపద్మ పద్మాలయా మనోబ్జాతమిత్ర।
మిత్రకోటి ప్రభాశేషయశ తేజో మూర్త్యామూర్త్యాద్భుత మహామహిమవిభవ।
భువశిరోవాహినీ ప్రభవాహిత చరణ కుతూహల దైత్యరాజ చక్రచక్ర।
నీరజగదాశంఖ దేహా॥ దేహ
భూషిత శయశయనీకృతోరగ స్వామి దేహ భృత్స్థాన సాబ్జవర్ధితవిహార।
హారనీహారపుండరీకాబ్జతార। తారకాబ్రమన గంధర్వశర్వ।
శర్వరీశ్వర సమకీర్తి సర్వవిజయ॥
వ॥ అని యివ్విధంబునం జతుర్ధవ్యూహాధిపతియగు శేషశాయి నతిభక్తి
నూహించు నవసరంబున నా గంధర్వంబు విచిత్రగమనంబున-
దస్నుంగాని చనదధిఘృత సురేక్షురస లవణసముద్రంబులు గడచి
కింపురుషాది వర్షంబులు దాటి భరతఖండోర్ధ్వభాగంబున గుం
డిన నగరంబునకేగు నవసరంబున॥
క॥ అనఘా కృష్ణుఁడు నారదముని తో చెవి కాంచ్రు తోయమున లోజలకే
ళీ నెరపి రాయుక పువిష్ణులనయు నభాను నిరూర్పియు చ్చుమొసగుతరి కా॥
క॥ వినుమీ ధిజానుడు హరియా। ననఫేనము సమీరణావశంబునన।

వ్వనజాడు జలాంజలియం।దనెపడియొద్దె వఘుటన సుతు
క॥ అనుపురుచూచి కృష్ణుం। డానగరానట్టి కినుక నడుద్వయకెం।
పూనమదంజనిలోపలి(కే నెపమున షట్బ నిట్టియొగి రదలరుఁ
చుత్రాని తలయెత్తి మింటత నుసా నరేంద్రుని జూచి వేనియు।
శ్రీనది నే నినిశితంబగు చక్రముచే తనే నియే।
నని తలబ్రహ్మగాచి నరయంబున ముప్పది నాళ్లలోపలం
దుని మెదనాడు వాక్యము వినుండు చరాచర భూతజాలముల్॥
తే॥ ఆనిప్రతిజ్ఞ చేసియుని మిషవతానియు।సకలయాదవులును సంభ్రమముల
గొలువ కృష్ణుడలఘుగుణశాలి నిబద్ధాము। మైనద్వారవతికి నరిగె నంతు
వ॥ ఇట్లు కృష్ణుండు ప్రతిజ్ఞచేసి ~~యుని మిషవానియున~~ చనినయనంతరంబ యు చటుచతుర్దనుం
డవ్విధంబెమియునెరుంగడుగాపున నధిక సంతోషంబున నా
నాలోకాంతరస్థలంబులగు కల్పవృక్షారామధేనుచింతామణు
లును, గరుడగంధర్వ కిన్నెర కింపురుష యక్ష రాక్షసాది కాపాలకబ్ర
హ్మల తృతీయచతుర్ధ వ్యూహాధిపతులగు జనార్దన శేషశాయు
లను దర్శించితి కృతార్థుండనైతినని తలంచు నంతలోన వ్వారు
వంబు యదేచ్ఛుందిరిగి నిజనివాసంబు చేరు వారు వంబు చందం
బున నధికవేగంబున కుండిన నగరంబు చేరి క్రమంబున నగరమొగసాలు
గదిసి నివసించినను

ఉ॥ ఆనరనాయకాగ్రణి హయంబను రాగము నందు నట్లుగా।
నానన మల్లి దువ్వి వినయంబున గద్దెవు నప్పళించిలో।

నూనిన వేత్రదాని దిగ యొయ్యనలోనికి నేగ దేఱి యుం
బోనరు దేరమంత్రులు గనుంగొని సంభ్రమము ప్పొంగ గా॥

వ॥ ఇట్లేగి॥

తే॥ చంద్రకాంత శిలానద్ధసౌధ మధ్య। వేదికా బద్ధరాగమణి భద్ర
పీఠికాసీనులైరి రాజబృంద భృత్య। జనములు గన్గొని తగిన మన్ననలొప్ప॥

వ॥ అయ్యవసరంబున మంత్రులు కరంబులు మోడ్చి యిట్లని విన్నవించిరి.

సీ॥ చంద్రహీనంబైన ద్యుమదామువలె మహోగ్ర జారచోరానందకారియగుచు।
ఘనమంతరించిన దినము తెఱంగున మానితతేజోవిహీనమగుచు।
మాధవరహితమౌ మధువనంబును బోలె సిరి బాసి బాదరి బెన్న బొరసి।
యధిపతిలేని సైన్యంబు చందంబున నత్యంతదైన్యంబు నావహించి।
దేవ నీవు వెడలిచి సిద్ధాత్రి తలంబు। చిన్నబోయెను విగతలక్ష్మీ విహీనమగుచు।
నీ పురిపతి లేని యతివ బోలె। కడు నమంగళమై వింత బెడగు నిఱీ॥

మ॥ అవరోధంబు జపత్రలోచనులు దేవా నీ వియోగంబుచే।
నవరోధంబున బొంది నుండి నశరీరాంగంబులో నభ్యూషణా।
దివిశేషంబుల మజ్జగించి సతిలాంద్రీభూత నేత్రాబ్జలై।
దివ సంజ్ఞాన్న మహాయుగంబులుగ నార్తిం జెందిరత్యంతము॥

క॥ మాంపాది భాగ్యవశమున। భూపాలక నీవు మగుడ బుట్టితి వికథా।
శ్రీ పాలనంబు సేయుము। శ్రీ పెంపు దవిర్వ శుభము చేకూరం గ॥

వ॥ అనునవసరంబున మొరంగు మొరచి నచందంబున చూచువా
రలకు నతివిచిత్రంబుగ॥

సీ॥ చివురాకుఁ జేసినఁ జేసెఁ గాకజుఁ డందుఁ దాఁబేటి నేనోటి దారుఁ గొలిపె
దిరిసెనల్ చేసినఁ జేసెఁ గాకజుఁ డందు ననఁటులనే రీతి నలవరించె
సింగంబుఁ జేసినఁ జేసెఁ గాకజుఁ డందుఁ గుంభికుంభములెల్లఁ గుదురుపరచి
శీతాంశుఁ జేసినఁ జేసెఁ గాకజుఁ డందుఁ దిమిరంబు నెట్టి చందమున నిలిపె
ననుచు బుధులెల్ల నబ్బురు వందఁ బాదములును మీఁగాళ్లు జంఘ లూరు లవలగ్న
ములుఁ గుచంబులు మొగంబును నునుఁ గొప్పు వెలయ[illegible] మహాశ్వంబు నిరజా (తాజేరియయ్యె) +
వ॥ ఇత్తెఱంగున నత్తఱంగంబు తుల్యమునీశ్వరు శాపార్ణవంబు గడచి
విచిత్రంబుగా కామినియై దివ్యవిమానరూఢయై మేఘమధ్యం
బున విరాజమానశంపాలతికైవడి నెప్పెనప్పుడా చతుర్థనం
దు విస్మితాత్ముండై యయ్యిందువదన నీక్షించి యిట్లనియె॥
ఉ॥ ప్రల్లిలు కానిగారవపుఁ బోటి పుత్తైలవిరోధిభామపా
యెవ్వతె వీవు నీరజదళేక్షణ మయున్న దురంగరూపమై
యివ్వగఁ బొందనేమి నెప మెప్పటనుండుదు నామ మెద్ది నీ
కెవ్వఁడు నాథుఁ డివ్విధము లెల్లయు దార్థముగాఁగఁ జెప్పుమా॥
తే॥ అనిన నాప్పువ్వుబోణి నెయ్యమునఁ బలికెఁ జిలుకకైవడి కందుగోయిల విధమున
వీణె బాగున జెవులకు విందుగాఁగ నెట్టణంబున తేనియ లుట్టిపడఁగ॥
తే॥ ప్రాభవోపేంద్ర నాపేర రంభ సాని, వాసదేశంబు స్వర్గంబు వాసవుండు
నిచ్చ ప్రొత్తగ మన్నించు నెగడుదాన నప్సరోభామినులలోన నధికురాలు॥
చ॥ అరిమురిబోకజాలము భయంబునఁ జెందఁ దాతింగూరించిని
స్థిరతప మాచరించెను వసుంధరఁ దుల్యుఁ డనంగ సన్ముని

శ్వరుఁ డొకఁడా తపంబు నెరపా దితపంబున మానువు వుంచు స్వ।
ర్గరమణు డంపె నన్నన ధికంబుగ మన్నన చేసి భూవరా॥
ఉ॥ ఆదివిజాధినాయకుని యానతి యాదల మోచి నేను ని।
ష్మదిని వేగు దెంచి ముని మీద ననేక వికార లీలలం।
జూదు కొనంగ జేసిన నగ శాయిత మానసుఁడై యతండు హృ।
త్షేదమెలర్ప నన్నదమకించి శపించెను వారువంబుగా॥
తే॥ అంతనే నమునీంద్ర పాదంబుజాతములకు నెరఁగిన నాతండు కలఁకయుడిగి।
కరుణ మీరంగ శాపమోక్షక్రమంబు చెప్పినట్లని నరనాథ చిత్తగింపు॥
ఉ॥ నీకు సమస్తలోకములు నిండిన వేడుక జూపి తెచ్చిల।
ద్ద్వీకరమైన నిష్ఠురము చేర్చిన యాజ్ఞ మందనీవు హృ।
ర్వీకృతి బొంద బాలుదని యమ్ముని చెప్పిన యట్ల యేను లో।
కైక శరణ్య నిన్న భువనావలి జూపగ చేసి తెచ్చితిన్॥
తే॥ అనఘ నీదేహమంటిన యట్టి పుణ్య। వశము మైనాకు సురలోక వాస మహిమ।
దివ్యదేహంబు శా‥బు తిరుగ దయిను। గలిగె ప్రత్యుపకృతి నీకు నే నెలమి చేతు
వ॥ అని సకల జన వశీకరణ కారణంబును సర్వదేవతాకర్షణంబును,
నిఖిల జగన్మోహనంబును, నిత్యలక్ష్మీకరంబును, మోక్షప్రదం
బును నగు నారాయణ మంత్రరాజంబు నీకు నిచ్చెద నని యన్నరేం
ద్రుని గృతస్నానుం గావించి హస్త మస్తక సంయోగంబు చేసి
దక్షిణ కర్ణంబున ప్రణవపూర్వకంబుగా నుపదేశంబు చేసి
మంత్ర సిద్ధి యయ్యెడు నని దీవించి యారంభ దనని వాసంబు

నాకలోకంబునకరిగె నిప్పుడనప్పుద్ధజననాయకుండును దదుక్త
ప్రకారంబున మంత్రానుష్ఠానంబు జరపుచుండెనంత.

శా. ఆ రాజేశ్వరుడొక్కనాడు నిజహర్మ్యాగ్రంబునన్ మంత్రులన్
దారప్రాతము గొల్వ దానగనిన నానాలోక వృత్తాంతముల్
ధ్యారావంబున జెప్పునత్తరి వియద్ధంగా నిశానాథదు।
ర్గారాజాచలకాంతులన్ గెలుచునంగస్ఫూర్తిచెన్నొందగన్.

సీ. భద్రాద్రి శృంగస్థ పద్మరాగములన శిరమున కెంజడలొరపుజూప
శశిలోన దనరు లాంఛనము చందంబున కృష్ణాజినము వేనగెలుకొనగ।
కాలకూటాశివక్షః ఫణీంద్రుని బోలు ధవళయజ్ఞోపవీతంబు దనర।
ప్రాతేయభూధర ప్రాంతసంధ్యారాగవైఖరి గటిశీమ వల్కమమర।
నాల్కపై నుప్పగింపజైన నానన ట్టి। యారవారంబు దపసికయ్యంబు గడపు।
గూండుగాజేసి మెలగెడు కొత్తగెడు। ముదురు చదువుల బాపని ముద్దుపట్టి॥

ఉ. నారదుడేగుదెంచి నరనాథుని ముందటి నర్ఘ్యపీఠకన్।
దేరగ గాంచె చేత మహతీశస్వతంత్రులు విష్ణుకంఠ్యనీ।
రిరుహనేత్ర భూమిధర శ్రీధర యచ్యుత రుక్మిణీమనో।
హరముకుంద కేశవ జనార్దన యంచు జెలంగ మ్రోయగన్.

వ. ఇవ్విధంబున సకలవిద్యావిశారదుండును నిజతనుప్రభావిజితశారద
నారదుండు నట వచ్చిన నాచతుర్థనుండు నిజపరిజనసహితంబుగా ప్ర
త్యుత్థానంబు చేసి దనకిరీటంబంత నిపాదాగ్రంబులు మోవ సాష్టాం
గంబెరగి యమ్మహాత్మాని పాదరేఖలు దన మందిరంబలుకరింప నడి

పించి సుఖాసీనుం గావించియాతిథ్యం బాచరించి కృతాంజలియై-
యిట్లనియె.

చ. మునివరయొల్లకాలమును మ్రొక్కలచేనను బూజసేయు నా।
యనిమిషనాథునింటికిని కప్పుడు పండువతెతి నట్టి నీ।
వనను గృతార్థు చేసి విభవంబులు నాకొనగూర్చు కారణం।
బునజనుదెంచి తిచ్చటికి బుణ్యుడనైతి గదా జగంబునన్.

వ. అనియున్మహోదయునకుం గలహభోజనుం డిట్లనియె.

తే. భద్రమే నీకు రాజేంద్ర ప్రజలకెల్ల। గుశలమే నీవు పాలించు క్షోణితలము।
సత్యసంపద శాశ్వత ప్రశస్తమగునె। పరిజనంబులకెల్ల శోభనమె చెపుము.

క. పరికించి పనుల వారల। ధరబడి బదములను నిల్పు దానికి రాజ్య।
స్ఫురణా దగ మేనసకలా। భరణంబులకతి వేడు పడకుండ నృపా.

వ. అని యడిగిన నాచతుర్ధనుండు మునీంద్రా నానేర్చు చందంబున నప్ప
తమిబ   పు చు నుష్ణవాద్య నన్నుం గరుణా కటాక్షంబునం జూచి
ధరణీపాలన విధానంబు నతీయ వలయునని యడిగిన నమ్మునీంద్రుం
డతని కిట్లనియె.

క. పరులకును చింత సేయం। బరికించిన శక్యము గును ప్రజలంగనుప।
ట్టిరము నా మీరగ ధరణీ। నరనాథుడీలవలయు నాతుక బోలన్.

క. అరిగాడ్లనేడు తరిభూ। వరు డు ప్రజల మనసు నిలుప వలువదు దలపన్।
ధరణీంగు సుమములు గలిగిన। పరిమళములు గానె డితేటి బాగుననధిప.

క. హితవరయై వరవరియై। మతిమంతుడనరిగ దనరి మంత్రవిధాన।

ప్రతిజ్ఞాన్వితు డగు నిత్యోచిత వితరణశాలి మంత్రి చేయగవలయున్॥

క॥ ధరణీశ శరీరము జీవుడు। నరపతి అంగములు నయనయుగములు మం

త్రీరమణులుగా నృపసచివరహితుం డరయుచు జీవుం వదుపున వెలగున్॥

క॥ శూరుల విశ్వాసముగల। వారల ధీరుల సుహితుల వదలక దయచే

కూరగ నేలగవలయును। భూరమణుల కెల్ల నిక్కముగ మనుజేంద్రా॥

ఉ॥ అనవుడు నమ్మహీపతి సురాధిపతాని వర్ణ్యుతోడ ని।

ట్లనియె భవత్ప్రసాదమున నత్యధికంబ। [illegible] యె।

ల్లను వినగల్గె నింకను ఫలత్వము నొందె మదీయ వర్తనం।

బన ఘువరేణ్య నాకు భవదాగమనంబరిగింపగా దగున్॥

వ॥ అనుడు ధర్మనందను దమ్మనుజేంద్రున కిట్లనియె॥

క॥ విను చూడ దుఃఖవర్జ్యుడు। ననఘా నీయట్టి వానికాయాపద వ।

చ్చిన కారణమని యడిగె। ప్పిన నీ నెమ్మనము రీతు చెప్పి యునో॥

తే॥ అయిన నీ కొకయతి రహస్యంబు బలుకు తెలియజెప్పంగ బూనియె తెచ్చినాడు

నిచటకాంతలు సచివుల నెల్ల ననుపు। మంత్రభిన్నంబు గాకుండ మానవేంద్ర॥

వ॥ అనిన ధర్మనందను వాక్యంబున వారల ననిపిన నమ్మహీపతికి నాతం

డిట్లనియె॥

క॥ అనఘా మాయాతురగంబు నెక్కి నీవు పరిలోకవిద్యుల కే।

గిరయుంబున నేకుండిన। పురమున కనిమిష రాజ్యమున నంగయము + (నానదిలోన్ముఖ)

తే॥ నీ హయోత్తమంబు నెమ్మోగంబున బుట్టి। ఫేన ఖండ మనిల వశమునంద

దంబు తర్పణమ్ము సేయుచు + కృష్ణుని। హస్తయుగళ జలములందు బడియె॥

మ॥ అదివిన్పించి బలానుజుండు పటురోషాయత్తుడై యుగ్రతం
చెదలల్లాడఁగ గన్నదోయి యరుణస్ఫీతాకృతిన్ఘోరసు
న్నదమత్తైరావతనిష్పాటకాననజఘ్నేనంబిగతిన్నొప్ప వా
నిదివౌకసపతి గాచినందునుమదున్నే మాసమాత్రంబులోన్
తే॥ అని ప్రతిజ్ఞ చేసి యనుపమసంతోషభరితుఁడగుచు నాత్మపురికి నేఁగి
యున్నవాఁడు భుజవులు న్నతాకృతిఁబొందఁ ననఘ దేహరక్షఁ అరసికొనుము॥
వ॥ ఇవ్విధంబున నా   లాటకంబు దపసివేఁడి నారసంబులు కర్ణంబుల
సోనిపినచందంబున నన్ముకుందప్రతిజ్ఞాప్రకారంబు వినిపించి
యదృశ్యుండనాయె- నిట నా చతుర్థనందనుండు సభయక్రాంతుండై తనలో
నిట్లని చింతించె॥
ఉ॥ ఏటికి వేఁట పోయితి నటే డప్ప మాయ పుదేఁటిగంటినే
నేటికి దానిబట్టుకొనినేటికి నక్షితి నత్తరింగునా
కేటికి వచ్చుని విధి కొనవ్వ నిపాదము బట్టుకొందునే
వేటయు నన్ను పాండుపృథివీపతి భంగి దలంచె దైవమా॥
సీ॥ అని పెచ్చు నూర్పు ధైర్యంబు తరగ నమ్మనుజాధినాథుఁ డిట్లని తలంచె
నత్యంత చంచలంబయిన ప్రాణము తీపిగుల శీల ధర్మములఁ గుందుపరచి
సరియైన మేదినీశ్వరులు నవ్వఁగ బాంధవులు సిగ్గుపెంపున దలలువంప
గులహీను గుణశూన్యు గోపాలు మాయికృత ప్రతిజ్ఞుని నెవ్విధమున
శరణు జొత్తు నా మంత్ర రాజ స్ఫురణ చేత దేవతాకర్షణము చేసి తెగువ మెరసి
సంగరస్థలి నెదిరించి శౌర్యమెసగ జత్తు జంపుదు లోకముల్ సన్నుతింప॥

వ. అన్నినిశ్చయించి శుచిర్భూత్రైలోక్యనాయకసత్త్వాన జంభారాతింగురించి
రంభాదత్తమంత్రానుష్ఠానంబు విధ్యుక్తప్రకారంబున నాచరించి యా
కర్షించిన.

సీ. శిరమున దోఁపిన సురమహీసురపుష్పములతావి దిక్కులఁ గల యళులయు
నన విలుకాని బాణముల ఘాతముల నథనవేయుగన్నుల దళుకుఁజూపు
వైరిగోత్రముల గోత్రముల వ్యర్థచేసిన వజ్రకాంతులు రోదసి గప్పుకొనఁగ
దివ్యమాణిక్యసందీపితా విరూప్యభూషణంబులు మెఱుఁ   లు దంబూలము నాలువ
గరుడగంధర్వదేవకింపురుషవరులు గొలువ నైరావతము నెక్కి కుంభినింద్ర
దతులమంత్రంబు జపియించు నాధ్యంబుల యమరగణనాయకుండు ప్రత్యక్షమయ్యె.

వ. ఇవ్విధంబున నాదేవతాసార్వభౌముండు ప్రత్యక్షంబై నిల్చిన నతం
డు సంతోషభరితాంతఃకరణుండై సాష్టాంగదండప్రణామంబా
చరించిన నతం డిట్లను రాజేంద్రా నీపూనికల నంగోరు నభీష్టంబె
య్యది జెప్పుమనిన.

క. ఆ రాజుకరము కంళితకరాంభోరుహుఁడై నేత్రయుగ్మమున హర్షాశ్రుల్
జారఁగ నంతయు నతనికిఁ గారుణ్యము బొడమునట్లుగా నిట్లనియెన్.

ఉ. నన్ను నకారణంబ యలనందకుమారకుఁ డుగ్రవృత్తి మా
రన్నిఖిలంబెఱుంగ సమరంబున జంపఁగబూని నిందుకే
నిన్నుఁ గురించి యీజపము నిష్ఠనొనర్చితి చిత్తగించవే
గన్నులవేల్ప సత్వరుణగాచి భయంబు దొలంగఁజేయవే.

వ. అనవుడు దేవతావల్లభుండా కుండినవల్లభున కిట్లనియె.

మ॥ వనజాతోద్భవదత్తచందరవగర్వస్ఫూర్తి లోకంబులె।
ల్లను జేకాతు పతంగజేసి భయదోల్లాసంబు నన్మీరుడై।
తని కాయంబుల మాటు మాత్రమున చక్రాగ్రంబులం ద్రుంచు కృ।
ష్ణుని నెవ్వార్వంగలవాఁడ నేనుం గూఁతినం భూవరా॥
మ॥ తన కాంతామణి సత్యభామకు వినోదశ్రీదకై దేవలో।
కనివాసంబగు పారిజాతము సురాఘుంబెల్లగాఁ జున్న చో।
గొని కృష్ణుం డరుగంగ యే దొడరి ఘోరాజిన్ జెంపొంది వీ।
గినవాఁడ నివ్వసు మానరేంద్రునిను రక్షింపంగ శక్తుం డనే॥
వ॥ అని నా చతుర్ధనుండు దేవాదేవకీతనయుండగు కృష్ణుండు సుర
లోకంబున కుసేతెంచి పారిజాతంబే విధంబున దెచ్చె నయ్యవసరం
బున నీకు నతనికి నైవడి గయ్యంబయ్యె నానతి వలయు ననిన
నతనికి నమరేంద్రుం డిట్లనియె॥
ఉ॥ ద్వాపరకలోన కృష్ణుఁడు ముదంబున రాజ్యము సేయుచున్న నో।
హారిణి యైన రుక్మిణీ గృహంబున నొక్కదినంబునందు శృం।
గారరసంబు కుప్పలనగాఁ దగు చంద్రముఖీ సహస్రముల్।
గోరిక గొల్వ తారకలలోని శశాంకుని బోలియుండగన్॥
వ॥ అయ్యవసరంబున బదరికాశ్రమవాసులగు భరద్వాజ కణ్వ
కశ్యప వసిష్ఠ వామదేవాది మునీంద్రులు చనుదెంచి మొగసాల
గడచి నిలచి తద్వారికులచేతం దమరాకయు వ్విభున కెరింగిం
చి తదనుజ్ఞాపూర్వకంబుగా నాగమనప్రయోజనంబఱిసిన

నవిష్ణునుల్లిఖినిరి. దేవా నరకాసురుండను దానవేంద్రుండు ధరణీమం
డలంబులం గలరాజకన్యకలం గొనిచని కారాగారంబున నిడి తక్కిన
భువనంబుల దలంచుచున్నవాఁడుగావున నతనిం బరిమార్చి సమ
స్త జనంబుల రక్షింపుము.

తే. ఆనుచు దానవకోటి నుక్కణంచి సాధుజనుల గరుణ దలిర్పఁ బోషణము సేయ
దేవ యుక్కిన జనునరకుని నేలగూల్చి భువనముల నెల్ల దయతోడ బ్రోవవలయు.

వ. అని విన్నవించిన యవిష్ణుని ముఖ్యుని పలుకులంగీకరించి యునిపి నవారు
నిజనివాసంబుల కరిగిరంత నరకాసుర వధార్థంబు ప్రయాణో
న్ముఖుండై సత్యభామకు నెఱింగించి యయ్యంగనాసమేతుండై గరు
డారోహణంబు గావించి ప్రాగ్జ్యోతిషంబు దరియంజని.

ఉ. ఆ పురి రక్షకాసురుల నందర జక్రము నన్నిహరించి యుగ్ర
టోపముతో మురాసురు గఠోరకరాశని నొంచి చాప వి
ద్యాపరుడై మదాంధ నరకాసురు తోడ రణాంగణంబులో
నేపు దలిర్ప బోరి యలుకయుంచుక కృష్ణుడు దప్పియున్న చో నిటు

తే. సత్యభామ విరోధియార్చర్య మంది బోరు నంత బాదెలిసి యప్పుండరీక
నయనుడు సుదర్శనచక్రంబున సుగాత్రి శిరము ఖండించె దివిజులుచెంగలింప.

క. తదనంతరంబ తత్పురపదతో పుత నతని యాకావముగు వగవుల నిర్రి
బొదవగాని కుండలంబుల నదితికి నీయంగ బనిచె నమరావతికిన్.

తే. వచ్చి సతితో నదితికి వందనంబు చేసి కుండలయుగళమిచ్చిన యనంత
రంబునే నిల్వనాకపురంబులోను మూడుదినములు నిల్చెనమ్మురహరుండు.

తే॥ అంత నొకనాఁడు పాలశాయి యరిగి సత్యభామతోఁ దెచ్చి భూషణాంబరములొసఁగి
మచ్చికలతోఁ దదీయ విప్రెలంగ నుచితసంభాషణములాడుచున్నవేళ॥

క॥ బృందారకవరుఁడు క్రతుఁడా నందనవపారిజాతనవ్యకుసుమమారా
ళిం దెచ్చి మధ్వఘాటికి నం దిచ్చిన సత్యభామ కందాకఁ క్రైనన్॥

తే॥ ఇడ్డకయ లేమ ప్రేమ నుపేక్షసేయఁ దానకబరీభరంబునఁ దాల్చి దివ్య
గంధలుబ్ధభ్రమద్భృంగగణవిచిత్రరుతులు దిక్కులు ప్రతిస్వనములీన॥

వ॥ ఇట్లు ధరియించి॥

తే॥ మనుజకామినులకు వసుదేవతాయోగ్యవస్తువితతియొసఁగదు సత్యభామ
పారిజాతపుష్పంబులు నీకు నియ్యరాదు నిక్కువంబు॥

వ॥ అని పలుకువచనంబు శ్రీకృష్ణుప్రభావంబ రుంగనిదై మనంబు నొలనాత్మనయా
హారిప్రియ యచట నిల్వక తన విడిదికి నరిగె॥

ఉ॥ ఈసునఁ గోపమున్నది వహింక్షిప్పులోఁ బచు వేఁడి మాటమై
గాసి వివేమను సొమ్ము దిప్పి వేనల్లల గ్రమ్మెడు నేటజెందనం
బోసరిలంగఁ జేసి సిరమొయ్యన వంచి కపోలపాణియై
జేసము కొల్పియొక్కయెడ జింతిలుచుండెడు నంతలోఁ బలన్॥

మ॥ ఆహరియబ్బామి నిబారవచ్చియునునీ వానందశూన్యాత్మవై
పరితాపంబునఁ బొందనేమి నాపమాపాలోమి కల్పించెపె
ద్దరికించేమియుఁ జేయఁదో అచటి కాంతల్ నిన్ను నగ్గాడిరో
హరిగన్నమ్మయు గారవింపదా కొనెయ్యంబొప్పఁగా మానినీ॥

చ॥ నరకునితోడఁ బోరునెడ నాకొకయించుక కేలు దప్పినన్

సురలరుదందిన వివిధమునఁ జూడ శశావలి చేత వైరితోఁ
దురమొనరించు సాహసము దాఁ గొనెనైపై కొని కన్యకావళిం
బరిణయమాడటై బురికి పంపిన యందున కోపగించితో॥

ఉ॥ ఏమిటి కింతవంత దరకేక్షణ నా చెప్పుమటన్న తేచియా
బ్బామిని చన్నదోయి పయి పయ్యెదఁ గొంగు దరంగి భారనే।
తామరవాప్పి యూరుపుల ముంగలముత్యము గందనే దొబా॥
కోమల నాతన స్వరము గ్రోలుచుఁ గోయిల పిల్ల యాయన॥

తే॥ ఏక్షి ఆ సత్యహారితో దనింద్రుదేవి పారిజాత మహీజ పుష్పములనియ్య
తయ్యమానవకాంత నీవనుచు నన్ను సేవగింపుచుఁ దానవహించెనని॥

ఉ॥ ఆ రమణీ శిరోమణి ప్రియంబున కౌఁగిట జేర్చి కంటినే।
రారిచి సిగ్గు వద్దు కుశులల్లన కాప్పున దోపియక్కనం।
బీరుల సక్కదిద్ది వలిపెంబు చనుంగవ గేలు కొల్పియం।
భూరుహపత్రలోచనుడు మోము గరంబున నెత్తియుల్లనుఁ॥

క॥ మానవసతివని నిన్న వమానము గావించి శశియు గుసుమముల్ దే
కానీకు బారిజాతం బేనియు ద్యానవీథి బెట్టెదననుచున్॥

చ॥ హరి పెకలించి తెచ్చి విహగాధిపుపైని దియోన్మదంబునన్
స్మరహరమౌళి చంద్ర సహజాతము బంధురగంధలుబ్ధష
ట్చరణ పరీతము న్సతత సత్ఫలశోభిత దేవజాతము న్।
తరుణపలాశపుష్పసముదాయ సమేతము పారిజాతము న్॥

వ॥ ఇట్లు పారిజాతమ్మును పహరించి సత్యభామ సమేతుండై గరుడ

రుద్భూతవాతపరాభూతమేఘవ్రాతుండై చనునాతఁడు॥

శా॥ నానాకారందరుగూడియొక్కపెలుఁగమ్మై నానాస్త్రసంతానముల్।
పైవన్నావరలతాక్షపెట్టక ప్రభావసుస్ఫూర్తిఁ జొబ్బిల్లఁగా।
వేవేగంబున శంఖమొత్తి నభయావిందాత్ముఁడై పార్థుఁడే।
నా వజ్రప్రతిమానబాణతతి నయ్యుర్వీవృక్షమయ్యెందుఁడిన్॥

కం॥ వనిలిగిన్మయునేసిశి। నానగధరుమీఁద బంధురావనిధరసం।
తానపతత్రసమాహతమోనిర్ఘరణోగ్రపాళినెలఁగి దంభోళిన్॥

వ॥ అదియును విఫలంబయిన ఏనును నిజావాసంబునకుం బనిచితిఁగా
పున నప్పుహాత్మువలన నిస్తురత్రింప శక్తుండగానని యంతర్ధానంబు
నొందిన నాచతుర్థనుండును॥

సీ॥ కడువేడి నిట్టూర్పుల దొరించి కొంతొక చింతించి చిత్తంబు చిక్కపట్టి।
తనమంత్రముఖ్య బృహదశ్వసుతమాజరాడ్డసాంబువవాయుయక్షపాల।
నయనులరయాకర్షణబోనరించి కృష్ణుని ప్రజ్ఞావిధానంబు   చెప్పి।
తనుగాపు దంచువామయునాద్యమండరంగమ్ము ప్రతిలేఖించి వారును ముకుంద।
మహిమవతారిణి నవారతైమానవేంద్రుఁ గావలె మనిచని నయామణమపార్థ।
తీవతసూనాథుశివుమహాకామయూఖ। ఖండధరుశూలపాణి శంకరుదలంపు॥

సీ॥ కటినమఱ్ఱిన చెలఁగన్నినవేష్టించి నెమ్మిభీతివివాహనమ్ము చెదర।
వేయుమొగంబుల వింతజూపెడుకల పైనెల వంకచెంగు గదలి।
మురవ   పరసామమ్మైదల కొన్నతోరంపు బునుకలపేరులూరయు।
మరలచుట్టైరత్నవముఉబొల్చుమేలివీనుల మించుగుండలంబులు చెలింప।

నపుడబాదబాపస్రొక్కిన   భుజముల|పాలముగ గెలుకొల్పి
భూపాలకుండు|నన్నుగృష్ణుండుచెరపెదనన్నవాడు|గావుమననతనితోడ
శంకరుడుబలికె॥

క॥ గౌరీశ్వరమినుమేని|ప్రాణంబులుగావంగనోపహరివలనంద|
బాణాసమిద్ధవిలాసము|బాణాసమిద్ధరణిగానబడినకతమున॥

వ॥ అనినదేవాంతకుడు వసుదేవనందనునకు మాకుంగయ్యంబైనతెరం
గెరింగింపవేయనిన నారాజశేఖరునకు నారాజశేఖరుండిట్లని
యానతిచ్చె॥

తే॥ బాణుడనుబలిసుతుండు మద్భక్తవరుడు|దనకరంబులుసాహస్రములైవెలంగ|
నసమవిక్రమశాలియైయతిశయిల్లి|శోణనగరంబునేలు నశ్రేణమహిమ॥

వ॥ ఆరక్కసులలందాక్షకన్యంగనియుషయనుపేరిటిప్రియంబునం
బెనుపబాలచంద్రరేఖయుంబోలిదినదినప్రవర్ధమానయైతల్లి
దండ్రులకునుల్లంబునసంతసంబువెల్లింగొలుపుచుండెనంత॥

శా॥ ఆరామామణియొక్కనాడు దనహర్మ్యాగ్రంబున న్హేమడో|
లారమ్యస్థలిబుట్టపాసుపునబాలన్ పాదపద్మంబులన్|
యూర్వరం బొప్పగనిత్తమేనబడిబాయన్నిద్దురం జెందెనా|
నారాంగంబులగా మినీజనములక్ష్మాణంబుగా పొదగన్॥

తే॥ వన్నదునుజూచివినియనునెరుగనట్టి|నూనసాయకమద్దులసూనుడైన|
ఘనటపెంపునగలలోనగాంచి శిష్ఠు|లెలరతిసౌఖ్యవయునదేలి వెలుగాంచి|
చుకలయనియంటినేని మదిగాసి యనె నిజమేని నాదు తో

గలయఁ గలేక యుంతునె జగన్నుత వీరు దుదారుఁ డీగతిన్।
గలచ దలంచి మాయ ప్రదిగంబుగఁ జేసెను కాకయోగతిన్।
గఱయును నిక్కముం గలసి కానగ వచ్చునె ముజ్జగంబులన్॥
చ॥ కనుఁగవ నీరు నించుఁ గరకంజములల్లన మోడ్చి వ్రేళ్ళుకర్ణము।
ద్దునకును మోవి నొత్తుచును దోయి బయల్పడఁ గంగలించు జా।
క్కన కరుణింపవే యనను కానెక యుప్పుడు నవ్వి నీవిస।
ర్వ్యన విధ బారమే నగుదు పారగ సీత్కృతి శ్రీయు నెంతయున్॥
ఉ॥ ఏమిటికింత యుల్కి నను నేతుని దారితి ప్రాణనాథ నీ
సామె పదాన్నైతి మనసందున నెంతొ కయడ్డ పాట్లటు।
లామెగ మెచ్చి చూచి మనుగందుల నెవ్వియు నెంచినన్నినీ।
కాముని బారికొప్పుసము గాను నరింపక ప్రాణమెత్తవే॥
చ॥ అలుక లుజెంది కన్నగవ యుల్లన మోడ్చిన నన్నజూచి నీ।
వలరగ బుజ్జగింపగ ప్రియంబులు లేదుర నవ్వితే లయూ।
దలచితి కాచెలంగజ నితంబగు వెన్నెల చేత నాకనూం।
గలువలు మోడ్చి మానుపనని కాతగ దైవర బాంధవాననా॥
చ॥ తనువున వింత గాల్చుడిని దర్పకులు దుఃదయం మాలినెంచగోర్।
రెను నిలు శోకతేమె   మ్ము నకున్ నాకు నోదెనో।
గానగు నికప్పురంబుసె క్రుక్కిడు గొందును వేడివెన్నెలన్।
మను గడు నొప్ప సూనముల నంచిన పానుపనబ్బ వాంతు నో॥
చ॥ అనుబయలాలకించు హృదయంబున బాయని నాధు జూతగా

గనుగవమూయు వైత్రాల బాదగా నగవచ్చినయట్లునైన గ్రు।
క్కన బనిపట్టు జూచు బాదగా నకకన్నుల నీరునించు లూని।
ననిచినయట్టి కూరిమి ఘనంబుగ మారుని బాడి కర్గవెల్గు॥
ఉ॥ హారవము భారమై మణిగణాకరబంధురసౌధరంగసం।
చారము దూరమై తనవు సంగతినొప్పెడు చందనాది శృం।
గారము భారమై చెలియమై వడి నెమ్మిలాయు నర్పునట్టి రా।
కీరము వైరమై నిగూఢిగే సరిమధ్యకు నొక్కపెట్టు నన్॥
వ॥ ఇవ్విధంబున నవ్విలాసినియు వ్వలరాజు వారిపువ్వుల వింటి నారి
కర్గవెల్గు॥
చ॥ సిరి మొకమింత వంచి యొందబాందిక పోలము సందు హస్తపం।
కరుహము జేర్చి యూరుపుల కాకలచే తగరుంగునట్టి మం।
గరగను దోయి నీట నొడికంబుగ నాప్రుష్పముగాంచ్చను జారగా
చరణసరోరుహంబున రసాస్థలి రాయుచు నూరకుండి నన్॥
వ॥ అయ్యవసరంబున నలికభీత శతమయూఖరేఖయగు చిత్రరేఖ
యనందత్రియసఖి పంచబాణదోదూయమానసయగు న
మ్మానిని జేరం జని యిట్లనియె॥
తే॥ నీమనంబున దగిలిన నెవ్వఁ డొల్లు। బలుకునా తోడ నాతోడ పద్మనేత్రి।
దాచనేటికి నెనరుగా దాభవన్మనంబు సంతసపెట్టెద నమ్మ మబలు॥
తే॥ మఱియు నెక్కవిధంబున మాయొరుంగ జెప్పదన్నిర హావేదన జెందువారి।
కాయుబుం డోయుటంచునా కాయబుంధు। దిరుగుచున్నాడు వలపుల దిమ్మకాడు॥

వ॥ అని చెప్పిన నప్పరాంబుజముఖి యప్పురగంధికి నిట్లనియె॥

క॥ సుకుమారతనుఁడు నభినవ। మకరాంకుఁడు చంద్రసముఁడు మానవతీరం
జకుఁ డగునొకఁడు ననుఁ గల। జికురంబులు దిద్ది కళలచెగరగించెన్॥

క॥ ఆరాకొమరుని నన్నుం। గూరిచి నంబ్రతుకుదాన గువలయనేత్రా।
నా రీతి యెల్లజెప్పితి। బోరామి దలంచి నీకు బొంకక యనినన్॥

వ॥ ఆ చిత్రరేఖ యిట్లనియె॥

తే॥ గణన కెక్కిన మూఁడులోకముల వారి జిత్రపటమున వ్రాసి రాజీవపత్ర।
నేత్రి నీప్రాణనిధుఁడు నా నేర్పు మెరయ। నంచు నీపతి జూపుమా నతని దెత్తు॥

వ॥ అని తదనుమతి యొక్క యేకాంతస్థలంబున కరిగి యాకాంతామణి
ముల్లోకంబులయందు బేరుగల రాకుమారుల వ్రాసి తెచ్చి యువ్విది
యముందటం బెట్టి॥   (పన్నగేశ్వరుల జూపి మధ్యలోకంబు)

తే॥ స్వర్గలోకంబు దేవతావరుల జూపి। యురగలోకంబు భూపాలమండలంబు।
జూపుచో కృష్ణపౌత్రుని జూపె నంత॥

తే॥ సిగ్గుతోఁ దబులు కలుచెంగవించె। నవ్వుతో గూడ జమట యాననము నిండె
సంతసముతోడ గద్గదస్వరముని గడెఁ। గామినీమణి యాతని గాంచినపుడు॥

క॥ ఆసన్నయొరిగి బాణసు। తాసఖియా కృష్ణపౌత్రు దననేర్పునసం।
తోసంబు దనర వ్రాదు వా।బాసంపద నిట్టులనియె జగతీనాథా॥

క॥ వనితా యీతఁడు కృష్ణుని। మనముఁడు ప్రద్యుమ్నకుమారుఁడు నామం।
బున ననిరుద్ధుఁడు సంగర। మున ననిరుద్ధుండు రూపమున గురుమీరున్॥

వ॥ అని చెప్పి॥

తే॥ కలకల నవ్వియా కలకంఠి కలరవమున దన ప్రాణసఖి గారవమున బలికె,
పలుకు బలుకున గపురంపు పలుకులొలుక దేనియలు చిల్కమానంబులానదాలుచు॥
తే॥ అంబుజానన యెంతగ యత్నశీల వాడె, రేయిన స్వాంత జేసి కుమారి మిషు టించి,
చెక్కుభంగుల నా తోడ చెనగియుష్టు, దూరకున్నాడు ముగ్ధుడు కోరియనంగ॥
వ॥ గాపున చెలియా నా మాది మత్స్వంబు నీ మనంబునం గలిగెనేని నన్ను
మారుని బారికి నెలపెంపుచేయక యిప్పంచబాణుని కుమారు నిం
గూర్చి కూర్చిన తనంబు మీరు వని చెప్పిన యప్పాలంతుకయును
మతి యప్పుయప్పుణంతుక మనోవేగంబునం ద్వారకానగరంబున
కరిగి నిజరమ్య హర్మ్య మధ్య కాంచన ప్రేంఖాళికా కుసుమశయ్యా
తలంబున బ్రియాంతిక సుఖనిద్రాముకుళితనయనుండగు నని
రుద్ధుం దన మాయాబలంబు పెంపున మేలుకనకయుండ దెచ్చి నచ్చెలి
యగు నయ్యుపా తల్పంబున బెట్టినం॥
తే॥ ఆ సరసిజనేత్ర యధిక సంభ్రమమున, చిత్రరేఖ దన విచిత్ర వాక్య(~~భణితి~~,
భణితి వినుతి జేసి ప్రాణవల్లభు ననిరుద్ధు జూచె చంద్రరుచిరముఖుని॥
వ॥ అయ్యవసరంబున ననిరుద్ధుండు మేలుగాంచి వింతయై తోచు కాంతా
జన కూర్మ్యశయ్యాతలంబు చూచి కలయో యదార్థంబని చింతించి
ముందటనున్న చిత్రరేఖం గనుంగొని॥
క॥ తరుణీ నీ వెవ్వతె యిప్పు డీయెడి నన్నదెచ్చు పూనికయున నతని కిసవి
స్తర తెదిలిపి యేలుచు యుపాసతి బూపెన్॥
చ॥ కురులు మొగంబునం జెదర గ్రొమ్మెడ దాకించుక వీడ గన్నులం,

జిరునగవుల్ దొరంగ వ్వుదుచేలము జారగ గన్నదోయిత్రా।
మ్మెరుగులు జిందనెచ్చెలియ మేను గరంబున నూది నిక్కి తా।
త్తరమును వేఢ్యలయుంచె నగ దన్నను గామిని జూచి నత్తరిన్॥
క॥ తరుణి తరులు దారొండొరుల మొరగి చూచు చూపులలోనన్
మరు డిద్దశస్త్రముని గుఢించె మనోహరకువలయ మల్లికామహాశుగములన్॥
తే॥ చిత్రశేఖయర్థశేతాంశురేఖలు। లాటకన్నె తోడిబోటి పిండు।
వోడుకొనుచు సేగ మేడవెల్వడి వాకి। తలపు త్రోసి దలపు దారుకొలిపి॥
వ॥ అంత॥
క॥ అందంద బాదముత్తమకమున్ ముందటి కిందిగువ సిగ్గుము నుకొని నిలుపన్
డెందము తియ్యాడ నిలిచిన। మందగమన జూచి హారికుమారసుతుండున్॥
చ॥ తలపున తత్తరంబొదవ తత్తరపద్మము కేలనంటి న౦।
దలిచె వధూటి గంకణము నొబ్బిని నాదము మీఱ వేడ్కయుం।
వలపులరేని పట్టి మగువాడగు వాయున నూరకుండె నా।
నలినదళాయతాక్షి చిరనవ్వు లురెప్పల నుప్పళించుచున్॥
తే॥ అంగుళీయకసౌభాగ్య మరసిచూచు। వానికై వడి గరపల్లవంబు కేలు।
నట్టియుల్లనయూకుసుమాత్రతనయు। డావధూమణి చెచ్చెర నయ్యెతలయు॥
వ॥ తదనంతరంబు॥
సీ॥ క్రొవ్విరుల్ బాగుగా కొప్పునజేరి వేడుకనపము నారులుగు దిచి।
కస్తూరి పత్రభంగములు దీరుచు లీల గరుపారగండయుగ్మంబు పుణికి।
పేరులు చక్కగా బెట్టి   నచిన్నిగుబ్బలు గోరజీవ్రుకజేసి।

చేరంగ దిగులు ముచ్చిక మాటలాడు వైఖరి గళదవము చాక్రముగ బల్కి।
కప్పురము పల్కు గొరికించు కపటమున నుత్తక్కరందందలయధరామృతంబు చెప్పి।
పారవశ్యంబు నొందించి వారి బాహ్యశీలరతి సౌఖ్యజలధి లోనోలలార్చె॥
వ॥ ఇత్తెఱంగున నత్యంత సంతోషంబున నుద్యానవన విహారంబులను
జలక్రీడా వినోదంబులం గపట ఖ్యాదంబులం బ్రొద్దుగడపుచునుం
డెనంత॥
చ॥ అలసత తోడ దగాను ఘన మయ్యెద నూరుహారాజితోడ జు।
న్నులు నలుపెక్కె జూక్క ప్రకసుంగవ తోడుత నంతకంతకె।
క్కలు డెలు పొందె నిక్కముగు కోరిక పీరికలెత్తె మంటి తా।
బులుసు పయిం బ్రియంబాదవె బోటికి గర్భము నిల్చె నంతట॥
వ॥ ఇవ్విధంబున నయ్యుషా కన్యక గర్భంబు దాల్చుట యొరింగి య
వ్వుదియము దుసల్లు విచారించి యాశ్చర్యంబు నొందివందురి
తద్దయు భయంబున రజ్జింది రయంబున బాణుని యొద్దకు నేతెం
చి యేకాంతంబున నిట్లనిరి॥
క॥ బాణుని కరములకు కపీమా భాను నికరములకు మంద పవనుని కుర్
రాని భవద్దూహమున రక్షో నాయక యిప్పుడు యుషకు చూలేర్పడియెన్॥
తే॥ అనియొరింగించి రంత నత్యంత రోషకలుషిత మనస్కుడై యాత్మ కరసహస్ర
శస్త్రములు మంటలు మియ దక్షు బాణుడాయు పార్శ్వ హార్శ్యంబు డాయనరిగె॥
చ॥ అలసత తోడ సన్నసల నంటిన లత్తుక బొట్టు తోడచె
క్కులు గనుపట్టె క్రొన్నెలల గుంపులతో బాలయల్లకా కలం।

దులదులరాలుచందములతోడ నయూరపురీతి విత్తకుం,
తలములతోడ నింపెసగు దర్పకనందనుఁ జూచె నత్తరిన్॥
మ॥ కనిభీమంబుగ బెట్టిదప్పి చటులోగ్రస్ఫూర్తితో నార్పియు౯,
దనుజేంద్రుం డరుదేరఁ జూచి కుసుమాస్త్రప్రోద్భవుం డున్నతి౯
ఘనబాణాసనపాణియై యదిరి దర్పాసార్వభౌమున్మహా,
శనికల్పాశుగకోటి నేసి పటుఘోషం బెచ్చగా నార్చిన౯॥
వ॥ ఆయ్యవసరంబున నారాక్షసేశ్వరుండు నక్కుసుమసాయకసం
భవుం డగు ననిరుద్ధుం డేసిన యాశుగంబులు నడుమ నఖంతత్రై
పుడమిం బడునట్లుగా నెంనరించె నంత నెండోరులు దమయుబ్బుల
విడిచెప్పి పెరుగు మచ్చరంబునం బోరుచుండి రందు॥
ఉ॥ ఆ దనుజాధినాథుఁడు భయంకరవైఖరి పారిజాతబా,
ణాదిసమస్తసాధనవిహారము సల్పుచు బాణికామన౯,
ఖేదము దైత్యమోదమును గ్రీత్వడబన్నగపాశరాజిచే,
రోదశి వీలనార్చి యనిరుద్ధుని జెసె నుద్ధతి౯॥
వ॥ తదనంతరంబు॥
క॥ ఆ వార్త నారదుండు చని, యా విష్ణుని కెరుగజెప్ప నతడుం ఘనసై
న్యావళులతోడ నగ్రజుఁ, తో వేగమె తోడ వచ్చె దుర్వారగతి౯॥
వ॥ ఇట్లు వచ్చిన॥
ఉ॥ యాదవులెల్ల గబ్బుమెర యర్కబలినందనుపట్టణంబు ప్రా,

సాదములెల్ల గూర్చి వనసంఘములను గ్గు గజసి గొపుర,
క్రోధమొనర్చులయున్న తప్పగొట్టులు త్రోచి సమస్త దేవతా
హ్లాదములుగాఁగ దోర్బల విలాసము చూపిరి దైత్యనాథుఁడు౯॥

క॥ తనబలములతో డగూడ దన్నను సన్నుతిజేసి పిల్చిన నవ్వచ్చితినే।
సు నాగణములతో కృష్ణుని రణమిపుడు చూడ నరేంద్రా॥

ఉ॥ మారుడు మేకుమారుడును మాధవుడేనును శీరపాణియున్
ధీరుడు కూపకర్ణుడు శినిప్రవరుండును గబాశ్వ యుర్రణంబో।
దారబలుల్ పదాతులరాతులుమ్మటన్
శూరతనప్పుటొంతి మిచ్చోద్యము నంది సురల్గనుంగొనన్॥

వ॥ అప్పుడు॥

క॥ హరిబలముచేత బలముగ్గి హరిచే మద్బాహు సత్త్వమణగియు బాణా
సురుడు గడుభక్తి దాటక ఉరుసంబోరతి మిగోపముననుజేంద్రా॥

వ॥ తదనంతరంబ బాణుండు క్రీడాబలుండై సాటి ద్విష్ణుండగు శ్రీ
కృష్ణుని తోడం దలపడిన సంగ్రామంబు భీమంబయ్యెనంత నాకృ
ష్ణుండు దనచక్రధారచే విచిత్రంబుగా నబ్బాణుని బాహుశా
ఖలు వేయు మదలంటనరికి మెండుపరచిన నస్తతుబ్బజార్థం
బు కరంబరుదుగా రెండు కరంబులిప్పించి తినంత నబ్బలితనయు
సంభావించి యు పాసమేతుండగు ననిరుద్ధుండుదోడ్కొని సక
లబలంబులం గొలువ ద్వారకానగరంబునకరిగి గావున కృష్ణుని
వలన నిస్తరణిరి కోరాదని యుప్పరమేశ్వరుండు ప్రమదగణం

బులుగొలువఁగైలాసంబునకుంజనినఁ

తే॥ ఆచతుర్థనుండ నత్యంతభయవిహ్వలాత్ముఁడగుచుఁ జడియుచు నదియపేక,
యతివికారబుద్ధి నాహారనిద్రావిహారసౌఖ్యములకు దూరుఁడగుచుఁ॥

వ॥ కొంతొకచింతించి కమలగర్భు నారాధించిన॥——

సీ॥ పాలునీరును నేరుపరుపఁజాలినయట్టి పుంబుగుబాబామింటుపుటములుబుక,
బసిఁడివన్నియ యమించుపైమించుదళుకులు బాలాతపప్రభఁగేలిఁబెట్ట,
ముఖనీరజమున సమ్మోదంబుతో నిర్వి పలుకులబోటి విభ్రమముమెరుప,
సకలలోకములకు జననకారణమైన తనదుచిత్తము కృపననిగిపెనఁగ,
సర్వదివిజులు దిక్పతుల్ సన్మునులును, గొలువదన్మంత్రమహిమంబు దలపనరిది,
గీ॥ గా నా కమలగర్భుండు కతురయమున, వచ్చి యానరనాయకునెద్ద నిలిచె॥

వ॥ ఇవ్విధంబునఁ బ్రత్యక్షుండైన యవ్వేలుపుబెద్దం గనుంగొని యుతండు ప్ర
ణామంబాచరించి యంజలిపుటంబులు ఘటించి యిట్లని విన్నవించె॥

చ॥ బలరుహగర్భ నన్ను మురశాసనుఁడూరకవైరమెత్తి క,
ట్టలుకహరింపఁబూనె యది యవ్విధంబున నెమ్మనంబులో,
పలమెఱుఁగంగ నీచరణపద్మము నశ్శరణంబుఁ జొచ్చితిం,
కలఁకయణంచి కావుము జగన్నుతకీర్తులు మిన్నముట్టఁగ॥

వ॥ అనవుడు వాణీవల్లభుండు క్షోణీవల్లభునకిట్లనియె॥

సీ॥ పురుడువెళ్లకముందు పూతనాకుచదుగ్ధములనెల్లద్రావించి గ్రోలిచంపె,
పసిబాలుఁడగునాడ బండిరూపమునైన దైత్యవీరుని గుసులకు విరగదన్నె,
నెడదాదిప్రాయంబు వాత్యారయంబున నెఱయ తృణావర్తు నాలమిఁగూల్చె,

నడిచియాడెడు నారదఁడు నద్భుతంబుగా లీలమై మద్దులు నేలగలిపె।
బకుని చెండాడె వత్సకుబారి సవరాజి యువర్యుయియున్న దానవుబిలుకు మ్రొప్ప
బాలవత్సాపత్మ్యదగు నన్నభంగపరచె। మనుజమాత్రుండె కృష్ణుండు మానవేంద్రా॥
క॥ అనవుడు నమ్మనుజేంద్రుఁడు। వనజాసనుతోడ ననియె వాణీశ నినుం।
గనుఁగను ప్రామగద్భిత దుచావె నేయన నతనికి దెలియగ యాతడిట్లనియెన్॥
సీ॥ ధరణీశ యొక్కనాఁ డరుదుగా కృష్ణుండు దన తోడ గోపనందనులఁగూడి।
బృందావనంబున నగ్రేపులమేపుచునా కొనిచల్దిజలాశయంబుదరిని।
జలికాళ్లు దానారగింపుచునే నేగి అతనిమహిమయునేదగనెరుఁగదలచి।
యాబాలవత్సలదలకింపనా కృష్ణుఁ డవ్విధమెఱిఁగియు నవుదానకొమరు
వేగలున్నటుగొబ్లతలకు నాలకు నమ ముద్దుగాదగనొకవత్సరంబరుగు
నంతనే వచ్చినంత చతుర్భుజాకృతితో నాకు దోచె మరియు॥ 2
తే॥ బాలవత్సకములయందు పార్థివేంద్ర। శంఖకౌమోదకీచక్రశార్ఙ్గకరుఁడు।
కౌస్తుభోరస్కుఁడును నీలకాంతితనుఁడు। నగుచు బోడకట్టె నంతనే నన్మహాత్ము॥
క॥ చరణావళులకు నారగితిమచ్చిరముల ధ్రద్రేణుపటలిచే భ్రాంతమున్లా।
పరగగనానందాశ్రులు। గురియగనాదేవు కడమ ముళ్ళితకరుఁడనై॥
మ॥ శివ సర్వాత్మక వాసుదేవ హరి రాజీవాక్ష గోవిందమా।
ధవ దామోదర భోక్త సృష్టిగదా ధారప్రపంచాత్మదా
నవసంహారక చక్రపాణి మునివంద్య బ్రహ్మవైకుంఠవి
ష్ణు విరాజిత్పాదయాదవేంద్ర సుగుణా నారాయణా భూధరా॥
క॥ అని సన్నుతించు కృష్ణున। కు నునే దొంగిలిన బాలకుల క్రేపుల గా।

కృష్ణ నిష్పత్తి నవి గావున ననగాని సుగా వనొంపనని యబు త్తరింగ॥

వ॥ తదనంతరంబు॥

(+వైరపు మాటి|

తే॥ అఖిల రాజ్యంబు పాలించు నేర్పు లుడిగి దొరలను పలాలనము సేయు+
యంబు జాత్రలలతో గూడి సయ్యాటమెడ వియాత్ర పాలుం దుర్భీతి నిట్టని తలంచు

తే॥ హరి ప్రతిజ్ఞ చేసె శరములచే నొంచె| చక్రధార నొంచె సంగరమున|
నొక్కమాసములో మహాద్భుతి నన్ను జంపనందు గొన్ని దినములరిగె నిట్టు॥

వ॥ అని బహుప్రకారంబుల పరితాపంబునం బొరలు నా చతుర్థను
సమ్మేళంబునకు నొక్క భిల్లుండు తరుగుదెంచి కేలు మొగిడ్చి॥

క॥ జనవర మనపాలములు కర్జులను దునుము గృగయుగు మితితో నరుగుదెంచినవా|
తని విన్నవించ సంతసమ్మున జెందియ తడు చిత్తమున నిట్లనియె॥

క॥ కాయమునకు ప్రాణములకు నేయక్కర యట్టి చావిమి యెనరునకు బ|
ద్వాయు తలోచనునకు| నేయనువు నమొరగియె తనికిది యొరిగింతుజ॥

వ॥ అని కొంత దడవు చింతించి శౌరి పేరను దువక శరణు వేడదని తలంచి
చంచు మార్గంబున వెంట నరిగి॥

క॥ కనుగొని లెంనా చతుర్థను| మనుజాధీశ్వరుడు| శూరుం మందరధీరుణ్|
గీర్తి విహారుణ్| వననిధి గంభీరు జంభవైరి కుమారుణ్॥

తే॥ కని మనంబున భయభక్తి ననగిపెనగ| గానుక లుత్ప్రాల జాలుపగా నమర్చి|
చక్క జాగి విముక్త హస్తములు మొగిచి| వినయము ననతని కిట్లని విన్నవించె॥

క॥ మిన్నక బలియు తాకతునా| మన్నిగొనంబోని మెరయ మనమెరియంగనా|
పన్నశరణ్యుడవనిని| మన్ననగని వచ్చినాడ వలనుఫు మునన్న॥

తే॥ అనుచుగ్రుమ్మరప్రొక్కి యర్జునవిభుండు। లేవకుండినహస్తరాజీవమునను।
నతని బ్రియమున నెత్తి యర్జునుడు బలికె। నినుబ్రియంబున గాచెదననుచు మరియు॥

మ॥ మనుజాధీశుల జంపనెల సకలామర్త్యుల్ దగన్ లేచివ।
చ్చిన శ్రీకృష్ణుని పాదమాదనిను రక్షింతుం భయంబెద్దిన।
మ్మునరేంద్రా వినుమత్ప్రతిజ్ఞ ~~[illegible]~~ భవనంబుల్ సాక్షిగా గావకుం
డినమస్త్రాద్యము నాదు నిష్ఠుర కృపాణిం దెచ్చుకెందు నవ్వడిన్॥

వ॥ అనియా చతుర్థనమనంబున నమ్మకబాతవము నట్లుగా ఘోరప్రతి
జ్ఞ చేసి యనంతరంబాతండును దానును ననేకాక్షోహిణీబలం
బులతోడ రణంబుజేసి యతని చక్రధారచే ధర్మనందనుం డో
క్రరుండును దక్షనందనసమశి క్రమ్మరం దత్కరుణాకటాక్షం
బున బ్రతికితిమని కలగాంచి యదరిపడి లేచి అప్పార్థుంతు అ
ప్పార్థివునకు నిట్లనియె॥

ఉ॥ ఎవ్వరు నీకు వైరి గతమెయ్యది నీయెడ వైరమెత్త నీ।
కెవ్విధి భీతి బుట్టెనె పవేంమి సమస్తము చెప్పుమన్న వా।
డవ్విధమెల్ల దెల్పుటకు నై కరయుగ్మము మోడ్చి పల్కినా
కవ్వడితో యుతం దనమొగంబున దీనత నంకురింపగన్॥

తే॥ కాననంబున నొందు తురంగంబు గాంచి। దానినెక్కిన నతి విచిత్రంబుగాగ।
దివ్యలోకంబులకునేగి తీవ్రమెసగ। మగుడి ఫల్గుణ యాకాశమార్గమునను॥

తే॥ యమునమీద వెతలయ రుడేరనత్తురం।గా శ్వఫేనమంబు జాన్వహస్త।
జలములోన బడిన నలిగి యాతడు నన్ను। జంపబూనె నాలకు చక్రమునను॥

క॥ అదిగారణమున భీతిం, గదిసిన డెందంబుతోడఁ గమలోద్భవ రు-
ద్రదిగీశులఁ గావుమనిన, నదిదము చేఁ గాదటంచు నరిగిరి యంతన్॥

వ॥ దురంతచింతాక్రాంతస్వాంతుండనై యుండి మద్భాగ్యవశంబున
నీ చింతాసముద్రంబు నీ కరుణాకటాక్షంబున నావచే దరింపం
గంటి మంటినని విన్నవించిన॥

ఉ॥ ఆ నరనాథువాక్యము భయంకరమై తన వీనులందు నుం
గ్రానలకీలపోకి నత్రియంబరితాపము నందఁజేయఁగ
న్గానలను నశ్రులుప్పతిల గుండెలు ఝల్లన వెచ్చనూర్పుచు
న్మానసవీథి జింతిలుచు మ్రానుపడియుండె నరుండు దుఃఖియై॥

వ॥ ఇవ్విధంబున గొంతదడవు చింతించి తనలో నిట్లని వితర్కించె.

తే॥ ఏమిసేయువాఁడ యిట్టి దుస్సంధికి నేటికే గుదెంచి తీపాలమున,
కేత నుండి వచ్చె నీ నృపు డిచటికి, వీనిఁ గావ నేల పూనితి పృథు॥

మ॥ మునుపే యూతఁడు కృష్ణుపేర్కొలిన సన్న్యాసంబున న్జెందకే,
మను దుర్దదద్విభుతో రణాంగణమునన్ మార్కొలు గల్పించెనే,
మను దుర్దైవము మాకు నెల్ల దనువున్ బ్రాణంబులున్ రక్షకుం,
డును నైయుండు నుదేశికుండు నని కృష్ణుండే కదా చూచినన్॥

తే॥ అట్టి పరమాత్ముతోడ తానేననియు నరచ్ఛా డెట్లు దేహంబుతోడ జయించవచ్చు,
నెట్లు తని గాచు టెట్లు దీనికేమి సేయుదు నిందరకేది గతియొరా॥

తే॥ వాసవంతటివాఁడు సంగరస్థలమున నెదిరించి ధరణిగూలె,
మరియు దక్షటిరిపువీరవరం డెలంబు,

పలుకుమా కానీ సరోజాక్షు పెంపుచేత
నరుతనా కథ యంత భండనమునందు
నిల్వగలనె యటంచు వెంతయు నతండు॥

వ॥ తన మనంబున నిట్లని వితర్కించె॥

క॥ తన తనువు నిలుపుకంటెన్ దనమాటనిజంబుసేయ దగుధీరులకున్
దన పలుకు నిఖిలసురలకు దనువొసగ దధీచి కీర్తి ధన్యుడుగాడే॥

క॥ శరణాగతు దగు వానిం గరుణం దనువైన నిచ్చి కావగ దగు భూ
వరునకు బత్రికై దన శరీరమాంసము శిబి యొసంగడె గరుణన్॥

క॥ జీమూతవాహనుం డొకపాముకై విహగపతికి ప్రాణములీడే
యామాట సూర్యచంద్రులు భూమియుగల కాలమును విబుధస్తుత్రా

క॥ శరణాగతు   బరగమిధ యాగవర్గము పుణ్యం
బరుడుగచేకొనతే దా నరకములం గూలి వేదనల బడునెపుడున్॥

క॥ కాపున శరణాగతునిన్ భూవరుగాచె దసమీర భూమిన్ హరిచే
జాపైన లెస్సయటుగా దా విజయంబైన మిగుల ధన్యతగాదే॥

క॥ తాతకు నధర్మసూతికి నీతెరగెరుగంగజెప్పి యొసనుర్ వారున్
చేతనగు కొలదిబెనగెద మాతల మర్త్యదైవమున్న దని యాతనితోన్॥

క॥ అనఘా యిష్టుడు నీపురమున కరిగె నీకు సైన్యములం గూడి రయం
బున రమ్మని పంపెను సురేంద్రనందనుండు తపుడు తని పురమునకరిగెన్॥

వ॥ ఇట్లు ర్జునుం డరిగిన యనంతరంబ యాచతుర్ధనఖనాయకుండు

మనంబున సంతోషంబు నొంది తనకు నిజరాజధాని యగు కుండిన
నగరంబున కరుగ దెంచి కతిపయదినంబు లుండి చతురంగ బలస
మేతుండై యమరావతీ పురంబునకుం బోలిన యింద్రప్రస్థపురంబునకుం
జనుదెంచి యుండు.

చ. అని తనూభవుండు దివిజాధిప నందను డుంగవల్లు దం
బున గొలువై   రభూషిత సాధవు సందు కామినీ
జన వృదు హస్త సంకలిత చామరవీజన జాత వాతపో
త నికర లోలకుంతలుని ధర్మతనూజుని గాంచె వేడుకన్.

ఆ-3.
తే. కని యుపాయనంబుగా మత్తకరులు
మణులు మృగేంద్రగామణులు దురగ
రత్నములును వర్ణ.రాసులు బ్రేమన
మర్పణంబుసేయ నతడు మెచ్చి.

క. ఆ నరనాయకు నకుస, స్నానంబొనరించి నవ్వమణి పీఠికా
సినుఁ జేసి సురేశ్వరసూ, నుని దెస జూచి ధర్మజుఁ డుంగడు సన్నన్.

తే. తేతడే భూమి విభుడు పేరేమి యిటకు
రాక్రియోజనమేమి దిగ్రమవము తోడ
తెలిసె ప్పుమటన్న నాదేవరాజ
తనయు డిట్లని పల్కె హస్తములు మొగిచి.

చ. అనఘ వరేణ్య కుండిన పురాధిపుడీతడు పేరతుంచ తు
ర్థనుడను నాతడీను మృగరాజిన ణంబగ వేటబోయియు.

తనచటికే గుదెంచి కపటంబున బల్మను నన్నిరోధి రాయు।
కృష్ణుఁడు చంపబూనె తగ గావుమటంచు మహార్తితోడుతన్॥
తే॥ శరణు చొచ్చిన వారి రక్షణము సేయు। వలయు వీరులకని తుదిదలచి కావ
బ్రతిన చేసితి   తరణంబు శౌరివైరి యని చెప్పనే తండ్రు వసుమతీశ॥
క॥ శ్రీవిభుని తోడి వైరము। భూవరు ప్రాణంబు గాచు పూనికయును నా
కే వెరవున గూడెడునని। దేవరకె తెలింప నరుగుదెంచితి భీతిన్॥
తే॥ నా ప్రతిజ్ఞయు నీతని ప్రాణములు గావ ~~స~~
నే విధేర వరు నట్టి దూహించుమనుచు ~~ఖే~~
ఖేదమున మీద వ్రాలిన పార్థు జేర।
దిగిచి యిట్లని పల్కె యుధిష్ఠిరుండు॥
మ॥ సకలాపాయ వి~~నా~~దారణుండు నయశాస్త్రప్రౌఢుడాయోధనో।
త్సుకు డుద్దండ విరోధిసంహరణ దక్షుం డుగ్రశస్త్రాస్త్రజ।
లకళావేది గిరీంద్ర ధీరుడు సదోల్లాసాత్మ పంకేరుహా।
ఢు కళంకం బుండగు కృష్ణు నోర్వ నజ దుర్గాధీశులున్ శక్తులే॥
క॥ హో నా శరణాగతుకై। మేనులు హాని కొసగి కీర్తి మించి సురేంద్ర
శ్రీ నెగడెద మిది విడచిన। హీన ప్రబ్రతుకేల రాజ్యమేటికి మనకున్॥
తే॥ వాసవాత్మజ మును నీవు జేసినట్టి। ప్రతినయే మత్ప్రతిజ్ఞయూరాబు గాదు।
ననుచు దమ్ముని నూరార్చి యా మహీశు। భయము మాన్పియు సంతోషభరితు జేసె॥
వ॥ ఇవ్విధంబున నమ్మహాపతి యగు చతుర్థను భయంబు దీసి యయ్యబ్జాత
శత్రుం డంతఃపురంబున కరిగె నని శుకయోగీంద్రుండిలావంతునకు

జెప్పినవిధంబె జేంగించినయటమీది వృత్తాంతంబేమని యడుగుటయును.

మ॥ అశకృత్తారినికాయకాయబుధధాధృష్టాత్మసంజాతభీ,
మసభోద్భాతసమానమానవధరాకందారమందారము,
ఋ్యసమస్తగ్రహదత్తరాజ్యబలభోగశ్రీయశోనిత్యని,
త్యసముచ్చ్రితకృష్ణకృష్ణమకుమారామారజిత్ప్రాభవా॥

క॥ ఉర్వీదేవసమూహా! శ్రీర్వాదసమేధమానసింధురతురగా,
ఖర్వశ్రీసంతానా! గర్వతరిప్రహరణాచరణకౌక్షేయకవా॥

తోటకవృత్తము.

కరుణాకరమానసకస్త్రయశః పరిపూరితనిర్మలపద్మభవాం,
తరమారమణీమణినాథపదాంబురుహద్వయపూజనపుణ్యనిధీ॥

గద్యము॥ ఇది శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్రపవిత్రచరికొండ తిమ్మనామాత్యపుత్ర సకలవిద్యాపారీణ శతఘంటసురత్రాణ సుకవిజనవిధేయ ధర్మయనామధేయప్రణీతంబైన చిత్రభారతంబను పురాణకథయందు పంచమాశ్వాసము.

14

శుభమస్తు.

చిత్రభారతము.

షష్ఠమాశ్వాసము.

క॥ శ్రీయువతీకరుణాదీర్ఘాయతసంపద్విశేషహర్షంభూరుహా
ధేయశశిదానహారిగౌభాయన్మలపల్లి మాదయప్రభుపెద్దా॥

వ॥ అవధరింపుము వ్యాదుమధురవచనరచనా మునిజాతుండగు
సూతుండు హరికథాశ్రవణాహ్లాదులగు శౌనకాదులకునిట్లు
నియెనయ్యజాతశత్రుండభ్యంతరమందిరంబునకుంజనియంత
వృత్తాంతంబును గుంతీద్రౌపదులకెఱింగించి భీమార్జుననకుల
సహదేవచతుర్థనసమేతుండై నిజబలంబక్షౌహిణీద్వితీయంబు
నుంగాఁ ఉపగరినగరంబునకరిగి తమతాతయగుభీష్మపావికిం
జనియతనికిఁ బ్రణామంబాచరించి తదనుజ్ఞాపూర్వకంబుగా, నుచి
తపీఠంబునంగూర్చున్నయంత సహాజసంభాషణంబులాడుం-
చు నాదేవవ్రతుండా ధర్మనందనునకిట్లనియె॥

తే॥ పాండవాగ్రజయూమినె పంబుగ వినెఁ దమ్ములును నీవు యధికవేగంబుతోడ,
నిచటికేతెరనేమానవిశదవృత్తి విధంబంతయును నాకునెఱుఁగఁజెప్పుము॥

సీ॥ అనవుడు ధర్మనందనుడుగేలుమొగుడ్చి యయ్యమహాత్మునితో ననర్జునంతునను,
వేటబోయినయట్టి విధంబును గుండినాధీశుడు వచ్చి ప్రార్థించుటయు
నతనింగావఁబూనియని మిషేశ్వరసూతి ప్రతినగావించినపద్ధతి
యును, తమ్ముని మాటయుద్ధతి మీర చెల్లింపనెడ బద్ధచందంబు, ను
చితభంగి॥ తెలియచెప్పిన నాతండు కలకనొంది, వేడినిట్టూర్పుని
గుడించి విషమకార్యమయ్యె కృష్ణునితోడ కయ్యంబుకలిమినను

చు చింతించె యుల్లమున నతనితోఁ దు॥

శా॥ భద్రేభాయితసత్వశాలి సమరప్రౌఢప్రతాపాఢ్యుఁ డ
ఛ్ఛిద్రప్రాభవుఁ డుగ్రవైరిదనుజశ్రేణీతమస్సూర్యుఁ డో,
షోద్రేకుండు గుణౌఘభూషణుఁడు నా సాయుద్ధద్వంద్వుని,
ర్నిద్రాయుద్ధాత్యంతునన్నైన శౌరిం రయనిలో నిల్పేసహారుం దోప్పనే॥

క॥ ఎక్కడి చతుర్థనుండి టుద్రిక్కాని యేతెంచె పుండరీకాక్షునితో,
నెక్కడి పోరాటము మన, కక్కట సమకూడె దైవ మమా యని మరియున్॥

క॥ వెలిదనరు వెలురు లగుదును, నలఘుమతిస్ఫురణ కరతలామలకముగా,
దెలియఁగ గబ్బితనంబున, బలికిన నగఁ దాం దునెట్టి బలియునైనన్॥

మ॥ వనజాక్షుండంబలి వేత జేసె నలదేవజ్యేష్ఠు శీర్షంబు బోఁ(వ)
నెంనరించెఁ వురురూపుమాని నమరప్రాతీశు నెంచెం దజో
ధనులెల్లం బ్రతి వాసరంబునను   నమః కర్మణే,
యనుచుఁ ప్రెక్కగదానిఁ గల్వ మనశక్యం బౌ విచారించినన్॥

క॥ కావలసిన యర్థంబులు దైవప్రేరణము కతన దానె యగుచున్,
గావున నర్జునదూరం, గావల రాజ   దగు మనకున్॥

క॥ అని యాగంగానందనుం, దనిపిన ధర్మజుఁడు వేత్రనవనీనాథుం,
డును దమ్ములతో జనుదే, రనరిగ ధృతరాష్ట్రమందిరము నతం డనఘా॥

వ॥ అదియు శరచ్చంద్రచంద్రికానూనప్రభాపటలచటులహీరవార
స్థగితహేమకుంభవిరాజితంబును బాలభానుభానువిజృంభమాణ
మాణిక్యబద్ధసమిద్ధభిత్తిమనోహారంబును శుద్ధస్ఫటికఘటిత

ప్రాంగణప్రదేశంబును నానావిధవిచిత్రవితానసంతానసముల్లసితో
పరిభాగంబును ముక్తావల్లరీప్రభాఝల్లరీతోరణాలంకృతంబును
వివిధమణిగణరంగవల్లీవిలసితంబునునై సరోవరంబునుంబోలె రా
జహంసధార్తరాష్ట్రనివాసంబై హరికథావిలాసంబునుంబోలి
కర్ణానందకరంబై రాజసకృత్యంబు దుశ్శాసనగారవంబై
చండభానూదయంబునుంబోలె శోభితపద్మినీమండలంబై యొప్పు
నందు॥

సీ॥ అంగవంగకళింగబంగాళనేపాళచోళబర్బరసింధుమాళవాంధ్ర।
మహారాష్ట్రసౌవీరఘూర్జరసాల్వమత్స్య।
లాటకర్ణాటమాళవకురుప్రైనసామంతయామునయవనమద్ర।
కొంకయకేకణాటంకణ నకుళిందసౌరాష్ట్రపుళిందపాండ్య।
కాశికాశ్మీరనాటత్రి ఘూటిబోటమళయాళకోసలపుష్పితాది
భూపతులు దొరలు మంత్రులు బంధులు గొలువ నోలగంబు (వే తీర్చు) ధృతరాష్ట్రుండు
తే॥ నిఖిలరాజన్యమౌళిమాణిక్యవిమలకిరణనీరాజితాంఘ్రిపంకేరుహుండు।
నిరుపమానంతసంతోషభరితుడగుచు నిండుగొలువున దుర్యోధనుండునుండె॥

వ॥ అంతనయ్యజాతశత్రుండు భీమాద్యనుజచతుష్టయంబును
చతుర్ధనుండునుం దోడరా ద్వారికులవలన నవసరంబెరిం
గినవాడై కొలువుకూటంబునకుం బని అయ్యాంబికేయునకు
వందనంబాచరించి తనకుమొరగిన దుర్యోధనాదికుమారులను
తక్కినరాజవరుల నాలింగనసంభాషణాద్యుపచారంబులగారవిం

చి కనకపీఠికాసీనుండై యందరు నుచితాసనంబులం గూర్చుండనియ
మించి తత్తదుచితప్రకారంబున సంభావింపుచున్న యవసరం
బున నచ్యుతుర్జునుండు నుంద్రచ్ఛికురానికి నమస్కరించిన॥

క॥ ఆ నరనాయకు గౌరవ। భూనాథుం డెత్తి ధర్మపుత్త్రునితోనీ।
మానవపతి యెవ్వండిల। రానేమి గతంబు గలిగె క్రమమున చెప్పుమా॥

క॥ నావుడు ధర్మజు డక్కురు। భూవరునకు నెంత కరుణ బాంధవం
దేవవ్రతునకు చెప్పిన। దేవన్నరు పూర్ణ్వరాజు దెప్పరముదగన్॥

వ॥ ఇట్లు పలికె॥

తే॥ అర్జునుప్రతిసలోగూడ నవనినాథ। నితని బాలింపు మిందుకై యుబటాకగు।
దెంచినాడెట్టి కర్జంబు దేవవాహి। నీసుతుంతు వినిబ్రోవనే తలంచె॥

క॥ మీమనమున నిక్కార్యం। బేమని తలచితిరి నానరేంద్రుడు కృపతో।
నీమనమున గల్గియుంతగ। నీవు నుజేశ్వరుని గావనెంతునె నాతో॥

వ॥ శకుని కర్ణ దుర్యోధన దుశ్శాసనులు దమలో విచారించి పార్థించియందు
శకుని ధర్మజునకిట్లనియె॥

ధర్మతనయ నీకు దగునె బెలవు బోలనే దుష్ప్రతిజ్ఞ చేసి యిట్లు వలుక
+యాద వెంద్రసత్వమంత యయువు నమెరుం। గురుము గాదె గెలువ గూడునని॥

వ॥ అనుచు గర్ణుండిట్లనియె॥

ఉ॥ అర్జునునంత వాడితని నాదరణంబున గావబూనెనా।
నిర్జరులెల్ల వచ్చి ధరణీవర కోటుల గూడ్చి విక్రమ।
స్ఫూర్జితమూర్తియై యునికి జూచ్చిన వీని వధింప శక్యతే।

గర్వము నందలంప నలకంజదళాక్షుని చెప్పనేటికిన్॥

వ॥ అనిన దుర్యోధనుం డిట్లనియె॥

మ॥ వనజాక్షుండు తనంత చాపగురుడశ్వత్థామయుం గౌతముం,
డును మీరెవ్వరునేను బాహ్లికుడు గర్ణుండున్ మదీయానుజుల్,
ఘనుల్ రాజులు భీమజాద్యసురలున్ గంగాసుతుండాదిగా,
మనసైన్యంబుల గూడి శోభిన రణవ్యూహ మందలి స్థిల్లునేన్॥

వ॥ అనిమరియు వీరాలాపంబులాడి శరణాగతుండగు నీచతుర్థనుం
గావంబూనిన యర్జున ప్రతిజ్ఞలోన వధరునని నిశ్చయంబుగా బలి
కిన యనంతరంబ దుశ్శాసనుం డిట్లనియె॥

చ॥ మనము సమస్త భూవరసమాజము సేనలతోడ గూడి రా,
బను ప్రదవందనా ధరణిపాలురు వచ్చు ససైన్యరాజితో,
గనుక దలిర్ప ద్వారవతికిం జని వేడలు బెట్టి యాచతు
ర్ధనుని భయంబు వాపుదము దానవసంహరు బారదోలుచున్॥

వ॥ నా పుత్రు నాదుష్టచతుష్టయంబు నాలోకించి యయ్యుధిష్టరుం
డిట్లనియె. మనము సకలరాజన్యసైన్యంబుల రావించి శ్రీకృష్ణుని
తలపు దెలియనొక్క దూతంబంపి యతని కార్యంబు దెలిసి సేయవల
యు చందంబున జేయుదము. గాంగేయుడిబ్భంగి నిశ్చయించుననిన
తక్కినవారెల్ల నట్లకాకయనిరంత నంత వృత్తాంతంబు విని
యశేషరాజన్యలోకంబును నిజసైన్యసమేతంబుగా రాబనిచి
పాండవేయుల నిజనివాసంబునకనిచి చతుర్ధనునకు నొక్కహా

శ్వంబు విడిదియొసంగి నియమించి దుర్యోధనాదులును తత్సైన-
భృత్యామాత్య వర్గంబులు న్విడుకొల్పి కొలువు చాటించి, ఆ
యమ్మంబికేయుండు సంజయు కరంబూతగాఁగొని విదురుండు
దోఁతరానభ్యంతర మందిరంబున కరిగె నంత నానాదేశాధీశు
లుం దమతమ చతురంగబలంబులతో హస్తిపురికి రాదొడంగిరందు.

ఉ. భండన భీము విక్రముఁడు బాణకళానిపుణుండు మత్తవే
దండ ఘటాతురంగమ రథప్రకరంబులతో దమత్సవిభూ
మండల నాథుఁడైన యరిమాన విభంజన శాలి యావిరా
టుం దరుదెంచె సంగర పటుత్వమునం గురురాజు వేటికిన్.

ఉ. సింధుర బంధురాశ్వ రథసేవితుఁడై చనుదెంచె సన్నభః
సింధుర మాను జాత సుర సింధుర పాండుర కీర్తి వేడుకన్,
సింధువిభుండు సైంధవుఁడు శత్రు ముఖాయుధ దీప్తితుండు దా
ర్వాంధుఁడు యుద్ధరంగ నిహితాహిత వీరుడు దారమూర్తియై.

క. విందానువిందు లఖిలారిందములు గ్రాహవాహ పరిశ్రమసేనా
బృందముతో వచ్చిరి యానందం బెసగంగ హస్తినాపురమునకున్.

క. మత్తగజ దానధారాయత్త భ్రమర వితాన హారిసవనముతో,
చిత్తము సమెచ్చు చున్ భగదత్తుం డేతెంచె గబ్బితనమెంరవతగన్.

క. క్రోడాకంపిత కూర్మవ్రాత దిశాకుంభికుల గోత్ర గోత్రమరుచ్ఛుం,
ఘాతంబుదియై సమరశ్రీవారతి మీర దృష్టకేతుఁడు వచ్చెన్.

తే. దక్షితారాతి రాజకాంతా కుచాగ్ర(హారి హారగళుచ్ఛ)సంహారచరణ,

కృపాణభూషితనిష్ఠురపాణియుగుఁడు సేనతోఁ గూడ నాసుదక్షిణుఁడు వచ్చెన్॥

క॥ నిజకరిహరిరథసుభటప్రజపాతోద్ధూతభూపరాగనీ
రజపిహితులై కేకయులు। క్షజవుగ జనుదెంచి రపుడు గరిపురమునకున్॥

క॥ అక్షౌహిణి నిజమహాశుగ। లక్షీకృతవైరినృపకలాపశరీరుం
డక్షౌహిణితో బాంచా। లక్షోణీశ్వరసుతులలవు(?) వచ్చెన్॥

శా॥ చండారాయోధనుకల్యుదున్నతభుజాచంచద్గదాదంతమా।
ర్తాండప్రోద్భవతుల్యు డుగ్రరిపువీరస్వాంతుశల్యుండు శ
ల్యుండక్షౌహిణి తన్నుగెల్వగ జయోద్యోగంబుతో
ద్దండప్రక్రియ మించ నచ్చుటికి బాతాళక్రమాధీశ్వరా॥

శా॥ రక్షోనాథశిఖావతంసము సమగ్రప్రాభవుం డుగ్రయు
ద్దక్షోణీతలభీష్మముఖార్తిరిపుకాంతాకంఠసూత్రాంఛిదా
దక్షోక్షుద్రకుఠారహస్తుఁడు సముద్యత్ప్రోద్ధధూమధ్వజుం।
డక్షౌణోద్ధతి వచ్చె భీముఁడు దానక్షౌహిణీయుక్తుఁడై॥

శా॥ అంగాధీశుఁడు చోళవల్లభుఁడు బాంధవ్యప్రీతతేంద్రుండు గాం।
శింగుండాంధ్రవసుంధరాధిపతి పాళిందుండు నేపాళుఁడున్।
బంగాళేశుఁడు మాళవక్షితిపుఁడున్ బానాటనాథుండు న।
వ్వంగక్షోణివిభుండు నాదిగ జగద్వంద్యుల్ నృపుల్ వేడ్కతోన్॥

వ॥ అరుగుదెంచిరి మఱియు మాహిష్మతీపతియగు నీలుండును విద
ర్భాధీశ్వరుండగు రుక్మియును మొదలుగా నానాదేశాగతరా
జన్యులు పదునాలు గక్షౌహిణులతోఁ దంగుండి చనుదెంచిన ద్రుపద

రాష్ట్రానుమతంబున దుశ్శాసనాది ధార్తరాష్ట్రులు తమ తమ మూల
బలంబులేడక్షౌహిణీలుం గొలువ రథాధిరూఢులై యెదురు చని
యారాజసమూహంబు దోడ్కొని హస్తిపురంబునకు వచ్చి యం
దయ్యైరావుల విడియ నియమించిన వారలకు నప్పురంబునం దగ్గ
హేమాద్యానప్రాంగణప్రదేశంబును బట్టుబాలకత్రిక్కిరిసియుండెనంత.

తే. పాండవులు కౌరవులు సర్వపార్థివులును
హస్తిపురమున గూడుట యాప్తచరులు
దనకు వినుపింప గృష్ణుడుద్ధవుని బిలువ
నంపి యంతని తోడ నిట్లనుచు బలికె.

క. తలియు నంనానెయు మునను గలయక కల్లోదకము ప్రకరింపాంతే
యయు గౌరవులిపుడేన   స. కలిన్నృపుల గూర్చినారు దదినగరమునన్.

వ. ఇందు.

పాండవులు నాకు నెంతో పనియు జెప్పి ।
వాని జేయరులజెడ్డి కార్యమెత్తి ।
రెంటనవినుపింపరిందుకేమి పుత్తుబా ।
చిత్రమయ్యాడి బుద్ధినె ధ్రువంచి చెప్పుము.

వ. అనవుడు గృష్ణునకు నుద్ధవుండిట్లనియె.

తే. మనము బంధుల మంధరాత్ముల మయిన । గలుగు నృపులును వారికే కలసినారు ।
రిపుడు కందుననరసి తలంచి చూడ । నింకనొక మాట వినుము నియుక్తులనియె.

సీ. ధృతరాష్ట్రుపైనా ధృతరాష్ట్రుండు వచ్చినాడు బన్నగరాజు గూడి ।

యీరాజరాజుపై నారాజరాజాత్మి యరుదెంచెనొయచ్చులలమి గొలువ।
నీధనంబయియు నయియు నాధనంబయియుండెత్తివచ్చెనొ ధరవరవరవణంక।
సాత్త్వెనగొన్న సాపృపుటులకరతనకా కన్నవీరవిజరణి గూడ।
కారణంబేమియచటికొక్కరుని బంచి। తెలియఁగాఁదగు నిదివిని
వు॥ అనిన నయ్యావద్భాత్త వుండు త్రికాలవేదియంయయ్యను రాజధర్మం
బవలంబించి యశ్రారునింబియుపించి యతని తోనిట్లనియెనాత్మజా
క॥ పాండవులు గౌరవులువే। దండిపురమున సమస్తధరణీశులు।
ద్దండత గూరిచిరటయా। దండున కుంభోయి ధర్మతనయాదులతోఁ॥
క॥ చెప్పినయంయంబునవారి విధంబు సత్త్వముండెలిసి రయం
బున రమ్మని యనుపవనతడు। చనియెం రథారూఢుడై గరిపురమునకట్టు
వు॥ చనియతండు తత్పురోపనప్రాంగణప్రదేశ
స్థసకలసైన్యంబు యున్నతప్రాకారగోపురాట్టాలకప్రాసాదం
బులంగనుంగొనుచు నరిగియుత్తిగి రాజమందిరద్వారంబున
రథావతరణంబుచేసి దా

దనరా
కెతెంగించి తదనుజ్ఞాతుండై సభామంటపంబునకుంబోయి
యుచ్చుటగాంగేయ బాహ్లీక సోమదత్తాదిజ్ఞాతులును, ద్రో
ణకృపాశ్వత్థామ

కర్ణాది
దొరలును. యుధిష్ఠిరాదిపాండవేయులను సుయోధనాది-
సహోదరవర్గంబును ద్రుపదసౌబలసైంధవాదిబంధులును
ల్విమద్రుమంగధ మాళవనేపాళ

ఖసింత

కొంకణ కోసల కురుకురుకూరూశాది దేశాగత రాజవరులను
విదుర సంజయులుం గొలువ ననర్ఘ్యమణి సింహాసనాసీనుండై-
పె. బున్న పై చిత్రంబునకుం బ్ర
గాంగేయ ద్రోణాదులకు నమస్కరించి తనకు నభివందనం బా
చరించిన కౌంతేయ గాంధారేయాదుల నాలింగనంబు గావించి
తత్కీనవారలచేత సంభావితుండై యుండ
చేత తనకని పెట్టించిన కనకపీఠంబున గూర్చుండి కుశలప్రశ్న
కంబుగా తత్తదుచిత ప్రకారంబున వినోదలాపంబు లాడు
చున్నయవసర శత్రుంజయుఁ డిట్లనియె.
క. క్రూరుండవు గానినామము నా సారస సంభవుడు నీకు సార్థకముగ న
క్రూరుండని పేరొసగెను శ్రీరమణ పదాంబుజాతభ
మ. హరికిన్ సేమమె శౌరికిన్ దమె సాత్యక్యాది తద్యాదవుల్
పరిణామంబున నున్నవారె శుకుడర్క ప్రద్యుమ్ను దర్క
దరుడుం స్వాదమయులౌ జెలంగుదురె యాధాత్రీణికిం
సంఘములు సంతసంబాదు వనిత్యశ్రీల వర్తించనే.
క. ఆనఘా నీవనిశంబును వనబాంధ్రుని సేవసేయు వాత ప్రనయ్యం
బున నాక్రకచేతనుదలు చనె మువర్తా కృష్ణు డదయ నారంపుననసుబర్క
తే. ఆయుధిష్ఠిరు తో తన్నిట్లనియు గాంచి నేతనూలుండు దనపర్వ్వనగడక్ర
స్నకుసుమ కునుష్ఠి దమున్నదెలియుతండ్రు మిమ్మునెప్రొద్దు దలచునర్థి విదవిర్బు
వ. అనవుడు నయ్యభాత శత్రుంతు సంతసంబు నంబొంది మహాత్మా

భవదాగమనంబునకుం గారణంబెయ్యది యనిన సుత్రాముండిట్లనియె॥
ఉ॥ వీరలు ధార్తరాష్ట్రులు సాధించిన వైరము దక్కి యేరమున్
స్వైరము బొల్తెనేకమున నావ్వఖరించుట రాజవాహినీ
వారము తోడనిచ్చటికి వచ్చుటయుం దనుబాంధవుండుగా।
బారుల బోనాతిం దగఁగఁ సంతసమందె వృథా సుతాగ్రణీ॥
వ॥ ఇత్తె అంగన యీ వృత్తాంతంబు విన్నవాడై యావస్సుండు
నన్ను బనిపించె యిట్లనియె నతిచ్చె॥
క॥ నీవచటికరిగి యామిత్రాత్రై వచ్చి రా వారిజాదుల రసివి యుద్ధం।
గావందను బాధగనియె వారా।సమిబూచు [illegible] యుడుగు వమని సన్నుతిచ్చెన్॥
వ॥ ఏను నన్ను మానుభావుని యానతి శిరంబున నిడుకొని యరుగు
దెంచితి మీరలపారసేనా సమేతులరై యప్పటికంబునన్నట్టి
కేలకుం గూడగతంబెయ్యది యనిరా. నందులకు నయ్యుధి
ష్ఠిరుండును తక్కిన వారలును మిన్నకయున్న యంతనగాం
ధేయునకు గాంధారీయాగ్రజుండిట్లనియె॥
సీ॥ అనఘాత్మ యీచతుర్దశభువనద్విపాయంబు నశ్రుజకసమున నడుగోడ।
నాశిరాట రాజ్యంబునందు [illegible] వించిన నరుప్రమూరుల తమ చెదారగియున్న
లోనున్న తనకేల్లోయి లేక బద్ధనా కృష్ణుండును నాలకం [illegible] [illegible]
విని భయంబున దనవెన్నబూబ్బిన వెని గాండీవి వయంతో గావ [illegible]।
గాన శరణొందు వాని రక్షణము కారము। నే యుసేనల తోగూడి యుచటనుంటి।
నే పమునని ప్రతిజ్ఞ మాన్పించుటొండె। దేబమౌ పుంగ నిత్తని సాధించుటొండె॥

క॥ పనియిది యెవ్వానికనిప్పుడు। వినుమయ్యా యదుపతుఁ బ్రతిన విడిచియు।
తని దానము సంచుటి మించిదితేదా। తనబలిమియు మా బలంబు తానెఱుఁగఁడే॥

శా॥ ద్రోణాచార్యుఁడు భీష్ముఁడుం గృపుఁడు గర్ణుండర్జునుండుం బగ।
త్రిప్రణాత్రాస్త్రప్రవర్ధ దక్షుల్ గవలు సాత్యకియుం బుధుల్ ప్రాణయుక్
ద్రోణీనాథులు బోరనిల్వఁగ బిడాబుంతో యుద్ధంబుం దోఁకళా।
వేణుధ్వానము చేసి గొల్లెతలతో వేయాటులే కయ్యముల్॥

వ॥ కావున బహునీతిశాస్త్రజ్ఞుండవగు నీవు మా కృష్ణునకును బుద్ధిచెప్పి
యా చతుర్థనుం బంపెదనన్న ప్రతిన మాన్పించుమనవుడు నక్రూ
రుండతని కిట్లనియె॥

తే॥ రాజ్యగర్వంబు పెంపున రాజరాజ। విదుగా నరయండితిమిన్నకేవు।
సత్యసంకల్పుఁడైన యా చక్రపాణి। ప్రతిన మాన్పదనని బూన బ్రహ్మతరమె॥

చ॥ సురలఁ జయించి దేవపురి చోరులు బట్టి సమస్తలోకముల్
బారిబారి నేర్చునయ్యసురపుంగవకోటుల మాటమాత్రలో।
శరములపాలు జేసి దివిషద్వరుతల్లను తింపబోల్చునా।
హరికిని మిక్కు హస్తిమశకాంతర మారసి చూడ నెమ్మెయిన్॥

వ॥ మఱియును॥

సీ॥ కల్పాంతశిఖికల్ప కాళీయు బదములఁ జిదిమి మెట్టి మదమడంచె।
సత్వనిర్జితదిశాసామజశ్రేష్ఠంబు కువలయాపీడనంబున నవని గూల్చె।
విశ్వలోకాప్రతివీరు చాణూరుని బాహుయుద్ధంబున బట్టి చఱచె।
బంధురబలు జరాసంధు పదునెనిమిది మాఱులు రణభూమిఁ బారదోలె।

నరకుమురదైత్యనాథుల నరికితివె। పారిజాతంబు గొని యింద్రు భంగపరచి।
బలితనయుతోడ బురహరుఁ గలన నొర్చి। నద్దె మెవ్వాఁడు గలిగె బ్రహ్మాండమునను॥

క॥ పగయూవిభుతో నెగ్గొన। దగదని తెలుపంగ ననిశ దాల్చని తిరయె।
దగ దుగిరి బూని తన తల। వగులగ వాకుటయె కాదె పరికింపంగన్॥

క॥ కావున నీరందరు నీ। భూవల్లభుఁ డోడుఁ గాని ప్రభుత్వము తోమా।
శ్రీవనితాధిప బదరా। జీవంబులు శరణు జొరుతుఁ జేకొని మిమ్మున్॥

వ॥ అని నుతించు సుయోధనుండు గోపోద్దీపిత మానసుండై అక్రూరున కిట్లనియె॥

శా॥ ఏవేమీ హరి శూరుఁడంటి నిజమా నీ యాజరాసంధుఁడు।
ద్దామప్రక్రియ బుట్టుకొన్న బురముం దర్పంబునం డించెనే।
స్వామితీ మందాయపనుండు ప్రోలఁ గుహ బాప్పెంబు దగాన్నిగా
దామంజోతుల కంకణంబుల కునద్ధంబేల అక్రూరకా॥

వ॥ అని పుడున తండ్రా సుయోధను లక్ష్యంబు చేసి యుత్తరం బియ్యక
జిష్ణునుద్దేశించి మహానుభావా! యితండు మదాంధుండు గావున
నవ్వాక్రోశ రుప్రభావంబెరుంగక యాడు శతానందశతంబును
సంక్రందన సహస్రంబునునైన నానందకంధరుఁడు కృద్ధుండై చూ
చిన యుద్ధంబున నిలువ సమర్థంబుగాదు నీ వీరెరుంగని యర్థంబు
లే దాహరితోడ యాయాధనంబు మాని శరణాగతులరై మనుం
డని పుడున తండ్రుమారుత్తరం బియ్యకుండెదరు ంత నక్రూరుఁ
డక్షాంతేయుల నుపలక్షించి యిట్లనియె

ఉ॥ నానియతోటి కప్పురపునంగ తెరంగున ధార్తరాష్ట్ర సం

తానము గూడి మీరు బుధ స్తవనీయచరిత్రులయు స,
స్నానవిహీనులై దురభిమానము జెందిచరింపనేలకో,
మానసవీధి జూడుడిది మంచిదొ కృష్ణుని జెందు మంచిదో॥

క॥ హరి మీకు ప్రాణబంధుడు। గురుపుణ్యపుంజుడు దక్షకు డుత్తమిత్రో।
పరగన్నెల్లవేళల। నరయ రక్షించినందు కాయిది దలపన్॥

వ॥ ధార్తరాష్ట్రులు సహజశాత్రవులయ్యు మిత్రభేదంబు కొరకు మిష్టుం బొదివినారింతియె కాని నిక్కవంబగు నక్కరగాదు. కృష్ణుండు మీమీద దయదప్పనయప్పుడయ్యఖిలరాజ్యంబు నుంజే కొనందలంచినారుగా పునయాగ్రపకేటంబు చేపట్టి శాస్త్రోక్తి కపటంబు సేయుట గర్హంబు గాదని యర్జునునకు నిట్లనియె॥

క॥ విరసించిన చో తనయుని। బొరిగొను కృష్ణునకు నితరులు బొరిగొనుటరుదా।
మరిదివసంచను ప్రమాణము। హరిశరణము జొరుము భద్రమయ్యెను బార్థా॥

వ॥ అనిన నయ్యుత్తరునకు నతండిట్లనియె. మహాత్మా గృహీతపరిత్యాగంబు సేయరామిదెరుంగవే. సర్వభూతాంతర్యామియగు నప్పరమేశ్వరుండేమి సేయుగా తలచెనో. తదనంతరంబా యుధిష్ఠిరాదుల తని నిట్లనిరి. మా విన్నపంబు గా రమావల్లభునకు నెరింగింపుమని తవచనంబులు గొన్ని పల్కి యామతని సముఖంబునకు నేకబుద్ధి మంతు నంపి సర్వంబును విన్నపంబుసేయించిన యటమీద గావలసిన యర్థంబయ్యెడునని వినయపూర్వకంబుగా ననిపిన నయ్యుత్తరుండు రథారోహణంబుచేసి రయంబున ద్వారకా

నగరంబునకుం జని॥

క॥ తన రాక యొక్క వేత్రకారునితోఁ జెప్పింప విని యగ్గురుఁ డేర నియమిం
చినఁ జని సోదరులు నసుర సంక్రందనులు గొలువ నున్న యమధనుఁ గని మ్రొక్కెన్॥

వ॥ ఇట్లు పుష్పరాంతకునకు నమస్కరించి యతని యనుమతి నెక్కసువర్ణ
పీఠంబునం గూర్చున్న యవసరంబున నవ్విభుండు తచ్చరిత వృత్తాంతం
బేమని యడిగిన నతండిట్లను దేవా భవదనుజ్ఞాతుండనై కరినగ
రంబునకరిగి యచ్యుతునాంబికేయు పేరోలగంబునకుం జని యా
తని యాదరణంబున నొక్కపీఠికాసీనుండనై యుచితాలాపం
బులాడుచున్న యంత నయ్యజాతశత్రుం డిప్పటి రాగమంబడి
గిన యానందులకుత్తరంబిచ్చి వారి పరిణాగతుం

గోత్రం గాంచి యున్న
వారము కృష్ణుం డే చతుర్ధన జననాయకుం బంపె దనన్న ప్రతినమూ
నంట వేయుతేదా యటమీద త్రా

నందగిన యుత్తరంబిచ్చి యతని లక్ష్యంబు సే
యక భీష్మాదులతో తత్ప్రకారంబుల వెన్ను చూపి కొన్ని మాట
లాడి య
నవసరంబున ధర్మజ భీమార్జునులు దమ మాటలుగా భవత్సన్నిధా
నంబున విన్నపంబు సేయుమని నాతో నన్నత

చ॥ కమల దళాక్షు మీ జనకు గాదిలి సోదరి మాకుం దొల్లి భా,

వమున దలంచి తానెరు వారము వెండియు దేవరందుకూ।

రిపు ।

లలోన నాయ్యప్ర మరందికి నీచన వియ్యపెల్లదే॥

చ॥ వలపరి మూపు గోదివిజ వల్లభునందెగట్టాచివైరులన్।

[illegible] యిప్పుడొక వేందినిరేనికైన విరోధిపై।

నలచిన నవ్వరే సురగణంబులు మానవనాథకోటులున్॥

వ॥ అనుదుంభీ మయుం

చ॥

బరిగెడు నా యటుంచుదెగ నాతకయుం తుటగాని యర్జునుం।

తరిమురి గాచినట్టి మనుజాధిపుపై కొనిబ్రహ్మ [illegible]

[illegible]

క॥ నాపున యూకుండిన పతి। గాపున యంబాసగనట్టు గాదా నన్నున్।

దేవేంద్రనందనుని వసు। దేవతనయు [illegible]

[illegible] యర్జునుండిట్లనియెన్॥

చ॥ వినుమని మాత్మనన్న నరవిందదళేక్షణుడింత వానిగా।

బెనిచెనొకైన నీనృపతభీతి [illegible]

[illegible] ధారుణిలోగలు పాండవేయులుగా।

కనవినుపింప్పమి కొలుపునందు బలాదులై తుంగనట్లుగన్॥

వ॥ అనిపలికెన [illegible] వల్లను [illegible]

నని నన్నంపిన

యోనసుజునుదెంచితి నని విన్నవించిన నయ్యరవిందనయనుండు గించిదరు
ణిచలోచనుండై కొలువుపుగల
గూఢినేకిని సినగండినే శివరునిగ్రిడియెంగా
వగబూని నట్టి యోం వంగగలవారవన్న వసుసు యుధురాలము
సేయబూనె జేవని గంతగవూరసాంబకృతపర్వలు
వ॥ వమత్తియు దక్షిన వాకెల్లను వీరాలాపంబు డుచుండిరంత
నిక్కడ ధృతరాష్ట్రుండు విదురసంజయులతో గూడ గర్వంబు దప్పి
నని కటకటంబడి కొండొక చింతించి కుంతీ యాగ్రజు నుద్దేశించి
యిట్లనియె॥

శా॥ అక్రూరుం దరుదెంచి యీ లువులోన త్యంత వాక్ప్రౌఢి నా
చక్రిం సంగరకేళి గల్పగ సరోజాతో ద్భవుల్ నూర్వుర్
శక్రుల్ రునైననోపరనె నాచందంబు నిక్కంబు యు
ద్ధక్రీడక్ వనుసపేలనికు నయం శాస్త్రప్రక్రియం జెప్పితిన్॥

చ॥ వినయవివేకభూషణుడు ప్రవీణుగుణిసుచారెంగితజ్ఞుడు స
త్యనికతుబుద్ధిమంతుసుచితప్రదుం గార్యధురంధరుం గృపా
త్మ నతిగుణీకరుం బతిహితుజ్ఞనవాధుతుం రాయబారుల్
సిననతడౌట్లు త్రైనఫలసిద్ధి గజేయుసమస్తకృత్యవముల్॥

వ॥ కావున నిట్టి గుణంబులుగలవాని నయాదవవల్లభుండాలికిం
బెట్టి పంపుదమనుడు వల్లెయని కౌంతేయాగ్రజుండు తనలోవిచా

అంత శంతనతనయుం డిట్లనియె

క॥ దేవా జేయు డుబలమున । దేవాచార్యుండు నీతి ధీరత్వమునం ।
దేవాచలంబు మునసగు । దేవుండని బుద్ధి దెలిసి తీ ధర్మసుతా ॥

క॥ ఆనియొరిగించిన యమునం । దను తప్పు దపిలిచి నకులు తమ్ముని నాశాం ।
తనవుని ముందర నిడినా తత తని తో తనిట్టుల నిటెను దారప్రాథికృ॥

తే॥ వత్స నీనేర్పు మెరనవ్వాసుదేవు । నకు నతనారిగింపు మనిన వచనములు గాన్ని ।
జెప్పనవియును గు రయుధిష్ఠిర వృకోద । రార్జునాదుల మాటల నాత్మనిలిపి ॥

వ॥ అందరిచేత ననుజ్ఞాతుండై యరుగ ధర్మజుండు దిరుగంబిలిపించి.
యిట్లనియె ॥

క॥ సహదేవ నీవచనములు । సహాలయు థ కృష్ణసాత్వికులు ప్రద్యుమ్న ।
దిహాని కవారు లనతికుపి । తహృదయులై బల్కినబోదరకు తార్క్ష్య ॥

వ॥ అని బుద్ధిచెప్పి యనిపిన రథారూఢుండై మితపరిజనంబులు
గొలువ ద్వారావతీపురంబునకుం బోయి రాజమార్గంబున తత్త
ద్విశేషంబు లీక్షించుచు చని చని బనికెలలగ సాల దరసి రథంబు
డిగ్గి ద్వారపాలకులచేత దనరాక విన్నపంబు చేయించి తదనుజ్ఞా
పూర్వకంబుగా నాస్థానమంటపంబునకుం జని॥

సీ॥ కనియె పద్మదళాక్షు గౌస్తుభమణి   స్వామి ములదేహు నాజానుబాహు ।
కాంచనకౌశేయు కాంతాపిధేయు గంధర్వకోటి విలాసు నవ్యహాసు ।
బ్రహ్మాండధారియు బ్రహ్మసంధేయు దనుజారిశరణు దేవనుతశరణు ।
జలజాప్తనుతతేజు సకలయాదవరాజు భక్తమందారు శోభనవిహారు ।

సకలదైవతమౌళి సురత్నకిరణ। ప్రచయ విభూషిత పదనీరజాతు
గజరాజహితు। శ్రీవధూటి మనస్సంచరిష్ణు గృష్ణు॥

వ॥ కని కృతప్రణాముండై నిలిచిన యతని నుచితప్రకారంబున సంభావించి
భద్రాసనాసీనుం గావించి

మ॥ మదనేయుత్తమ ధర్మరాజునకు సంపన్మోదంబై మించు సమ్యద శీల నిర్వహ
రించున్ సత్కుశలంబె మంత్రిగణమ్మె తోల్పునా। త్రిదశాధీ
త్మజుడే సౌఖ్యసం। పదనాంబాలి మెలంగునే పరిజనుల్ భవ్యాత్ములై యొప్పుదుర॥

చ॥ అనవుడు మాద్రిపట్టి వినయంబున
-క్షేమ సమాహు తల్లి విధంబున బ్రావగా ముదం।
బొనగదు గాక మాకును విపన్నత గల్గునె కుంతిదేవియు।
వ్వనుత చరిత్ర ద్రౌపతియు నిండి

వ॥ నా మధు వృష్ణిండు సంతసిల్లి సహదేవుని జూచి పాదగ్రం
కంబున్నయది తెపకర సహ సంభాషణంబ రెవ్వడు మధురాంతి
వీర విశ్ర
దంబున విఘ్రయ నియమించి వీడు నాలిపియు ప్పుడు కాలు వృసా
తించి తాను నభ్యంతరమందిరంబున కరిగెనంత॥

క॥ కలిమిని వృష్ణి గరములని ములు ...
ది దోషములకు రవి ప్రాయశ్చిత్తమును నర్చు కునేనన పరధరము చరిబడియా

తే॥ ఎన్నడును బగయవే డిమి వెడలనట్టి। భానుగని బ్రహ్మ గోపించి వా
జెగురు నదొరణాయినట్టి నన సాంధ్య రాగమయినట్టి॥

క॥ సగబాలుసాంధ్యరాగము। నిగిడినకెంజాయదనరినేరిచికటి
। గగనముగుల్లిందగించుజైవడిఁజొచ్చెన్॥

తే॥ చలివెలుంగులరెండుఁబామని ప్రడు। వెండ్లియగాడుసంబు నక్షత్రతతులు।
లనగ। గగనతలమునసుండి చుక్కలువెలిఁగె॥

సీ॥ సంధ్యాంగనామణి జ్ఞవినేంపై నాభారప్రభాకరం బంబనంగ।
గగనభాగశరావకంబాత ... లమనంగ।
బరధనాపహరణతత్పరపశ్చ... పహారగణాగి ... శ్వకరణియనగ।
నిఖిలనిర్మలపదార్థభ్రాదన ప్రక్రియావిజ్ఞానపరిపంథ్యవిద్యయనగ।
శ్యామలత్వైమిగులమేదురం బగుచుం గన్ను। బ్రామివెలియునలానునేర్పడగనీ
నీరజాతోద్భవాండంబు నిండనంధ। కారపటలంబులు యువడిగలయఁబర్వె॥

చ॥ ... గనలిరుంతటి లోకననే నిజం।
బునుదగవృద్ధిఁ బెంచిన వపృష్ఠిణి యయ్యె మధువ్రతంబునై।
కాని సుఖనిద్ర జెండెనడె కోపసపద్మిని యింబు నింతన।
ప్పినగతిగాగ ... నత్వరిక॥

క॥ జక్కవలణాంగనంబుధు। లొక్కమొగిఁ బొంగవిరహులొగిఁగ్రుంగసురల్
గ్లుక్కిళ్ళుమ్రింగనలినము। నక్కిళ్ళువడంగ దూఱ్పునశశి వొడమెన్॥

చ॥ ... మునదిక్పత్రకలతుంగారవ వెయుప్పు సురేంద్రవీటవ
ధ్రమలుసుధారసంబు ఘనసంభవ వహాక్తికకోటలిచ్చెనా।
యమ్యమువనరంగనవ్వ... వే।
గమున జరింపజేయుతెలిగప్పరినాగశశాంకుడొప్పెదాన్॥

చ॥ అలగురుపత్ని బొందెనదురాత్ముడు చంద్రుడు దగ్గరంబులన్
బలువడిబట్టి నోర్యం॥ నుచం
[illegible] పులుమూసుకొన్నగతి దావంరకేకయిమాత్రై బట్టిరి।
నవిలదనిచెప్పబోవ త్రియ వారదికిన్నయు వయిట్టైనెంతయున్
చ॥ చెలియలికట్టైకొనక జల [illegible] గాగప [illegible] పయురాప్పయెూదియ।
ట్టలవముగబొంగి వేచాయు వతంబదలాకవయిల్లువయుంచున్నా।
చిలువలరేని భూషణమయిచేసినవేలుపు గొందభూమిపై।
గలయుజరించెన [illegible] తువెన్నలన్
చ॥ గిరులుసితాద్రులై తనరెగెసరులయ్యెవృగంబులెల్లసుం।
దరులును భారతీమహి[illegible] ద్యాత్రివ[illegible] వృతల్లబూడశం।
కరులును బోత్రిరాపగ [illegible]
ట్చురుచులమీరె జంద్రకరజాలమయిసాకిన చిత్రమై ఖరిన్
వ॥ అంతకమున్నెయు వ్యురాంతకుండునాయంకాలసంధ్యాక్రియ
లునిర్వర్తి
తంతునంరదాను
సత్వభామామందిరంబున మరకతప్రాంతంబుల పత్రసాప్తత
రుచిరాస్తంబుల భుజియించి హస్తప్రక్షాళనంబా
యెతనివిడిదికింబోనియుమించి తానును పారావత
ముక్తాహారంబు ధరించి పన్నీరపత్తిగలంతి కాప్రభాగారవంబు
నుచతురసిత [illegible] విరాజితంబును
మనోజ్ఞపద్మరాగమణి దర్పమండితంబును నీలకిలితగాంచనపాదు

కాయుగళకలిత పర్యంకాధఃప్రదేశంబును స్రుతి
ళిత విపంచికాంచితంబును నళినపున్నాగ
నాగవల్లి మౌక్తిక చూర్ణ కర్పూర పూర్ణ రత్నస్థాపిత హాటక పేటి
కాలంబితంబును మంజుల ప్రవాళ కృత చిత హంసతూ
లికా తల్ప డోలా విలాసంబును [~~నళిన పున్నాగ నాగవల్లి మౌక్తిక చూర్ణక
ర్పూర పూర్ణ రత్నస్థాపిత హాటక పేటికాలంబితంబును మంజుల ప్ర
వాళ~~] మంజుల మణిదీప సహస్ర తేజోమయంబును, ద్రాక్షా శర్కరా
కదళీ ఖర్జూర గోక్షీరాది నవ్య ద్రవ్య యుక్తంబును, సంకుమద
కుంకుమ కస్తూరి ఘనసార సమ్మిళిత హృద్య గంధసార సంపూ
రిత మౌక్తిక శుక్తి వాసనా వాసితంబును, బహువిధ విచిత్ర వితాన
సముల్లసిత పరిభాగంబును నిజసౌందర్య విజిత విబుధాంగనా
సహస్ర దాసీ సహస్ర పరిపాలితంబును నగు నొక్క మహా తేసిధ
సౌధంబున సత్యభామా సమేతుండై సరస కేళీలోల మనస్కుండై
యలసి మలసిన నిదురగదుర సుఖనిద్రా వశుండై నప్పుడు.

తే. చక్రవాకంబుగవలును జారిణులును। దక్క దక్కిన జంతుసంతానమెల్ల।
వివిధసంతోషకేళుల విడ్డివీగి। ముదుల బొందమినయులసలనిదురజెందె.

మ. అంతట

తే. జక్కవలు మించు వెరకల బాయుగూర్చి। మిగుల గమలానురాగంబు మిన్న [మొత్తి।]
ననగ దూర్పున నంతంత గగ్గలించి। యరుణకాంతులు దిక్కుల నత్తమిల్లె.

తే. చుక్కలు సన్నారవంబులు సొంపు దక్కి। ముబ్బుముణుగుడు నందందరిప్పుబడియె।

చక్రవాకంబులును సరోజాతములును గనొగి వికసించె నయ్యుషఃకాలమునను

చ॥ కలువలరేని తోటి చెలికాఁడు జగంబులలోన గల్గు పు।
ణ్యుఁడు సురలోకసౌఖ్యముల కోవెలయుంబను పెద్దత్రోవ మిం।
చులతలకమ్ము లోకముల చుట్టము చీకటి గొంగ వెండిలా।
గుల పెనుదిట్ట తూర్పుదెస కాంతపయిం బొడతెంచె నత్తరిన్॥

సీ॥ తన మనోహరదీప్తితతి దిశాకామినీసింధూరరేఖల జెన్నుగొలుప।
దన చింతచెలువంబు దళదబ్జరాగసంపదల నంతంతకు బసలు గొలుప।
దన పెత్తంగుల విలసిల్లువ   కును సురుచిరంబుగ బల్లవస్ఫూర్తి గొలుప।
తెంపుబాయుల గిరికాను వుంపువెంర శి।బాలభానుండు మింటిపై బరిఢవిల్లె।

వ॥ ఇవ్విధంబున సూర్యోదయంబగుటయు నంతకమున్న వైణిక, వాం
శిక, వైతాళిక మధురగానంబులచేత నవ్వనజనాభుండు మేల్కని
కాల్యకరణీయంబులు దీర్చి   రవస్త్రగంధమాల్యాభ
రణ భూషితుండై యుద్ధవాక్రూరబలభద్రసాత్యకిప్రద్యుమ్నా
నిరుద్ధాదులం బిలిపించి వారలుం దానునుం గొలువుకూటం
బున కరుగుదెంచి తత్తదుచితాసనాసీనులై యుండి రంత॥

తే॥ వనజనాభుని యానతి గొని రయమున। వేత్రహస్తుండు పాండవవీర
బిలువ నాతండు భూషణంబులు ధరించి। యింపుతోడుత నత।

వ॥ ఇట్లు వచ్చిన సహదేవునిం గూర్చుండ నియోగించి మృదుమధుర
సరససల్లాపంబుల ప్రొద్దుబుచ్చుచు నంత నీరాకకుం గారణంబే
మని యడిగిన నతం డయ్యదునాయకున కిట్లనియె॥

సీ॥ ధరణిఁ గుండినపురి దవుడు చతుర్దనసెం కరాబు మాయాహయంబునెక్కి।
యాకసవీధి నేతెంచునప్పుడు యమునలో మరుదేవాళి గూర్చి।
తర్పణం బొనరింప తద్ధతి మఖషేన ఖండంబు దైవసంఘటనకతన।
నీహస్తయుగళిం న మహాద్భుతముగా బడుటకుఁ జిత్తమునఁ గోపంబు బొడము।
యంబుజోద్భవ రుద్రాదులఁ దద్దు బడిన యాహయము మీఁద నున్న నరేంద్రు శిరము।
చక్రమున నొండెనిట్టుశాస్త్రములనైన ద్రుంతు మాసంబులోన నితెంధరితనపుఁ॥
వ॥ అందులకు నతండు భయంబుజెంది ధనంజయుపై దబోవం దెలసి
చాప్పున వచ్చి భవన్నామధేయంబు గ్రహింపక వెఱంగి శరణంబుం
దినతనింగావఁ బ్రతిజ్ఞఁజేసి తపంబెరరిగిన మీరని చప్పున నయ్యి
ర్జునుండు మీతోడ శత్రుభావంబు భంజింపం బడెనని యుధిష్ఠిరున
కై జెలిగించిన నతండు నందామ గరిన గరంబున కరుగుదెంచి భీ
ష్మాదికురువృద్ధులతో విచారించి సన్నభవ... ధానంబునకుం
బుత్తెంచునప్పుడు దమమాటలుగా నకు విన్నపంబుసేయుమని
నాతో నిట్లనియె॥
ఉ॥ నీకరుణావిశేషమున నీరజలోచన సవ్యసాచి నీ।
లోకులు చూచి నీవసరిలోగుచు నుండుదురిట్టి చోటనీ।
వే కిడు నన్నరుం బరిభవించిన పెంచిన చిల్క పట్టి చీ
కాకు పతంగ సేయుటయు కామది లోదలపోసి చూచినన్॥
చ॥ మనమున కోపగించకుము మాధవ చిత్తమునందలంప నీ
మనుజవిభుండు క్రొవ్వి యవమానము చేసిన వాఁడు గాదు మా।

ల్లినమొనరించు మునందారగానవస్వేన మింతజా॥
రినమెగనేల సర్వము నెఱింగిన దేవుత విమెరుంగశే॥
వ॥ అని చెప్పుమని యొనని నతండు మఱియు నిట్లనియె॥
క॥ వనజాక్ష రాజధర్మంబు నశరణాగతుని గావ బూనె న్యాయము
ర్షున నుండు దులకు గురు గంగా తనయ కృపద్రోణి ముఖ్యాన్వయులత్తోర్తు
తే॥ ధర్మతనయుండు పెక్కు విధములకు నెకు ప్రియము చెప్పంగ నెయ్యుల్లిప్పేర్వ నేల
యింత మాత్రంబులకు నెనరేల చెరుచు, కొనవు నలకు నావాలు వినుము కృష్ణా॥
చ॥ అనవుడు కయింతనవ్వి బలజాత్రుడు గన్గొని యలిందు గెంపుచా॥
యని గుతరామసాధ్యకి గదాసమబాణుల బూచి పాండునం
దనుల నయుంబు వింటిరె కదా తమవాటని బంబు సేయనే॥
పెనగ దనింద్రుడు న్విధుడు చెప్పిన నా వచనంబు దప్పు॥
వ॥ అనవుడు॥
సీ॥ నీలాంబరుడు నవ్వి నేలి బట్టి గదుండు గృతవర్మ కన్నుల మిటలు సాంబు
తల్లన తలయూపెన సమబాణుండు భుజంబప్పళించె చతురాడెనుగ్ర
సేనుండు చైచైచె చెకితానను పయినని రుద్ధ ద్రురారుడది మెరుషభూ
చారుదేష్ణుండు రోషమున బంతుల్ల కొరికె సారణుడట్టహాసంబు చేసె
బెదవి విరచె నుసాత్యకి మదము మెరసి, చూచె నుద్ధవుడఖిల భోజులును యాద
వులును పార్శ్వయున్నదిన లుకబాధమి గుచి గుచి యుబోయి చిరముల్లాలగి రెలమి॥
క॥ ఈ రతి జేయు సభికులు దేరగగని పాండుసుతుడు తెలిగన్నుల సం
ధ్యారాగమొదవ నుడగని వీరత్వము మెరయ ననిదానవినచిత్రముగ॥

తే॥ నెనరు మనసులోన నిలిపి ట్టితెరగున। సామభాషణముల ప్రేమతోడ।
లోకులెల్ల మెచ్చ నటుచెప్పితిగాక। బలిమి మమ్ము గెలువగలరె మీరు॥
క॥ సకలాస్త్ర కోవిదుని యు। ద్ధకళానిపుణుని విరోధిదర్పవనపా
వకుని సహాయు శౌర్యా। ధికు నర్జును గెలువగలదె త్రినయునకైన॥
వ॥ అనవుడు నాసహదేవునకు వాసుదేవుం డిట్లనియె॥
చ॥ నిజమని జంబు పాండుధరణీవరసూనులు మీరు మత్తది।
గ్గజముల వంటివారలు జగన్నుతశౌర్యనిధుల్ నతారిభూ।
భుజులు శౌర్యదురంధులు నస్వర్ణపుంగవనంతనం దాహవాగ్రుడా।
టజగమెరుంగు నక్కట కటా పలువారు నంచనేటికిన్॥
చ॥ ఘనబలులైన ఆ నరుడొకండును దేతనయుండు కుంభజుండుదు
డును ధృతరాష్ట్ర భూవరతనూజులు భానుసుతుండు వాయునం।
దన   జుండు వసుధావరులుం దవమాపుమీరియే।
కనిసిన యూన్వపాలు రణకేళి(శ)వుంబున గావకుందురే॥
వ॥ అనుడు భద్రుత్రుండు క్రోధారుణిత లోచనుండై సహదేవుం గటాక్షించి
కృష్ణునకిట్లనియె॥
చ॥ అనఘ భవద్భుజాబలమహత్వమెరుంగని వారికీతనిన్।
ట్లనియుద వర్జునుండనం ద్రోణాకృతినే ఘనరోష వహ్నికిన్।
గనుగొన ధార్తరాష్ట్రలనగా సరిదుద్భవకుంభజాతభీ।
మనకులమిత్రసూనులన మానాక లద్భుతమైయున్న భంగులన్॥
ఘటరదివృభాణముల కందువశౌర్యము చేవయ్యనయు।

ర్జునుఁడు భవద్విరోధినృపవరుం గరుణించెనునే ప్రతిజ్ఞ మా।
ననలిననేత్రయుంబు దననోరికి వచ్చినరతినాథగా।
మునమునుగలంగనే పడుచుమాటలు మాకురుచింపవే మియుష్క
నాఁహో ఖిలంగళదె మల్లునోజుగముల్ వీరేడునృడిందృంతునో।
వ్యాళాధీశసమానమత్ప్రథులబాహాలాంగలాగ్రంబుచే।
గలింసప్తసముద్రనీరములు నాకెంచేతికిం దెత్తునో।
యీలోకంబునఁగల్గు రాజులనఁగానే తెక్కతక్కించినన్॥

వ॥ శీరపాణికి చక్రపాణి యిట్లనియె॥

(హరుఁడు।

తే॥ నా సహాయంబులేకున్న నరుఁడు నరుఁడు। నా సహాయంబు గల్గిననరుఁ+
యిత్తె అంగెల్లభీష్మదుంతారియుంగి। యీలచేసిరి యిప్పుని జోలల్కంబు॥

వ॥ అనుటయు సహదేవుం డదరిపడి యిట్లనియె॥

సీ॥ ద్రోణునిపంపునఁ ద్రుపదుఁ దెచ్చినయప్పు తజ్జాడునీ సహాయంబు గానెనొ।
దారుణమత్స్యయంత్రుంబేయునప్పు తజ్జాడునీ సహాయంబుగానెనొ।
పాంచాలికై మహీపతుల గెల్చినయప్పు తజ్జాడునీ సహాయంబుగానెనొ।
ఖాండవవనమంత గాల్చిపుచ్చినయప్పు తజ్జాడునీ సహాయంబుగానెనొ।
యీలయీమాటలాడంగ యింద్రసూతి। యొకసహాయంబు గోరునే యుగ్రమైన
గాండివంబును గవదొనల్ పాండురాశ్వ। విమలరథమును దేవదత్తంబుదక్క॥

వ॥ కావున జగదేకవీరుండు సహాయసూరుండునునగు గాండివితోడ
భండనంబు సేయ నాఖండనాదులోపరని తక్కినవారలం జెప్పనేల
యదియునుంగాక యతనిసూరెలనున్న మహాక్షీరవరులానెన్నదనవ

ధరింభృద్బం.

మ॥ చతురంభోధి పరీత భూవలయ రక్షాదక్షబాహాబలున్,
ద్ధతరాజన్య సమూహ శుష్క గహనోద్యద్దావవహ్నిచ్ఛటా,
ఱంత శాతోగ్ర కుఠార భార్గవ మదాహిస్తంభమోదగ్రవం,
త్రితయోర్వీరధ భీష్ము భీష్ముననివారింపంగ నేశక్యమే॥

శా॥ దివ్యాస్త్రజ్ఞు ఘోరసంగరకళాధిష్ఠాత దక్షుం దృఢంగా,
రవ్యాహార్యతమోరుధీరు దరి వీరశ్రేణి భృద్వజ్రిభూ,
రి వ్యాళాధిప కోపసుందరతి శ్రేష్ఠుం ద్రోణుండు శ,
స్త్రవ్యాపారము సూపనిల్వగలవారెవ్వారలీ యుర్వీరలుల్॥

చ॥ కృపుఁడను పేరు గానిరణకేళి మెయిం దలపోసి చూడని,
ష్ఠుపుడుఁడతుల ప్రతాపుఁడు వశకృత దివ్యశరుండజేయుఁడు,
గ్రపుతరి వాని మార్మొలఁబడిరావిధియున్న నజేయ జాలఁడే,
ట్టి పురుషవర్యు గెల్వఁగలఁడే యిక క్రొత్తన మూరా వీరిలోన్॥

మ॥ నిటలాక్షాగ్ని శరంబులత్తై మెరయు నిర్జిద్రప్రభావంబుమి,
క్కుటమై గ్రాలఁగ గొండనాదగు మహాకోదండ మెక్కించి తా,
జటులశ్రీఁ దరియు నర్జునుఁ ద్రుతగతిన స్వధ్యాన సూపట్టని,
చ్చుటి వారెల్లను గెల్వకుండుదురె వా చాప్రాధి మైనం దగన్॥

మ॥ ప్రళయార్క ప్రతిబింబమై మెయి గను దోఃపంబు ఫుల్లన్ వహ్నులన్,
లలుగ్రాష్టాంగ కృతాంతదండము నగేలన్ దండమౌ పుంగవుల్
కలపై మా నై సంగిభీమమతుండు మహోగ్రశ్రీ దసూపంగమే,

సలరక్తంబులు జూరనవ్విభు దలంపం బూడగానేత్తరే॥

మ॥ బకదైత్యుని ప్రాణముల్ పెరికె శుంభల్లీలమై నాహిడిం।
బకు భంజించి యజ్ఞాన జైత్రకసి వాపంజాలవే నైతి నిం।
ణొకపైరావహకేళి గల్గవలెనంచు న్విల్లి ~~[illegible]~~ నావాయుపు।
త్రకుడే వేళను గోరునట్టి పని దాదానయ్యె నీచేతలన్॥

క॥ గదతుండంబులు భుజంబులు। పొదలెడు కుంభములు దంతములు దంతురుచుల్
మొదమొసగ సుయోధనుడను। మదకరి మీవాహినీగ్రహంబున గలచున్॥

క॥ స్వర్ణాగ ధీరుడు తుత్రు। స్వర్ణాగోద్ధతుడ వైరిజనవనదహనుం।
ఠర్ణోరాశి గభీరుడు। గర్ణుడు [illegible] ప్రాలనిల్వ గలరా మీదలెదె

శా॥ మాయాబాల విధాన ధీమహితు దస్త్రైన్య దర్పుండు ద్రో।
ణాయత్తాత్ముడు దివ్యబాణనిధి దైత్యాధీశ లోకాధిపా।
జేయుం డిద్ధసమిద్ధరాశి విశిఖాస్పృత్తుండు భీమాత్ముడుం।
గారాయాధాగ్రణి ప్రోలనిల్వగదరం బావీరులోనేరికిన్॥

క॥ శల్యుడు నిహితాహిత వాత్సల్యుడు విజయప్రదోగ్రశస్త్రాస్త్రకళా।
కల్యుడు రణవిషమాంబికి। తుల్యుడు సంగ్రామమన్నదోడనాయుబ్బున్॥

మ॥ మఱియు

సీ॥ ద్రుపదుడాయోధన్ననిపుణుడాతని సూనులంతకరిటెను ఘనులాహవమున।
విరటభూపతి మహావీరుడాతనికంటె బాహా భుజాబలధనుండు।
సోమదత్తుడు రణోద్దాముడు భూరిశ్రవుండు [illegible] తనయు నదండి మగడు।
భగదత్తుడరివాన భంజనుండు సుదక్షిణుడు కేకయులు నీలుండు యవనవిభుడు

శకుని విందానువిందనృపులు రుక్మియును దుష్టకేతుండు కాథయశులు
పాండ్యనాథుండు సింధుభూపతియు బాహ్లి బిచ్చ్రగ బళంచు రని నాజ్ఞాపృసలు
మఱియు వెండియు దుశ్శాసనాది ధార్తరాష్ట్రకుమారవర్గంబును నంగవంగ
కళింగబంగాళాది నానాదేశాగత రాజపుంగవులును సముద్రం
బులు గలంచి యుప్పొత్తిన కులపర్వంబులు పెకలించి ..., ... బియుని
ప్రతిజ్ఞ నిలుపఁబూని మందంబున దమ్ము దమ్ము నెరుంగక యున్నవారది
గావున

సీ. కపికేతనంబు భీకరత దోపక యున్న తెందరి గాండివము మ్రోయకయున్న,
పటుతర శరపరంపరలు వారకయున్న బాంధవుల్ధరణిపై బరకయున్న,
రక్తవాహినులు ఘోరముగ పారకయున్న సకల [illegible] జూకయున్న,
యాదవులుగ్ర బాణాగ్ని గ్రాగకయున్న ధ్వజినీవాహినీశులు ద్రెకయున్న,
శివదత్త రథంబు గానేకయున్న, తెల్లగుఱ్ఱపు గొదమల తేరురాక,
మున్న విజయుండు గాఁగియ యున్నరే రంథ్రు! గావు తక్కిన బుద్ధులు గావు కృష్ణ!

ఉ. లావున శస్త్రనైపుణి బలంబున బూచిన మాకు మీకు నుఱ్ఱి
వావిని మేదినీధరలవంబులయంతరమి విరోధమేల,
లావసుధీశుజంపె తుసలంబు మాకింపుమ నట్టి వేయులు
స్త్రీ పరదార రూనినుమ వశిలుకు హార్ష్యవు గాచ్చినట్లు గుఱు

వ. అని పల్కు నా సహదేవు పల్కుఁ బెందంబున గర్ణరంధ్రంబులు సోకినను

తే. తోకద్రొక్కిన భుజగేంద్రు వికసటలు గుదిచి పెరికిన సింగంపుగొదమ మాడ్కి,
దండతాడన కుపితోగ్ర ఫుండరీక భంగి కృష్ణుండు రోషించి పలికె నిట్లు.

క॥ వినుఁడీ మున్నే కృష్ణచతు। ర్థనంబు జెప్పెద నంటి నిపుడు ధర్మతనయుఁడును।
కృష్ణుని డించి సంగరస్థలి। వఱలిన నందరద్రుంతు బిత్ర వమున జిత్రమంగదు॥
తే॥ అని ప్రతిజ్ఞఁ జేసియు నఖిలలోకంబులు। వణఁకె గిరులు దూలె పార్థు వింటె।
చుక్కలు రాలె భ్రమసె సోమసూర్యులు ద్రోవ। దప్ప నడచె నింద్రతనయతనయు॥
వ॥ అయ్యవసరంబున మహాదేవుండు పోయి వచ్చెద నని బలభద్రాదులకు
నెఱింగించి కొలువుకూటంబు వెడలి వృషభ రథారోహణంబుగా
వించి రయంబున నగరినగరంబునకు నరుగుదెంచి॥
తే॥ సకలరాజన్యులు నుబంధుజనులు సుతులు।
బాండవేయులు గెలంకుల బలసి కొలువ।
విజయుఁ డెడమెలఁ గదిసి నిలువ నున్న ధృత
రాష్ట్రజను గాని యుచిత భంగి॥
క॥ పలికెన్ మహాదేవుఁడు దా। నలకుర్ దా పేరకకు నేఁడి కృష్ణుని నినమా।
టల చందము నందులకేత। డలిగి ప్రతిన చేయుట యయు బలాదులతోఁగూడ॥
వ॥ ఇట్లు పల్కిన యనంతరంబు॥
క॥ వినుక దలిర్పఁగ దుర్యో। ధను తుర్క్ దుశ్శాసనుండు దర్పంబునఁ గృ।
ష్ణుని పురికి నిపుడు కదలుఁడ। మని తమకింపుట యయు భీష్ముఁ డనుచారులతోఁ॥
వ॥ మీర లిక్కార్యం బెఱుంగరు నిలువుం డని పై చిత్రవీర్యు నుద్దేశించి యిట్లనియె॥
సీ॥ ధర్మనందనుఁడు యోధను వీచ తుర్ధన రక్షణార్థంబుగా రాజవరులు।
బంధులమిత్రుల గంధేభసైంధవస్యందనభటుల సందండిఁ గూర్చి।
రనఘు యొపెన్మన యుష్మా దశౌద్యోణి సంఖ్యయయ్యె దానిఁ జూపు।

గావంగ గృష్ణుతోఁ గయ్యంబు సేయంగ మనయోధులందుల నర్హులు కాని।
తక్కొరుండింత భావంబు దాల్చి నిల్చు। వాడుతేఁ దదిగా వృనవాహినీప
తిత్వమున కీర్తణాంబ మురత్వదాత్మ। బాతుబట్టింగ ట్టుట చాలమేలు॥
వ॥ అనిన రయగుంగా కలియుని రంత నావివృత్సుండా దేవవ్రతున కిట్లనియె.
మ॥ అనఘా యిట్లని నానతీయుదగునే యాధాగ్రాసర సూక్తి మిం।
చిన వీరుం గృపుఁ డున్నధను ర్ద్రోణుడు రాజ్ఞేవాత్తసూనుండురా।
జుసు భీష్ముండును ద్రోణాఖ్యుండు సకలక్షోణీశులున్నిండియుం।
డినచో నాకభిషేకవైభవము దండింబానగర్తవ్యమేం॥
క॥ వీరలలో పలనెుకబలు। వీరుండొండేని లోకవిఖ్యాతుడ వై।
మీరిననే పెండెదేన్న। నారాజత్వంబు దాల్చి నర్హోత్తాలక॥
క॥ ఏనంనం నానేర్పునన్నా। దానవరిపు బొదబోరి దన్నేర్చుదే।
స్త్రములరణాస్ఢవిననినక॥

వ॥ భీష్ముండిట్లనియె॥
తే॥ అనఘ నేమాట యట్టిదంగునిదంబు।
వినుము వీరలనెల్లి [redacted] దనుటగాదు।
సకలవైరులయునియుక్త ందవంబు।
జోదరునితో ధరణము వేరొక్క విధము॥
వ॥ కావున నే చతుర్ధనుం గావసు కృష్ణునకె దిరించను నేవసమర్ధుండవు
నేపి రుందనయుధిష్ఠిర దుర్యోధన దుశ్శాసన శకుని సైంధవ ద్రుపద
విరాట ఘటోత్కచులును, దుష్టకేతుండును, సుదక్షిణ పాండ్య భగ

స్తులును గేకయతేవృరులను, నీలుండును రుక్మియును శల్యుండును
విందానువిందులునుం గూడ బదునొకండ్రు నక్షౌహిణీపతుల
య్యాదరు వీరులును భీష్ముగురు కృపాశ్వత్థామ కర్ణ బాహ్లీక సోమదత్త
భూరిశ్రవ ప్రముఖ దక్షనయోధ వీరులును, సంగరంబున నిచ్చప్పిన తిరిగద
మనిన నయ్యుద్ధ నుండి యవ్వారొని నాకు సారథియుం జక్రరక్షకులును
మహా...థులునుం గావలయుననిన నతండమ్మగుల విచారించి
యనంతరము నక్షౌహిణీపతిత్వంబునకు నియమించి శల్యుని సారథ్యం
బునకు నియ్యకొలిపి చక్రరక్షకత్వంబునకు నంతంబరచిన నుత్తమౌ
జుండును యుధామన్యుండును నట్లుగా నయ్యనిరంతు.

తే. ఉత్తముండయి యభిజాత్యము హానార్తమునను,
భూసురాశీర్వినాదంబు లెసగుచుండ,
బాహ్ని వీరవరులచేత సవ్యసాచి
చిత్తమలరంగ నభిషిక్తుజేసి మాత్రియు.

వ. ఇట్టు సకలక్షౌహిణీపతిత్వంబునకు నయ్యర్జును నభిషిక్తుం జేసి యున్న
జెప్పిన పద్మనబంత్ర నేనా... హిణీనాయకత్వంబునకు నిరూ
పించి యంత వృత్తాంతంబునవెరింగించిన నూలగంబు సావించి
యుండదరననిపి ధృతరాష్ట్రుండ భ్వంత మందిరంబున కరిగెన్నల్లవా
రలుం దవమందా విడుదలకునేగి సుఖంబున నుండిరని శుకయోగీం
ద్రుండిలా వంతునకుం జెప్పిననినన నీమీది వృత్తాంతం బేమని-
యడుగుట యును.

శా॥ మందారద్రుమమంజరీశ్రుతసుధామాధుర్యవాగ్ధుర్యస
ద్బృందాంభోరుహపద్మమిత్ర రిపుభూభృన్మంత్రిమంత్రప్రియా।
సందోహాంబుధరప్రభంజనకళా॰ సర్వజ్ఞ మీనేక్షణా।
కందర్పప్రతిగండభైరవసమగ్రశ్రీధనాధీశ్వరా॥

కం॥ హారి దంత దంతి దంత। ద్వారసనపరివృతవియన్నదీశశినాగా।
శ్రీకరకోశితాంబ్రుళితాబ్రా। మరభూరుహచారుకీర్తి మన్మథమూర్తీ।

స్రగ్విణి॥ మాదయాప్రాప్తసంపద్ధరామండలా
మాదయాత్మోద్భవాస్త్రాసురాఖండలా
ప్రోదినే భానుదివ్యప్రతాపానలా
ప్రోదినే రాత్రిభీరాద్విషద్భానిలా॥

గద్యము॥ ఇది శ్రీమత్కౌండిన్యగోత్రపవిత్రచరిత్ర కొంత తిమ్మనా
మాత్యపుత్ర సకలవిద్యాపారీణ శంఘుంటసురత్రాణ సుకవిజన
విధేయ ధర్మన నామధేయ ప్రణీతంబైన చిత్రభారతంబను పురాణ
కథయందు షష్ఠమాశ్వాసము.

—— o ——

శ్రీరస్తు.

చిత్రభారతము -

సప్తమాశ్వాసము.

క॥ శ్రీకర నిజగోత్రాబ్ధిసుధాకర నతరాజ ముకుందిత   ఘటితమణిశ్రీ,
శ్రీకరమణిమయపదయుగ! భీకరరిపుగోత్రవజ్రి పెద్దామాత్యా॥

వ॥ అవధరింపుము మృదుమధురవచనరచనాపరితోషితమునిజా
తుండగు సూతుండగు పౌరాణికథాశ్రవణాహ్లాదులగు శౌనకా
దులకు నిట్లనియె నట్లందఱుందము తమనివాసంబులయున్నయంత
నర్జునానుమతంబున దుర్యోధనుండు సకలసైన్యంబులతోఁ -
గురుక్షేత్రంబునకు నడువందని సెప్పించి ప్రస్థానభేరి సరపించిన॥

సీ॥ పటుగదాతాడిత ఘంటముచందంబున బ్రహ్మాండభాండ ఘుర్ఘురము వగలె,
ఝుంఝూనిలాధూత శాఖిశాఖలభంగి గులవసుధాచలంబులు చలించె,
విలయకాలానలావిష్ఫులింగములనంగ నొక్కుమ్మడిని మింట జుక్కలురిలె,
వజ్రిసాధ్వసమున గాపౌపుకైవడి జత్రువాళము ప్రతిస్వనము నీనె,
మంగగాంగుకపాయంబు తెరగుమీరి జలధులంతంత కలనుముంపుజూరనింకె,
ధరణిచక్రంబు తైవడి తిరుగం [illegible] గవేంద్రప్రయాణభేరీరవమున॥

వ॥ ఇవ్విధంబున ప్రయాణభేరిసెలంగిన యుమ్మరునాడు ప్రభాతసమయంబున॥

తే. సకలసేనాధిపతులును సంభ్రమమున సంగరోచితశృంగారభంగి మెరసి,
డెందములసంతసంబు పాటించి గబ్బు, మీరియుండంగ తత సన్నద్ధులైరి యధిపా॥

వ॥ అర్జునుండును నంబరిమిత పరిజనంబుతో నంతిపురంబునకుంజని
గాంధారిధృతరాష్ట్రులకును విదురసంజయులకు నెఱింగించి తద్ధు
మతిగొని వెడలి భూసురాశీర్వాదంబులును మంగళపాఠిక
గీతరవంబును వందిమాగధజయజయస్వనంబును, శంఖభేరీమృదం

గా రావంబులుం దుములంబులై రోదసి నిండ దివ్యరథారూఢుండై
యుదయాద్రి పయిం బొడకట్టి చండభానుండునుంబోలి భీష్మద్రోణ
కృపాశ్వత్థామ కర్ణ గాంధారాధేయాదులుం జతుర్ధనుండును
యుధిష్ఠిరాదిసోదరులుం దమతమచందంబులు మెరయ సాళువ
సైంధవస్యందనారూఢులై తోడరా నిజరాజధానియగు హస్తి
పురంబు నిర్గమించె నప్పుడు॥

చ॥ అడుగులు నల్లడంబడియె బెల్లుగ నెత్తురు వాన వట్టె మి।
న్నడరె దురంగపుచ్ఛముల నగ్నికణంబులు రాలె గ్రద్దలున్।
సొలివడియె మత్తగజపుంగవగండమదాంబుధారలు॥
దొరలబడ నిండె సేనకధనుర్ధరులాత్మభయంబు నొందగా॥

వ॥ ఇట్లు మహోత్పాతంబులు గనుంగొని యగ్గాండీవి శార్ఙ్గపాణి
మతంబున దచ్ఛాంతి విధానంబు గావించిన దబె నయ్యవసరంబున॥

సీ॥ మత్తవారణగండమండలనిస్సృతదానధారలు సముద్రములు గాం
నాశిరచ్ఛటలు గంధర్వరింఖోద్ధూతధూళిచే గగనసింధువు గలంగ
నిష్ఠురస్యందననేమిఘంటానినాదములు హేషాద్రిసింహనాదములు బెద
పరభయంకరవీరబలబాహుశుల్గదీధితులు చండాంశుదీప్తి బాదల।
విజయదుందుభికాహళవేణుశంఖ। మురజఢక్కాహుడుక్కాసమూహ [రావ]
ముఖలదిక్కులునిండ బ్రహ్మాండము గల। సేన లరుదెంచె నాకురుక్షేత్రమునకు॥

క॥ పాండవులు గౌరవులు నా। భీష్ముండును ద్రోణు ద్రుపదముఖ్యులు నపటి।
స్పండిత నివాసములయం। దుండిరి జయకాములగుచు విశదప్రీతిన్॥

వ. అంతనర్జునుం డాత్మస్కంధావారంబునకు రక్షగా తూర్పున-
ధృష్టకేతుని నాగ్నేయంబున విందానువిందులను, దక్షిణభాగంబున
సుదక్షిణుని నైరుతి ప్రదేశంబునకును, నీలుని పశ్చిమస్థలంబున కే
యులను, వాయవ్యంబున వంగాధీశ్వరుండును, నుత్తరంబున భగ
దత్తుని, నీశాన్యంబున సింధుదేశాధీశ్వరుంతును నీపూరువు మధ్యం
బున పాంచాలమహీ నిలిపె మించె. నంత కమున్న సూర్యా
ధుని రాధంబున బనులవారును సకలపదార్థంబులు వలయువా
రలకు నెసంగుచుండి రెల్ల జనంబులు సంతోషభరితాంతఃక
రణులై వెండియు నిట్లనియె.

క. అనఘుడు శుకయోగికి నర్జునసూనుండనియెం రుక్షేత్రమునం,
దని పైపాంతపులుండిన వనజాక్షుల రెవ్విధమున వచ్చినజటి..
తే. అనుడు శుకయోగి నయ్యర్జునాత్మజాతు తోడనిట్లను అంతపుత్రులు శమంత
పంచకంబున నుంటి యాప్త చెరుతెరుంగ విన్నవించినయుయ్యెదు విభుగుండని

వ. కొలువుకూటంబున నేతెంచి బలభద్ర సాత్యకి ప్రముఖులం బిలి
పించి వారలకు నిట్లనియె. చతుర్థనరక్షార్థంబు అర్జునస్త్రీ
సహాయులై యవంతీవల్లభులగు విందానువిందులును, విదర్భాధి
పతియగు రుక్మియు, యవనపాండ్యదేశాధీశ్వరులును, కాంభోజ
పతియగు సుదక్షిణుండును, చేదిపతియగు ధృష్టకేతుండును, కేకయ
మహీపాలురు ప్రాగ్జ్యోతిషాధీశుండగు భగదత్తుండు
తగు పాంచాలపతియగు ద్రుపదుండును, మత్స్యమంత్రి సింధు

నాథులకు విరాట శల్య సైంధవులును, భీమనందనుం డగు ఘటోత్క
చుండును, నాదిగాఁగల నానాదేశాగత రాజన్య బలంబులు పదునా
లుగక్షౌహిణులును, ధర్మసుయోధనమూలంబు నాలుగక్షౌహి
ణులును గూడ బదునెనిమి దక్షౌహిణులయ్యె. నంతటికి నర్జు
నుం డధిపతియై భీష్మద్రోణ కృపాశ్వత్థామ కర్ణ బాహ్లీక సోమ
దత్త భూరిశ్రవులు మొదలుగా సమస్తయో[illegible]
ధులు గాలువ కురుక్షేత్రంబునకు వచ్చియున్నవారని చారులచె
విని గావున మన మప్పటికి బోవలయు వారలకు సమానులయిన
మనయోధుల నేర్పరిచెదనని హలాయుధునకు నిట్లనియెం.
సీ. నీవు భీష్మునకు సైనేయుఁ డశ్వత్థామకును బుషధ్వజుఁ ద్రోణునకును
చేకితానుఁడు బాహ్లీకతనూజా[illegible]ననిరుద్ధుండు కృపునకు
యుద్ధవుండు మత్స్యేంద్రునకు దీప్తిమంతుండు రాజరాజరాజునకు సాంబుఁడు
సూర్యతనయునకు గదుండు మారుతికి వృకుండు కేయులకు జారుదేష్ణునకు
దుశ్శాసనునకు జిష్ణుఁడుం బాండ్యభూపాలునకు గాందినీసుతుండు
ద్రుపదునకు సునందనుండు నాసుదక్షిణునకు కృతవర్మ శల్యునకు [సైంధవునకు] శంకుండు+
వ. వెండియు తక్కినయోధులు వా[illegible]యోధులకు నేనర్జునకుం బాలు
పడిన జయింప వచ్చునని కొలువు పంపించి యంతఃపురంబునకరిగె
నంతకుం దమతమనివాసంబులకు అరిగిరంత నయ్యదువల్లభుండగు
శ్రీకృష్ణునియనుమతంబున సంబాధభేష్టుండు ప్రయాణభేరి వేయించినఁ
ము. శరధిప్రాతము పంకమై నిలిచె నస్త్రంబు లుల్లాస్థశా।

కరిసందోహము లుగ్రభూధరము లాకంపింప సూర్యాగ్నిచం।
ద్రరుచుల్మాసెన భంబు బిట్టడరె పాతాళంబు భీతిల్లె నం।
కరనీశేరుహసంభవుల్భ్రమసి రుగ్రంబైన భేరీధ్వనిన్॥

వ॥ ఆయ్యవసరంబున యదువృష్ణిభోజాంధకాదులు యుద్ధసన్నద్ధులై
శ్రీకృష్ణుండును సముచితశృంగారంబంగీకరించి యంతఃపురంబు వెడలి
తే॥ సైన్యసుగ్రీవమేఘపుష్పకబలాహకములతో నవిశాపమార్గణగదాది।
సకలసాధనములతోడ ।కేతనములతోడ దనరుప్రీతిజూచి॥

వ॥ అంధునకు ప్రదక్షిణంబుగావించి మహాదేవతల దీవెనలుగాని వా
త్రనాదంబులు చెలంగ రథారోహణంబు చేసిన బలభద్రసాత్యకి
ప్రభృతిభ్రాతృవ్రాతంబును ప్రద్యుమ్నసాంబసారణచారుదేష్ణ
దీప్తిమద్భానుభానువిందశుకకృకపుష్కరవేదవాహశ్రుతదేవ
సునందచిత్రబర్హ[illegible]న్యగ్రోధారుణాదికుమారసంఘాతం
బును ననిరుద్ధాదిపుత్రసమూహంబును ద్ధవాక్రూరకృతవర్మ
చేకితానాదిబంధుసందోహంబును గూడి తమతమబలంబు
లంగొలువ నిబికేతనభద్ర[illegible]శంఖశిరత్రాణతనుత్రాణ
ధనుర్బాణాదినానావిధవిహితంబులగు రథంబులెక్కి రయ్యవసరంబున

సీ॥ శుభమస్తు దేవతాచూడావతంస యంచు సరోజగర్భాదిసురులు బల్క।
భద్రమస్తు సుపర్వపరిపంధిహర యని సిద్ధమునీంద్రులాశీర్వదింప।
మంగళమస్తు రమానాథ యనియువనితలు [illegible]ర్ణపర్వతములు బాడ।
విజయోస్తు తేజగద్వినుత విక్రమ యని వందిమాగధుల్లవ్వారముసగ।

నాదఘంకార ఖండనినాదములను ఘోరగంధర్వ విపుల ఘోషారవంబు,
నిష్ఠుర స్యందనోదగ్ర నేమి రావములును దిశల్ నిండగ దలఁకె నామురహరుండు.

వ. ఇవ్విధంబున నశేష బలసమేతుండై కదలి రాజమార్గంబున నల్లనల్లన
చనుదెంచునప్పుడు.

తే. పౌర పుణ్యపురంధ్రులభ్రంకషకనక మయసౌధాగ్రములనెక్కి కంసవైరి
మీద బల్లిరి లాజసమ్మిళిత పుష్పములు జయజయ ధ్వనులాకాశమున జెలంగ

వ. అందు.

ఉ. ఎక్కట! యింతమాత్రమునకై భువనంబులయందుఁ గల్గి చే
రెక్కిన యాదవోత్తములనేకులు గొల్వ వేటి కయ్యముల్
పెక్కులు గెల్చినట్టి హరి పెంపున దా జననేల యుండలో,
నెక్కడబాలు నొర్వ గరణోర్వని గారవ తాండవోదయుల్.

క. అని పలుకు వారు కొందరు, ఘనులర్జున మాకలోన గలరు నదీనం,
దనగురు గర్గాశ్వత్థామ నకుల కృప దాయుత నయ మద్రేశాదుల్.

క. వారల యందొ క్కట! యీరీతుల జగంబులందు నెక్కడు గతిమిం,
దేరిన వారలు వీరలు, నారూఢ్యంబలదోర్బల వికజయము విధియెరుగన్.

సీ. పరశు తోమర గదా ప్రాస కృపాణ చాప శరాఢ్యులై వీరభటులు చనగ,
సమర సన్నాహ భీషణ యోధ జన మహారథ సమానంబులై రథములరుగ,
నిజవేగ జితపవనో నీల జవ వాజి సంహతి ధరాతలము గ్రక్కదలఁ బర్వ,
ఘంటా ఘంటాంత భీషణారావంబు సురలబెగ్గిలఁ జేయ గరులు నడువ,
నా మహాభారమోర్వక యవని క్రుంగ, దిక్కరులు మొగ్గ శేషుండు వంగ వచ్చుడుక,

కచ్ఛపంబును తలయెత్తి కానదయ్యె। క్రోథమును నిల్వనోపక కొమ్ము వంచె॥

వ॥ ఇవ్విధంబున భ్రాతృ పుత్ర మిత్రాది జనంబులుఁ బరివేష్టించి కొలువ శమంతపంచకంబునకుం జనుదెంచి యంతకమున్న పన్నినంగను పట్టు పట్టాంశుకవిరచితాభ్యంతర నివాసంబులను, నీలపటకల్పితానల్ప కటంబర శాలలను, ధవళాంబరకృత మద్దరలం జిత్రచేల నిర్మితంబును, గుడారంబులును విలసిల్లు నిజశిబిరంబు గోధూళికాలగ్నంబునం బ్రవేశించి, సాత్యకి ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధాదుల నయ్యై తావుల నుండ నియమించి బలభద్రాదుల నుచితస్థానంబున కనిపి రథంబు డిగ్గి యభ్యంతరంబున కరిగె॥

తే॥ నలిననేత్రుండు పన్నీట జలకమాడి। వస్త్రభూషణమాల్యముల్ వరుసదాల్చి।
బుధులతో గూడ సంధ్యాదివిధులు దీర్చి। యన్నపానాదికృత్యంబు లాచరించి॥

క॥ అరవిరి బూపాను పుపై। మురాంతకుడు బవ్వళించె ముదియల దుబుల।
పరిచారికలాగున నొత్తగ। మరువపు సురటీలు వీవ ముదముదవొదవన్॥

వ॥ అనవుడు నుదార సాత్త్వికుండగు నిలావంతుండు హరిగుణానురాగియగు శుకయోగి కిట్లనియె॥

క॥ హరి యివ్విధమున సేనా। పరికరములతో శమంతపంచకమునకుం।
ద్వరితముగ వచ్చినంతట। హరిసూనుండేమి చేసె యానతియీవె॥

వ॥ అనుడు శుకయోగీంద్రుం డిట్లను నాతెఱంగున హరిసుఖనిద్రం జెందిన దత్సైన్యంబుల వారలును మజ్జనభోజనాదికృత్యంబులు దీర్చి విశ్రమించి రంత నిక్కడ పాండవస్కంధావారంబున నొక్కరమ్యప్రదే

శంబున కరదీపికాసహస్రంబులు వెలుంగ బాహ్లికాది కురువృద్ధులును
ద్రుపదాది బంధులును, ద్రోణాది మాన్యులును, కర్ణాది దొరలును,
ధృష్టరాజసుయోధనాది పౌత్రులునుం బరివేష్టింప కాంచనపీఠికా
సీనుండై యున్న గాంగేయునకు నర్జునుం డిట్లనియె.

మ. హరి యేతెంచె సమస్తబంధువులునై న్యాయాధీశులున్నందనుల్।
కరిగంధర్వరథాశ్వసేనలు సమగ్రప్రీతి నొల్వంగ సం।
గరకేళీపరులై మదీయరథులంగా గాంద్రుపదు చూన్నారని।
ర్భరదర్పంబున మించు రేపకడ సంగ్రామంబు సేయం దగున్.

క. అనుడు గిరీటికి గంగా తనయుం డిట్లనియె నతని తలపెరిగి ప్రియం।
బున నట్ల సేయుదము। జననాథుల ననుపు యుద్ధసన్నద్ధులుగాన్.

వ. అనుడు నపార్థుండు పార్థివోత్తములం గనుంగొని యిట్లనియె.

మ. హరితో నీ ధరణీవరాగ్రణికినై ఆయోధనక్రీడ కున్।
బరికట్టియున్న గాంగేయును ... తృణంబుల్గా విచారించి వే।
రరసాధిక్త మనస్కులై మెరయువారల్ నిల్వ దాత్మాకరీ
ర రతిరాజందిన ... వరుల్ చనుడు పుత్రభ్రాతృసంయుక్తులై.

వ. అనుడు వారెల్లనపూర్వకమంత్రంబున నర్జునున కిట్లనిరి.

క. సురనాథతనయ సంగరధరణిన్ ప్రాణంబులొసగెదము గాంచింతా।
... రణోత్కరణోద్యమునై తుపలు। కెరుగ మెనే కేల మమ్ము నిట్లాడంగన్,

వ. అనిన నట్లే నియుక్తకర్యంబునకు సయ్యన సన్నద్ధులై తమ్ము నియమింపిన
యెల్ల వారలకుం దమ తమ విడిదలలకరిగి యాభీష్టుండును బాంహ్లిక

ద్రుపదాదులును నిజనివాసంబులకుం జనిరి వారలచేత ~~సముచితు~~ ననుజ్ఞాతుం
డై నిజస్థానంబులకరిగి యుచితప్రకారంబున నుండెనంత.

క. తెలతెలవెలిగెను ఫణిశా। యులచే నన్నరుతు భూవరులకు దెలరలకర్ణి।
బలములతో నాయితమై। నిలుతని చెప్పించెనంత నిజశిబిరములన్॥

సీ. పక్కెరల్వర్ణింప భద్రదంతావళ ఘటలు గావించు ఘీంకారరవము।
భల్లాణ కట్టంచో నుల్లాసముగ జేయు సైంధవశ్రేణి హేషారవంబు।
నాదట బూనరింప నందంద గు వంగ దేరుల బరగుచక్రారవంబు।
సన్నద్ధులగుచు నుత్సాహంబుతో వీరవరులొనరించు నాహ్లానరవము।
విజయభేరీమృదంగాది వివిధతూర్య। రవములొక్కటియై దిక్కుల
విజయజేయు। పూర్ణచంద్రోదయోత్సంతఘూర్ణమాన। సాగరంబున బోలి తత్సైన్యమపుడు।

వ. అయ్యవసరంబున సూర్యోదయంబైన నిజతురంగబలంబులు సవరణలుగను
పట్టి నేలయీనిన చందంబున సంగరంబునకు నరుగం దొడంగెనంత.

సీ. కాంచన పద్మరాగశ్రేణిచే నొప్పినయట్టి దివ్యకిరీటము మెఱ।
నతులిత వజ్రమయంబై యభేద్యమై తనరు ధర్మ[illegible]మైన ఘనతనూప।
మరకత మాణిక్యమయదండయుక్త ప్రతాపాంక బాణ రథ్భుజము మీఱ।
నంభోజ సంభవ స్యందనరథ్యవిభ్రాజితగంధర్వ రథము వెలయ।
మద్రనాథుండు తొనుగలపై మహిమ మెలగ। గాండీవంబు నుగపదానల్ప
కాంత నినాదంబు దిశలు నిండ। విజయుడత్యుగ్రమూర్తియై వెడలె ననికి॥

వ. వెండియు భీష్మద్రోణకృపాశ్వత్థామ కర్ణ బాహ్లీక సౌమదత్త
భూరిశ్రవులు ధర్మజ భీమ నకుల సహదేవులును, దుర్యోధన దుశ్శా

సన దుర్ధర్షణ దుష్ప్రహాది ధార్తరాష్ట్ర శతంబును, ద్రుపద శిఖండి ధృష్టద్యుమ్నాది పాంచాల వర్గంబును, విరాట ధృష్టకేతు సుదక్షిణ యువనీల విందానువిందులును, కేకయ మహీపాలుర పుత్రులును భగదత్తాలంబసహాయులు ఘటోత్కచాదులును, రుక్మి సైంధవ శకున్యాది నానాదేశాధీశ్వరులును, తమతమ చతురంగబలంబులనుం గొలువ రథారూఢులై నిజకేతన ఛత్ర చామరాది నానాలాంఛనంబులు మెఱయ, శంఖంబులు మొరయింపుచు సింహనాదంబుల సంగరోచితాలాపంబులాడుచు నద్దేవేంద్రనందనుం గూడఁ దనర చిరంతనందరంగలయం బూనిరి॥

సీ॥ వివిధ శస్త్రాస్త్రప్రవీణులై తగువీర సైన్యమ్ము దనిజాలఁ జూపి తెచ్చి।
దానికిం గాపుగా వాయువేగములైన గుఱ్ఱంపు దళముల గుదురుపఱచి।
వాటికిం గాపుగా నానారణక్రియా శూరులఁ బేరు మీఱఁ దేరులునిచి।
వానికి బాసటగా నున్న మదద్విపచయంబు సాలుపువారఁ జేసి।
గీ॥ మనెం కొక రాజు నేర్పఱగ నునిచి। యనిమిషాధీశనందనుండను వెరింగి।
మానుషవ్యూహ మొనరించె భూనుతముగ। సకలయోధులు జూచి యాశ్చర్యమంద॥

వ॥ ఇవ్విధంబున మానుషవ్యూహంబు పన్నియందు నడుమం దటఁగాంగేయ రాధేయులుండానునను, వామభాగంబున గురుకృపాశ్వత్థామలును దక్షిణపార్శ్వంబున భీమ దృష్టద్యుమ్న ఘటోత్కచులును, నడుమ యుధిష్ఠిర నకుల సహదేవ దుర్యోధన దుశ్శాసనాదులు బతుర్ధనుండును, వెనుక బాహ్లీక సోమదత్త భూరిశ్రవులును నెడనెడ

ద్రుపద శిఖండి విరాట దృష్టకేతు కేకయ నీల సుదక్షిణ విందానువింద
లును, భగదత్త లంబాసహాలాయుధ రుక్మి సైంధవాదులుం దమ
తమ తనుత్రాణ శిరస్త్రాణంబులు ధరియించి హస్త్యశ్వ రథాదిరూ
ఢులై వీరాలాపంబులు నిగుడ బడబముర మొగంబై నిల్చిన నమ్మెన
పరభయంకరంబై యుండె నంతకమున్న యక్కడఁ.

మ. వనజాక్షుం డనుసైనికోత్తములు భవ్యప్రక్రియం బాండవే।
ల్పని కాలోచిత కృత్యముల్ నడపెన క్కౌంతేయు లాయోధనం।
బున కేతెంచు విధం బెఱింగి బలరాముం డున్నదిం బాసిగా।
బ్బున సేనల్ వెడలింప నేత్రసమితిం బంపెన్ రణాన్తోత్సికీ.

వ. తదనంతరంబ.

తే. గరుడకేతనంబు గగనంబు నొరయంగ। ఖడ్గచాపబాణగదలు మెఱయ।
యల్లదిశలు నిండ నెలమి దారకుఁడు రథమ్ము దేర్ప దుముదుము సన్నద్ధ.

మ. రమణీయంబగు పాంచజన్యజనితారావంబు గర్జావిశే।
షముగా ఖడ్గము తళ్కు జాలము దటిత్సంఘంబుగా నంబ్రుచా
పము దేవేంద్ర శరాసనంబుగను శుంభద్దివ్యమేఘుంబు పా
ర్థము హస్తచ్చుటమా దిశేగ శరధారాశ్రేణి నొన్నాదిద్దె.

వ. మఱియును.

ఉ. విద్ధ్వమలాంశురేఖయను వ్రల్లిని గాత్రము చెంగలింపదా।
శద్ధ్వజ మొప్పు సీరము సలంబులు భీషణవృత్తి చూపశం।
ఖధ్వని లోకజాలములు గంపము నొందగజేయ వచ్చెన।

బ్రాభవమునన్ సురారిగొనియాతబలంబు విరోధియాజికిన్॥

ఉ॥ అత్యధికప్రతాపము జనావలి సన్నుతిసేయ సంగరా
చిత్యము వీరవర్మము విచిత్రకిరీటము దాల్చి శస్త్రసా
గత్యము నన్విరోధులకు గాయు తనంగ దుర్నికరాకృతిన్
సాత్యకి వచ్చె భద్రరథజాలము ప్రాయగ యుద్ధభూమికిన్॥

శా॥ విద్యుల్లీలల జాలంగు ఖడ్గలతికా విఖ్యాత రత్నాలముల్
ఖద్యోతప్రభవించు శంకరవమా కాశంబునం బర్వియు
ర్వోద్యోగంబున మత్స్యకేతనము తోరాధావలి త్వెంటరా
బ్రద్యుమ్నుం డరుదెంచె వైరికుల గోత్రచ్ఛేద దంభోళియై॥

మ॥ ఘనబాణాసన బాణ కుంత పరిఘా ఖడ్గంబులన్నింటి మిం
చిన తేరున్నతలీలనెక్కి సితవర్ణంబు జిత్రాతపత్రంబు మీ
రనవీనోజ్జ్వల దివ్యవర్మము శిరస్త్రాణంబు శోభిల్లగా
ననిరుద్ధుం డనిరుద్ధవృత్తి నడచెన్ హర్షంబు సంధిల్లగన్॥

శా॥ చంద్రప్రతియు మేఘడంబరములాశాచక్రమేక
నిండన్ వ్యర్థంబుగా నివిచిత్రా క్షీరంబులుర్వీశ జ్యాకో
దండంబుల్ ధరియించి కంకట శిరస్త్ర ... చారుదే
హుండై తెంచె మహోజ్వలాకృతి రణోద్యోగ ప్రయోగోత్సాహియై॥

ఉ॥ అంబుజలోచన ప్రతిమ ఉదాహవకేళి దురంధరుండు వీ
రంబున విల్లు నమ్ములు గరంబుల బూని విపక్షభీకరా
డంబర వృత్తి దిక్కులు వడంక మహారథమెక్కి వేడ్కతో

సాంబుడు వచ్చె వాహినుల సంఖ్యలు గొల్వగ యుద్ధభూమికిన్॥

ండ్రాజిమన్త్రసేనుఁడు
సీ॥ యుద్ధసంగ్రామ మస్థలో ధ్వుండు ధ్వుండు గ్రసేనన్ యరాతి రాజి వంశ

శ్రాకు। శత్రుస్రారుడరి తప్పెను చవలూ ద్వరుణుడు డరుణుడు, తులిత ధీర

తాకృతి వర్మకాంచన మణిమయాంగదుడుంగదుడు। దారుణి స

మర్త కలానుండు శశిలానుండు డానిజిత పుష్పరుండు పుష్క

రుండు శంకుండు దీప్తిమంతుండు భానువిందుండు సునందనుం

డును వేదవాహుడును బృహద్భానుండును రధంబులా

క్కిచనిరని కిధారుణి గ్రక్కతిలగా॥

వ॥ మరియు భానుదేవుండును సారణుండును శ్రుతదేవుండును వరూ

థియు జిత్రబర్హియు నాదిగా గలయోధులు దమతమ తమసేనా

సమేతులై యొండొరుల గడవ బరితంబులు వలుకుచు సింహ

నాదంబులు సేయుచు శంఖంబులు పూరించుచు గృష్ణునింగూ

డ జనిరంత నిరంతర దానధారగ ధుళ్లు పుష్పధయ ఝుంకార బధి

రిత దిక్తటంబులై చరితఘంటా ఘణఘణారావ నిజఘోంకార

ప్రతిధ్వనిత చక్రవాళాచలగహ్వరంబులైన యోనికేవిచిత్రం

బులు దర్శద జలకలితమార్గ దుర్గమ కర్దమంబుల మదక్కలదో

+ సంజైంధిమొనగసెమొగసిభూమంగంధళ్లినరుడనివంంతెనుల్లనిమంతసిమల క్కింధూరకంబులై తత్మబరిధరవిలసితమందారతరు

క్కటులు చెనింక్కి పనిలి బిలులైర జూవి కారంబు + లపై ప్రొవ్వెడియుప్పు

త్రసూనతనివ్వంగవూనస్వరంరమదవడింధిందిరంబులై

నంగప్పి వెరయన దంతెంచు భిషణ హేసా ఘోషంబుల బయలు బయ

సూచనంబులోన వ్వు వాయువేగ తురంగంబులును, వాయువేగ తురంగంబులును

వాయువేగ తురంగంబులం గట్టి పరచి సారథులు వలపినరొంతలకు నతిపింపయుద్ధ

సన్నద్ధులగు రథికులకన్నెరుకత్తై రౌతులు వచ్చిన భుజంగమంబుల తెరం-
గున నందనరు విచిత్రకేతనంబులు పొందియాత్మచక్రనేమి ధ్వానంబులచేత
శైలగహ్వరంబుల నిద్రించు సింగంబుల మేల్కొలుపు రథంబులును, రథం-
బులకంటె వడిగలిగి ధనుర్బాణపట్టిసప్రాసపరశ్వథశూలభిండివాల
కరవాలతోమరచ్ఛురికాగదాది నానావిధాయుధాసన్నద్ధులైయు
బ్బున నిబ్బరంబైన బొబ్బలు చందంబున గొదమసింగంబుల తెరంగునం
బొంగి పగుల నార్చుచున్నెండొరుల గడవ బరతెంచు వీరభటులుం-
గలిగి రౌద్రతర ఘోషింపు విజయభేరీ మృదంగ కాహళాదుల
యారావంబుల మరియు నిరువదియక్షౌహిణులంగను పట్టినా
త్మసేనా సముద్రంబున ద్వీపంబు వలెం పుటకన్నై రౌతురు నడచి
నిల్చిన॥

ఉ॥ ఆ పరిపాంథవేయులు నయంబున పన్నిన యట్టి మానుష
వ్యూహము చాలి చెంగటను నకులు నొవ్విజయించు టెట్లు మహాబలు
వ్యూహము వెన్నరు నంతనరి యోధులు విస్మయమంది సంగరో
త్సాహము దక్కి రాత్మల భుజంగమరాజ సుతాతనూభవా॥

వ॥ అని మఱియు నిట్లని యొనర్చు పన్నిన యువ్వెగ్గరంబు ముందరం దాను
ను బలభద్రుండును ... కియును, వామభాగంబున కృతవర్మ
ప్రద్యుమ్న అనిరుద్ధులును, దక్షిణపార్శ్వంబున గద సాంబ చారుదే
ష్ణులును మధ్యమప్రదేశంబున బంధుమిత్రామాత్య సహితుండై
శలయోధుల తోడి నడి గొండల నబోల్పు గంధసింధురంబులం బరివేష్టిప

రథారూఢుండై యుగ్రసేనుండును పశ్చాద్భాగంబున నుద్ధవాక్రూర
చేకితాన సారణాదులు నెడనెడ బృహద్భానుండు భానుదేవ శ్రుత
వేద వృక శుకారుణాది కుమారులుం దమతమ యుడియాలంబు
లు మెరయ నుండిరి వారల యుద్ధంబు చూడ యుంతకమున్న పురం
దరాది బృందారకులు విమానారూఢులై యంతరిక్షంబున నిలి
చిరంత॥

క॥ మోహరములు రెండును స। న్నాహంబున దారసించిన న్బల్లునసే।
నాహంకృతి వ్రడిపైను। తాహంబున శౌరి పాంచజన్యం బొత్తెన్॥

క॥ వెండియు రాముడు బ్రద్యుమ్నుండును సాత్యకియు సారణుండును నని।
ద్ధుండును కృతవర్మయు సాం। బుండును శంఖంబుల పుడమెరయించిరాగిన్॥

తే॥ సకలయాదవసేనయుత్సవము తోడ। సింహనాదంబులొనరింప సింహనాద।
ములలయుటంచును భీతి పెంపున గిరీటి। బలములోగల కుంజరంబులు వడంకె॥

వ॥ మఱియు కృష్ణసైన్యంబునందు విజయభేరీ శంఖ కాహళాదులు-
మొరయించిన నారావంబు ప్రళయకాలాఘూర్ణమానార్ణవ
ధ్వానంబున సకలయోధవీరులు నంకయ్యంబునకు కాలుద్రువ్వు
చు ధనుర్గుణ టంకారంబులు నిగుడింపుచు చతురంగబలంబులు మున్ను
నడచిరంత॥

క॥ ఈకైవడి హరిసేనా। నీకము నతడేరఁ జూచి నిష్ఠుర కోపా।
కౌటిల్యము నస్సుభద్రా కాంతుండు దరి దేవదత్తం బొత్తెన్॥

సీ॥ తదనంతరంబున ధర్మపుత్రుఁ డనంత విజయంబు నను వృకోదరుండు పౌండ్ర।

ముని మాద్రిపెద్దనందనుఁడు ఘోషంబు దెలివిపొరగ సహదేవుఁడు మణిపు|
ష్పకంబున నదీపుత్త్రుండు కృపుఁడు ద్రోణియు గురుస్మృతి విభుండు|
హైడింబుఁడును ద్రుపదాధీశుఁడును మత్స్యపతియు గర్ణుఁడు నలంబుసుఁడు నర్క|
పుత్రుఁడు మొదలు యోధులద్భుతముగాఁగ| శంఖముల్ పూయింప తత్స్వనములును|
విజయుఁడుం దాఁ బట్టి తమ్ము దత్త్రబరవంబు గాఁడిదొయిక్కటఁ సర్వదిక్కులు బగల్చె॥

వ॥ అప్పుడు॥

ఉ॥ వాసవి జేరవచ్చి మనవారలకుం గొసల విస్మటించుదుం|
శాసనుండాదియయు విభుని సమ్మతినొంది చెలంగి యాత్మసే|
నాసవితర్కరయుంబు నరణంబున కుంభిక కొల్చనంతను|
ల్లాసముతోడ నమ్మున చలంబన యాదవసేన దాకినన్॥

చ॥ హరులు రథా విరథా తతి యోధులు యోధులు గ్రక్కుఁ|
జరము ఉ గుంజరంబులను సందడిగాఁ దలపట్టినప్పుడ|
బ్బరవసమౌ ద్దదట్టిదని పల్కఁగ శక్యమె యెవ్వరికినా|
సరసిజసూతికైన సుభుజంగమహారునకైన బూఁతగన్॥

వ॥ మఱియును భయాసన్నంబులుం గనుపట్టు వీరభటులు చటుల చేరుమ
ణొ విలాసని రుపమాధ్యాసుబ్రైయోశునతో శెవ్రోతరించునా
బోతులఁ బోలి గంధసింధురంబుల చందంబున కొండమసింగరంబుల
తెరంగున దలపడి ఘోరుచోఁ గదారంబుల వారలు మీఱిన పంతం
బుల నంతంతకు నడుగుంతెక్క తెక్కఁగా నకయొంతొరులనే రుప్రానంబా
దువగదువడింతింప చున్నప్పు లూ యుకసరిదాటులు గవిళంగియు వైచి

బిరుదు నందిరుపు కొనసాగ వెగరాలు గని కుమ్మినె మ్మ సంగసిల్లి రంకెలువైవ
నంకంబులకు నుపాడి [illegible] నెట్టి జొజంపి చచ్చు వారలు నత్తాయుధం
బుల ప్రవీణులై సంచరింపక మాయకంఠా కంఠు పదురె గురు వర్గ
భ్రమత విశేషంబులం [illegible] ప్రచుర, తాయయుతు ప్రాయుధు నాం
తొరుల వేల్ము దప్పించి దాటుచు నేటి ననికికె దిరించి గురుపింగ
బరస్పర హేతి గతుల నంగంబుల వీచిన చిదికి సారకసాహసం
బున మించి నేలకొరుగ వారును, నానా విధాయుధానేకం
బు ధరియించిన బం[illegible] శూరులతో తుందలపడి సంగరప్ర
కారంబు నంబెర వారలు చూచుచుండ భోరాటం గావిం
చు హుంకారంబు నిగుడించుచు నసుకొన్న సాధనంబులు దను
వేంనునొంపనె ముష్టు రు[illegible]క వీకదియు నరా వలస్ట నాం[illegible]క హ
లయుధంబులుగాని నరకనదియును దుష్టుయులైన నసొనకశాస్త్రం
బునం బొడిచి విడిచి ప్రతమిపరు ద[illegible] డి పాహూ [illegible]
హింసానంగి త్రెల్లు వారలును, దైదుర్భులం కించి రంకెలు వైచు
చు బదురునేర్పరు జోకకై లయురవణించి వేనులు శంభ్రుటుంబాంచి
పొంచి పదలా ఘువంబులనె దిరి తరోబుద్ధి వముక్త్రాయుక్తి వెరాయు
లు బగులు బోరిపడు వారలును, మత్తయునారు నిసూర్యారుం
దుట వముతుటు వములై చటులగతిం గమ్యంబులు సె [illegible] సొంచ్చి
పెంచ్చిన గర్వంబున ననోన్య నప్రాసంబులగ ల్గా ద్వవయువంబు
లు దెగి సిచ్చి తినిబ్బరంబై మగుడ జాలక విత నివుచ్చరంబునకచ్చొ

కలించె నంగ మదిలయువారును, సహస్రసంఖ్యలగు శూరులు గుంపు
లై గర్వంబు...పున కలంకురికి గదలగదలనీక షోభయుం దారులవె
ట్టిలు కొన్నై కూలువారలును దమతమదారలు తెరలి యెలుర గుఱ్ఱెరుం
గకయురి కియురి తిరిగి వచ్చి పతులకర జతురత బోవి ప్రాణంబులు
విడుచువారలు నున్నారని గురిచేసి కూతంజను నెఱనడుమ నా
కం దుతల దెంచి నంబడకవానిన నరకి హ- పోరలు వెయ్యెంటెంబు
లు నను ననుజులుం దనుజులుం జుట్టంబులు మొదలగువారలు
పోరునెఱనడుమ జొచ్చి తెంపు చేసి వ్రాతింబొందువారును
భయంకరంబైన పోరిగలనం దారుగు రక్తమాంసంపు దిష్టులు
సూచి వెరచి తలకోకతెరయంగతేక వెఱ్ఱియాటలాడుచు నుభయ
సైన్యంబుల వారలు చూచి నవ్వ బరువులు వెట్టు వారలును గఖాతా
తనంబు చేసి తరంగమంబులం గదలించి దాసియు తరోతరప్రహా
రంబులన శ్వపలాయ్యనా సటాతంబు గావే టాడుదు నియత్రైకేలు
దప్పిన బ్రాహ్మల చందంబున నంగూలు రాహుత్తులును సంకుశాఘా
కుపిత...త్తై రాయుంతొంటి వర్గంబులు గాఢదంతాదంతిభో
మావంతులతో తబీనుం గుత్తైన రోనుం గులు నుసారధులు రు
వణించి యుగ్యంబుల పగ్గంబులు వదలి కదియంగ్రోలిన బరస్పర
బాణాఘట్టనల రథంబులం దిలప్రమాణఖండంబులై దొరిగిన
విరథులై కరవాలంబులం బ...కలుం గొని రౌతాలమాసగొనక
రొయంతొరుం దాసియు త్రేసియుం దప్పించియుం గుప్పియుం బోరి

ఘోరిపొలిసిన రథికులుం గలిగియా సందడ కయ్యంబు భయంక
రంబై యుండె నంత॥

ఉ॥ వాసవనందనుం గడచి వచ్చి వికర్ణుడు దోర్దుగాగదు।
శ్శాసనుఁ డేచి సాంబుని నిశాతశరంబులనేయ నవ్విభుం।
డీసునుమచ్చరంబున నదిప్పేచ్చుగ గృష్ణు నివెంచునాత్మరయు।
ల్లాసము తోడ వాఁడు దెగలన్విశిఖంబుల నేంచి వెండియు॥ ✕

క॥ శరములరెంట వికర్ణుని। తురగమ్ముల నొంచి పదగ తామ్మదిదూప్పు
ల్వర పిప్పడి చేసి సారథి। సురువడి నొక కోలచేత నుక్కణగించె॥

ఉ॥ ఆత్తరి దుశ్శాసనుఁ డురయంబున తద్విశిఖంబుచేత వీ।
కోత్తము సాంబు నొంచి మఱియుం బదియేను రుంగుటమ్ములు
వ్వేత్తన సారథిం దగులనేసి తెఱ్ఱ్వప్పిస కృష్ణనందనుం।
డొత్తి విశాతబాణము నస్మ్రక్కటనేసె నతండు మూర్ఛిలెఁ॥

చ॥ కడునగి సారణుండుతెలిగన్నులడాంపు దలిర్ప నగ్రజుం।
గడచి శరద్వయంబున వికర్ణుని సారధి జంపి యుబ్బనర్।
సిదమిరుమూడు బాణములజెక్కలు వాపుచు వాని పబ్బల్।
చెడిద పుటమ్ములారువరపే గగనంబుగలంగ నార్చుచుం॥

ఉ॥ పాండుసుతోష్ట మొత్తి హరి వాహిని బెగ్గిలసాంబుతమ్ముని।
న్మాండు నిశాత బాణములనొంచి హయంబులగేతనంబు గ్రా।
వ్వొండి శరంబులేసి నరవాతతనంబున ద్రుంప నాతని
బొండిమి మాన్పి యట్లు గురుపుంగవ సైన్యవయద్యైన్యమందగ॥

తే. అదిగనుంగొని కృష్ణసైన్యంబులెల్ల। నార్చి వైరులు మొరయింప నర్జునుండు
తనబలంబుల బురికొల్పి తానుకడగి। ఘోరమగు నిగ్రతతో ప్రద్యుమ్నుడార్చె.
తే. అతనిపై జ్వాలుకొన మునుంచె నంపవెల్లి। మీనకేతుండు నతనిపై మించినారు
సాయకంబులు వరపె మాద్రేయుల విగి। చారుదేష్ణుని దాటి రుత్సాహమెసగ.
క. శ్రీరుక్మిణీ కొమరుండునని। వారల రథ్యముల మీద వడినారసముల్
ఘోరముగనేయ వారును। ఘోరాస్త్రములేసి హరుల గూల్చిరనేలన్.
వ. అంత.
సీ. సురనదీసూనుండు హరిపూర్వజుని మేన నాలుగుబాణముల్ నాటనతడు।
కోపించి శరములటు గొట్ట రథ్యంబుల భీముండు సాత్యకి చక్కినారు।
శరములనేసిన బరవసంబున వారు దూపులనేడింట దునిమె బడగ।
ద్రోణుడు కృతవర్మదాదరి తుమ్మిదినారసంబులు పరగింప జంధసాయ।
కములనేనింట నతడు తుత్మంకటంబు। మార్గముగజేసి నల్వైగర్వితంబు।
కంబు విరువది రాయేనిరుద్ధు గాఢనేయ। నతడు నందరనొంప్పించె యతని తోను.
తే. వడిజెతానుని తనువు మాతు। బాణములనెందు నతడు సక్తేన శక్తి।
నాల్గు బాణముల నతని గంధర్వములను। దను వులదతబాసియొకటకే తనమనాల.
తే. బాహ్లీకుండు గ్రసేనుని బదిశరములు। నొంచినాతండు దూపులేనుని గుత్తరాక్
నతని దేహంబు దల్లడ వందజేసె। దత్తు ద్రోకంబుమ్యు చేతనుద్ధవుని గుచ్చె.
క. భూరిశ్రవుగరణుని పై। ఘోరాస్త్రంబుల రవదినిగుచ్చిన నాతం
డీరేడు పెద్ద దదూపుల। సారథి రథచేత కేతుజాలము ద్రుంచెన్.
వ. వెండియు ధర్మనందనుండును, సుయోధనుండును, ఘటోత్కచుం

డును, నీలుడును, కేకయులును, ద్రుపదుండును, విరటుండును, సుద
క్షిణుండును, విందానువిందులును, గురుకరూశాదిదేశాధీశు
లునొక్కుమ్మడి శరపరిఘాశక్తి తోమరశూలాదిబహువిధా
యుధంబులు బదలువడ సుద్దండవృత్తి నయ్యాతుపరచిరందు ఘటో
త్కచుండు.

శా. మార్వీరావము దిక్కులందు వెతల న్మాయాబలస్తోమత,
నార్వాహంబున మింటికింజని శిలల్వర్షించు నొక్కొక్కచో,
గర్వోద్రిక్త మనస్కుడై రథికులుం ఖండించు నొక్కొక్కచో,
దూర్వారాశుగకోటికాలు బలముం దూహించు నొక్కొక్కచో.

~~ఉ. వెండియు కృష్ణసైన్యములు వీగసనప్పుడి~~

వ. మఱియు.

మ. ఒకచో నారుచునొక్కచో జటులబాహాప్లాస మొప్పన్నవా,
రికిగానంబడ జేయువేరయొకచో శ్రీతారగతి కుంజర,
ప్రకరంబు న్వితిజాండమై చనునొకచో రథ్యంబులు గూల్చునెం,
తొకచో జీకటిగొల్పునం పగమిటే నుద్దామతేజంబునన్.

క. ~~ఈ~~ రీతి నింద్రనందను, వారలు వెరగంద కృష్ణవాహిని గలగన్,
ఘోరాస్త్ర పరంపరచే, వారక పదివేలరథుల వడిమడియించెన్.

ఉ. వెండియు కృష్ణసైన్యములు వీగసనప్పుడి ద్రోలజూచిసాం,
బుండును సాత్వికింగలసి ప్రాణికెతోడ ఘటోత్కచుండు మహా,
కాండవవృష్టి తేసినెంచి తురగంబులపించ ముదంచి సారథి,

స్యందెలు లీలఁజేయుటయు ఖరాంశుపరాక్రమవృత్తి నాతఁడున్॥

ఉ॥ ఒందురథంబుపై కురికి యుగ్రతసాత్యకి కృష్ణనందనుం।
బెండుపడన్ నిశాతశరబృందము లేసిన వారవిక్రముల్।
వెంటియును భీమనందనుని విల్లు సిడెంబును తేరుసారథిన్।
జెందతదాశుగప్రతతి జక్కఁగఁజేసి జలంగి యార్చినన్॥

క॥ విరథుండైయు వీరుడు। గరపాని విలయకాలుండనగా।
బరతేర జూచి సాత్యకి। శరములనే నింటదాని దక్కఁగనేయన్॥

క॥ అనిరుద్ధుండును రుషకే। తనుఁడు బలుఁడు సారణుఁడును దగ్ర
నజాలబాణములు నొంచిన నాతఁడు రిచ్చపడి విచేష్టితుడయ్యెన్॥

వ॥ అప్పుడు॥

క॥ తనకొడుకు బెక్కురథికులు। గనుకలిసెప్పింప నుదరి కడువడి మురు।
త్తనయుడు ప్రళయాంబుదస। స్వనమొయనన్నార్చి బాహుగర్వము మీఱన్॥

ఉ॥ సారణుడుద్దు దూపులను సాంబుని తొమ్మిది సాయకంబులన్।
సీరిబదేఁడు బాణముల నిష్ఠురవజ్రుల రెంటి సాత్యకిం।
క్రూరశరంబుచే తననిరుద్ధుని మూఁడుని మూఁడునోలలం।
దూరగనేయ వారలును దోడనె కప్పిరి భీమునమ్ములన్॥

వ॥ వెండియు॥

మ॥ అనిరుద్ధుం డొకతూపుచేత బకదైత్యధ్వంసి చాపంబుగ్ర।
క్కన ఖండించె బలుండు నాగటరథాంగంబుల్ వైతనొత్తిగె।
తన మాసాత్యకి ద్రుంచివైచె విలసత్కాండవ్యయిన్నైనకే।

తను దుస్సాంబుదు నేసి రాశుగతతిం దత్కాయ మత్యుద్ధతిన్.

వ. అంత.

మ. గదచేఁ ద్రిప్పుచు రౌద్రవైఖరి మహాకల్పాంతకప్రౌఢిబ
ట్టి దురైభీముఁడు చండభాస్కరుని కంటెన్ దీప్తమై నేర్పుగన్
బదవిర్భంగను దోలుచు నిష్టురులు దులన్ భూమండలంబెల్ల గ్రు
క్కదలన్ రాముని రాముని తేరు తత్క్షణము నాగ్రారాతిఁ గొట్టెన్ దిశిన్.

శా. ఆ వీరుండును బాదచారియయి ప్రహస్తాండంబు గంపింపఁ గ్రో
ధావష్టంభమునన్ మరుత్తనయు సంహారంబుగావింపగా
వేవేగం బరతేర గన్గొని మహావీరుండు పార్థుండతో
త్సావేశంబున నేగదెంచె బరయోధానీకముత్పద్రిలన్.

వ. అతని తోడన యుత్తమౌజుండును, యుధామన్యుండును, ధృష్టద్యు
మ్నుండును, విరాటుండును, రుక్మియు, భగదత్తుండును నేకయూతోడం
చిరంతకమున్న.

శా. అశ్వద్ధామయు భీష్ముఁడుం గృపుఁడు ద్రోణాచార్యుఁడుం గర్ణుఁడున్
విశ్వంబెల్ల వణంక నార్చి సమరోర్వీరేణు సంఘంబు సన్
పాశ్వంగప్రశతాంగముల్ రపితారాంకుల్ న్మదంబేదన
లశ్వేతోరుగరుద్విరాన శరజాలంబేయగా నత్తరిన్.

శా. అభ్రద్వావి నసమాన శార్ఙ్గి నినదం బాకాశ సంబారులన్
విభ్రాంతిం బారవింపగే తనరం చుమ్మిన్నంద నత్యంతకా
పభ్రూమండలిభుగ్నయై మెరయు శుంభత్పాంచజన్యారవా.

దభ్రవ్యాప్తి మహేంద్రములవెనఁ గన్నెత్త్య ధ్వంసియేతెంచుచున్.

సీ. భీష్మునిన్మాటనొప్పించి యుద్ధవుండా బదియైనదూపుల బాఱబట్టు।
ద్రోణుని నిరువది బాణంబులదెవ్వుర్వి భీముని ముమ్మాటబెండుపరచి।
కర్ణు బంత్రెండు మార్గణములనేసి ద్రుపదునందనుమేన రూపుశాన్వి।
మత్స్యనాయకునిపై మరువారు శరముల బించియుక్కటురుక్కెనొంచినరక।
తనయుకృపులను నిష్ఠురాస్త్రములగ్రుచ్చి। కాండపంచకంబులనగేకయులనార్చి।
నిమిషముననుక్కయుత్రోహిణీబలంబు। బిలుకుమారెచె నానాస్త్రములశేంద్రు॥

వ. అయ్యవసరంబున నర్జునుండు ప్రళయకాలగర్జత్కాలమేఘుంబు
చందంబున సింహనాదంబుచేసి దేవదత్తంబు పూరించి కర్ణగాం
ధారేయాదుల గయ్యంబున కుంబురికొల్పిన.

ఉ. వారలు దూర్వబంధురరవంబులొసంగగ సింహనాదముల్
భోరున జేసి యద్భుతము బొందిసురల్ఘనశౌర్యసైన్యములున్।
దారుణకేళిదాకినబదంపడియయ్యదుయోధవర్యులున్।
ఘోరపరాక్రమస్ఫురణ గోల్తలచేసిరి పార్థనందనా॥

వ. అందు బలభద్రుండును, భీష్ముండును, సాత్యకిగరం నశ్వత్థామ
యు, ప్రద్యుమ్నుండును, ద్రోణాచార్యుండును, జేకితానుండును,
సోమదత్తుండును, ననిరుద్ధుండును, కృపుండును, కృతవర్మయు,
ధృష్టద్యుమ్నుండును, నుగ్రసేనుండును, బాహ్లీకుండును, సాంబుం
డును కర్ణుండును, నక్రూరుండును నజాతశత్రుండును, నుద్ధవుం
డును ద్రుపదుండును, గదియు విరాటుండును, గదుండు భీముం

డును, సారణుండును ఘటోత్కచుండును, జారుదేష్ణుండును, దు
శ్శాసనుండును, దీప్తిమంతుండును దుర్యోధనుండును, భానుదేవుం
డును భూరిశ్రవుండును, బృహద్భానుండును ధృష్టకేతుండును, అ
నువిందుండును రుక్మియు, వృకుండును కేకయులును, నరుణుండు
ను భగదత్తుండును, బుష్వరుండును బాంహ్లీకాధీశ్వరుండును, సైం
ధవుండును। వేదవాహుండును, సుదక్షిణుండును, శ్రుతదేవుం
డును యువనాధిపతియు, సునందనుండును, నీలుండును, చిత్రబర్హి
యు, విందానువిందులును, వరూధియు నకులసహదేవులును
సృష్ట్రోత్థుండును సైంధవుండును దక్షిణయోధులు దుర్మర్షణాదు
లును, హేతి ప్రాస పరశు పట్టిస భిండివాల ధనుర్బాణ నానా
విధాయుధ సన్నద్ధులై యొండొరుల వ్రేసియు డాసియు ద్రుంచియు
జించియు పొడిచియు నడిచియు జిమ్మియు గ్రుమ్మియు మొత్తియు
హత్తియు ననేకప్రకారంబుల జమవికర్మంబు సేయునెడ గుం
జరంబుల గుంజరంబులును, ఘోటకంబుల ఘోటకంబులును, నర
దంబుల నరదంబులును బదాతులు బదాతులుం దలపడి బిరుతి
వియు నిబిరంబున బరస్పర శస్త్రంబుల బాంచియు నాంచియు నొంచి
యు ద్రుచ్చియు డిచియు జడిచియు గొట్టియు మట్టియు ననే
కోపాయంబులం బోరు నయవసరంబున.

క॥ రారాజు తమ్ముల్లెల్లను ఘోరవడి భవములు లానక్కకానియర వడవే।
లేరు పుటేనుంగులతో। నారాముని మీదికేగ నతడు ద్వెలత్తిన॥

క॥ ఏనాకె మొత్తములె దొరెదు। నే నాకె మొత్త కయ్యంగనెగ్గననిము।
త్త్రానేక పములం గాన్నిటి। బీనుం గులజే యదా నొంగః బ్చ్రినకినుక॥

వ॥ అట్టియెడ నా సుయోధను తమ్ములు దుష్ప్రహ, దుర్మర్షణ,
దుర్ముఖ, దీర్ఘబాహు, భీమబాహు, భీమసుషేణ, సులోచన,
సేనాపతి జలసంధ, విచిత్ర, ఊర్ణ, ఉగ్ర, ఆలోలుపులు పదు
మువ్వురును, మత్తకుంజరంబుల నెక్కి పట్టినదే కొల్పి చుట్టు
ముట్టిన నతండు దరిని నస్త్రయాపుత్రైష్టాటంబున దరికిచె-
తిగిచి ముసలంబున తత్కుంభ మధ్యంబుల దివిచి జంభారాతి కుం
భినీ ధరంబుల దంబోళచే గూల్చు చందంబున నందంద కూల్చి
దుష్ప్రహ సామజంబుతో తన చదిపి తత్సోదరుడగు భీముని
?రంబు దొక్క సాదన తచి తత్కుంభే కుంభ ములు వగులందన్ని
యనంతరంబ భీమబాహుండురు వణించి తన దంతావళం
బుచే యువ్వీరు నింబోడి పించిన నతండ చలాకాయంతైతద్దం
త దంత్రంబులు వెరికి తాన నవానిసేనుం గుతోత పేనుంగుగా
వించిన తక్కిన పదుగురును దరిపడి సింహనాదంబులు చేసి
యెదిరిన నాహలాయుధుండు వారలతో తనయు వావీర
ణంబులు మారి మసంగి పొంగి నింగి వగులనార్చి నవ

ఉ॥ తమ్ములు సచ్చిరం చుసు ముదంబరియు ర్ఘుసుటిరవచ్చి శా।
కమ్మన రాజరాజ వలుక గురరాజ తనూభవుండు వే।
గమ్మన రాజులు గజనికాయములుం దనతోడ రాగనె।

క్ష్మావృతి దన్ను దాఁకబిలుదుద్ధతి తోడ హాలంబుఁ ద్రిప్పుచుఁ॥
చ॥ నిలిచిన సర్వసైన్య ధరణీవర ముఖ్యులు రేగి సాయకం|
బులు నిగుడించి రాకసముఁ బోడిమి గానక రాకయుంతన|
బ్బులుడును వానిఁ గైకొని కబంధుర హస్త హాలంబు చేఁ దరా
జుల బాలియించ్చి రాజులవసుంధర గూల్చి రథావి నూత్రగా౯॥
ఉ॥ అర్జునుఁ డగ్నికల్పనిబిడాశుగముల్పరగించి దానిపై|
నూర్జిత శక్తిఁ జూపనత డుగ్రత నాగవిశేల ద్రిప్పుచు౯|
నిర్జరనాథునందనుని నేలకుఁ దేనెడ తేర శేరివి|
సూర్జిత మూర్తి సూచి దివిజుల్ భయమంది చెలించిరందరు౯॥
వ॥ అయ్యవసరంబున భీమసేనుండు జుర్జనుండలకడచి యుత్సహావీరు
నైదురునెడ ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధ సాత్యకీ కృతవర్మ గద చేకితానులు
రథారూఢులై పాండవసేనామధ్యంబునను క్రుండునుం బాద
చారియై భీమార్జునులమీద నురువడించు బలభద్రుని దగనుం గొని
వాయువేగంబున వచ్చి విప్పచ్చిం దాకి॥
సీ॥ సాత్యకి నిరువది సాయకంబుల శల్యునేసె ప్రద్యుమ్ను నేడు వేడద|
తూపుల వర్షంబు దూరని గన్ఫెత్రి గదుండు తొంబది యారుగాండములను|
కపికేతనము మించె విపులాస్త్రములు నాల్గు కృతవర్మ హాంతరుములఘుకాలిచె|
జేకితానుడు నిశితబలములు రెండు దరవి గాండీవంబు దాఁక నేసె|
మనకేతనసూనుండు తుపారుగులఁ బల్కు| రత్నపుంఖ శరంబులుగ్రంబుగాఁగ|
భూనభోంతర మధ్యగంగనానిలించి| సార్వభౌమామాత్మజుని డేసె గర్వమడర॥

నా టెంకె గ్రరా రాష్ట్ర ముననిరుద్ధ సిద్ధము
పథ వైచె బుధ మిత్రైబ్ర దివ్యమ్ము నక్షత్ర
శ్ర ల్ల సంపాతి మూలాశ్ర్ పాలు చేశి।
నతని

కు మ రి లరుము।

జైతి తానుని లకుమర మునిశత మహస్త్ర
పంచతింబున గృచ్ఛైన ప్రాధుర్ధంత।
తణ్ణ గాంగ లరు గురు గృప్తులతివి

శా॥ ధృష్టద్యుమ్న ఇమ్ముధు నాసు లవెరా ధనుధు మాద్రిసూనులుర్
సంగరా।
వ ష్టం భో జ్వల మూరుత్తై హరిని దివ్యసూక్తి బాణం
బుల్, ధృష్ట [illegible]

శ్లో॥ వరం।
జై ష్టల్ల కృగకా జర్ మత్త విశఖస్త్రణిర్ వెసర్ జేసినర్॥
మ॥ ఖగదత్తుం దునలంఖసం దునవిదగ్ధ్వ [illegible]
[illegible]

ఏలా రుంధ విరాటుల్ నాలు ధుంగెర రు।
శ్రీ గు భూపాలు రు, గూడి రువ్విభుని విూర్ద్ర
మా గ్రణ వ్రాత ముల్ నిగు ధంచేసి ధరాతలంబు వడన్
విక్రాంతి వైనార్తిగన్.

వెంటనే
గీ॥ అప్పుడా తిన రుదు గాగ।
సంచరింప రుంఢె నాసార సాత్త్వ ధంబు దంబు లుజ
లధార లగ్గలము గ।
గు రుగను పట్టి నిండ్రు [illegible]

వ॥ తదనంతరం॥

సీ॥ భగదత్తుడైన [illegible] దిశాపుల ధలంబు
దిగ్గీ బాహులకర ద్వయము నాటి।
నారాచ రుగ క్షిప్తం ధ్వవిల్లు ఖండించి।
బాణముల్ మూడలంబున [illegible]
గావింప [illegible]।
[illegible] పద నందనునిపై [illegible] రవుల్ల।
పంచ తంచేసి రుంచతష్టము నను [illegible]
నిండించి [illegible]
కనల [illegible]

తాండవింశతి నీలకేతనరుల గర్వచ్ఛి। గా॥ ౧౫॥

అరుణ్గ్రవరాగణముశీహలా అరుధ్వని వెంటె॥

వ॥ ఆ అర్యవసరంబునా॥

మాతసంబుద్ధివదివమాతమతదృగుముపన ద్వారక।

ద్వారకత్రి తారదుశంఖ శతములో అరుణబాల్య అరుణ దీర్ఘ రుచిత్రైలె

తారవము గాంగనాబిజ అరుదుందుభులా క్రాంత [illegible]

శ్రీయుద్ధారకిరణవనవింగగని

౨. అరు।

శరంబుల వేశిరుధృతిక్॥

ఉ॥ అత్రిగర్వ ష్ఫుదాబిబి మహాశుకసంపూర్తి

పానివన్విశం।

దుత్త్వము త్రైపదంగవది [illegible]

వారిక్షుల్లవా [illegible]

శ శత్యముగాంగవేనేన

వ్వేత్తున అరూదప్రాంత ములు పొంచ్చగ

బాంధవ పేనచ్ఛేతిలక్॥

వ॥ మతి అరుణ తండు వారలదేముల్లన [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

ద త్తు శా భా ల ప తి వి ద్య దా రు ణా స్త్ర

శా ఖు ల ధ రిం చి యె సు క వా లు గా ని ర థ ము న

తు రి తె య రా త ని త ల చె గ న రి కె గ ది ము ॥ ×

వ ము రి యసు ను ॥

తే॥ ఆ యసు (గ్ర) హ ను ర క్షి తు ల,

పై యసు వి ధం బు ల ను గ లు చి వి గ తా సు ల గా,

శ్రీ యసు ము హా హి తే త నం ద ను,

దా యెరా ధ న శ్రే ష్ఠ ము రా తి యెన్న త ను నా ప్పు డు॥

గీ॥ సు రా రు దా రా పు ల చె తి తా సుం ధు సా ము,

ద త్తు ప్రై నై న్యె న శ ము చె యెన్స్త్ర తుం శ

ము రి యసు బ ధు గు న తె న యెన్న న మా గ గా ము న,

గ లి గి యెపు పి న న వ్వ్య లు ధ వ ని గా తె॥

వ॥ యసు ఖు సా ము ద త్తుం ధు వి డి నా ను॥

గీ॥ పా ధు సె న లు ను: ఖ వి భ్రాం తి బాం ది,

హ రి వ రా ధు ని సం తా షు ము ధ రి యరా చె,

న ది గ ను ం గా ని ము స్స్యం (స్రు) ధ లు త శా ధ,

ను ష్ట వు ని దాం తి యెమై శై శ రా త్మ ర ము నా॥

తే॥ ఆ శ ధ వి న ధు ము ఖు రు ప్క ది యసు ము,

భ్వా త ల ము గు లం గ నా త్మ భ్వా రి శ ర (స్త్రం),

బాణని పైనిగుడించిన,
భూతములార్వంకధనువుభ్యూరనవిధిచెద్॥
వ॥ ఇవ్విధంబున మత్స్యమహీనాయకుండగు విరాటుం
డెదిరిన తద్బలంబులు హర్షనినాదంబులు గావించె
నయ్యవసరంబున తురగబలంబులు సింహనాదంబులొ
నరించె నంత బాణాంబాలపతి వృద్ధుండై యుద్ధప్రవీణా
దశరపరంపరలు వర్షించిన నంతనందు ద్రోణ
నవాతరింప్పు నయ్యవసరంబున ద్రుపదుండు॥
గీ॥ అరుదగాంప్పుల నతని రథ్యముల దునివిచి
నాలుగవ్విళ్ళ సారధిని దితెంచు తల
తోలవిలుద్రుంచి వర్మంబు తోలరెండు
శరముల తెశిరంబు వాదను శత్రిప్పైచె॥
క॥ ఆదిభరాతల మద్రవంగా
నదరులు గ్రుక్కున వచ్చి యరాయుద్ధప్రవె
ట్టిదము దాంతుడు ధరణి
జడితిల బడి భూతె బాధుర్నన్యములార్చ్॥
వ॥ ఇవ్విధంబున ద్రుపదుండు నవిర్దరణింబడిన నర
లులుచున వ్రొంర నాశాశంబుల ద్రుపదుని గ్రజ్జ్యనాలుగు
బాణంబులు ప్రయాణంబులంగాచ్చి సారధినాక్రా
తశరంబున శిరంబు ద్రుంచితే తుచ్ఛమారి మరంబుల

తలంబున నందారి లింబిన నశంతు విరథుంధ్యై వాలు మనం
బలుత యుంబుాని సింహస్థ్య చంత్రి మణావిలాసంబున నవని
తేరిపయుంగవి యుధున నేతసిత శరంబులు వరగింపంద
నవాలున రుపు శి యుచు జే రనే తెంబనన యుక్త్రారుండు
అర్ధచంద్ర బాణంబునన వప్పుబాలపతి మహాద్భుతంబుద్యం
బి సింహస్వనాదంబు గావించెను॥

తే॥ ఆ రవము విని శిబి శివు హర్
రోషంబెత్తి బహుత్రి యుక్త్రారు నిషై
పైరా రపు గనిశియుంబున
జై రస్త్రై తెంబి పటుల విశిఖముల్ప్రైర్॥

గీ॥ అతను నేర్పున వ్యంతెనా యుంబు తములు।
హరి యుద్ధపదాత్రు జుడు వాది మార్గణాములు।
న విన రథ్య ధను ర్వజ యుంతలను హరించి
యెయు త్రలన వని ఖండించి యుచ్చెస్సె॥

వ॥ ఈ విధంబునన త్రారుండు తెగిన యుద్ధ దవబ
లంబులు బలంబున పోరి పోరి తదిఖండలు సై యుగిఖం
డింగనుంగాని, పెన్మిడింబ హాలా యుద్ధాలంబున ద్రష్ట
తే తుస్త్రెం ధ్వవ యువన రుత్తిపాంధ్య భూంరి త్రవ్వులును, గే
త యుపంచ తంబును, వింధాన వింధులును, దమతమ
నం ఖంబులు పూరింపుచు యుద్ధ దవబలంబు దరియు

జూచె బ్రహ్మాండంత్ర ప్రేక్షణా॥

సీ॥ తరణార్ణవమ్ములు గంభవముల్లరవములు బాదవముల్,
దంతవముల్ దనువ్రులు దరిగి తరిగి,
ముఖవములు గేసరంబులు వాలవములు ఖురం
బులు నీరుపత్రి అరులొద్ది వేంది,
ఉరుగములు ఛత్రవముల్ నెగలాతపత్రముల్
సింధంబులును బాడి చేశి పేశి,
శిరములు నరములు ఇతెత్వులు ముత్వులు
దాఁదలు గరంబులు నిని మితని మి,
అనేనగల దంచి హా ఉరముల అనేప్రతించి
ఉరుదవములన్నారి తాల్వర ఉరుదలశంచి,
సంగరంబున నిక్షింగి శార్ద్యవెసగ
నేరుప్పనగా ప్ర రత్నాహిం ణశీ బలంబు॥

వ॥ అంత మధ్యాహ్నంబ తెత్యనప్పుడు శిబంధిష్టు
లూత్ర బాదుల విత్రమంబున తుదేవతల దృష్టమంది
యుండెనిది॥

ముత్యనశాడి నిగ్రాను
ఉ॥ రావణాతుంభతణార్ణల పరాత్రమ శ్రీ విభవంబుగ్రౌబ్బని
స్తత ఉరువంధ్యతు దార్బల్యంబునా,
ఖరావనితాతు మారతుని పొడిమి గంటిమి గావి
ఉంటిల్లి శా,

రాజ్యవహంతే ళ సత్యాది మహర్షులు లరంబి యెరుం
గ వేవిన్నదుక్॥

వ॥ అని యనుగ్రహించిన యిర్వ్యద్ధ వరులు సింహాసనాదం
బులు చేసి వత్ర(దు)వంబు వివిసారథ్యకృతి (ఘు) ద్యువమ్మాని రు
ద్ధాదులు రయంబు వంబరతేంబి వారంభైశర వర్షం
బులు గురియింబి నిబు వరింబ రయ్యవసరంబున
న వ్యలి చక్రి శేష ద్రోణ కృప తనర్ల లాక్ష్మ వ్యభిచారులు
యలతాల రుద్ర చతుష్ప యంబుతేరంగున వెరిచిన
భంగి యంత్ర తారుల బాగున వెరశి సాత్త్వికాద్ధను
గుణ ఛంతారంబులు నిగుడింప్రచు, సాత్త్వికాని జ
పెతి (ప్ర)భావిలాసంబుగా నవిచె యదుచు సాత్త్వికా
గే తనంబులు మెర యల రథవేగంబు గను పట్టించె యదు
చు సాత్త్వికా సింహాసనాదంబులుసె యదుచు సాత్త్వికా
శంఖంబులు పూరించ్రచు, వి జృంభించినం, గలాద్రి
న గద యదు బాహ్వల యెతేంబిం గతాలి తుప్పలుగాన
నే తాత్రిపరి పింగో బలంబు దును మారాది యంవదురత్త
(ప్ర) వాహంబులు వరపిరి, హతశేషులు గాండీవములై
యెవ్వం డారులు విరిగిపడిన రథంబుల వందుతోగి యరు
గ జత శేఖరంబుల పారిరి యరు, పమిశన స్వైంద్రవంబు
ల పత్తేరలు సాగ్గ యరు, శవంబు పదు పెంబడి వాలు వేయుచు

శింజత ఉత్తుంగ రాంచ గుణాలంకారగ నిత్రవారలు త్రైష్ణ
ష్ణతాప్రమునునే లింగు నూపునస్త్రాణంబువిని ఉనూము
రాంతత తుండ ధారతునచే నర్ధంబు వేగంబు నంబరపింబి
తననేన తుంజెంతుని బి ఉబెూరతుంధనినిలు వరించు
నవసరంబునం బూధ్ధ్రంగ్రాంతెనంత తుమున్నాదు బిగనుం
ధు స్తేము స్త్రైన్యంబులందివి గుంబి భీష్మప్రాణాత్మపాశ్వర్ధ
ము ధర్మజను ఉబెూధనత రోగములుండా ననుగగదపి
తారాహంస్త్రంబులు వెలుంగనిజసంధానవారంబునతుంజ
నిసముబిత్రప్రతారంబునసంధ ననిపి ముబ్బ గ్భాజనా
దులుసప్త్రసుఖంబున నుండె నంతనిత్యధారా॥

ఉ॥ సిరి ఉరువూరు ధ్రుపుంధు హంతశేషవరూదని తారగాంధి రా
త్రారునిను ద్ద పుంధుదలబితుంధుబు బాంధు తనూరాజు సేనప్రై
ప్రైరము ముత్కటంబు గనివాసము కేరగ బూలుపుంది గ
ద్వారము నందు నిల్పు పనివాగ నగ నంపి ఉరుద్ధాబితంబుగన్॥

వ॥ అన్నపానాది స్నాత్వంబులని ర్వర్తించి గెలుప్పు దెప్పుదుసూ
ర్యాద ఉరుంబు ఉత్తర్యధునని రాతు దూరపరగ ... తృత్రై
ఉరుం కి, ఉము భ ఉరు బలంబులు ను తము తము శిబిరంబుల
కు దుగం జూబి, దేవతలు దివంబునతుం జనిరని కుతు ఉబెూగం
ధుం శిలావంతునతుం జెప్పినని చెప్పిన విని ఉరుట విూంది వృత్తాం
తం బే ము వి ఉము ధు గు ట ఉరు నూ॥

మ॥ శతపత్రోద్భవవంశపావన దయారసత్వాన్వితస్వాంతసం
[illegible] కాంచనఘరింటితరంబురధరారాధ్యాదిదానాధ్యయా
జితనానావనదేవతాగృహధరిత్రీదేవతశ్శ్రేణాం
వృత టెంకాగుణినా సంతతసమత్రైశ్వర్యభాగ్యాన్వితా॥

త॥ సుకృతి విజయముద్రా ।
తగ్గగణస్థానసృతం సృతంధవఫ్రాజా ।
నిర్గలమానసనృపనయ
మద్గజ్ఞ వయాసమద్రమానగుణాంద్య॥

మంగళగణాప్రకరం॥

శరనరవణాభవజనతగిరిసుధా ।
తరతరహంరిశరయకేశహరిభూ
[illegible] తజలగరసురతరుసుం ।
[illegible] సమయారం॥

= గద్య =

ఇతి (శ్రీ) మత్కౌండిన్యగోత్రపవిత్ర బగితాంశతిమ్మనా
మాత్యపుత్ర సరసవిద్వత్పారణానద్ఘంటసురత్రాణ
సుతవిజనవిద్యాయధర్మనామధేయప్రణీతంబైన
చిత్రభారతం

బను పురాణకథయందు సప్తమాశ్వాసము —

(శ్రీ) — —

మ(హా)భారతము

ఆశ్రమవాసపర్వము

౧ [illegible] నిండు [illegible]

[illegible] సూర్యవంశ [illegible]

వ॥ అని సంగరంబున తం[illegible] [illegible]
వ్యంబులుగా [illegible] విందురు [illegible]

ఉత్తర రక్తకులగను ఉత్తవేరాజంభునను [illegible] [illegible]
[illegible] రసకులసహదేవ

సు శోభనాది శోభన వీరులు సంగరాభిముఖ [illegible] [illegible]
తే॥ [illegible] రథంబు [illegible]
[illegible] మృదంగ శంఖ [illegible] హారవాద్యంబులు మొరయ [illegible]
రంగా॥

క॥ సాత్వరాజ [illegible] రంబుదానవ [illegible]
సాత్వర [illegible] సుభట [illegible]॥

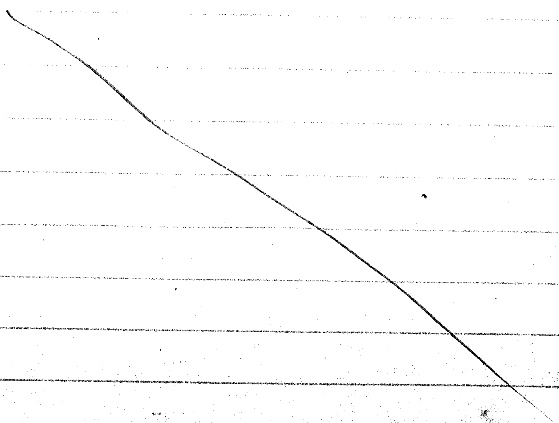
వ॥ ఇవ్విధంబున [illegible] రంబుగా [illegible] రంబున [illegible]
[illegible] వ్యూహంబేర్పరించి [illegible] బలంబున

తే॥ [illegible]
[illegible] సహదేవ [illegible]
[illegible]
[illegible]

శంఖంబులు పూరించి పుడమి ధనుష్టంకారంబు విశేషించి ప్రజలు, సింహనాదంబులు
గావింపుచు వప్పును వెంగ్గరంబు ముందట నిల్చి యుండిరది నవంగాని
ప్రచండ రాధేయ [illegible] దారసులు లక్ష్యం ముందిరద్ద॥

మ॥ బలభద్రుండును కృష్ణుడున్ [illegible] పుత్రులైనంతనున
ల్వాతి యము తాము ప్రేమ్యలు, దమ్ములున్ సమరశీలు, [illegible]
[illegible]
వెద్దలును [illegible] ॥

వ॥ ఇట్టి విధంబున యాదవ వీరులు [illegible] పెట్టిన [illegible] నంబున
[illegible] రంగములు [illegible] వాలుంబున
[illegible] కాలు [illegible] గా
[illegible]

బున తపన తి దూరా రం బున మున్న గా నుం తి రం దుల ||

ఉ|| హారి పే న్న న్నికు సు వారా ంబు ధ సాంఖ్యతి సాంఖ్య సారణులీ

బాహు బలంబు విూర రక్ష్యపాణాశరాసన సాం యుతాదిస

నాహ ముతో ధ న ల్ప ర రుణ ప్ర ముఖా త్మ బలు ప్రార్థితోడ్డ పే

నాహ రణ ప్ర వేణుల యున వ్యూహు బాల్పరి పాతి వక్రత ||

వ|| అంత తమ మున్నరా ము కృష్ణులం గ ధ విత్తు వర్గ యు

శ్రే తి తా నుం ఘను స వ ర ణాల తోడ యుర దం బు తే త్రత

మత మ బలం బులుం దా మును నిజ సంబం బులు మొత్త యుం

డిం హర్ష నా దం బు లూ న రిం చి యుతి ర యుం బు నంచి నియు

జు న్న స్సై న్యం బు ద్రాంతి వని రు పా గు నుం గల సి ప దా తుల

ప దా తు లు ర ధం బు ల ర ధం బులు తు ర గం బుల తు ర గం

బు లు గుం జ రం బు ల గుం జ రం బులు ను ఘో రం బు గా

బో రున యుద్ధ వస రం బు నా ||

శా|| ధృష్ట ద్యుమ్నుడు చే తి తా నుడు ను సం దీప్త ప్ర తాపోజ్జ్వ

(ద) వ్వ లే వె వ్యూహ బారి బారి దు ము ర థ్యం బు ల్ధ రేగురా లనే

మహా వము స్థిరలం గ నం త ట బలం బు లే గ ర్వము ల్చెరు నలే

(ఘ) తీ వ్ర ప దా త్తు బుంధ లా నియమదిరంపే న్నిలం ప్రు ల్బెగ్గిల ||

శి|| అది గ నుం గొని కృత వర్మ యు ద రు లు మి యు

బాణములఁ గప్పె ద్రుపద భూపాలసుతుని
నతఁడును విశిఖములు మూఁడింట నతని మేనఁ
తొమ్మిదమ్ముల గ్రుచ్చి సూతుని హరించె ॥
సీ॥ సారథ్యము నుదాన సల్పుచు దివిజు
లచ్చెరువంద నాయుదు ప్రవీరుఁడు।
పాంచాల విభుతనూరుని తెప్పొల వ్యగ్రనౌత్రై
నాత్ర బాణంబునను నాసుపనతఁడు।
ముఖ్యస్థానతి ముమ్మరంబైన శౌత్రమున
శిఖండి యుగ్రహమును నిగుడ।
కృతవర్మ దారితత్తైత్తన ధ్రుత్రుబా
మరతిరటంబులు ధరణిగూల్చె।
నతఁడు నట్లుత్తాపించె నలుత బాదవు।
యుమ్మహోవీరుఁ డతని రథ్యముల జంపె।
విరథుఁడై యూందవృడు గదఁ బ్రేశెనతఁడు।
నతఁడు మనే భ్రమింబి హాప్పింబె నారసమును॥
తే॥ తిరవాలు మునైగ్గానిపైనిశు
లురుదంధనాశిబుండి హయమ్ముల నతఁడుం
ధరణిం గూలిచె నాతఁడు।
శరమున్యగ్రుత వర్శి రముపయస్త్రిసద్రుని వెణ్ణ॥
ఉ॥ ఆ ప్పుడు రుత్తినోరము బొద్రాగ్రహమూత్త [illegible]

~~దళపదేవతల్~~

దెప్పరమంది గవ్వానగ తింది మగంధ్రమి విహారంబా ధుర్యై

నిప్పులు శంఖ బాణములు వింటిన ఖంబర రంగనాలపనం

గప్పైన తండు నంప గమిగాలు నమే యును నునాదతుండగల్॥

తే॥ బలభద్రుండును భీముని గల పడి వక్షము మసల మును దునాడు।

దలుత పదే ముష్కల న తని శౌరుల గూర్పు న్యంద నముల గనే వడి॥

మ॥ విరథుండై యున్న మునా విదారతుండు ప్రభ్విభూతి నం।

సో హం సం హార దుష్ట త్వరాం తు ద్రోయును న[illegible]

[illegible]

[illegible] నాతడు రిపేల హరత్వ త్త లల ద్వాడి॥

వ॥ ఇట్లు భీమునందు భూమి తలంపింపనా॥

తే॥ ముసల మును ద్రైయునాతం।

దస మున జెండించి [illegible]

[illegible]

[illegible] వద॥

శా॥ ఆలోభ మునిపై బర త్రితయును సంహారంబు గావిల్లు

న [illegible]

[illegible] ల [illegible] చ జడ మండా హారిం

దూరం బంచె వ్యక బుద్బుల దనుర లు నం తోషింబ భూమి పగాడ్॥

తే॥ హరి యిల [illegible]

నఘని యాలు కంబూడ నేసె నారు వఘులకె

నరవలుక ఊఁ గ్రుక్కైనె సలుపక్

యువసర
తర వాలమున బలుడు గాక్షిత ఢు వడి నార్చెన్॥

వ॥ ఆ సమయంబున॥

మ॥ ఆ వనే మండలమెల్లగు [illegible] ప్రవర్ధిందంబుగ్ దిగ్గనా.

శాసని మొక్షంబున రాజు వెళ్ళ ష్టులపయిన్

ష్టుల పయిత్ర సంహారహనాస్త్రంబు మంత్ర విధిం

వేరార్చ్యన మతింతే యుటయు మయా మ్రగం బాంది రథార

కూడవడి స్ఫాకలు గొంబు సత్రగను తేలు గాఢ నిత రగ

కం॥ వని యుని పాలయు వన యూర [illegible]

జగను లాజక తడంగి హంరి వరూధిని పైబెర్చ్య

మరా
నిశిత శరముగు రియగని పారల

గప్పె మరుదుకారం తంబులునే.

వ॥ వెండియు,

మ॥ అనిరుద్ధుండు ధనుర్జ్యనాఘ్ని నయుతుణ్ణి వంగలే నెంబె యగ యుబు గ్రంబు నవ పిన్నాతేలలు రులం

స వ్యాప స వ్యం బులం,

ఘన బాణంబుల పింఛ పింజగ రుచిం గురి జిక్కునె యునా.

జనాదా రిక్త వ్యదుగ్ర వియుత్త్రయుయువ్వెసనల్గం ప గన్॥

వి॥ మబ్బు రాదా యని రుద్ధు వక్షస్థలంబు మరా

తంబు తమరా లై నే శి హరాయిబు మలు లపై పని

కర్తృ॥ తం బంధ తరాంతర సరంబున నదిది వితిప్రయోగ్యులుగ ఋంశించు
చి రుదు దుబిం ధంబునా ల్గు విశ్వంబులు [illegible]
[illegible]
[illegible] నిరువ్వరుచెందుపరచి।
గీ॥ శు గు బరగ లోలు విల్లును గుప్త్రవులు లును।
నూరు శు నిందర్యం బె న వప్పుల [illegible]
కం॥ వా [illegible]
నాట్యలంబు నబ్బురా న్వేంబ్రై నే లంబ దనే శింరాత నిర్వాటంబె నే॥
వ॥ వెండియు॥
శా॥ ఖద్యోతోజ్జ్వల మంత్రి రత్నై రిపుల తుం గాన్వింబు,
తైర రవ్యత్నీ రా ద్యోగంబున రర్థతం బై నంతలాఘువశరాళిం
జుంభు(భు) ష్టు దృవర్య శిరణ ప్రావీణుల లోవష్టం భంబువా
రించు నప్రద్యుమ్నాత్మజుం డౌం ఆ వెగు గురు వమ ంపాంద్రా
ధి మం దా (ది) లెన్నై॥
వ॥ ఆ లోప్యవసరంబున భూరి(శ్రీ)ఘ్రుంధు, దేవాంది
లెలు కృ ద భూ మి నం దాన లెన్నై విహ రించు హ రి హా
(తు) వి ప యుం, న ద రు నే ద వ్య నా ద రుం డు, రాష్ట్ర
త్రుం త్రై లెలు ట్టి హా సంబు చేసి విలువిలువని లెలుదళ్ళరదా
దం దం బున నవ్వి రుని వక్షస్థలంబు, దగుల(ఫ్రే)శిన, నదందు

వాతాహతిం ప్రలంబు మహీరుహంబు బంధంబున విష
ష్టంభిత తనుండై గోపంబున నతినింగర వాలంబున ప్రేశన
నదిక్షండంబులు గావించి, యత్యంత కాతరుండై॥

క॥ ఘురు దుర్వ్యాపంధుగ దవే,
హరిపౌత్రుని శిరము ప్రేంచు నదిదునిమి సమి,
స్ఫరగోష్ఠులము నబశి యెం
హరి యెనుమహంబార్ష్ఠైన నార్పులుని గుడర్॥

వ॥ ఆ విగ్రహంబున ననిరుద్ధునింద్రంపి, సింహనాదం
బు చేసి, సరోవరంబు గలుగు, గంధసింధురంబు బందం
బున [illegible] పెంచ్చి నగర్వంబున గదద్రిప్పు
చు రథులగెడపి యరుసారథుల మధి యుంచ్చయుఱు
శిరంబు వ్రాడిచేసి యరుగాడుగులుబడ గాట్టి యరువు
రంగంబులని రంగంబులుగావించి యరు క్షటపరిహారకలి
పంహర్షతించి యరు దనివిచనత, మరియరు నాడు॥

సీ॥ తుండ్ర రక్తములు చెలుత్వనె వెఱ్ఱగంబునై
బంధం నగదటెచ మెదివి మెదివి,
యెవు నటిచేపట్టి యెనుండూ కటప్తైబదద్రొచ్చ
చరణాగ్రమున నేల చమరి చమరి,
తుండమున్ లోబట్టి చేతులు తీటు వారంగ
పైరర విత్రమున్ తెక్క గట్టి గాట్టి,

తదతాళ్ళపట్టు ప్టుంకారంబుచే నలుంగ
వీచి వల్ల దబ్బారవ్రై చివ్రై చి॥
తింతెణో ప్టుంఱ తొరపతాతాంకు రప్ర ~~[illegible]~~॥
~~[illegible]~~ ఋ రవరస్త్రా: బావురనిరుట్ట్వా॥
ఖ్రే షణ్ణా దగ్ర వుత్త తుంభ్రేవ్ర జంబు
భ్రై వుడవతెలతెంపె నాంభ్రెలతెలా॥
వ॥ ఈ యవ్వసరంబున॥
చ॥ తాదుతువిధంబె కింగికెను గానల నీరువువిస్ఫులింగములే
వడిగురి యరుంగ బాంధవబలంబు భయరుంపడి చూడమా[illegible]
వ్వదవుడి సాకె యరార్బ్యరుడు వగర్వము వెబ్బగు ~~[illegible]~~
రొంబుత్రెరా యరుగా,బి దుగులవంటె బా నారులు పెల్లగ
నే నైన తండు నగ్రుద్రై॥
వ॥ యరాశంబరాంతకు పయుంగవిచి, యరుంతతు సంతంబు
నెం. బాలున్న తనిగదా [illegible]
బుపలక్షించిప్రేశ నవ్వరుంతు. సాలి [illegible] లాననే వెలుతునివి
ల యరు తాలుంతునుం బాలె విజ్బ్యంభించి విశబ్బంబులవెల్ల
వుంచి వురి యరుని నాత్మప్రెరార నారాజంబునన మ్మారు
త సారనుం ~~[illegible]~~ వేశంబు గార ధ్వనిసైనన తంశువురాభ్ర
ల్తైనది గనుంగొని యరూదవబలంబున సింహనాదంబులెల్ల
గ నారభ్రీవుంతు దెలి వాం బునంతతు ధ్రుష్టద్యుమ్నుండు

(ధృ)ష్టద్యుమ్నుండంత ప్రసంఖ్యాను ప్రసంఖ్యంబుగా నిశిత శరపరంప
రలు పరగించి యెక్కుడు ఖండంబులుగా నాతని శిరస్త్రాణంబు వేధ
తూఁపున నతని విల్లు విరుగనేసిన నవ్వీరుండును వేరొండు కార్ము
కంబు గొని యతఁడు శరంబులు పరగించిన నవి తాఁకి నతఁడు నిలుత్రె
తరుగునట్లుగానేసి వంరియతఁడును॥
తే॥ (ధృ)ష్టద్యుమ్నుఁ డసరి యతఁడు ధృష్టద్యుమ్ను నేను బ్రతిన సమర
మున తనయుఁడు (బ్ర)హ్మాస్త్రమున్నె నిగుడి, యిట్టి దివ్యగము
పైన వ్రాలుచుఁ బ్రాణంబుఁ దీర్ప నెగయ నుపేక్షించెదరె॥
తే॥ (ఆ)వ యెల్ల ద్రుపదనందను
శరతతులం దమి పురుజేసి యతఁడ వ్వీరుని పై
బడి విష్ణుమాంత శరం
బులవేశి (విశిఖ) వేయు గుపర బెన్నిరాద్రి కేనలుగలగ॥
వ॥ వెండి యతఁ డా దండిమేలుగలుదమ యోధాంతకులపై
నిగుడించిన నిష్ఠుర శరాంతంబుల చే సూతాశ్వ (త్రా)ణా
ర ధ్వజ సహితంబుగా రథంబులు గూలిన విరథుండైన
సైన్యాంగంబులును పైకొంచు కంబులు విరుచుటంబు యొక్క
యతఁడే తను తత్తరాన తనకి యతఁడు వై
యతఁడు వెట్టు కుండ ప్రింటి కుప్పింప యతఁడు బహువిధ గతులంగా
న (ప్రా)ద్యుమ్నుఁ డవే సదై రథిగని యతఁడు ధృష్టద్యుమ్నుండు।
(ప్ర)ద్యుమ్ను నిశిరంబు హరించి సింహనాదంబు చేసిన నవ్వీ

దవస్త్రైన్యంబు దైన్యంబు నాందినల్ల దలంబరబినంజూపి నర్త
రోషంబులు మనంబు నంద్రై నంగాన సాంబసారణా దుర్గీలం
గుచరాపి తమసేన తుంగోద్యమవిమరల్పతీరంబు చేశిద్ధి
ష్టి దుర్వర్త్యాదులపై నురవడింబిననుభయరుస్తైనితులతుబూరు
ఘోరరంబు రత్యనందు॥

గి॥ మేఘ మంత్ర తుంగ సారి భూమిధరంబు।
నంబుధారలచే గప్పు ననువు దార్చ।
నమ్మహా వీరుల ఋణ నుసాత్ర మంబు।
శరపరంపరల్ల ప్పరి సాహసమున॥

వ॥ వెండియు॥

సీ॥ బారుదై ష్ఠుశు శతసారురుతంబున నారి
దెంచి సాంబుండు పదింటి శతము।
జ్వాల గానె శేవె సాగుండెను
మాగణమ్ముల శల్య నురంబు గ్రుచ్చె।
భాను విందుడు బృహద్భాను విందుడును
బృహద్భానుండు భానుదేవుడు వృతుండు।
బంత్రంగు తారా ప్రలంబుదరంగ మదరాప్రనా
నరుణ పుష్కరుల దబ్బత్రరక్షితుల నెంచి।
రాక్షమొనగినలి రవమువేదవాహనుండు।
సునందనుండు సుతనుడు దీప్తిమంతుండు।

నాఁటి యెన్న త్రిష్ట తనూజ వృతులతోడ।
మొదలఁగ దల రాతుంద దాసిదుర్గ్రహము విగుడ॥
గీ॥ ఆప్పుడా సవ్యసాచి యెఱు హరి శరాగ్ర।
దీప్త శరాళంబు మించు దివ్యశరము।
నాటి సంధించె యెఱు నానావిధములు।
నతి విచిత్రంబుగా నేసె నారధి తులార॥
వ॥ ఈ విధంబున నర్జునుండు హరితువారుల విశ్లేషం
బుగా వధించిన దుర్యోధన హతశేషులంబులంబున
జంపి రంతనిట రామకృష్ణులు సాత్యకి దారుకులు చేయు
శిశిరోపచారంబువలన మూర్ఛందేరి ఖండంబులయిన
శుంఠాలంబులు నారగిన తురంగంబులు పరియెత్తైనయె
రిదంబులు గూలిన కాలుబలంబును మగ్గిన తువారవ
గంబునుం గలిగి నిర్యాసు షంకైన ఆత్మస్సైన్యంబు జూచి
శాకవ్యాప్తులత మనసుక్త్రైర యెఱువసరంబున॥
సీ॥ సంవర్తచంద భాస్కర మండలంబునా
నాస్యంబు శోతరం బై వెలుంగ।
గల్పాంత విస్ఫులింగంబులగా తువ్వడి
నిగిడె నాదనప్పుల నిప్పులర।
(ప) కి యెఱు తాలోగ్ర నిర్ఘర రసింహ్వనాదంబనా
బాంచ జన్యప్పవంబులు నిగుడ గ।

తల్పాంతసముదయమేషుప్రాశనిషైరాఛ
మునశార్ఙ్గగుణారావముగ్గలింప।
బత్తితిమ్సాయరు దిక్కులపన్నగాశనకేతువక్త్రంబువిగుడ
దానవధ్వంసి శత్రులు దల్లడిల్ల।
రాము సాత్త్వికు లరుమేన రాగనతవ॥

వ॥ ఇవ్విధంబున భీమసాత్త్వికసమేతుండైన కృష్ణుండు రాజరాజ
భీష్మాదులు నతమ్మతమబలంబులంబరి తోల్తవసూర్యన్న
నంబులుచెలంగ చందభానుమండలంబునంబాదువృనిపరికరంబు
విపరీరంబునకాంక పించపతర్కాలపాలంబుపై జనుశలభం
బు నాక్రమిసగినుదువశింబయువన్నువ్వరపైతెక్కతునెకల్వగు
నమ్ములగప్పనముప్పిరిగొను రోషంబున నందురు॥

సీ॥ పఙ్క్తిని చ్చయు తమ్ములను దగుల్పైచరి
గుంజరంబులనేలగూలదన్ని।
శాతకుల ముద్గతిసారంగములబట్టి
స్యందనంబులబారి సమరివ్రెచి।
తరిపద్మములుదెంచుత్రైవతి రక్షకుల
గళములా తివ్వడిని తివిమ్రెచి।
బలగాడ్పుతరువులఫలములు రాల్చుకు
వ్రనుబాహులనేలడానిగొట్టి।
కేష్టనాపట్టంబు కేశుని రెంచి ధుపరచి।

ంతు జుడను నివెరాధి ప్రాశింబు నదట లాంబ.
ద్రుపద నందను సాంరక్షి ద్రుంబ రథ వము
సత్యగా వింబ ంతెరంచెదిరా ముసలధ రంధుబ॥
త॥ గాశుగుల గశువశి ద్రుంప్రుబు
శిక్ష వులు లునె ఢ ప్రుబు ను జాగ్ళు బింప్రుబు రథ ములే
బాడి పాడిసే ంతులుబు నవుల్కలు
మతి ంంచెను తెరాధవరుల ము రమదను శుక॥
గీ॥ కరుల హరుల రథంబులతో ల్ప్యల మాలం
రూ ప్ర వూంపి చెలంగి వెరుంగు వెరశిక
త్రైల్ల దల బాల ంతులుబు నాశ్రప వరుల
చె క్రం ద్రుక్షి రథి తుల వసుధ గూత్ర్య॥
కే॥ భూరి మదాత్కట ప్రన్న గజాలని
వాసంబు గంధర్వపార పదము।
నిష్ఠుర స్వంద నని కరాల ంతు మునత
తుంత స హస్రవి క్రాంత భూమి।
ంతు జుడనతుల శల్ల్యదాణా నిలంతుంబు
గాంగె ంతు జూమా క్షార రమ శక్షీమ।
శతుని పలాశసంఘ ంతు నిత్య వాసంబు
నము నే ంతు ప్రుంద రత్నలంబు।
నదు ముగ నుపట్టు వార ధ్యాస్స్తవయం శవి।

(రవ?)

రామకృష్ణకవిప్రవరవంశవీథి।
హేమాత్రిత్రయంబుగ హేతులదరు।
గాత్సెలూతంబు తెల్లనైతంపమంద ॥

వ॥ ఆయ్యవసరంబున నర్జునుండు తాఁ బొడ్డొపితమైన
సంతతి రామ సాత్యకులతోఁ దలపడి ఘోరంబుగం బోరుచు
కృష్ణుండు మెచ్చ గర్వంబు గదియు నతండు చేష్టచేమనందనభూ
రిశ్రవసి బంధు ధృష్టద్యుమ్నులు సాయుధసారంబులముం
దనతం దంపగమింగప్పి నిశ్చేష్టులంగా వించి యేదింప పూర్వా
పరంబు బాల్య యుద్ధంటనెదురుపడు తెకయులపై నిశితశరావ
తంబు నిగుడించి వారలంగలచి చనునెదను దక్షిణాంబ ద్దంబు
వచ్చిననతని సాత్వనారాయణంబున బచ్చిన యుట్ల యుండున
ట్లుగా చేసి, యుటు పోవ నప్పుడు ధర్మనందనుండు గవలుండా
ను మనతని పైనాసుగ పమదా యుంబులు వరపిననివిన మము
నే మారుర్ధంబుతై తోరుగనేసిన యమ్ముల మనాదు పొదిబాణం
బులనెప్పినించి తన్ను బంధుపతంనదు పద్యపూర్వా
పరంబుదగ్గరి పొంచచన్యం బాత్తినా॥

సీ॥ ఆ కృష్ణ పై న్యంబులుబాలుచేతిల
తె ఖడ్గ గఙ్గ మ్యగ ఘులపొత్తిలు రవ।
నది బాలు యుర్జునుడాతుండితే స్వరం
దలజెడి పొందు నా యుభితలంబు।

తనతాదశబాణరుసాత్యతిశిరపాణాల
దింబితీ(వ్ర)యమున వేతెంచె సేన।
మగుడంగబు తిరాల్పు చెగడు బతు ధ్వన
జనసాధ్రు దెల్పు శ్రీ బత్రు పాంగి।
దాంతి నిబడా కుసంబులు దట్లు గురి రరు।
నతడునారు తనిగప్పె చెరంప సనితి।
సంత నారా రాముస్పై నై రరుల లరుగుదెంచి।
ఆరామము రాంత తరుగూఢి రుద్ధమ తాలా॥

వ॥ ఇవ్విధంబున నయ్యుద్ధరంగ ప్రష్ణనింగూఢి రంతతము
స్వభాష్టాది లెరాధవీరులు నరుగుదెంచి యరు గాండీవింగ
లని ఆందరు నాత్మ పైత్ప్పున నవ్వు వ్వ్యర పయ్యంగ విననదా
రు గాంశ్రైన రణంబు యెవ్వాందు సాంత్యతిం దలపడి దృష్టద్యుమ్నుం
డు మగుటమి మిరారి నన యుద్ధరు నవ్యావ్యబాణములు ల్లి
నలశతాంగ తురంగ సూత తేతు బాణాసనతను త్రాణ
శిరస్త్రంబులు ధరణి పయ్యందారపిన, విరథుండైనేలతులం
ఘింబి తాంతలంబులు గాని పంతంబులు పలుకుచు బెబ్బు
లుల యొక్కుమ్ము నగంధ సింధురంబులు కందంబున సింగంబుఘం
టిప్పెంగి, వింగివ గుల నారుచు బదాభి ఘాతంబుల భూతలం
బు చలింప జిమ్ము యము గుమ్ము యము బహువిధ గతులం బోరుచుం
డిర యయ్యవసరంబున॥

చ॥ తడవద్రిబాందితేరబదపుట్టినభూమివరాంతమోమునం॥
బడినగజంబులంజదివివాపుంచుతెరాధులనుగ్గుచేయుచున్
గడిగినరామునాంచెబలగర్వమునంశరజాలమేశిరు,
వ్వాడవుదిబట్టిరువ్యాభుడువానితురంగములంవధించినన్॥

క॥ పెందిరుబఉగ్రత్వముండు
ద్దంధతబాణంబుతేరుదలతతబలభ
ద్యంభుపాలంబునతత్రో
దండమురాదిగిచవిరచితనువైరుటరున్॥

మ॥ తచభారంబురిరారాశికెంస్నైరరిబ,
రత్రిశ్శైన్యవులాగ్రరనే,
లచరింపన్నణిపాకరజాలములరా
లనాన్యవురానస్ఫురస్సై,
ఖచరుల్గనానినెవ్వజేల ... వితంగా
ఖతివెంనాఘుటూగా,
త్త్రుచుతేగెంతమతంత్రితేరునతుజ
త్తంచుతలంబందగన్॥

వ॥ ఆప్పుడుగృష్ణుండుగుండినవాధుండగుచతుర్ధ
నుంజేరవచ్చినధనంజయుండుదేవదత్తంబుపూరిం
చినారిసారించిరెండుత్రిపోరానవతంచునదారతు
పేరురుచుదూరనేసీపారుంబులరరుంబువనా

కొన్ని కృత్తిరాము ముప్పునవే ముప్పులు వ్రేలు నట్టుగా చెక్కి సింహాసన
ముంబు చేకి నడిచిన దరుణోత్తనరాము నుండ్లై॥
ఉ॥ వృష్టి లాగ నందుమ నవ్యంబు శరంబుల నొలుకిం
ఉ భా।
మ కృతుల గ్రన్న్యదునా వ్యగా జేమిత తంగి నగ్గరక్
బుష్టి దసంబ దులీక్ష రాము మెము బొండి రథంపుమగా పగింబ
రాముల్
వికృతరాజకేతను నివేరాము శరంబులనేసి నత్తరిక్॥
శా॥ భుగ్న భ్రాంతుటి బాల భంగుర్త్రై రాము
భూః జారేష్ఠ దప్రి ధనుర్ప్రై।
వాక్కైరామా శుగవేరాము నారద మధ్రుం
పట్టిండంబు డైదిల్లగా।
నగ్ని జ్వాలత రాక్షస్వై రౌడిగినం
(ప్రారంభాక దత్తైన్య) ముల్
వి ష్టుంబైనలు వంతలల్ విరిగెవే
వేగంబు నంబారినక్॥
వ॥ ఆ వృుడు॥
శా॥ బంధారాతితనయాక్ష వృంద ... త
...ంబు ప్రైనే సై పం
రంభంబగా వృగవారు దాం(వృ)ము తిప్పా

రంజైన భావోద్ధిన
లాంఛనాదంబులు నిందగప్పై త్రివిరం
బంతం తతుంబు ర్వది.
కుర్త్రేమ్మ గ్నగ పైరా యిరుసుమంచుపనసం
క్రోభంబు గాపింప్రమయె॥
తే॥ కదువది బదుగులు దారుగుచు,
బుధవి యిదు దలనిష్ఠ రాత్న వులుగుకి యయుచున
ప్పుడ దాబినదబివిదల
సుకివర ప్రముద శ్చ్యరవు జాంబి కధంతక్॥
పు॥ వనజాంక్షిం దునవుంత్ర ప్రాదవులు గాం
పాం యిరుప్తవ్యాజాంబునే
శివద ప్రవు దానిద్యంబి తుధర
మే ష్టంబులు ద్రం ...
నతి లుం ప్రతిఘ యిరు వుండన ఝ్యులుగలం
గంభారాబు గంపింపన ॥
జుగసుప్లె సు దుతాలవబ్ల్పటు యిరుం
దీరుండై యిసుతందుగ్రతగ్॥
త॥ నాంగాంత్రప్రేపు యిరుండి యిరుం.
భాగి సహాస్రవులు ... ఆకాశ వంటాడెందు
ద్వగంబుంతటుంబావకు,

~~యా~~ గావించుమనె మల్లన హరి నన్నుతదుండ॥

సీ॥ తదభ్యంతరతలగారుడా(స్త్ర)ంబేసె,
నర్జునుండును దానినైంద్ర(బ)బాణం,
మునను శ్రమునరుష్టేశె వననాగ్నిదలగిరా,
(దా) శుగంబు నిగుడ్చె నని మహేంద్ర ~~తనయుడు~~,
తనయుండు దానన దాని వారించె యయ్యా
దవనా యుతుండు మత్తమున నలిగి,
(బ్ర) హ్మా(స్త్ర) మురువడి బరపిన ఫల్గునుం
డును ప్రతిశరము తేశునితివేగ,
ముదర (బ్ర) హ్మా (స్త్ర)మె యున నయ్యు(శుగముల
నిగుడి యొండొంటి ప్రతివహిమ్ము స్పృటులు ~~దదర~~
చదలఖాగాండి తామకాంతంబుల యొగ్గ,
నఖిలదేవతలాశ్చర్యమంది చూడ॥
వ॥ అంత్యా॥

చ॥ ఖతగుడిపె తన బాపథరు,
నాత్మమొగిందగులంగనేశన,
ఘ్నతమలనే (శు)జ్ఞుణ్ఖాని
దాసి ఘుటం (ప) ర్వృంధు శ్రేష్ఠుదుం,
న్య తులదుమ గ్రదర్భదుం గృ(వృ)ధు
నాగతతా తుదుధు దుప్పసే నుదుం॥

రతుని యెఱుంగ దర్శ్యంబుందును, నిశాచరంబులునే శిరు
(గ) శర్ ॥

వ॥ మఱి యెఱుంగ నశ్వత్థామ యెఱుంగ నహం దేవ్యుండును, ఇట్టు
ఉల్లంఘించును. శిఖండి యెఱుంగు. ధృష్టద్యుమ్నుండును,
శ్రీగదత్తుండును, నీలుండును, సుదక్షిణుండును, కేత
యెఱుంగుదును, విందానువిందులు మొదలుగాఁ గల సత్యలదౌం
ధులు పెండరాం ధంబుల వెండు పడవేశిన ॥

ఉ॥ ఆ ష్టుదు గృష్ణుండున్న ముకుందుబలుండ పత్రరుం
శ్రీ పాండులం,
నిష్ఠు మంటం బారగాములలనివ్వరగాండగనేశవారలు౯
మఱ్ఱిగాన్న యెఱుత్తుబల మున్నల మున్న రవంబు వారగా,
గప్పిరిగే తనంబు దురగంబులసాంగ దీవేసనవ్వులు౯ ॥

చ॥ ఆలగులు పంతికే నస్య శ్రీ మాసం
దనలా గ్నితగాంబులు సాలువెల్ల
బు[illegible]లరాలసాంశ్రగణ బుంలమ
సగ్నగదేశ్లిబూదులా
పలనదగంగవెన్నరలబారగ
రత్నము (గ) మ్ము బూరదూర,
పలునిగుణంబచేరి విశ్వు
శ్రీమపయుంబడనేస యెదూరుబదన౯ ॥

సీ॥ పరిపూర్ణచంద్రబింబసముజ్జ్వలాస్యంబు
(ఫ)ఫాలోరుకాలానల(ప్ర)భలనీన।
శారదచంద్రికాసమతటాత్కీంబులు
గల్పాంతసముదగ్రాగ్నికాముబుమురుదు।
ప్రపూచాపోల్లస(ద్భ్రూ)మండలముఝాప
జాతనాశకధ్వానముతే తపృగను।
దంష్ట్రశగాంతాంధ్రిశతుండిలలదారదండ
మంతతదండభరుంకరముగ,
గుంభీంద్రంబులుగదిక్కుంభివరులు।
మునులుగనబ్బిలుగల్గనంబాలుహింతుడు।
(సో)నదప్పంగదేవతల్లోకస్వపదగ।
శాత్తీసారాతిఘోరచత్రుంబుదలచె॥
వ॥ అప్పుడు॥
శా॥ రత్తోనారుతకంఠరత్నరుత
ప్రారాశోలిరాజులదినా।
ద్వ్యత్తాంశు(ప)కరంబునుధ్వపది
మారుంతే రుగాభూమిలి
త్వత్తేత్తిదనదత్తేఘోరసురరాడ్
దంభోళికోటి(ప)భా।
మాత్తేలంబుగుచ(త్రే)మాత్తేలము।

దైత్యారాతిపె నిల్చెనర్॥

క॥ తరచ త్రిమునుల్జూరాబు లరుంగ్ధి

షి రునాక్త్రరున్నిగాంబు సతలసే నార్ధరణో।

వరనరచ తు ధర్నులచెం

కో రవృ్ను చుబల్హ పూరికవడిప్రశాంగించెర్॥

ఓమునృ వినృనువే తవ్వెముంటతెగరు॥

జత్రమెతెర గాజూంబి సవృసాంబు।

ఱుమున్న ఱుత్సంబులన్ని ఱుయు నుడిరి ఱుఱాచ

తు ధర్నుదనవెన్నత్రుద్రోబినిలిచె॥

వ॥ అంత॥

మ॥ ఘనవిస్ఫార్షసవాంనగావముశగంగాపత్ర

మెత్తెంచె తుం।

శినభూనాధునతత్త్వెన్ని లుచుగం౦దివెంపుంరింబా

చతు

ధర్నుతంతుంబునుగ్రొత్తింపందునివెంనుగాద్దీశవి

లేజజా।

తనిలింపాధిప్రలాత్ఞ్తిలగభూత ప్రాతమున్

చెగ్గిలన్॥

వ॥ ఇట్లు మునవివినగ॥

మ॥ నరునిశిరంబుతెశవనిపాంతరుత్రతెతనబృత్ర్సైత్యపుం

హారపరమహంస్య మాధవము గౌరి సరోరుహపత్రనేత్రుభూ
ధరధర యంబుది గారవిముగా దానవవైరి యరుటంబు బల్లుబుం
ధర శౌరి (పాగా) తె నూనంత్త టక్సు దర్శనముగ్రము మారప్రెత్తిశి॥
గీ॥ గాంగేయతు తుంబ్ర జకర్ణుడు రాధనా౦।
శ్వ[illegible]ము శల్యుల సంహరించి।
మాద్రే యతు కృప పిండించి [illegible] తనూజ జగతి
పాణ సంజాతుల జారిస మరి।
సింధు భూమీశ దుస్ససేన ధృష్టద్యుమ్న
రుక్మి శిఖండుల రూప్యమాపి।
కేత యాదోపసు దక్షిణానల భగదత్త
విందానువిందాల వేల్పొంచి।
పాంశ్సాల్యుల యవన భూపాల దుష్ట
కేతు బాహ్లీక పౌత్రుల నేటగాంచి।
యుత్తమౌజు యుధామన్యు నుర్వి గూల్చి
మరి యుత్తుత్తన వీరుల మారిమసగి॥
వ॥ ఇవ్విధంబున సంవర్తసమయ సమ్యుజ్యం
భమాణ కుంభీనస రాజ కిటత్ వటులవిటలత
టిశిఖి శిఖా సంకాశ జ్వాలంబై (ప్ర)ళయ కాల
(ప్ర)చండ మార్తాండ మండల విడంబి విస్ఫులింగ
భయంకరంబై కల్పాంత (ప్ర)వర్ధమాన [illegible]

జిం పర్వ సంపాంతి ము స్నిరోత్ఘంబై ప్రవ్వల్లావర్తకాదిము
పాంభో ధర సంభ్రాంత నిర్ఘాత జాలబంధుర ధ్వాన
నూన సాధ్వస మున్ ఖరిత బ్రహ్మాండ భాండ మంబై తాల
తరూ షండము లేల సంస్పృష్టరా జశేఖర కంఠంబై బహు
మూన లంబుమందంబున నపహృత వాహిందానంద
జీవనంబై వర్షాగతాలంబు తెరంగున ప్రవర్ధిత
బంధంబై ఘనగవగవారంబు బెలువ్రావ సంస్థాపిత ధ
ర్మంబై, పౌంటిత రక్షక్షత్రంబగు చత్రంబాత్రము
బిన తత్సైన్యంబునంగల యొగులు రథులును మహారథు
సారథులును, విరుగు తేరులును, నోరుగు తేరులు
ను, విరుగు శూరులును; తెగ్గు వారాణంగంబులు
ను, త్రెళ్లు తురంగంబులును, నోరులు సవారులును,
బూరలు బెరొంధులును, గూలిన పదంబులు, రాలిన న
రదంబులు జిదిసిన శిరంబులు జదిసిన శరంబులును, తుని
గిన మెడలును, చెనగిన తొడలును, బలిగిన రొమ్ములు
నౌగిలిన రెమ్ములు, చనరు గుండెలు, మెదడు కండలు,
చాంగరంబుల యొనగారు గులును, విరిగ్గిన బులుయున
పదగలును, సుగ్గైన నానావిధశస్త్రములును, మ్రగ్గినది
వ్యాస్త్రంబులును, తుత్తుమురైన శిరస్త్రాణ తనుత్రాణం
బులును, గూడి నెత్తురు టేరులు గలసి పరచెదండును.

సీ॥ తేలాల వాహినీ బాలంబు ప్రవహింప,
నంనంస వశినాల లాఁడు గాన్ని।
తెగగల వాంసంబు తెట్టులు దిట్టత్రె
వేదుత తరి నివాదు లాఁడు గాన్ని।
గజ మస్తకంబుల తృజముగా తెపట్టి
అరుణ్యన గంళ్గగా నాఁడు గాన్ని।
సమ రాద్రి(మ)తి అమ్మ న(స్త్ర) ఖండంబులు
పన్ను విరాదక వేటలాఁడు గాన్ని।
భూమి దారి త భూషణంబులు వరిగ
మొదటి దమ వారి ముందర మరి అరును గాన్ని।
ఈ విధంబు మ భూతంబు లెసగ మెసగ,
(తే) దస ఖ్యుబుబని అరెం కి రేఁటి తన అరూ॥

వ॥ ఇవ్విధంబున భూతంబులు దిరుగునంతకమున్ను
ను దశదినంబు ఖ్యున ధర్మనంద నుండు దెగిన గురుపితామ
హ జ్ఞాతి బంధు మి(త్రా)మాత్యుల నానాదేశాగత రా
జన్యులం గనుంగొని, అరెం ద్బ్ర వెడ్డె రథంబు దిగ్గి వ్యాగ్రాం
గ అయ్యుంగనుంగొని మూర్ఛించెంది హాంశ దశ వృనేశుం
డెలిసి కన్నీరు దారు గన తని పాదంబులపై ప్రాలి లియుట్టా
ని అరెం॥

క॥ ఉవ ష్టు ష్వ ప్పుంచి మరు రాఘుదవ విగెలుచు,

మంగళతెల్లనము మగవనభాగదనెగము
పరశురామునిగెల్చిన బాహుబలుడు
శ్రీనిధి వను బాలశైవంబు వధినే॥
చ॥ ఆనితా కించి ఆప్పలపాశ గురుతత్త్వ ప్రాంశ్వద్ధా ముక్త
నర్ద మర్గ్యధనా మలంబాంబుబునే గి ఉతెలుత్రబానిల్వయుం
నరం నలంచి ఉంట్లని ఉతెం॥౪
సీ॥ సంగరా(గు)లు దివ్య(శస్త్ర)(స్త్ర)ని ప్రణాలు
గురుతత్త్వ ప్రాంశ్వద్ధా మలలతి మగలు।
(ప) తట దాగబర్లులు బాహ్యత్ర సామదర్శభూ
రి(శ్రీ) వ్ర)లేవప్రలత్రి(ప్ర)తాప్ర।
లభి ఉరూతి శ్రైల జంభారులుగర్తను
ర్గ్యధనశతువిశల్ప్యలు దలంవ
మూరాగ్రాందతె ఖులు మన్స్త్రితె ఉరు పాంద్య
పాంచాలదేశాధిపతులు మరి ఉరు।
న ఖిల విశ్వంభరా నులకీర్తు లల్లి।
వారలును వచ్చి పారరనాన్ని, మిత్ర
మై ఉరా ఉరు షంబులే వింటితగాంగు।
శ్రీవమూ ఉరుని బింశించు తల్లడించు॥
చ॥ ఇవ్విధంబున నంగాంత(పా) ద్ధ దుఃఖించి ఉరునం
తరం బుద్ధి ఉరు ద్ద్యలు దానీ ముందర పరశు పత్నిఫత్రన

~~ముద్రతో మరకత సహితంబుగా సమర్పిత నవరు~~

~~లకు గతశింపుము~~ శూలఖండితవాల తరవాలాదినానా

విధాయుధసతలంబులపైన నవయువక్షేమంబు తెరంగ

దాతతేరా అవతారాల్లాలంబునకునె దగలరిపోవ్రుము।

కై తనభృత్యా రామరక్షను మార్గణ రథతురంగసారథిస

మేతంబుగా సమర్పిత నవధిత వరులకు గతశింపుము।

దాహత్తు సహితంబుగా గుప్తులుగాన బళిసగుర్తు

పృధిష్టులకు సౌసరింపుము। వారా వంత్తులతో శంభూత

శోనుంగుల ఆయన అనేమంగులకు సౌహంటింపుము జాని।

అయువ్వుటు భీమసేనునా న ద్వావ సత్రిణపాశక్వంబుల

(బ్ర)శ్రీనకవలనుంగని అతెల్లంబాయున ఆయుల్లంబున

మురారిఖ్యిర్జ్ఞి అమెట్టితేలతుందెలశి చెరుచెరునవిట్లనివిలపిం

పందొడంగె॥

1 సీ॥ దుర్యోధనుండు బద్ధనిచేశ ముంపనా

నదిమంశి వచ్చునా ఇశత్తి।

2 మంమ్ములా త్రోని వాసంఘులూతే దుచెం

దత యుందదెచ్చ్వ నా ఇశత్తి।

3 వనమధ్యము నహారదిం బునిభాహు యుద్ధంబు

(ఏ) నా మయల్లా వృష్టి నా (చిపెంప్పు।

నై శ్త్యధ్యంబున మయ్యసెనే శైందదొంగె।

వేత్తే రంగున దాంగె వే డెబఱ తేగె,
హరి మదేభాం రుత ప్రాణ హరిగదాం ప్రవర,
హరివీర హరి జగత్ప్రాణతనయా ॥
పతిష్ట
గ॥ నేతుల సహాదేవులాక భుంతన ప్రవిష్టులార,
హిందర్వల త్రీతు వారులార, పోయితె విరారు వేఁరుమా
పాంము విడచి, రుంయు విల పింయున లుదితులాల తింయు ॥
గ॥ పురి రుము భీమాత్మసంభవా మానస మున,
దలచి అంతంత తార్తానాం దంబుని గుత,
నేత్రైన దివి విభూగతంబు తెల్లన తగె,
వ్యగ సమూహంబు పత్త్రిలు వేతలు తిగె ॥
వ॥ ఇవ్విధంబున రోదనంబు సేయుచు, గాన్ని యుతుగు
లున డచి చతుర్దనం గనంగాని ఫ)రవి పయించి తియు
ట్లనియె ॥
తే॥ నిను గాంచబాని యు ఙుర్దను,
తని దన శౌర్యంబు నెరపి హరివెద గతుం
తిననాథ యుల్లి బాగ్యము ॥
గల జాల గన్నైతి న్నాం కే తలువారు తల్కుదనా ॥
వ॥ ఆనని వ్వైరపతిని క్త్రూరప్పుని గుతించి తెచి తప్పుగా
భూగంబున నన్న యు ఙుర్దను నతని మందరంము న్నే
ల్మిష్ఠ నతని పాశల్యంబు లంగూటిన యుత్తమాజ్ఞ యుద్ధామమ్య

లందేరగా నంబాయి దుఃఖాక్రాంత స్వాంతుండై యున్న రుతేజ
రంబు దగ్గరం జనదాని చెంగటంబడి యున్న తత్తీరంబు తన యుం
త తలంబు వనిదు తానినే వృక్షనంబు నంగ్రహ్మిన యంత్రమలతింబు
పెంపృసరి వృగాని సావృత యు వృకహీం తలంబు వంబడి చెద్ద
వదు వృనతు గ్రవృకరందె తపాంది కన్నెరు దారుగ నిట్లని యెం॥
సీ॥ ద్రోణు శాసనమున ద్రుపదు దెచ్చిన యట్టి
నీ భుజావిభవంబు నేఁడ గాంచె।
సంగార పటునిభంగపెట్టిన యట్టి।
నీదివ్యశక్తి దానేఁడ గాంచె।
దారుణామత్స్య యంత్రంబు చేఁబాంచిన
నీశరాసన విద్య నేఁడ గాంచె।
బాంబాలపుత్రే మహిపాలు రగెల్చిన
నీ విశ్రమస్ఫూర్తి నేఁడ గాంచె।
హరిసరోజాత వైరి తులావతంస।
హరి జితోద్దండ పరిపంథి రాజహంస।
హరిమహాశౌర్య హసురాహంర్యధైర్య।
హరి జయోద్రేక హరిహంరి హంయుతు వరా॥
వ॥ అని పలవిరోదనంబు సేయుచు నమ్మది నిసాక్షుదైన్యా
లాపంబులు విని బలభద్రసాత్యకులు కృష్ణుని సారంజని
స్వాంతన వచనంబుల నిట్లనిరి॥

చ॥ వనజదళాక్ష యింద్రసుతువాహినిఁ గాల్చినపోల్కి
లోకవైరం
గునరుదెరంగునని లబితుందుచునాత్రడు విన్నవారికెల్ల
ఘునవెరి యింగబాంధవసమూపము మూటిపెరుగ్బు
యెంపు, క్షనితల వైరాలచెట్టుకొనిగద్దదతంత్రము విరావనే
డల్లమున్॥
వ॥ వృన్నవాడు॥
క॥ అనిబరాడువును ముపారల
తని యెంవను జూరి యెపు డుల్లనాశశు యరుమునం
దనుడు ధనుంజ యరు కిరమది
మునవ రుగుద ముతని యరుశలు మాన్పగవలయును॥
వ॥ అని యవరా సంతోషణ సాత్యకులుండానును రథారూ
ఢులై తదలి యమాత్యసేనాముఖ్యంబున మాతంగతురం
గాదిచతురంగబలసమేతులై భూతలంబునంబు దినప్రు
ద్యుమ్నసాంబసాంగణాదికుమారులనిరుద్ధయుద్ధా
శ్రారచేతిశానకృతవర్మగదాది యాదవవీరులంగనుం
గానుబు, శౌతవాృతులతమనస్త్రైపనిపాంధవబలంబు
దరశిపోవ్రుచు, కృష్ణుండువారలకునిట్లనియె॥
సీ॥ అమితశతుగంగాసూను ద్రోణుడు కుంభజుం
శీతదశ్వద్ధాము యుతుడు గృపుడు।

ఉపాధి తఃడు రాధ్యేయుఃడీ తఃడుసైంధవుం

డి తఃడు దుర్యోధనుండీ తఃడు ద్రుపదుడు।

యితః డు ధృష్టద్యుమ్నుడీ తఃడు శిఖండియగు।

యిఃతఃడు పాండ్యనాథుఃడీ తఃడు విరటుఃడు।

డీ తఃడు హైడింబుఃడీ తఃడు భగదత్తు

డి తఃడు సుదక్షిణుండి తఃడు నీలు

డి తఃడు గాంభోజనాయకుండీ తఃడు యవనుఃడు।

డి తఃడు శిశుపాలనందనుండి తఃడు రుక్మి।

యితఃడు వత్సపతి యితఃడు బాహ్లీకసుతుడు।

న్ని తఃడు తన్మాత్స్యసంభవుండీ తఃడు శకుని॥

వ॥ అని యిట్లు నకుల సహదేవాదులం బేరుపేర

జెప్పుచు బాల దయంత నృపాధురంధరు గ్రేరం బని రథం

బు దిగ్గి నిల్చిన॥

ఉ॥ తన కాంతవిరోధనున్న విబుధ(ప్ర)వరాత్మజుని సత్త్వమాం

గ వేయు।

అన్నియ యురదంబు విరోధనిధి యరాహంది పాదములందు

(వా) లి లో।

ఘనములు న(శు) భారములె సంభ్రమ హింప గవినభావ

మాన్యనె వలన నంతరింప(గ) యను మనందనుఃదారి తనితో

డనిట్టను ౯॥

క॥ అఖిలభువనములు నపవర్గదాయకుం
డంబుజాతనేత్రుఁ డనుచు బలుకు,
మాటదప్పకుండ మాధవ ననుత్ర
కోటి ధన్యంబు వదిగాద సంపదా॥

వ॥ అని బలభద్రస్వామి సమేతుండై యుప్పద్మలాయ
నుండును త్కుపరిదేవనంబాన ర్భిత నతుబాన యుగారశిత్రి
తనతు నూంరా ర్ష్ప్రపండి పెండి యుండు॥

ఉ॥ తే మ్రొక్కులు రాజాలుందెగినదానితినగతినిల్చెతకౌ
తంబున నంతతాదు తనుగాప్రమటంబుచ తుర్ధవుం
డు త్రా।
సంబున నన్న్రిశ్రె మునుజప్రభు దంచున యిత్తివానిజ
త్రంబున తప్పగింబతి తప్రాణము లేఁ టితినాకు మాధవా॥

తే॥ అని తరుణప్రబొప్పబెట్టెడు,
మునుజేంద్ర్యని విరాదగ్రపనము న్యసరానిబ్బుటే।
తౌనసాంగనినిలి హస్తం,
బున నిమిరిన యుందంతన వ్యాప్తుండి ట్లని యెఱుఁగ॥

ఉ॥ యెంతదలంతనేల ధరణీశ్వర యింరణభూమిబద్ధభూ,
తాంతులలానసాత్కరుని గ్రుతకృనవిశ్వేదవేదుమన్ననా,
యుంతతనందనుండువిన యుంబున హస్త యుగంబు మోడ్చి దై
న్యంత తయాచతుర్దృ నవాఢ్యు నివిమ్మన నాంతడి ట్లనుఁ గ॥

తే॥ గురుత్వప శోష్మ్య స్వర్థ్యము రాజరాజ్యము పాంర్థవమా
డెందుదివా।
తరసుత ఘటోత్కచాదులు। హరి విక్రములుండె నితని నవుంగ
గనేలా॥

వ॥ అనఘుడు ధర్మనందనుండా కృష్ణున కిట్లనియెను॥

1 సీ॥ సకల రాజన్యబారుతిరీట ఘృష్ట పా
ద ద్వంద్వుడగు సుయోధనుని కంటె।
2 మత్ప్రాణ సములు శౌర్యప్రతాపులున్నైన
మరుదుద్భవాది సోదరుల కంటె।
4 బలవంతులగు మత్స్య పాంచాల కేతయు
పాండ్యాది విశ్వభూపతుల కంటె।
నిష్ఠతైనష్టి గుండినాధీశుని మన్ను
బాలుని దిగనె సమస్త విశ్వంభరాధి
పత్యము బ్బుట్టు లెనె తితిబడి యుగాని
(బ) హ్మాపదవేలు సగుటి పద్మనరంభా॥

వ॥ అనపుడు నప్పరమేశ్వరుండు యిట్లని ఆనతిచ్చె॥

గీ॥ సర్వభూతదయాపరసత్యసంధ।
రాజపూజితపదపద్మ రాజతనయ।
శోభనాతారనీచిత్తశుద్ధితాంత్ర
జాలమెబ్బతి గుండిన నేశ్వరుని తోదా॥

సీ॥ జీవించుగాత మత్స్యప జీవాతుష్టగానుష్ఠాను
సేనలు నిప్పుడే,
దేవాధిప శంకర వాగీశ వల్లభులాత్మలోన నివ్వెరగం
దగ॥
గీ॥ అని యరుతెంచు బల్వన్నిల జగంబులుయ్వి గాలనిదు
రహంకారము,
వెలుకొన్న చెలువు పునసావతింపబెత్తుస్రై సముద్రగర్భోత్పన్న
నప్రధుస వ్యసారబితన యరూ॥
వ॥ అంత॥
త॥ నరనాథాగ్రణి వినుమా,
బరవసమున బహ్వటయరు బ్రతుకుటయరు మదిం,
బరితింపగ రోషంబును సా,
దురమున తున్మిభయరు బలము వేదుదుదనుచుక్॥
క॥ హాలధరుడు ధర్మజుందును,
బలమున తద్ధంబు వచ్చి బ్రతితిన ఖండం
బున నాత్రిప్పి చెప్పదిరిగెం,
నలినాత్ముని మహిమ దమ మనముల బాగదుచుక్॥
వ॥ ఇవ్విధంబున నజాత శత్రునకు ప్రియంబుగాను
భయరు సైన్యంబుల తుంబ్రాణంబులా సంగి సతలలోకా ధ్వ
త్తుంద గుప్పుంధ రీకాత్ముని యరుశ్రీణాత్ర ఖావంబు నకు అనుమం

దానందతుందిలే తపస్యన యీశుత్రైపురందరాదిబృందార
కులు మందారాళినవప్రసూనవర్షంబులు గురియించిరి.
శ్రీ ధవ విద్యాధరావళులును, నుతియోధనాది భారతారాష్ట్ర
లును, యతులు ధిష్ణ్యరాది పాంథవేయతులును ద్రుపదవిరాటా
దినానాదేశాధీశ్వరులును గాంగేయుండును మున్నగువా
ముత మస్తైన్యంబులుంగాలువనరుగుదెంచి రథంబు దిగ్గి
యతుద్ధైర్యవంతు గృతప్రణాముత్తైని ల్చిన యనంతరంబా
విజ్ఞాననిధి యగు నాందేవవ్రతుండు కృతాంజలియై యి
ట్లని స్తుతియించెన్

— ॥ దండకం ॥ —

శ్రీకామినీమానసాంభోజమిత్రా, గళత్పద్మనేత్రా, త్రిప
విత్రాతమైత్రా, మునిస్తోత్రపాత్రా, సదానందయోగీంద్రస
న్మార్గసంచారమైత్రా, సుపాపౌఘవల్లీలవిత్రా, జగజ్జా
లరక్షా, విధాతృక్షదక్షా, త్రిజాన్వాంఘవంద్యా, సముద్రం
బులున్నద్దుదన్నాతమున్ దొట్టి మైదీపాల్చి తన్నీరము
ధ్యంబునన్ శ్రీనమ్మా వాప్రతిష్ఠ సర్వాజాంతగర్భాంతమున్ని
ప్రభావంబుచే నుద్భవించున్ జలంగున్నవాలంగు నన్నీకుందా
ఖవద్రోముకూపంబునం దప్పుయోగా జాతగర్భాండసంఘం
బు వావా యదునా యదూ యనా దా[illegible]జాతంబునం బాల్యనం
దార్థన్ముఖపద్మంద మధ్యంబునన్ వారిజనుల్ దామునున్ నామమురుదే

రాజీవముఖ్యభిజగన్నాయకుఁడు తానవతానందతత్త్యాదు
లోలాగుణశ్రేణీలోనాత్మచైతన్యమును కూర్చుకుబుద్ధి
నిత్తించినదేహము పగాశత్రుతెభక్తిపవ్యాపరః పూరసంపూర
తానేతమంచస్థలద్యోతపూరితేందుబింబాత్మతింటెతుద
హంసములందాత్మభక్తమాగర్గంబులంబొబియుమ్మద్భతిభయం
శక్తియుండుదినాభుజావత్రుదరాగవనిక్షిణఖుత్రీశువు
షాదృక్షతరంశానకతంతరవాదేదినీసుతేజోనభస్థలంతు
స్వయంస్వరూపాకారసంపంబునుచేనిప్రపంచంబుగావిలసదద్వి
తస్వాత్మతత్త్వతింబాల్లుపైపహంబులంనిత్యపూర్ణుండవైయుం
డి యుం ద్వంద్వరంబుజీవాత్మ విశేషంబు వింతింపక
తుంచిదినీమాయయుగలంబునిని గామిని ప్రతిమోహదిసంపద్వి
శేషంబులంజాత్రానిత్యంబుగానమ్మినెమ్మనస్సువతాల్పదపంతేను
హరిశ్చినమలాత్మనిగర్వంబునంబడ్డిమోహాత్మతైబబ్బు
ము నబ్బట్టుబుంసడ్డతింగానరంబోజసద్యాధిపొయుండులో
గాందరత్వంబయుమత్తత్తుత్రైసుందరనందనస్వర్గసంపం
బులబ్రాంతితారంతారమయత్రైయమూధారలిలకస్ఫురస్వా
ఖివృత్తవమాలుంటమాధామముఖవ్యాప్తిపత్రంబులఁ
సంతతాభాసలీలాపఠిమత్వంబులంమాధుగాద్రిప్పియమూ
ధారకత్తింటిబ్రకాశింపగానైనిబాహేత్వంబ్రయమువిధమూల
మూఢిమామతాఘులంగవారిశియుమవ్యధ్యమార్గంబునమూ

ధర్మసంహారుత్రై విహారగాత్రేయుయుమున్నవిచంచచ్ఛిద్ధాంతాన
త్రేశీరతింజెందుచుయునిన్నవానందరూపంబుగాఁజూచురా
జన్మశుద్ధాత్మత్రైతాందరారుల్లదిం తావ్యతర్థంబులన్నాని
యెదేవతాభక్తియయుక్తింబయెమంత్రసంశక్తియయుంతెతదం
భంబుగావంబు త్రోధంబులోభంబు మోహంబు మాత్సర్య
ముస్వప్నగా ద్రోబినిబిహస్తముల్ బాహుయయుగ్మంబులంబూ
ని, నీ దాసభావంబునిత్యంబుగానాత్మలోబట్టినినామసంకీర్త
నల్ జిహ్వగలంబినిపాదతీర్థంబునిత్యంబునంగ్రోలినిభుక్త
శేషంబుభక్షింబనిదాసవర్గంబుతోగూడిక్రీడింబసత్కర్మము
లనేనుసంప్రీతిగాజేయుయుముంధనవ్యత్రైనేసన్నిధానంబునందెప్పు
డుంనిత్యసౌఖ్యంబుతోనుందురంభూమిశాయియా। సరోజా
తగర్భ్యంవిచిత్రంబుగామూరభద్రాంధింబి. తర్ధ(త్రై)పద్మ
స్త్రవేదంబులంగాంచు, వినస్గరీయెవ్వమింబివినస్గరీయయునష్టి
అంబాధిలోజాబ్బదాగున్న ఆసామతుంబారవిరానాత్రి
తింబట్టితట్టిల్లతోజంపియరావేదముల్(బ్ర)హ్మవెరాదం
బునంబాందగానియెవ్వే। మత్స్యవారాశిమధ్యంబునంమందరా
గంబులారంగగవ్వంబుగాజేశిభోగీశ్వరుంత్రాడుగా
జుట్టిదేవాసురుల్ మచ్ఛరంచెప్పగాదర్భ్యమోనగ్గిరంద్రం
బుపాంథాధిలో(ము)గ్గినంకేచ్ఛపస్వచ్ఛరూపంబునంతద్ధరం
బుద్ధరింబద్ధరంమోకదేవాదితింప్రాప్తపుగావె। ధరామండలం

చెల్లనుద్ధం దతే ళిం హిం ర త్న్యాత్రు దత్తీణ దౌర్భిత్రు మారంభుల

త్రే బాపచం దంబు నం జు ష్టిపౌ తారళలూ తంబు నం వి ల్ప్యనళ ఘూర

ర నౌం (త్రా) కరా గూ (గ) ఘూరా దౌ ర తాలౌవ తారంబు న్దైరి దేతే

[illegible]

~~పచ్చెల్ల~~

పచ్చెల్లనల మిత్రాలువ రాజసముప్పారదనారా రాజురాజున

థచె॥

వ॥ తదనంతరంబా యుజాతశత్రుండు బాలశశాంకరేఖ
యుయుంబోని యెంతురంబుతెలంగ అంబివారాణి త్రశాతతుంఖ్యయు
(ప) ఘరబాముదరవురి యవ్యక్షుంటాని గళభూపిశైరావత
తులసంభవబకుదరంతధంతావళా రాశుండైనతులసహాదేవ
లుభయపార్శ్వంబులనిలబివింజామరంబులువేవపరిపూర్ణ
బంద్రుశ్రద్ధిలసమానప్రంథరితంబుబోమసెనుండుబూననజుర్నుం
డు తాంబూలతరండంబుధరింప నకుల్గునుండుమందమందా
నిలంబునుదియుయునట్లుగాసురత్రిప్పసారంబుసారణబారు
దెష్టబృహాద్వానుభానుదేవభానువిందసునందనాదిహరితు
మారవర్గంబువుందరబలశితాలువసాత్యకిగ(ప్రద్యు)
మ్నానిరుద్ధులుత్తమాశ్వంబులనునెక్కిపాయుపతెళాయులాన
రింపనుగ్రసెనుండునుద్ధవుండునక్రూరుండు,చెకితానుండుత్ర
వవర్మలువాదిగాగలయాదవవీరులుశ్రేష్ఠగాత్రపాశ్వద్ధాములమున్ను
డుకాదిపశ్చాత్తాపంబునంగాతిబియెంతెగఘటూత్రభూదిరాక్షసవీరు
లుతమతవమబలంబులతోనటపిరుందరాదామదక్షిణభాగంబుల
వామజంబుతెక్కెబలరామత్రష్ణులతోడనుబతాలాపంబులాడుచు॥

పౌర పుణ్యాంగనలు రమ్య హర్మ్యాగ్రంబులనుండి మంగళపల్లవలాజ
పుష్పంబులు చల్లిరి వింప భూసురాశీర్వాదనాదంబును మంగళవాద్యత
తతరవంబును వంది మాగధ జయజయ స్వనంబును జెలంగ కుంజర ఘీంకా
నినాదంబులు రథాంతరాళంబులు నిండ విజయలక్ష్మీ రమ్యదంగకాంత
శ్రీవేణు శంఖ తంత్రీ పటహ మురజ ఝల్లరీ హుడుక్కాది నానావిధవాద్య
ధ్వానంబులు లోకాలోక పర్యంతంబు సంప్రతిశబ్దంబులు నిగుడింపనై
రావతారూఢుండైన దేవతాసార్వభౌముని చందంబున ప్రాకారంబు
దాటి సంతతమున్న ఆయతంబుల యున హర్మ్యప్రాసాదంబుల చాల
భద్రపుంత రత్నాక్షులు నానాదేశాగత రాజన్యులును జోస్యులవిడి
యను నియమించినంత యుత్సాహమందిరంబున యనుజనవేతుం
డైన యజాతశత్రుండు యఖిలబలంబులతోనుసతలపవాద్యంబు
లొసంగుచుండగ దిప యునినంబులుని అప యుదుక్తనాడు
న సూరసేన వసుదేవపురస్సరంబుగా భీష్మద్రోణాదులతో
యుధిష్ఠిర పాండవేయులతోను సుయోధనాది గాంధా
రేయాదులతోను రాఁగ్రె యుండి

ద్యం బున వీనుమ నుల తుం రంగబలపరివృతుండై నిజస్కంధావారంబున
కుం జని యరు దౌ బి తంబున నుండి యరుణ్ముకుఁడు ఖలునై న్యంబు
లుం గాలువ ద్వారతోరణ గరంబునకుం జనువసరంబున॥

చ॥ బలము ల్యుంద రగాంచి కాంచనమయ ప్రాసాదహర్మ్యాగ్రవీ
ధ్యల గంధాశ్రిత కుంభధిత్యత నభోమధ్యధ్వజాల తోరణల్
లలితారామస దాత్ర పల్లవలతాంత ప్రోల్లసత్తోరణల్
తలుపాం భోనిధి తోరణల్ ఘటసముగ్రత్తోరణల్ ద్వారతోరణల్॥

సీ॥ భవ్య(గృహ)వాసి సంబంధ మందిర రాజు
లుచ్చలై యసంధ్యారత్నశోభపరుప
హరినీలమాణిక్య హర్మ్యాగ్ర శాఖలు
నకర్కశ్మపాతమస్తతి జయింప
హారవజ్రాంతి తసౌధశృంగ దుర్యతుల్
పండువెన్నెలల తోడ పెండు తాన గ!
పద్మరాగ పల ప్రాసాద తారం తులు
చంద భానుప్రభం జేతనే యరు।
సంజతదళిత కృష్ణ పక్ష (త్రి) యరామము
అద్విశుక్ల నిశిధి నుద్విదినము
అద్వి యరునీలబుద్ధి లూపలనే పరిరింప।
పద్మగ న్యాయం దులవే రదచ్ఛల్లుణముషా॥

సీ॥ ఆనతిచ్చె వేదమొక్తా శాస్త్రంబుల జగర్భా సంపాత్రె
గణనతే త్తె౹
లలిత కోదండ విద్యాఖ్యాతిమ భార్గవ, రామదాసరథుత్రె
రాశ్రితే త్తె౹
నానావిధాన రత్నప్రాంతగుహరతే, స్వరసింగు రాజుత్రె
వాశ్రితే త్తె౹
రణరంగరిపుసంహారణాత్రి యరాజం। భూరిబల ప్రద్యాతె...
ప్రాంతికే త్తె౹
లలుజ్ఞ వంశభూనరించి శత్రులనదటురాంచి।
వృద్ధ జీవనము నరించి విప్రసేవ।
చెలిచెలగు దురప్పురిశీవ ధరణి।
సురరాజులు వైశ్యులు శూద్రవరులు॥
తే॥ నిరుపమ సుధామయము లౌత్రె,
పరమోన్నతి జెందిన మధ్యభాగవివేల।
నట్టివదురుబిహ్హంబులచె
సరసతహార్ద్యములు చంద్రసామ్యములు దాల్చె॥
సీ॥ తరితుంభ వంశములకాంతిందు తెలుంబులనేలు, మన్ననివట్ల
వచన్నులమర।
గవలరేతులమారిజలచరంబుల గెరు, తిన్నవిదు
వాలుగన్నులమర।

నలులత్రైవదిబాల్యహారిపాలవములనెల్పున్రిప్పునగిరిగా
నుకాప్పులవర।
గుందనంబుహరింబత్రావ్నెరుంగులవింబు వేంటమిద
గుబూదమేనులమర।
వెలగుదురువము ద్వులుబలుకులుదాలుచుతఱికి।
మొలకననగవులవెన్నెలతళుకుబలుత।
వలరురతిపతిన్మైనవిగులవలవ।
గాంత్రెయంగనెక్షినవారసతులు॥
చ॥ ప్రవిమలతాలదద్వనవిరాజితకేళిమహీధరాగ్రవ
(ప్ర)విప్రులపద్మరాగరుచిజాలములెల్లప్రుశుంబలంగుబుర్
గువలయముపద్మసంహతులతున్నదిహేంబన్నునగుండుతెనియు
త్నవమొనరింపడెందమునసంశయముందిక్కృశించెజక్మవల్॥
చ॥ హరియయునుగుంభసంభవుడునాగ్రహమెత్తిధరాధరంబులన్
శరధులనుద్ధతింగానమనంబునజూచినభీతినాందిదిద్
ధ్రరములువాధ్రులుర్హరిపదంబాగ్రిజూప్రభయంబుదగ్గిత్స
ల్బరమునాపాలములపరిఖులుర్గనుపట్టిమహేయాజ్ఞలాత్మృతిన్॥
వ॥ అదిమరియును॥
సీ॥ తతుబంతవిశ్రాంతగంధేభములజూడు।
తోడెలూయునవాప్పుతుంజరవులులు।
తములాప్రరథతరంగములపిల్లలయువ

బాల్యపాండుభవ్యాశ్వములును।
సాధమహాఘనపతాకాశ్వేతరథంబుల
అమాత్యతతిగను పట్టి యశురదములును।
శార్యతి రక్షితాబ్జంధ తంత్రీరవ।
ఘోరపరాత్రమువీరభటులు।
గలిగి పరశేషసాత్యతిజైలగి నిత్య।
తాహాళావేణుదమరుధేత్తాముర జ।
దుందుభి వృదంగశంఖ దుత్తాఖ డిండిమ।
ధ్వని శ్రే ణి దిశల (గ) మ్ముగ దనరుc॥
గీ॥ ఆమితశేజామ అమంబైన అపుష్పురంబు।
వెండ అముగ్రా రమ్య తగు పరిఘశోధ।
బరిధి సం అంత్రమ్య పాల్ప పద్మ వింత్ర।
మందలంబు నబాల అఖండ మహిమ॥
దర్య
సీ॥ పగడంపు గంబాలపైగట్టి నట్టి రత్నము శోరణ
పొలుజ
ములబాల
గర్వారత స్తాంకి తావజ్రరాసులఁ గను పట్టు మెలి
అమంగళ్గచేత।
గంధార నవల్లదీ ముత్యారంగ వల్లి తలగిళింప దనరు
మంగళోగ్రోల్లోత।
తాంబన దండ పంత లత నానా శస్త్ర సమితి [illegible]

సౌధములచేత।
విమల~~నీరాజన~~మణిజాలనీరాజనములచేత।
ననుపమదశాంగధూపవాసనలచేత।
నమితమంగళగీతవాద్యములచేత।
బుధవిలో ~~నొప్పు~~ గడునొప్పు నప్పురవరంబు॥
వ॥ కాంచి యుబ్బులంబులు బౌరంజనున వసరంబున గ్రీష్మర
తుతిలోమకప ~~త్ప్ర~~ సశూలవాపశరాధ్యవృత్తాలుబ్ధలము
ననదవ్యరమణీయవివిధశతపత్రకేతనరోచులు
దగశతాంగములునదవె। నూపురతంతి గొనూతన
తృణాసంబు గడునొప్పు ఘనతురంగములునదవె।
దానగంధాంధలుబ్ధ(భ్ర)మ(భ్ర)మరఝుంకారనాద
ములమారగరులునదవె।
ధవళ్యలుంగ నుర్దుమసామదలుం(డ),
ధాత్రుజుండు నరుత్తియులు యువనపతియు।
నాదిగా భూమిపతులెల్లనలనిత్రాలువ।
రాజసము మీఱ నారాజరాజునదవె॥
వ॥ తదనంతరంబా యుజాతశత్రుండు బాలకో
తాంశురేఖ యుయుంబోని యుంతునకంబుకేలంగొం
చిమారిత్పాతరుం యుప్రబరమామర
రమణీయత్ఫుంటూవిగళ భూషితైరావతతుల

సంభవచతుర్దంతదంతావళారూఢుండై వేతులసహ
దేవతలు భరింపశక్యంబులు గాని వింజామరంబులు వీవ
పరిపూర్ణచంద్రమండలసమానచ్ఛత్రంబు ధరింపసేనం
దుబాంధవజనసంఘు తాంబూలకరండంబు ధరింప, చతుర్ద
శలందు మందమందానిలంబు సుధీరంబుగా సురటి
త్రిప్పుచుండ సారణబాణరుద్రేష్ట బృహద్భాను భానుదేవ
భానువిందసునందనాది హరితనూభవవర్గంబు ముందర
బలశాలులై సాత్యకి గద ప్రద్యుమ్నానిరుద్ధులుత్తమా
శ్వంబులనెక్కి వారువంపుతగలారింప సుగ్రీవనం
దునుగ్ధవ్రండు. నత్వారుండు చేతితాసుండు త్రితవర్గ
లు సాదిగాగల యాదవవీరులు శేష్టద్రోణతృపా
శ్వద్ధామల మున్నిడుకొని పశ్చాద్భాగంబున నంగాబలి
యసెలశేరఘుటూత్భువాది రాక్షసవీరులు తమతమబలం
బులతోన టపిరుందరావామువట్ళీణభాంగంబులసావు
జంబుతెక్కిబలరామత్రిష్ణలతోడ సనుబితాలాపంబు
లాడు సుక్ష్మచారపృధ్వ్యంగనలు రమ్యహార్మ్యగ్రంబుల
నుండి మంగళపట్లు వలాజపుష్పంబులు వల్లిదపింప
భూరాసురాశీర్వాదనాదంబును మంగళపాఠకగర
వంబును, వందిమాగధజయస్వనంబును జైలంక
తుంబుర ఘుంటూని నాదంబులు రోదోంతరాళంబు

వింథ విజయ ఘంటా భేరీ మృదంగ కాహళ పటహ [illegible] శంఖ శంఖ శంఖము [illegible]
మురజ ఝర్ఝర హుండుక్కాది నానావిధ వాద్యధ్వనంబులు
లోకాలోక పర్వతంబు సంప్రతి శబ్దంబులు నిగుడింపనై
రావతార రూపుండైన దేవతాసార్వభౌముని మందిరంబునం
బ్రవేశంబు సేసె నంతత్తమున్న ఆయంతంబుల యనర్ఘ
ర్ఘ్య ప్రాసాదంబుల బలభద్ర పుండరీకాక్షులు నానాదేశా
గత రాజన్యులను, క్షేత్రాదుల వది యరుని యరుమించి యు
త్సార మందిరంబున యనుజసమేతుండైన యదుజాతశత్రు
నుంచి యచ్ఛల బలంబులకును సకల పదార్థంబులునా
సంగ్రహించి ప యరు దినంబులు నింబి యెరుత్రవాడు

వసూరశేన వసుదేవ ప్రురస్సరంబుగా భీష్మద్రో
ణాదులకు యదుద్రేష్ఠర పాండవేయులకును, సుయోధ
ధనాది గాంధారేయాదులకును, రాధేయాది
కులోపకార భూపాలురకును నానాదేశా [illegible] బహుమాన్య
మాలంబనవహాలాయు భూదిరథ నాయులనులకును [illegible]
[illegible]

~~మ. ఆ సంగరంబునకు~~

Restored from the Library Ms 2No 202
(25-13-6)
[illegible] 2
8.2.17

శా॥ శ్రీలక్ష్మీ శుభ పారిజాత కళికా శ్రీకౌస్తుభోరు వక్షుండు దే
వాళీ వరాళీ మణీ ప్రభారుచిర పాదాంభోజుఁడు దృష్ట్యయా
శీలద్ధర్మపురీశ్వరుండు గుణశాలిన్ మాంద్రవాంభోనిధి
ప్రాతేయద్యుతిఁ జెన్నప్రభు సమగ్రశ్రీయుతుం జేయుతన్.

చ॥ మనసిజుఁ గన్నతల్లి నెఱమాటల తొయ్యలి యత్నగాత్ర వం
ద్యుని సయిజోడు శంకరు నితాంయు ఖిలాపద తాడి జోడు వ
స్థానలు సిరుల్ తాలుపు వారి కాదావి యెప్పుడు నిల్పుగాత శ్రీ
రాజసుమ లుప్త్యా మాంద సభి వీశ్వరు పెద్ద నమందిరంబునన్.

మ॥ దినమయూఖ ప్రభూతజాత మాంద యమురత్నం జేయుగాఁ జాలకే
తేఁదివాంబున మొన్న పాలనసంగి తత్వ(స్థి) లాలోటదన
స్థిర గోత్రంబులతోఁగ దత్తయయు తంత్రం దాచ యతాదివ్యఁ
దిం పుష శ్రీ వెన్నెలుప్త్యా పెద్ద విభుని ప్రోభుం దయాయత్రద్ధ

ఉ॥ పాల్పులఁ గోపవేల్పురాశి గనుంబొత్తి లిత సమరప్పు వృష్టి వలపుఁగా
డివి జెలువారుఁ బురాణి శోగలోకవల బడుంతంబు మెఱ్ఱె టఁల్లు నా
కలువర దంచు మోహములు నయంబు నన వలుగుడా ఇప్పి మెప్పునా
వఠి సబుతజ్జగా జత(స్ఫూ)తి నావిధుం నతేన్ స్థిరా యలరుల్లతన్

ఉ॥ సారస సంభవప్రుంఠు సరసంబున నావల రవాసప్రభా షఁద
ద్వారి ఖబుధ్యుతి గదల (శ్రీ) వంబుల గోడబిరి మోదెల జల్లగా.

మారశవలనం దనసంతానవలు దూర్వాన మిట్రప్రదేశము జ్జ్వలించు నేం
ద్వారకానిల్పు(గావ్రుత నకు వృష్ణి తిరెప్పుడు నన్నుబంబు నర్క్.
క॥ చిట్టి లుకనెక్కి యాదేడు
పట్టి రిరాజులకు (బిలువ తా బిర్ర దవలుక్
గట్టి కొని పిలుపు యలు సంకరు
పట్టి కిన త్యాంత వక్తృ(ప్ర)గామి శ్రీలక్ష్మీశా.
వ॥ తదనంతరంబ
సీ॥ వాల్మీకి వ్యాసకవింద్రనందనం జానరించి బాదరాయణు నకు(బ్ర)గుతి చేసి
కాళిదాసు మయూరుల పాదంబులకు మ్రొక్కి కాళిదాసు నకు(గం)గలు మెలగి
మామల్లదేవికి మాఘు భారవి మాఘు ఖ జయదేవులకు నమస్కారము సల్పి
పునకన్నపార్యు (దక్షన భూపయాజులు వర్లభి వేములవారల నభి వందు
గీ॥ నాచన సోమనాథు శ్రీనాథు(జి వల్లభ)రాయ మరికొంద (బమ్మె
రపోతరాజు, కంచర్ల దాసులు వయళకిన్ భాస్కరుని నాది [illegible] సు
కవుల నెల్ల నెయ్యంబున [illegible] (గి
వ॥ ఇష్టార్థంబు ననఖిమత దేవతా ప్రార్థనంబును బురాంతకను వాత
విశేర్త నంబు నుంజేసి యొలక్షమవనారిప్రబంధర వనా మకుకు తవహల
యుర్త విత్తాంతర్థి యున్న సమయంబున:—
సీ॥ అష్టయష్ట్రా భారదక్ష దక్షిణాఖు బా కౌశిక్తేయ నక్షత్ర రక్షితంబు
కూటకోటి శాతకుంభ కుంభ ప్రభా మండితాంభోజ ప్రాప్త మంతలంబు
విష్ణువిష్ణం భరా వస్త్ర స్త్రీశ్వరసు దాశ్వరత్నప్రాత సాహిత్యంబు

గంధసింధురదానగంధాంధమత్తమధుపపుంజఝుంకారబంధురంబు.
సంతతోత్సవతోషితశంభువిభుసముఖీంద్రుకళానందవారువమంటు
పస్వధివిన్యత్యదంగనాంపాదరశితా నాంపురంబగు నేకశిలాపురంబు.
సీ. చవివేదివెలుంగువైశెలు వదమున్మాలనేలు వసుధాము నేత్రాధ్వగరుణాజిలుక
వేవైనహామరమేరనాదేరుతేన్ని కిరవైనయురవముకేంపరి దినేలుప
తాలుమూలు వాపనదారణింపు తో గన్నపాణ్ణివిపురాతాలిపూంవుబెలుగ
పదియాఱువన్నెలపసిమి మాసౌరు వింత సొబగు (సద్దిగ?) నందు పుటము వేసిన చొ?త్రకారు
గీ. ప్రాభవము గాంచు పెద్దలు పరిశుద్ధవిద్య మేటిసంయమిరాజులు మిన్నుటి పాడి
పుట్టినిండిన యాగులుండ్రు యాగులు సంతసంబున ప్రలయులపాంచాలివిభుడు
సీ. ఆజగన్నాథుడు పరమదయాత్ముడు మద్ధ్యమక్షమానాంతరలుంరు జీవప్రతాప
బంధపరశుండు నైనవాబంధలుంతు, శ్రీశ్రీవంశాధ్యవంద్యుండు స్థాపితుడు
సీ. అనువత్సరంబు బ్రాహ్మణులకు గోసహస్రము విష్ణుస్వర్గసదిశ్వరు నిరతి
జలగులతేనగంవాకాలాదిభాద్యాదిగా జేదువులు నిలుపుసగరుని కరణి
దివ్యప్రతాపప్రద్యదిగ్విజయంబుగాషంబు మాంధాతృభూవిభుని వీల
దేవభూదేవతాదికైజకైకృసారము విష్ణు భార్గవరామువు పగిది.
గీ. నిందుశేఖరపాదారవిందయుగళ భావనాపరుండౌంగనాపంచబాణు
దములనైర్మల్యస్నాతంచితమావలుంతు, మానవభూపాలుబతాంబుబాడు బినన్వరు.

శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు.

కం॥ [illegible]

[illegible]

శా॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

కం॥ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

గద్య.

ఇది శ్రీ [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

సర్వం శ్రీ కృష్ణార్పణమస్తు.

శ్రీ . శ్రీ . శ్రీ . శ్రీ

శ్రీ శ్రీ శ్రీ